

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

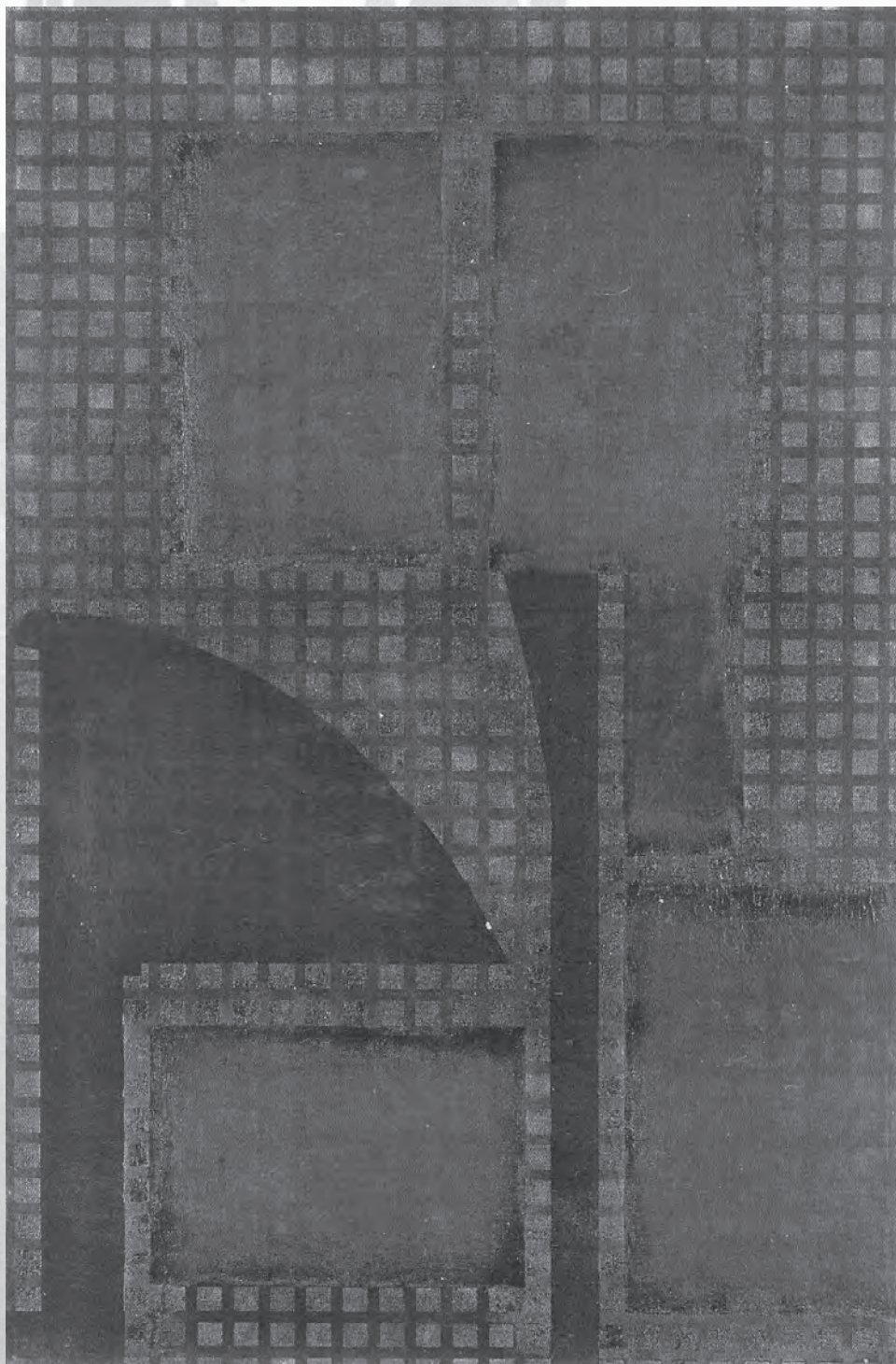
INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

6-8

červen – srpen

2015

35. ročník

- Fejetony Pavla Kohouta
- Příloha: Čtení na prázdniny

Končil dvacátý červenec 1978 a mé padesátiny, když v rozbřesku přišel dárek od Státní bezpečnosti: prohlídka sázavské vilky. Vzbudili jsme Landovského a Havla, odmítli asistovat s vysvětlením, že dosud slavíme, otevřeli další sekt a těšili se z modrého nebe, k čemuž andulák Valtr ráčkoval svou oblíbenou větu, kterou ho naučil karikaturista Lidák – »Mám rád ministrra vnitra!« Nic neriskoval, v kleci už byl. Muži z vnitra se snažili nesmát.

Výjev patřil k jiným, které dnes znějí jako „veselé historiky z natáčení“, k čemuž měla skutečnost daleko. Docelují však obraz Husákovy normalizace, která už neměla razanci Gottwaldova teroru. Nevěšela, a když, tak jen brutální vrahy. Nemučila, nejvýš si vyšetřovatel zamáčkł cigaretu na Třešňákově ruce. Nezavírala na dožití, ale jen na pár let, o něž se zkrátil život Battéka, Havla, Šabaty... Pár mladších historiků to nazývá totalitou málem fešáckou. Jak ale vysvětlit, že česká společnost potřebovala dvacet let a pád berlínské Zdi, než odzvonila klíči tak měkkému režimu? A jsme zas u strachu!

Je logické, že nejkurážnější bývají nejmladší. Zletilost přiznaná občankou se podobá čerstvému řidičskému průkazu; jeho držitel má o řízení jen představu z několika jízd s instruktorem, než se vybourá. Pokud přežije, začne být šofér. Život ukazuje mládatům nejistou budoucnost a na cestě k ní jen otravné povinnosti. Neznajíce ještě jeho úžasné dary, vsadí jej marnotratně do rulety adrenalinových risků nebo i místních válek! Či jej po prvním zklamání zahodí jako zmuchlaný papír.

Strach není vždy produkt zbabělosti, často naopak. Pud sebezáchovy je pojistka, která v kritických situacích chrání před zkratovým jednáním, pomáhá rychle zvolit nejlepší řešení. Jenže v onom světě s drzým papouškem hrozil režim jen pár tuctům kritiků kriminálem, ale žádnému z patnácti milionů obyvatel nešel po krku. Proč tedy ten strach, který dovolil pár tisícům skalních i falešných komunistů ponížit Čechy a Slováky nesrovnatelně víc než Poláky a Maďary?

* * *

Bylo mi deset, když jsem zažil, jak čtvrt miliónu mužů i žen na mém „Kulatáku“ v pražské Bubenci skanduje před generálním štábem – »Dejte nám zbraně, dali jsme si na ně!« Nikdo si nedělal iluze, že by Československo obstálo proti německé přesile delší čas, ale většina občanů všech národností republiky byla ochotna čelit jí za cenu života, než zasáhne věrní spojenci – Francie s Anglií.

Květnová mobilizace 1938 se podobala slavnosti, vůni šeříků přebíjel v nabitých tramvajích naftalín fasovaných uniform, když jsem provázal otce, který se jel ve svých šestačtyřiceti hlásit k odvodu. V kasárnách na Pohořelci plakali nebo zuřili muži, kteří v armádě nikdy nesloužili a byli odkázáni na pozdější nástup k výcviku. A z rozhlasu lákala nová píseň – »Děvče mé, pojď za armádou, oblékni si markytánský šat, udělej kříž nad parádou, teď budu zas chvíli bojovat!«

Mnichovský ortel podepsaný i Anglií a Francií se mi, dnes dvakrát staršímu, než byl tehdy otec, jeví jako první úder, který ohnul páteř krátce svobodného národa. Druhým pro mě zůstává moskevská kapitulace našeho vedení v srpnu 1968. Každý věděl, že nelze bojovat, ale nikdo nečekal tak ostudnou zradu na společnosti shazující svěrací kazajku lži-socialismu. Pád železné opony, zrod České republiky a její vstup do NATO jsem proto s úlevou chápal jako bod obratu od traumat minulosti k nové hrdosti i vůli bránit navrácenou svobodu.

O další šok se postaral v lednu 2001 ministr obrany Tvrdík, který našťěstí brzy odešel, takže místo armády zneschopnil jen české aerolinky. Cituji svého *Trilobita* ze září 2008: „Optal se našich elitních vojáků v Kuvajtu, jsou-li ochotní tam zůstat i v případné válce, a pak svezl sedmadvacet z nich letadlem domů. »Vážím si jich,« řekl, »že nepřecenili své síly.« Respektuji frustraci z cizího prostředí i strach z nečekaného ohrožení. Nechápu jen, jak mohli být za tak dobré peníze zverbování tak špatní žoldnéři!“ A mráz po zádech běhal pamětníkům, když nemalá část české společnosti odmítáním radaru prokázala, že se jí v třetí generaci dostal strach už do krve a je schopen vůli k obraně ochromit, což agresory přímo zve.

Byl to našťěstí ten žádoucí bod, od něž začaly profesionální armádě slílit svaly, a také pověst, že útvary, jež dodává do zahraničních misí, patří v NATO k nejmávanějším. Tomu odporovalo, že tentýž respekt nenalézá české vojsko doma a je navíc v každém rozpočtu víc bráno na hůl. Museli to být až řezníci Islámského státu a Putinovi zelení mužáci, co snad už budí vládu i opozici ze snění o věčném míru.

* * *

Za pár měsíců se vláda pochlapila až tak, že neváhá připravovat nové odvody. S prezidentem jakožto vrchním velitelem se shoduje, že nemají být povinné, uvažuje dokonce, že by několikátýdenní cvičení brancům a brankyním (!) honorovala a zaměstnavateli kompenzovala výpadek. Nečeká je tedy proslulá buzerace umocněná frustrací, že maří čas zbytečnými nástupy, tupým maširováním a věčným úklidem rajonů. Jde o to naučit se, co musí umět, kdo chce v ohrožení spolu s armádou bránit svůj domov, své město, svou zem. Jeho zbraní může být stejně samopal jako počítač či znalost logistiky. Přidanou hodnotou mu bude větší jistota, menší strach a čisté svědomí vůči blízkým.

Po nezdařeném pokusu poštvat českou společnost proti čtyřdennímu průjezdu symbolického konvoje armády klíčovými spojenci z USA, který ruská propaganda i naši komunisté nestydatě srovnali s dvacetiletou okupací zemí po srpnu 1968, jsem si představil chaos, jaký by nastal, kdyby se příznaky nové války zhmotnily ve skutečnou a Rusko spustilo totální ofenzivu lži. Jak by asi dopadli týnejdžři, kteří v čtvrtém pokolení docela ztratili obranné instinkty. Začal jsem o tom psát román. Po *Katyni* a *Hvězdné hodině vrahů* je *Dejbúk napraveného* (úryvky v příštím *Reportéru*) třetí kniha, při níž mně bývá zle, i když v ní zatím nedošlo k žádným hrůzám. Žaludkem mi zas houpe bezmoc z dob, kdy mi bylo deset a čtyřicet. Bojím se, že můj zmatený hrdina Tomý nemusí mít štěstí přežít do svobody, jaké uchránilo mě.

Mladí páni a mladé dámy, ve vlastním zájmu jděte na chvíli za armádou či obléknete markytánský šat!

Psáno pro měsíčník *Reportér*, duben 2015

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

8. června 2015 jsme se rozloučili posledním filmovým představením před prázdninami, a to dvou-
dílným filmem režiséra Jiřího Stracha »Operace Silver A«, jenž byl inspirován a natočen podle vzpo-
mínek současníka bývalých událostí. Klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanec-
tví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, budou pokračovat po prázd-
ninové pauze od září, každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin, re-
zervace není možná.

Omlouváme se, že z technických důvodů vypadlo v časopise pozvání na premiéru hudebních va-
riací DI Tomislava Vašíčka, zasloužilého člena Kulturního klubu, která proběhla v rámci letošní Dlou-
hé noci kostelů ve svatoštěpánském chrámu ve Vídni. Dílo »Mezi nebem a zemí« zkomponoval na téma „německé mše“
Franze Schuberta / Ph. Neumanna, ke které má česko-rakouský hudebník a technik T. Vašíček blízký vztah už od doby,
kdy se usadil s rodinou v Gablitz. Hudebního vedení se ujal Bernd Leichtfried, účinkovala Caroline Vasicek (rakouská
muzikálová, divadelní a filmová herečka, dcera T. Vašíčka), dále dětský sbor, pěvecký kvartet, smyčce a klavír/klávesy.

11. května 2015 po těžké chorobě zemřel ve Vídni pan Robert Urbánek, aktivní člen Kulturního klubu. Pan Urbánek
nejenže příležitostně zastupoval Klub svým projevem před přestavením filmu na ZÚ, ale také „zaskakoval“, když bylo
potřeba něco osobně doručit do tiskárny ve Znojmě, nebo odtud časopis přivést a předat jej vídeňské poště. Byl prv-
ním, za který jsme posílali zvidavé studenty, novináře, historiky a filmaře, jak české, tak rakouské. Vychoval dvě dcery,
prof. Alenu Urbánkovou a dr. Margitu Urbankovou, které čtenáři dobře znají z našich besed a z rozhovorů otištěných
na stránkách Klubu. Obě dcery vedl pan Urbánek k lásce k bývalé vlasti. Bude nám velmi chybět.

V zářijovém čísle Vás seznámíme s chystaným programem Klubu na druhé pololetí roku 2015.

Hezkou dovolenou, veselé prázdniny a zajímavé a informativní posezení nad stránkami Kulturního klubu přeje

ing. Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Fejetony	2, 7
Editorial, obsah, impressum	3
Kalendář: červenec – říjen 2015	4
Církevní kalendář	6
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	39
Zajímavosti	46
Ekonomika	56
Správy zo Slovenska	66
Sokol & sport	72
Úvahy a postřehy	77
Z české a slovenské Vídně a okolí	78
Oznámení	90
Informace & inzerce	100
Příloha: Čtení na prázdniny	I-XVI

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien
Verlagsort: 1030 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &
Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,
mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler
Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis
Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelík,
Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler
Redakční kruh: Jan Brabeneč, dr. Martin Franc, P. dr. Jan Horák, Ludvík Kavín,
Eva Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Andrea Ozábalová,
dr. Kweta Ozábalová, Vladimír Stejskal, Nela Štěrbová, doc. JUDr. Marián Velický, CSc.,
ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová
Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

Na přední straně obálky: **Dalibor CHATRNÝ: Bez názvu (stíny), 1961**

Dalibor Chatrný (* 28. 8. 1925, Brno – 5. 7. 2012, Rajhrad u Brna) – významný český výtvarník, malíř, grafik a pedagog, uznávaný konceptuální umělec,
který byl po celý svůj život úzce spjat s Brnem. Od první poloviny šedesátých let využíval možnosti mířky, po roce 1970 se zabýval propojením prvků šňů-
rami i souvislostí mezi realitou a stínem. Využíval energii magnetů, možnosti odrazu i zrcadlení. Kreslil a maloval oběma rukama najednou.

Na zadní straně obálky: **Jitka HOLEČKOVÁ: Česká krajina, 2004**

Jitka Holečková vystudovala architekturu na VUT v Brně, po promoci (1980) odešla v r. 1983 do Německa a v r. 1988 se vdala do Švýcarska. Od mládí
se zabývala kresbou, malbou, grafikou, keramikou, ilustracemi a cartoons. Od r. 1965 publikovala v časopisech *Sedmíčka* a *Dikobraz*, pro známé kreslila
pohlednice, svatební a promoční oznámení, diplomy... Po letech odmlky začala na přelomu tisíciletí obesílat soutěže cartoons a kreslila pro časopis *Křížem*
křážem, *Zwischentöne* a *Interní auditor*. Od r. 2001 členka české i evropské unie karikaturistů (ČUK, FECO), celkem uspořádala 12 samostatných výstav.

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY**12.-19. 07. Bad Gastein – Kresba a malba pro začátečníky a pokročilé**

S odborným slovenským lektorem Vladimírem Bathorym.
Bližší informace: lettnerova@gmail.com

do 16. 08. Lee Millerová

Lee Millerová (1907-1977) je jednou z nejvíce fascinujících umělkyní 20. století, která vytvořila pestré fotografické dílo, v němž se mísí široké spektrum stylů a jež sahá od surrealistických výjevů přes módní fotografii, snímky z cest a portrétní fotografii až po válečnou reportážní fotografii. Její dílo v celé šíři ukáže galerie Albertina na zhruba osmdesáti objektech v tomto rozsahu v Rakousku poprvé. Reportážní fotografie Millerovou zavedla v roce 1945 přes Salzburg do Vídně, kde zdokumentovala zničené město, bídu dětských špitálů, ale i umělce, například tanečníka V. Nižinského. Právě tento výsek její tvorby – do značné míry dosud nepublikovaný – představuje těžiště výstavy.

Kurátor: Walter Moser.

Albertinaplatz 1, A-1010 Wien, tel.: +43 1 534 83-0,
www.albertina.at, denně 10:00-18:00, St 10:00-21:00

do 30. 08. Fotografien des Krieges

Výběr fotografií z první světové války: Gustav Brož, Jan Myšička a Jenda Rajman, kurátor: Jaroslav Kučera.

Heeresgeschichtliche Museum (Ruhmeshalle) Arsenal,
Objekt 18, 1030 Wien, Tel.: (01) 79561-0

www.hgm.at, www.bundesheer.at

do 04. 09. Zeichen gegen den Krieg | Zum 70. Jahrestag des Endes des Zweiten Weltkrieges

Die Ausstellung widmet sich den Denkmälern für die Opfer des Zweiten Weltkriegs in der Slowakei und den Anti-Kriegs-Skulpturen. Sie gibt einen Einblick in die Erinnerungsarbeit in der Slowakei, die zwischen Gedenken und Vergessen schwankte. Die Denkmäler ergänzen die Skulpturen von slowakischen Künstlern – Klára Pataki, Ladislav Snopek und Tibor Bártfay – die sich mit Gewalt und Aggression auseinandersetzen.

Slowakisches Institut in Wien, in Zusammenarbeit mit dem Ministerium für Auswärtige und Europäische Angelegenheiten der Slowakischen Republik und dem Verein bildender Künstler der Slowakei.

do 05. 09. Sophies Entscheidung – der tschechische Weg

Tschechisches Zentrum Wien, Herrngasse 17, 1010 Wien
www.czechsophieschoice.com

do 06. 09. Abstraktion in Österreich. 1960 bis heute / Abstrakce v Rakousku. Od roku 1960 do dneška

Sbírka Ploner, budovaná od roku 1997 a prezentovaná v rámci této výstavy, obsahuje prvotřídní výběr rakouského a mezinárodního abstraktního malířství od roku 1960. Po smrti zakladatele sbírky Heinze Plonera se jeho žena Regina v roce 2014 rozhodla, že věnuje velkou část sbírky galerii Albertina a paláci Belvedere ve Vídni, jakož i muzeu Joanneum ve Štýrském Hradci, aby bylo o díla trvale postaráno a aby byla přístupná co nejširší veřejnosti. Pro galerii Albertina znamená tento dar rozšíření sbírek rakouského umění osmdesátých a devadesátých let 20. století o vyni-

kající práce Erwina Bohatsche, Herberta Brandla, Güntera Damische, Josefa Mikla, Huberta Scheibla aj. Kurátorka: Eva Michel.

Albertinaplatz 1, A-1010 Wien, tel.: +43 1 534 83-0,
www.albertina.at, denně 10:00-18:00, St 10:00-21:00

do 07. 09. Wally Neuzil. Ihr Leben mit Egon Schiele – prodlouženo

Die erste Ausstellung des Jahres widmet sich „Wally“, der Frau an der Seite Egon Schieles, die einem breiten Publikum vor allem durch Schieles Meisterwerk „Bildnis Wally“ ein Begriff ist. Mit dieser Ausstellung begibt sich das Museum auf die Spuren des dramatischen Lebens jener Frau, die rund fünf Jahre lang Schieles Modell, Muse und intime Freundin war.

Sommeröffnungszeiten im Juni, Juli & August: Täglich: 10:00-18:00 Uhr, Donnerstag: 10:00-21:00 Uhr

Leopold Museum – Privatstiftung, Museumsplatz 1,
1070 Wien, Tel./Fax: +43.1.525 70 / 1500

MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 11. 10. Drawing Now: 2015

Výstava *Drawing Now* skýtá aktuální přehled o grafické tvorbě v současném umění. Představuje na 36 mezinárodních uměleckých pozic, které jsou dnes synonymem pro grafickou tvorbu a zároveň jdou pomyslnou vlastní cestou. *Drawing Now* ukazuje, jaká různá témata umělci pomocí kresby vyjadřují, a prezentuje grafickou tvorbu v jejích pozoruhodných polohách a vyjádřeních.

Zúčastnění umělci: Silvia Bächli, Michaël Borremans, Toba Khedoori, Paul Noble, Robin Rhode, David Shrigley, Sandra Vásquez de la Horra, Jorinde Voigt a další.

Kurátorka: Elsy Lahner.

Albertinaplatz 1, A-1010 Wien, tel.: +43 1 534 83-0,
www.albertina.at, denně 10:00-18:00, St 10:00-21:00

do 11. 10. Christoph Niemann. Unterm Strich

Christoph Niemann ist einer der gefragtesten Grafiker der Welt. Seit Jahren gestaltet er Cover für *The New Yorker*, *The New York Times*, das *Time Magazine*, für *Wired* oder das *ZEITmagazin*, prägt Werbekampagnen, illustriert Texte, produziert Apps oder schreibt Kinderbücher. Das MAK widmet dem vielfach ausgezeichneten Meister seines Fachs eine Ausstellung und zeigt mit 170 Illustrationen, Grafiken, Siebdrucken, Tusche- und Bleistiftzeichnungen, Büchern, Apps und Animationen einen Überblick über sein breites Schaffen.

MAK, Kunstblättersaal, Stubenring 5, 1010 Wien
Di 10:00-22:00 Uhr, Mi – So 10:00-18:00, jeden Dienstag 18:00-22:00 Uhr, Eintritt frei

do 18. 10. Ringstrasse. Ein jüdischer Boulevar

Als nach der Schleifung der Wiener Stadtmauern rund um die Wiener Innenstadt ein Prachtboulevard entstand, wurde dieser zur ersten Adresse des Adels und des Großbürgertums. Unter den Bauherren der prächtigen Palais' entlang der Ringstraße waren auch zahlreiche jüdische Unternehmer und Bankiers, die zum wirtschaftlichen Aufschwung der Gründerjahre beitrugen und als Kunstsammler und Mäzene in Erscheinung traten. Die Kehrseite der glanzvollen Ringstraßenfassaden waren soziale Probleme und eine zunehmende politische Radikalisierung, die im

Zuge der massiven ökonomischen und gesellschaftlichen Veränderungen im Wien des ausgehenden 19. Jahrhunderts auftraten.

Besonders das Kleinbürgertum war als klassischer Modernisierungsverlierer empfänglich für den politisch geschürten Antisemitismus, der sich gleichermaßen der Stereotype des „armen, zerlumpten Ostjuden“, des „sozialistischen, jüdischen Aufwieglers“ oder des „kapitalistischen Wiener Börsejuden“ bediente. Glanz- und Schattenseiten der Ringstraßenära, der gesellschaftliche Aufstieg einer kleinen jüdischen Elite und der alltägliche Überlebenskampf der breiten jüdischen Massen, die politische Instrumentalisierung des Antisemitismus und ihre Folgen sind Thema der Ausstellung im Jüdischen Museum Wien.

Kuratoren: Gabriele Kohlbauer-Fritz; Sabine Bergler.
Jüdisches Museum Wien, Dorotheergasse 11, 1010 Wien
KuratorInnenführungen durch die Sonderausstellung zur „Ringstraße des Proletariats“: Donnerstag, 10. 09. 2015, Donnerstag, 17. 09. 2015

Beginn: jeweils 18 Uhr

Eintritt & Führung: 5 € / Person

Anmeldung unter: info@dasrotewien-waschsalon.at
Waschsalon Nr. 2, Karl-Marx-Hof Halteraugasse 7, 1190 Wien

Reguläre Öffnungszeiten: Donnerstag 13:00-18:00 Uhr, Sonntag 12:00-16:00 Uhr

www.jmw.at

JEDNOTLIVÉ AKCE

03. 07. 14:00 Mag. Ursula Debera: *Der Ring. Pionierjahre einer Prachtstrasse*

Wien Museum, Karlsplatz 8, 1040 Wien

Kosten: 12 Euro

17.-18.07. 20:00 *Theateraufführung „Provokation?!?“*
Mittleuropäisches Theater-Karussell

Eine Gemeinschaftsproduktion, die trotz aller Widerstände (sprachliche, emotionale, nationale) von jungen Dramaturgen aus Österreich, Polen, Tschechien, Ungarn und der Slowakei während eines 14-tägigen Arbeitstreffens kreiert wird. Unter der künstlerischen Leitung von Marika Smreková und der Supervision von Nika Brettschneider wird versucht, vermeintliche Grenzen zu durchbrechen. Ein grenzenloses Spiel in sechs bzw. mehreren Sprachen. Eintritt: 10 EUR. Vorbestellungen unter +43-676 7345566 oder theaterbrett@gmx.at

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

25. 07. 19:00 *Dvořák & Schwejk.SOAP*

In den Worten von Jaroslav Hašek (*Der brave Soldat Schwejk* gelesen von Heinz Marecek) und den Tönen von Antonín Dvořák folgt diese styriarte-SOAP den beiden berühmtesten Tschechen in ihre Heimat.

Dvořákovo trio: Jan Fišer (housle), Tomáš Jamník (violoncelelo), Ivo Kahánek (klavír) + Simona Saturová (sopran)
Helmut-List-Halle, Waagner-Biro-Strasse 98a, 8020 Graz
<http://styriarte.com>

28. 07. – 18. 08. W. A. Mozart: *Le nozze di Figaro*

Inszenace: Sven Eric Bechtolf, s Martinou Jankovou (Zuzana) a Adamem Plachetkou (Figaro)

Salzburger Festspiele – Haus für Mozart
<http://www.salzburgerfestspiele.at/oper/figaro-2015>

INFORMACE:

Je přiložen aktuální **program Českého centra ve Vídni**. Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení*.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien,

tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at,

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at,

e-mail: rsk@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,

tel.: +43 1 596 13 15,

fax: +43 1 595 57 99,

sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova,

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57

Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá **každou neděli a svátek v 08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá **každou neděli a svátek v 10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá **druhou neděli v měsíci v 11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá **třetí sobotu v měsíci v 18:00**

200 let od narození Dona Bosca

Letošní slavnost Seslání Ducha svatého (Letnice) jsme oslavili v neděli 24. května v kostele Dona Bosca ve 3. vídeňském okrese. Hlavním celebrantem byl linecký biskup dr. Ludwig Schwarz SDB. Koncelebrovali kněží z Kongregace salesiánů Dona Bosca. Mši svatou ve farnosti Vídeň-Neuerdberg vysílala přímým přenosem rakouská ORF 2 a německá ZDF. Společně jsme oslavili 200 let od narození Dona Bosca.

„Naše osobní Letnice byly v den našeho biřmování,“ řekl biskup Schwarz ve své homilii. „Tento den byl jeden z těch velkých okamžiků našeho života, protože jsme obdrželi dary Ducha svatého k odvážnému přijetí životních výzev.“ Po mši svaté pokračovala oslava občerstvením ve slavnostním sále „Salesianum“.

Svatodušní svátky byly jednou z mnoha událostí, které v letošním roce připomenou 200. výročí Dona Bosca. Jan Bosco se narodil 16. srpna 1815 v Castelnovu d’Asti v Itálii, v chudé rolnické rodině. Již od dětství se cítil povolán

věnovat svůj život mládeži. Když se po letech odříkání stal v Turíně knězem, vložil své vrozené schopnosti a neúnavné úsilí do výchovného díla pro opuštěnou mládež, do obrany ohrožené víry lidových vrstev a do evangelizace dalekých zemí.

Sám založil první tři „větvě“ salesiánské rodiny: Společnost sv. Františka Saleského (1859, salesiáni), Institut Dcer Panny Marie Pomocnice (1872, salesiánky) a Salesiány – spolupracovnice (1876). Jako tajemství úspěchu pro práci s mladými dal salesiánům jedinečnou výchovnou metodu, tzv. preventivní systém založený na rozumu, náboženství a laskavosti. Jan Bosco zemřel v Turíně 31. ledna 1888. Mezi svaté byl připočten Piem XI. o Velikonocích roku 1934. Na závěr roku, ve kterém se slavilo sto let od jeho úmrtí, ho Jan Pavel II. prohlásil za otce a učitele mládeže (24. ledna 1989).

Televizní pořad najdete na internetu: <http://tvthek.orf.at/program/Katholischer-Gottesdienst/4554747/Katholischer-Pfingstgottesdienst-Feuer-und-Flamme/9815642>.

Česká církevní rada, foto: www.donbosco.at

V pondělí 11. ledna 1977 při masovém zatýkání signatářů Charty 77 byla na Hradčanském náměstí třemi civilisty přepadena má žena Jelena Mašínová a úporně tlačena do šestsettrojky. Když začala křičet, zacpal jí jeden únosce ústa. Přitom ho kousla. Nato byla odvezena k výslechu do Ruzyně a později obviněna z těžkého ublížení úřední osobě, sazba tři až pět let bez podmínky.

Unesena byla před belgickým režisérem Tillemanssem, který ihned poslal protest ministru kultury ČSSR. Přepad fotografoval z okna švýcarský velvyslanec Walter Jaeggi, jenž se nabídl, že u soudu bude svědčit. Skandálu měl předejít vyšetřovatel Marcel Malkus. Rozhodl se obviněnou psychiatrizovat, a když to díky slušným lékařům v Bohnicích nevyšlo, jal se falšovat proces.

Nakousnutý soudruh, jehož můj estébácký svazek odhaluje jako poručíka Josefa Dvořáka, v něm hlásí, že JUDr. Malkus s ním domluvil a) „zajistit obsazení síně vybranými osobami“ a b) „umožnit mu, aby svědčil v uniformě podporučíka Veřejné bezpečnosti“. Za to mu slíbil on: „Ke změně mé vizáže si do hlavního líčení nechám narůst vous.“

Jistému kriminálu unikla pachatelka, která se statečně vracela se mnou ze stáže ve Vídni, jen tím, že převážil názor jestřábů státostrany, kteří její návrat k soudu nečekali a dali nás z hranice vynést do exilu. Sametovou tečku za hnusnou činností Malkuse učinila živnost zámožného advokáta...

***

Milan Sedláček, vedoucí českých středisek v zahraničí a osvědčený diplomat, který se stal v roce 2009 generálním sekretářem ministerstva, odmítl podepsat zakázku na úložiště dokumentů jako předraženou o víc než sto milionů korun. Dvoumilionový úplatek nevzal i ohlásil, ale nemohl dokázat. V lednu 2011 dorazil jako velvyslanec do Thajska a musel na obrátku s ostudou zpět, obviněn z porušení povinnosti při správě veřejného majetku, sazba tři až deset let.

Neznámý anonym udal, že vyplatil půldruha milionu za fiktivní akci Česko-asijského fóra na pomoc našim exportérům, která se nekonala. K žalobě se přidalo i Zamini. Obžalovaného jsem poznal jako charismatického velvyslance v Kazachstánu a náhodné setkání s ním mě přimělo proces sledovat. Už po dvou stáních jsem napsal ministru Schwarzenbergovi, k němuž jsem měl důvěru, že průběh kauzy je manipulován i za cenu lidských obětí; žalovaní byli už tři. Odpověděl, že musí počkat na výsledek soudu, ale vzápětí byl Sedláček postaven mimo službu.

Doklady i svědci prokázali, že se akce konala v plném rozsahu a proplacena byla oprávněně. Zlomem se stal výslech svědka obžaloby Černíka, Sedláčkova podřízeného. Ačkoli vzbudil silné podezření, že anonymem je on, obvinění nejen nepotvrdil, ale dal zapravdu Sedláčkovu tvrzení, že vše proběhlo, jak mělo. Dne 13. listopadu 2013 přečetla soudkyně Helena Králová osvobozující rozsudek. Jelikož jsem dva roky sledoval život člověka ničeného psychicky i existenčně, obdivoval jsem, že byl schopen ušetřit stresu svou rodinu. Vydal se ze všeho, aby jeho dcera mohla v Thajsku odmaturovat a udělat si v Evropě vysokou. Teď ho čekala ledová sprcha: stát se odvolal.

Představovalo jej pár žalobců, kteří se střídali jako na orloji. Ptali se zřídka a takřka stejně, což svědčilo, že kauzu znají povrchně a jejich úkolem je odvolat se. Soudkyně Králová si pak dala zřetelně záležet, aby podepřela nový rozsudek podrobným rozkladem, kde žalobu rozcupovala. Přítomný ředitel Generální inspekce Zamini navíc oznámil, že se vzdává práv strany poškozené, neboť ministerstvu žádná škoda nevnikla. Proto byli 23. října 2014 žalovaní osvobozeni podruhé. Zdůvodnění se nedá číst jinak než jako zpráva, že policie a státní zástupci odvedli práci krajně nekvalitní. Až sem referoval *Reportér* číslo 5.

Stát však trojici položil nové odvolání pod stromeček. Milan Sedláček i to zvládl jako muž. Přesvědčen, že pravda nemůže prohrát ve sporu už tak projasněném, upnul naději k jednání nařízenému městským soudem ve Spálené na středu 15. dubna, kde měla jeho kalvárie skončit. Naposled mě tam sebrali 17. října 1977, abych se nemohl účastnit procesu s Havlem. I tentokrát jsem šel zbytečně. Těsně předtím byla vyměněna soudkyně a stání zrušeno...

***

Ctěný Pavle Rychetský, vrchní strážce naší demokracie, uplynulo čtyřicet let od noci v Sázavě, kdy jsme s psanci Petrem Pithartem a Rudolfem Slánským, abychom přišli na jiné myšlenky, hrávali populární ze Západu pašovanou Diplomacy. O pár měsíců později jsme se textem Charty 77 zeptali vládnoucích, proč nedodržují občanská a lidská práva, když se k tomu po Helsinské konferenci zavázali vlastním zákonem. Hysterické řádění režimu nachytaného při činu ji proslavil po celém světě, a když za dvanáct let – zas dle Nerudy – „čas oponou trhnul a změněn svět“, věřili jsme, že její pravda zvítězila.

Po čtvrt století ji pro mne kauza Sedláček a spol. zašlapává. Z jednání mám dojem potvrzený dvěma osvobozovacími rozsudky, jež byly dvakrát zařiznuty odvoláním, že udání bylo odvetou za Sedláčkovu odmítnutí podepsat cinknutý nákup, a pak se policie i vyšetřovatelé v nouzi uchýlili k manipulacím, které je teď nutí k prodlužování procesu, aby se neobrátil proti nim – i za cenu zničení nevinného člověka.

Pryč jsou časy Emila Zoly, který výkřikem *Žaluji!* v otevřeném dopise prezidentu Francie donutil prolhanou justici vrátit svobodu i čest důstojníku Dreyfusovi. U nás „tepaří zlořády“ veškerá média, ale tepaní díky různým ochráncům zlořádí dál. Že Tě tak dobře znám, žaluji Tobě: případ Milana Sedláčka činí jednání dnešní policie i státních žalobců nerozeznatelným od konání policajtů a vyšetřovatelů totality. Stojí i u nás exekutiva nad justicí? A jakou nese za pochybení odpovědnost? Poradíš starému spojenci, jak v rámci tak dozorovaného práva bránit její oběti i v demokracii? Odpověď jistě uvítá mnoho z těch, jejichž ústavu chráníš. Nabízím Ti propříště svých 5 000 znaků v této rubrice. Tvůj pk.

Psáno pro měsíčník *Reportér*, květen 2015

Zcela nevšední životní směr

zvůli pro svoji pozemskou pouť dnešní host pan, BA Petr „Peko“ Baxant, rakouský politik, zemský poslanec a člen Vídeňské městské rady. Šíří svých zájmů poodsunul na vedlejší kolej, aby mohl naplňovat své přesvědčení být živý a přicházet s něčím, co pomáhá měnit současnost i budoucnost. Více než ostatní v čapkovském duchu přemýšlí o věcech obecných čili *zóon politikon*.

Dne 6. 5. 2015 proběhl v Českém centru ve Vídni další pořad z cyklu „Kulatý stůl – významní vídeňští Češi“, který pořádá Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s Českým centrem. Moderátorka večera, historička dr. Jana Starek, na něm přítomnému publiku představila právě Vás. Jaký jste měl z večera dojem?

BA P. Baxant: Mně se to moc líbilo. Jednak publikum a potom zejména moderace dr. Starek. Měl jsem pocit, že její otázky jsou vedeny tak, že se skutečně zajímá o mě a ne, aby udělala nějakou show. Kdybych dostal ještě nějakou podobnou pozvání, rád přijdu.

Odkdy jste v Rakousku? Odkud pocházíte?

BA P. Baxant: V roce 1977 jsem se narodil v Karlových Varech. Rodiče podepsali Chartu 77 a o sedm let později emigrovali s celou rodinou do Vídně.

Kdo z rodiny ovládal němčinu? Kdy jste se ji začal učit Vy?

BA P. Baxant: Německý jazyk ovládala moje nejstarší sestra Ladislava, protože už v Československu se němčinu učila, trochu uměla německy i moje maminka. Já i všichni mí sourozenci, a také táta, jsme se němčinu naučili až v Rakousku. U nás dětí to šlo strašně rychle, asi za dva měsíce jsme již mluvili německy.

Svoji první školní docházku ve Vídni jste absolvoval ve škole Komenský. Jak dlouho jste zde pobyl? Jak jste zde byl přijat?

BA P. Baxant: Byli jsme tam dva roky, potom jsem začali chodit do rakouské školy. Na české škole jsem neměl problémy se spolužáky, dobře mě přijali, také moje paní učitelka byla velmi milá. Ale od personálu jsem nějak cítil, že tam jaksí nepatříme, protože jsme utekli z Československa, že jsme zrádci. Muselo tam k něčemu dojít, protože nás rodiče odtud vzali.

Kdy jste se rozhodl pro politickou činnost? Co bylo hlavním impulsem?

BA P. Baxant: Hlavním impulsem byla skutečnost, že se J. Haider dostal do rakouské vlády. Zůstal jsem jako zasažen bleskem a říkal jsem si, že to tak nejde, aby v mém milovaném Rakousku, kam mí rodiče s námi utekli před červeným ďáblem komunismu, byl najednou ve vládě modrý ďábel. To jsem nevydržel, a proto jsem „šel“ do politiky.

To už ovšem byl jakýsi vyšší stupeň na Vaší životní pouti. Co následovalo po základní škole?

BA P. Baxant: Absolvoval jsem gymnázium, po maturitě asi tři čtyři roky jsem byl činný u Greenpeace v Německu, Rakousku a pracoval jsem v takových typických studentských jobech, jako např. u filmu jako asistent kamery, zvuku. Potom jsem dělal Kolleg für Multimedia – mám na to diplom. Chodil jsem také na školu fotografie, ale zde jsem dlouho nevydržel, protože jsem se tam nic jakoby nového neučil. Poté jsem studoval na BOKU Kulturtechnik a Wasserwirtschaft. Studoval jsem také hudbu – Computermusik und elektronische Medien, ale nedokončil jsem to, i když to bylo velmi hezké studium. Přerušení bylo právě v roce 2000, kdy přišel Jörg Haider.

Co jste musel dokázat, že jste dnes ve funkci obchodního vedoucího Sociálnědemokratického hospodářského svazu (Geschäftsführer des Sozialdemokratischen Wirtschaftsverbandes) Vídeň?

BA P. Baxant: Jak už jsem řekl, po příchodu J. Haidera do vlády jsem začal dělat různé kampaně pro mládež. Myslím, že byly eficientní, líbilo se to lidem v sociálně demokratické straně. Dělal jsem toho stále více a více, vše ale „ehrenamtlich“, tedy bez zaplacení, typická politická aktivita. Prostě jsem cítil tu velikou povinnost, abych něco dělal proti těm fašistům ve vládě. Asi v roce 2004 jsem dostal takový malý job v SPÖ Wien, teď už placený. Při volbách v roce 2005 jsem rovněž dělal kampaň, která se velmi lí-

bila. Dokonce tak, že mi po volbách zavolal na mé handy starosta Vídně a zeptal se mě, jestli mám zájem pracovat jako zemský poslanec a ve Vídeňské městské radě. Byla to pro mě nesmírná čest. Pracoval jsem až do roku 2010 jako Jugendkoordinator – kampaně pro mládež. Z těchto kampaní mě znal také prezident Sociálnědemokratického hospodářského svazu R. Strobl a ten se mě zeptal, jestli bych nechtěl pracovat v jeho Svazu. Byl jsem velmi vděčen za tuto nabídku, protože ony kampaně pro mládež mě za ta léta pořádně vyčerpaly.

Co je náplní Vaší práce, čemu se v tomto Svazu věnujete?

BA P. Baxant: Tento Svaz je vlastně lobby pro malé podnikatele, speciálně pak pro podnikatele, které představuje pouze jedna osoba – tzv. EPU = Eine Person Unternehmer. Tito mají zcela jiné problémy a zájmy než klasičtí podnikatelé. Právě oni potřebují zastoupení, neboť se o ně nikdo nezajímá. Ve Vídni je takových podnikatelů přes šedesát tisíc a ti potřebují moderní sociální zabezpečení. A co dělám já? Já koordinuji asi osm set lidí, kteří jsou ve Wirtschaftskammer (Hospodářská komora) a mají zde funkce – zastupují zájmy jednotlivých skupin – např. obuvníci pro obuvníky apod., celkem existuje asi sto dvacet skupin. Dále koordinuji také toto pracoviště (Wien-Mariahilf), kde je asi deset pracovníků. Co mě však nejvíce baví, je dělat kampaně a komunikaci pro oněch šedesát tisíc malých podnikatelů. Asi 35 % podnikatelů jsou lidé, kteří se zde nenarodili, a proto máme funkcionáře, kteří jsou dvojjazyční, tj. vedle němčiny mají jiný mateřský jazyk. Jedině tak je možné, aby dobře fungovalo propojení právě s těmito podnikateli, kteří němčinu ovládají omezeně. Máme zde zastoupeny nejen evropské jazyky, ale i čínštinu, jazyky Afriky.

V srpnu 2014 jste vehementně vystoupil se svým „ne“ v kampani za možnost otevření obchodů v neděli. Jako nutný krok tohoto opatření bylo uváděno, že ve Vídni proběhne v květnu 2015 ESC (Evropský Song Contest) a tato akce přiláká mnoho turistů, pro které mají být právě obchody otevřeny.

BA P. Baxant: Je zajímavé, že ty kruhy, které prosazovaly tuto myšlenku, pak provedly evaluaci a dospěly k tomu, že toto opatření není nutné, že nikdo v době konání Song Contestu nepotřebuje mít v neděli otevřené obchody. Jsem přesvědčen o tom, že jeden den v týdnu musí být ticho, což vůbec nesouvisí s tím, že jsem věřící křesťan. Potřebuje to každé individuum, také sociální organismus, který je rovněž „živý tvor“, potřebuje čas, kdy utichne všechno napětí. Ne tak, že by někdo měl volno v pondělí, jiný ve středu, jde o to, aby toto ticho bylo pro všechny generálně. Pokud nebude takový den garantován, zničíme právě malé podnikatele, rodinné podniky. Tam by rodina potom pracovala 365 dnů v roce.

V pořadu Kulatý stůl mě trochu překvapil Váš postoj, který jste zaujal k velmi diskutovanému konceptu v Rakousku – Zentralmatura.

BA P. Baxant: Bohužel nevidím v tomto projektu rys spravedlnosti, tj. všichni mají stejně náročné úkoly, ale spatřuji v tom především rovnost. Ale každý žák je jiný, je to jiné individuum, centrální maturita posuzuje právě tento fenomén odlišnosti měřítkem stejnosti. Představuji si, sním o vzdělávacím systému, kde budou lidé vzdělávat lidi, a ne učitelé žáky podle daných směrnic, kde nebudou strany proti sobě bojovat – učitelé, rodiče, žáci, odbory. Vyslovuji se za individuální vzdělávání.

Jak probíhal Váš proces integrace v Rakousku? Máte v sobě dvě „duše“ – českou a rakouskou, nebo obráceně?

BA P. Baxant: Nejdříve bylo důležité, že jsme mohli chodit do české školy, českého kostela, do českých sportovních spolků. Den za dnem to bylo méně důležité, v rakouské škole jsme se velmi rychle naučili němcky, jak už jsem předtím uvedl. Znalost němčiny byla důležitá i pro mého tátu, aby mohl někde pracovat. Bylo

také velmi nápomocné, že jsme kolem sebe měli milé lidi, kteří nám, rodině s mnoha dětmi, pomáhali. Myslí, že nemám dvě duše, já mám jen duši Petra Baxanta, ale jistě mám takové ty nacionalistické city. Když se hraje hokej, fandím samozřejmě Čechům. Samozřejmě mám rád Česko a Československo, rád tam jezdím, do Karlových Varů, do Prahy, mám rád českou hudbu, literaturu, film, ale už bych tam nemohl žít, kvůli tamní politice. Cítím, že čtyřicet let komunismu tam zničilo mezilidské vztahy, chybí tam empatie, nikdo nikomu nevěří. Takřka přes noc tam začal panovat kapitalismus, který je oproti rakouskému velmi brutální, neboť v Rakousku máme přece jenom sociální stát.

Jak se rozhovor odvíjí, stále je jasnější, že prohovořená témata Vás zaměstnávají nejenom v době Vašeho pracovního procesu, přesto pevně věřím, že máte i chvíle volna, kdy se můžete věnovat svým koníčkům.

BA P. Baxant: Já vlastně nemám volný čas, už asi dva roky jsem neměl dovolenou. Kdybych měl volno, rád bych si něco přečetl, buď román, ale dříve sahnu po literatuře filozofické či sociologické. Strašně rád někam jezdím, to je jedno kam, do přírody, do cizích měst. Jednou za rok si zahráji na kytaru, kterou jsem studoval. Prostě v politice nemáte čas na soukromý život.

Absolvoval jste jako začínající politik nějaké semináře, kde jste naučil určitou rétoriku?

BA P. Baxant: Ne, vědomě jsem nic takového neabsolvoval, nemám totiž sám rád být na linii – mluvit a nic neříct. Pevně doufám, že má vystoupení nemají tento rys.

Jste velkým bojovníkem proti komunismu i kapitalismu. Jaký systém, jaký -ismus je má vystřídat? Jaká je podle Vás další vývojová cesta?

BA P. Baxant: V Československu např. byli lidé, kteří měli jisté řešení, symbiózu pozitivních znaků z kapitalismu a z komunismu. Opírali se o myšlenky Francouzské revoluce – Volnost, rovnost, bratrství = Liberté, égalité, fraternité – a požadovali volnost v duchovním životě, bratrství v ekonomickém životě a rovnost v oblasti práva. Ideologové Pražského jara, kteří s těmito myšlenkami vystoupili, byli teh-

dy potlačeni, řada jich byla uvězněna. To byla třetí cesta.

Když Vás poslouchám, dospívám k závěru, že máte svoji práci velmi rád. Jak Vás vnitřně obohacuje, jak Vás dále posunuje?

BA P. Baxant: Jedna věc jsou takové malé úspěchy, v hudbě, ve sportu, vždy, když něco dokážu, je to hezké. Nejvíce motivace mám úplně z něčeho jiného, a to je nesmírně dominantní pocit odpovědnosti. Tedy ne jedná se o to, že to chci dělat, já to prostě musím dělat, to je můj vnitřní motor. Já bych chtěl třeba strašně rád zase dělat hudbu, ale já nemůžu, já cítím, že musím být tady, na tomto místě, na tomto pracovišti. Ozřejmí to třeba můj jiný čin. Kdysi jsem chtěl studovat medicínu. Stál jsem v určený den v nekonečně dlouhé frontě a čekal jsem na imatrikulaci. Když už jsem byl téměř u přepážky, najednou jsem byl zasažen myšlenkou, co zde vlastně dělám. Vystuduji-li medicínu, budu léčit jen jednotlivé lidi, ale já chci léčit celý sociální organismus. Proto jsem z řady vystoupil a odešel od zápisu. Politika mi dává k tomu nádherné instrumentarium.

Jak jste přišel k přezdívce Peko?

BA P. Baxant: Můj táta má také pět sourozenců a když byl malý, díval se na televizi, kde v nějakém filmu byl kovboj a ten se jmenoval Peko. Do dnes se mi nepodařilo ten film nebo seriál objevit. No a podle této postavy mu začali doma říkat Peko. Když jsem se narodil svému otci já jako první syn, dostal jsem nejen jméno po něm (Petr), ale i tuto přezdívku (Peko).

Z hlediska jazykového je zajímavé i Vaše příjmení. Z literatury jsem vyčetla, že podoba Baxa je odvozena od jména Bartoloměj a baxati, baxati znamená reizen, hetzen. Což by pěkně symbolizovalo Vaše já. Podoba Bax, Baxmann je rozšířena v Německu (Hamburg, Rostock). Co víte o původu jména Vy?

BA P. Baxant: Také jsme doma o tom přemýšleli, mohlo by to pocházet z albánštiny, ruštiny, španělštiny (*bacante*), nebo francouzštiny (*paix*). Rodina táty pochází z Čech. Možná, že třeba putoval nějaký francouzský voják do Ruska a zůstal v Čechách. Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Výstava Jana Kubíčka

Jan Kubíček: *Město s měsícem*, Kolín 1957

Výstavu *Jan Kubíček: Výběr z rané tvorby* mohou zájemci vidět v Galerii města Kolín. Malíř, grafik a fotograf Jan Kubíček se narodil v Kolíně, kde jeho otec pracoval jako typograf v Bayerových tiskárnách. V letech 1943-1947 Jan Kubíček studoval

na kolínském gymnáziu, kde se seznámil s budoucím výtvarníkem Jiřím Balcarem, který pak zůstal jeho blízkým přítelem až do své předčasné smrti při autohavárii v roce 1968. V letech 1949-1953 studoval Kubíček na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze u profesora Jana Nováka. Ve své volné tvorbě se věnoval především městskému prostředí, ale o prázdninách jezdil malovat na Slovensko. Z té doby pocházejí pastely, kresby i olejomalby zachycující slovenskou krajinu, venkov a venkovany při práci. V roce 1953 se Kubíček zúčastnil první výstavy – společně s Jiřím Balcarem představili svoje práce v kolínském muzeu. V letech 1954-1957 studoval na Akademii múzických umění v Praze u profesora Františka Trösterera obor scénografie. Po studiích se vedle volné tvorby věnoval ilustracím pro dětské nakladatelství Albatros. Tato spolupráce trvala až do osmdesátých let.

V roce 1965 měl Jan Kubíček svoji první samostatnou výstavu v pražské Galerii Hollar, kde prezentoval svoje estetické zhodnocení písma (lettristické obrazy). Ve stejném roce získal 2. cenu na Mezinárodní výstavě kaligrafie v Tokiu. V roce 1967 se představila v brněnském Domě umění jeho nová konstruktivistická díla.

Během srpnové okupace v roce 1968 Jan Kubíček využil chaosu na hranicích a bez povolení odvezl své dílo na samostatnou výstavu do Galerie Teufel v Koblenzi. Ve stejné době v Čechách příznačně končila putovní výstava *Nová citlivost*. Kromě Jana Kubíčka a dalších členů konstruktivně orientované skupiny Křižovatka (Sýkora, Malich, Demartini, Kratina) se jí zúčastnili i mnozí další novátorští výtvarníci. Expozici nejprve hostilo Brno, poté Karlovy Vary a nakonec pražský Mánes. Tam byla výstava předčasně ukončena – okupace probíhala i v umění.

Během dvouměsíčního pobytu v západním Německu se Jan Kubíček setkal s podobně zaměřenými umělci ze svobodných zemí. Seznámil se také s Heidi Hoffmannovou, která vede známou galerii konkrétního umění v Görbelheimer Mühle u Frankfurtu nad Mohanem. Hoffmannová a její muž H. J. Slusallek pak vytiskli pro svou edici jako jedny z prvních právě grafiky Jana Kubíčka a vzájemná spolupráce pokračovala až do konce umělceho života.

V roce 1969-70 se konala Kubíčková expozice v Galerii Václava Špály v Praze, první česká minimalistická instalace. Od té doby až do konce osmdesátých let Jan Kubíček své volné umění doma vystavovat nemohl. (V roce

1985 výstava fotografií v brněnském Kabinetu fotografie Domu pánů z Kunštátu zařadila Jana Kubíčka mezi české fotografy.) V roce 1989, po téměř dvaceti letech, Jan Kubíček opět vystavil v Čechách své obrazy – v pražské galerii Opatov. V roce 1990 Jan Kubíček poprvé od okukret zehn v Norimberku, kde navázal mnoho kontaktů s významnými umělci (Diet Saylor, Dora Maurer, Gianni Colombo, Garry Woodley či Imre Koscić). V roce 1993 představilo Wilhelm-Hack Museum v německém Ludwigshafenu rozsáhlý průřez umělcovou tvorbou (*Jan Kubíček: Obrazy 1958-1993*). Jan Kubíček po letech normalizace opět potkal umělce a přátele, s nimiž navázal kontakty koncem šedesátých let.

V roce 1999 získal Jan Kubíček Cenu Vladimíra Boudníka za nejlepší grafiku roku. V dalších letech zájem o umělcovo dílo stoupl a vzrostl i počet jeho výstav. V roce 2012 se v Museu Kampa uskutečnila poslední výstava, na níž byl Jan Kubíček přítomen a kterou sám instaloval. V dalším roce se kvůli špatnému zdravotnímu stavu přestěhoval z Prahy do Kolína, kde v říjnu téhož roku zemřel.

Velká retrospektiva Jana Kubíčka proběhla zhruba před rokem pod hlavičkou Galerie hlavního města Prahy v Městské knihovně v Praze. Retrospektivní výstava mapovala tvorbu, kterou vytvořil umělec za poslední půl století – nabízela ke zhlédnutí kolem 150 děl z českých i evropských sbírek.

Současná retrospektiva Jana Kubíčka, která potrvá do 27. června, je přizpůsobena prostorově kolínské galerii a jejím cílem je ukázat Kubíčka jako tvůrce tematicky spjatého s Kolínem. Výstava prezentuje jeho práce různých forem, jsou to například oleje, grafiky nebo asambláže.

V České republice patřil Jan Kubíček mezi jednoho z nejvýznamnějších výtvarníků racionální geometrické abstrakce. V mezinárodním měřítku je tento styl znám pod jménem konkrétní či konstruktivní. Jeho tvorba byla velmi ceněná v Německu, kde mu proběhla i řada výstav.

Kubíčková díla jsou zastoupena jak v českých, tak i v zahraničních galeriích a sbírkách. Jeho díla byla tvořena převážně v černobílém provedení, ale zároveň umělec vynikal i v barevném provedení svých děl.

(mk)

Stanislav Kolíbal

Kresba za kresbou

Před nedávnem skončila ve Veletržním paláci v Praze výstava pod názvem *Kresba za kresbou*, která představila dílo klíčové osobnosti českého a evropského umění posledních padesáti let Stanislava Kolíbala. Proto určitě stojí za to si tuto významnou kulturní událost připomenout.

Stanislav Kolíbal se narodil roku 1925 v Orlové na Těšínsku. Po druhé světové válce studoval obor užité grafiky na

VŠUP v Praze, po absolutoriu pak vystudoval scénografii na pražské Akademii múzických umění. Intenzivně vystavuje od přelomu padesátých a šedesátých let. Ve druhé polovině šedesátých let se Kolíbalovi podařilo proniknout na mezinárodní scénu – na výstavu *Sculptures from Twenty Nations* v Guggenheimově muzeu v New Yorku (1967) a na expozici *Between Man and Matter* v Tokiu (1970). Výstavní kontakt s nejproslulejšími výstavními institucemi trvá dodnes, několikrát se Kolíbal objevil na skupinových projektech v Centre Georges Pompidou v Paříži (1983, 1995, 1997, 2002), opětovně v Guggenheimu v New Yorku (1987, výstava *50 Years of Collecting*). Byl také zastoupen na výstavě *Transforming Chronologies* v roce 2006 v Muzeu moderního umění v New Yorku, která přinesla exkluzivní kolekci kreseb ze sbírek této instituce. Prezentovaný byl také na výstavách *Zero*, uspořádaných ze sbírky Gerharda Lenze, například v salcburském Muzeu moderny roku 2006. Z velkých nesebírkových institucí je nutné vyzdvihnout samostatnou výstavu v hamburských Deichtorhallen v roce 2000 a z privátních galerií pěti výstav v New Yorku (1975 v Livingstone-Learmonth Gallery a čtyřikrát v Galerii OK Harris – 1980, 1982, 1985, 1987) či čtyři prezentace v mnichovské Galerii Walter Storms (1979, 1984, 2006 a naposledy na podzim roku 2013). Velké retrospektivy měl Kolíbal v roce 1997 v pražské Národní galerii a v roce 2012 v Jízdárně Pražského hradu. Z poslední doby nelze opomenout autorovu účast na letošní přehlídce umění šedesátých let pod názvem *Other Primary Structures* v Židovském muzeu v New Yorku.

Nedávná expozice ve Veletržním paláci představila Kolíbalovy kresebné cykly, jež vznikaly (a stále vznikají) od roku 1968 až do současnosti. Instalace, kterou si umělec dělal sám, byla jen potvrzením jeho zkušenosti a výtvarného citu v tomto oboru. Vystavované cykly *Bílé kresby* z let 1968-1976, *Iluze a fikce* z let 1977-1979 a *Berlínské kresby* z roku 1988 mapovaly významový posun nebo zásadní změnu v umělcově práci a koncentrovaně ukázaly způsob autorova myšlení a rozvíjení daného tématu.

Autorovi se pak dále otevřel prostor pro další kresebné cykly, stejně jako pro akvarely či reliéfy, a také, jako v případě předchozích kresebných cyklů, se staly východiskem pro objekty či instalace. Expozice nabídla návštěvníkům také umělcovy práce, které byly v Čechách vystavovány málo anebo dosud vůbec ne. Výstava měla rovněž za úkol otevřít teoretickou diskusi o povaze Kolíbalova umění v kontextu světového vývoje, najít shody i autorovy odlišnosti od zavedených uměleckohistorických souvislostí. K tomu jistě dopomohl i poprvé zveřejněný soubor drobných skic, základních studií, kresebných myšlenek a prvotních nápadů, které ozřejmily způsob Kolíbalovy práce.

Autorem nezvykle koncipovanou retrospektivu z pozice kresby jako výsošného uměleckého díla doprovodil katalog s rozsáhlým autobiografickým esejem, ve kterém Stanislav Kolíbal zdůraznil společenské i osobní hledisko svojí práce a svojí umělecké orientace.

(mk)

Československý pavilon v Benátkách ukazuje *Apoteózu* Jiřího Davida

V italských Benátkách se novinářům a odborné veřejnosti představil československý pavilon na 56. bienále, prestižní

a nejstarší světové přehlídce výtvarného umění. Pro veřejnost se bienále otevřelo 9. května a potrvá do 22. listopadu. Autorem expozice v národním pavilonu je Jiří David, který interpretuje jeden z obrazů Alfonse Muchy, jímž slavný malíř uzavíral svou monumentální *Slovanskou epopej*. David vytvořil aktualizovanou verzi Muchova obrazu *Apoteóza – Slovanstvo pro lidstvo*; obraz je však jen součástí promyšlené instalace.

Šperky se vyrábějí z PET lahví nebo i starého bubnu z pračky

Použité PET lahve, dráty pro přenos slabého napětí nebo i plech z bubnu vyřazené pračky využívají mladí výtvarníci pro výrobu šperků. Recyklované materiály v poslední době nahrazují v nezávislé tvorbě tradiční kovy. Kromě originality jsou totiž pro autory cenově dostupnější. Například výtvarnice Irena Marie Hartingerová vyrábí náušnice i náhrdelníky z PET lahví. Podobají se skleněným. Loni se jí podařilo najít nový technologický postup na výrobu korálků. Zkusila ale i kabelky a lustry. Grafička a designérka Zuzana Pšeničná pracuje s nerezovou ocelí a odpadem od firmy, která vyrábí vrata a ocelové komponenty. Z nich si nechává podle svých počítačových návrhů vyřezat díly pro náušnice ve tvaru pecek, jelenů nebo třeba kotviček. Novou kolekci představila i značka Trash Made, na níž se podílí skupina umělců v čele s designérkami Annou Kozovou, Janou Chaklosh a Lindou Čihařovou. V minulosti už získaly několik nominací na prestižní Ceny Czech Grand Design. Vytváří náušnice a náhrdelníky například z drátů pro přenos slabého napětí.

Vladimír Renčín: *Husité, Husáci a my*

Husité, Husáci a my (Eminet, 240 str.) – tak se jmenuje už šestnáctá kniha karikatur Vladimíra Renčina (* 1941) s výběrem kreseb doplněných tentokrát *Husitskou kronikou* Vavřince z Březové a *Písní o vítězství u Domažlic*. Téma husitství se vine celým dílem Vladimíra Renčina. Stalo se pro něj zdrojem neutuchající inspirace a nečekaných historických paralel. Jeho kresby a Vavřinec z Březové se svojí slavnou *Husitskou kronikou* a *Písní o vítězství u Domažlic* jsou klíčem k unikátní a nadčasové knize *Husité, Husáci a my*, nabízející vydatnou exkurzi do pohnutých okamžiků dějin našich zemí. Texty středověkého kronikáře samy o sobě humorné nejsou, ovšem ve spojení s klasikem českého kresleného humoru dostávají zcela nečekaný náboj. Turbulentní dobu husitských bouří přitom mnohdy posouvají z vážna do grotesky a překvapivě často přimějí čtenáře k zamyšlení nad tím, proč se dějiny někdy tak nečekaně opakují.

CO ASI VE STOLETÍ JEDENADVACÁTÉM? BUDE JEŠTĚ OBIIL? BUDOU PLUHY? BUDOU JEŠTĚ VOLOVÉ!

JUBILEA

Malíř, grafik a ilustrátor Adolf Born slaví 85. narozeniny

Mladí lidé do třiceti let mají flámovat a užívat si života – pak už na to nebudou mít čas. To jsou slova malíře, ilustrátora a kostýmního výtvarníka Adolfa Borna.

Přiznává, že za půvab vidění světa je vděčný, musí ale přitom rychle reagovat. „Stačí, když si napíše heslo, název obrázku pak vypilují,“ vysvětluje s tím, že u někoho jsou názvy spojené s tím, co dělají, jiným stačí zasněná krajina. „Ale já mám názvy rád, a to i u druhých,“ dodává.

Vždy chtěl ilustrovat knihy – jednou z mnoha jsou například *Ezopovy bajky* v převyprávění Jiřího Žáčka. „Bajkaři mne naučili, že člověk může být konkrétní, ale nepropadnout se do toho, kdy už za vašimi dveřmi čekají tajní policajti,“ podotýká s tím, že právě bajkaři neměli potíže s cenzurou.

A to je také důvodem, proč se jeho grafika prodávala i ve chmurnějším režimu. „Když je postava napůl zvíře, napůl člověk, tak nelze říci, že jde o předsedkyni svazu žen,“ vysvětluje. Každá diktatura podle něj vyvolává mnoho námětů a člověk musí umět bruslit.

...dnešní doba ho tolik nebaví – každý může říci, co chce, jet, kam chce. „Splnil se náš sen, ale nejhorší na tom je, že inteligence davu, a to nikoliv pouze českého, ale i celosvětového, jde rapidně kvalitativně dolů. Je to zase až veselé,“ míní.

Grafiky byly dříve tištěné na ručním presu, dnes je hnací silou elektrika – proto byla grafika obtížná i pro tiskaře, aby barvy pasovaly jedna k druhé. „Nyní je to malinko lehčí, ale odpadá kouzlo,“ dodává.

K jeho oblíbeným patří holandské malířství 17. století, kdy malíři přišli na nové náměty – například obrázky o tom, jak dostává sedlák dřevákem po hlavě. Umění s humorem je podle jeho slov někdy vážnější než to vážné.

(vyřato z rozhovoru Lucie Výborné)

Ada - Adolf Born

Adolf Born se narodil 12. června 1930 v Českých Velečích na česko-rakouské hranici. V roce 1935 se s rodinou přestěhoval do Prahy. V letech 1950-55 navštěvoval Vyso-

kou školu uměleckoprůmyslovou v Praze (katedra kresleného filmu pod vedením prof. A. Pelce). Adolf Born byl nejprve známý jako karikaturista. Vydával své vtipné kresby ve všech velkých a důležitých novinách a časopisech. Podílel se na skupinových výstavách, dostal mnoho ocenění. V roce 1974 byl v Montrealu jmenován karikaturistou roku. Poté, co v roce 1973 cenzura zakázala jeho karikatury, věnoval se více animovanému filmu, knižní ilustraci a grafice. Jeho kosmopolitní humor, jeho výběr předmětů, které mají své kořeny v historii jeho země (např. Rakousko-Uherska nebo na Rudolfův věk) a jeho zvláštní svět zvířat se proslavil po celém světě.

Je držitelem mnoha českých i mezinárodních cen. Výstavy: např. Berlín, Praha, Stuttgart, Paříž, Brusel, Ženeva, Luzern, Curych, Montreal, Davos, Ottava, Baden-Baden, Mnichov, Hannover, Kostnice, Tokio, Vídeň.

Jarmila Čihánková-Priestorová

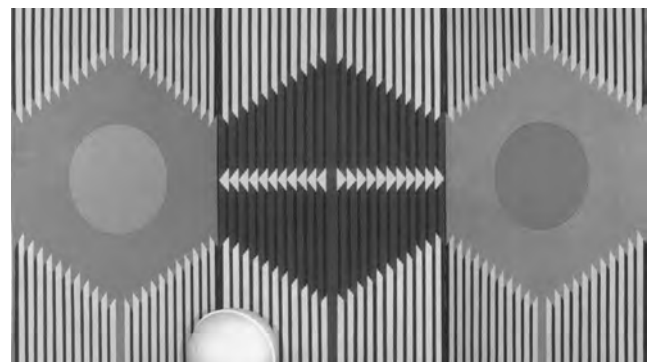
Jarmila Čihánková (* 26. 5. 1925, Roštín) je česká maliarka, kresliarka, grafička, autorka priestorových objektov. Od 60. rokov žije na Slovensku. V 50. rokoch minulého storočia sa venovala karikatúre, politickej kresbe i voľnej grafike. Na prelome 50. a 60. rokov sa do popredia jej tvorivých záujmov dostala maľba (Skupina 4). Jarmila Čihánková patrí k protagonistom neokonštruktívnych tendencií v slovenskej výtvarnej tvorbe, ktoré sa utvárali pred polovicou 60. rokov – je jedným zo zakladateľských členov Klubu konkretistov na Slovensku a svoje geometrickoreduktívne cítenie aplikovala tvorivým spôsobom aj v textilnom umení – art protisoch. Vrcholný úspech dosiahla svojou desaťdielnou *Veľkou stavebnicou* (prostredím – „environmentom“) vystavenou na 5. medzinárodnom bienále tapisérie v Lausanne v roku 1971. Striedanie jednoduchých geometrických tvarov, zmysel pre rytmus kompozície a živá farebnosť jej obrazov a textilných diel naznačujú, že autorka sa v nich inšpirovala bohatou ornamentikou ľudového výtvarného prejavu. Do jej tvorivého profilu treba zahrnúť aj pedagogickú činnosť na ŠUP v Bratislave a Katedre scénografie VŠMU v Bratislave.

Žije a tvorí: Smolenice, okres Trnava.

Vzdelanie:

1942-1945 SVŠT v Bratislave

1945-1950 Vysoká škola umelecko-priemyselná v Prahe

Jarmila Čihánková-Priestorová: *Priestorová maľba*, 1968

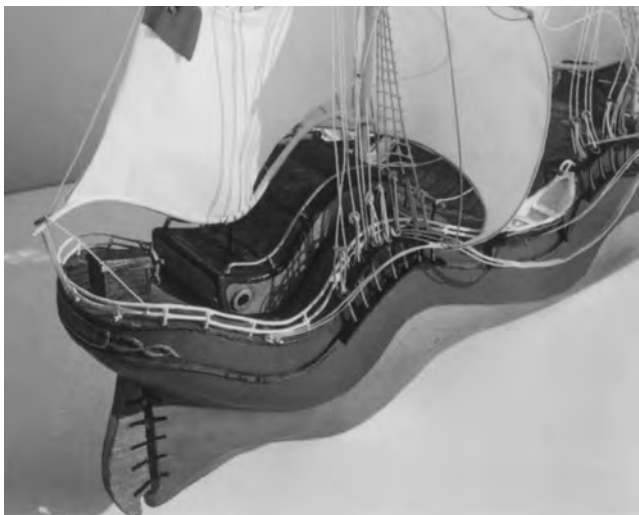
PŘEDSTAVUJEME

Petr Horák

Výtvarník, conceptualista Petr Horák (* 10. 6. 1970, Přerov), absolvent Filozofické fakulty Ostravské univerzity, vystavuje již od roku 1992. „Sám nemám rád věci, které si vizuálně přečtu během pár vteřin, potřebuji se na ně dívat alespoň dny a nacházet něco nového. Tak jako dobrou knihu nestačí přečíst pouze jednou. Naopak mám rád věci, které se vymykají a jdou vlastní cestou,“ uvedl Horák, jehož video *Plenér* je zastoupeno ve sbírkách Národní galerie v Praze.

Petr Horák: *Plenér*, 2001, video

Jan Klimeš

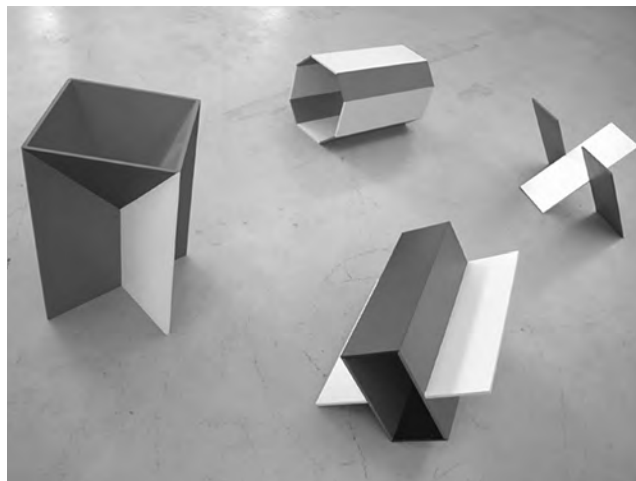
Jan Klimeš: *Plachetní loď* na motivy námořní Ódy Fernanda Pessoa, 2002-2003, dřevo, polyester, dráty, kov, tkanina, papír, barva

Výtvarník prof. Jan Klimeš (* 11. 7. 1980, Brno). Studium: Škola uměleckých řemesel (ŠUR), Brno (malířství), Vysoká škola technická v Brně, Brno (Fakulta výtvarných umění, kreslení), Vysoká škola technická v Brně, Brno (Fakulta výtvarných umění, sochařství). Samostatné a skupinové výstavy.

Matěj Smetana

Matěj Smetana (* 24. 7. 1980, Praha) vystudoval Fakultu Výtvarných umění v Brně v ateliéru malby Petra Kvíčaly. Svůj konceptuální přístup ale uplatňuje především v instalacích, objektech a videích. Ve svých pracích řeší kromě jiného téma chyb a významových posunů, zabývá se dědictvím minimal-artu, které filtruje skrze svůj vlastní postoj, nebo se zabývá tématem pohyblivého obrazu jako takového. Umění Matěje Smetany má některé příznaky, které provázejí vědecké objevy. Je to vytrvalost, radost z přesnosti, uplatňování známých vzorců za okolností, za kterých jejich působení dosud nikdo neprovedl, a touha podívat se na něco, co ještě nikdo neviděl.

Matěj Smetana pracuje s geometrickými tvary jako se znaky strukturovanými na základě jednoduchého principu, kde jednotlivé objekty fungují jako „poetické“ modely krajiny (např. dvě hory, čtyři hvězdy a dvě slunce). Přesnost je záměrně přibližná – „geometrie podle ruky“, „minimalismus s lidskou tváří“. Řeší vztah mezi popisem umělecké ideje a její potenciální realizací; vybízí k představě o uskutečnění stanoveného záměru, ale zároveň si vystačí se svou potencialitou.

Matěj Smetana: *Vlajky* (česká, německá, francouzská, španělská), 2002-2003, akrylové barvy

Zemřel výtvarník Jiří Šindler

Ve věku třiadvadesáti let zemřel výtvarník Jiří Šindler. Rodák z Poličky se věnoval především ilustraci, grafice a kaligrafii. Proslul také vytvořením tiskové varianty hláholice,

nejstaršího slovanského písma, která se dodnes používá při vydávání staroslověnských písemných památek. Zprávu o úmrtí zveřejnilo Muzeum města Brna, kde v minulých dnech skončila Šindlerova výstava s názvem *Doteky téměř něžné*.

VZPOMÍNKA

Hana Wichterlová, již právem patří přízvisko první dáma českého sochařství, zemřela ve svém pražském ateliéru právě před pětadvaceti lety, 29. srpna 1990

Prostějovská rodačka se narodila 2. března roku 1903 a její rodina patřila k významným průmyslnickým rodům rakouského mocnářství, která se přátelila mimo jiné i s významnými umělci své doby. Jedním z nich byl i Jan Kotěra, autor návrhu prostějovského Národního domu, a právě ten rozpoznal v mladém děvčeti výtvarné nadání a doporučil rodině, aby ji poslala na uměleckou školu. Šestnáctiletá Hana tedy nastoupila na Akademii výtvarných umění v Praze, kde v letech 1919-1925 studovala sochařství u Jana Štursy. Mezi spolužáky Hany Wichterlové patřili například Vincenc Makovský či Josef Wágner. Absolvovala s plastikou *Údiv*, která je považována za jeden z vrcholů meziválečné figurální tvorby.

Po ukončení studií žila sochařka čtyři roky v Paříži, kde se také seznámila s dílem rumunského sochaře Constantina Brâncușiho. Jeho tvorba, řazená uměleckými historiky k abstraktnímu expresionismu, ji později významně ovlivnila. V roce 1931 se Wichterlová po návratu z Paříže stala členkou umělecké společnosti Mánes a svým dílem se zařadila po bok nejlepších českých umělců své doby. Období kolem druhé světové války znamenalo pro sochařku určitý tvůrčí útlum. V roce 1939 se přestěhovala na usedlost do Smrčic a o tři roky později si vzala významného sochaře Bedřicha Stefana. Roku 1948 přesídlili znovu do Prahy.

K sochařině se umělkyně vrátila až ve druhé polovině padesátých let, kdy se věnovala mimo jiné zakázkové tvorbě. Známé jsou z této doby například zvířecí reliéfy, které slouží jako domovní znamení věžových domů na Vítězné třídě v Kladně. Zvláštní místo v díle Hany Wichterlové má i nedokončená plastika Mahuleny, na níž umělkyně pracovala pětadvacet let. Tato kompozice, která představuje symbiózu stromu a ženského těla, se stala emblémem Mezinárodního sochařského sympozia Hany Wichterlové.

„Ať žije Hana Wichterlová, v jejichž subtilních rukou vyrůstá ze stromu žena se stejnou precizností a něhou, s níž vyrůstají z činnosti přírody krápníky. Toto sochařství vytváří skutečně jako příroda, snoubí se s hmotami, šetří je a těžší z jejich skrytých možností. Nechává je jaksi dorůst z jejich zákonů, které byly donedávna ubity zcela akademismem.“ (Vítězslav Nezval, 1932)

František Gross

27. 7. 1985 zemřel v Praze František Gross, malíř a grafik (* 19. 4. 1909, Nová Paka). Představuje v českém prostředí živou spojnicí meziválečných avantgard a progresivního umění šedesátých a sedmdesátých let.

Po absolvování Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze pod vedením profesora Františka Kysely poprvé vystavoval v roce 1931 v Nové Pace spolu se sochařem Ladislavem Zívrem. V roce 1941 se Gross stal členem Umělecké besedy v Praze, v roce 1945 členem spolku Hollar,

jehož výstavy pravidelně obesílal. Do roku 1948 byl členem Skupiny 42 spolu se svými uměleckými kolegy z Nové Paky – sochařem Ladislavem Zívrem a fotografem Miroslavem Hákem. Skupina 42 spojovala umělce, kteří se snažili vystihnout poezii tehdejší technické civilizace. V roce 1961 se Gross stal členem skupiny Radar, která navázala na program Skupiny 42 a její obdiv k technice a světu civilizace.

V roce 1962 obdržel Gross vyznamenání Za vynikající práci a o dva roky později byl jmenován zasloužilým umělcem. Grossova díla jsou zastoupena v řadě českých veřejných sbírek, v Národní galerii v Praze, v oblastních galeriích i v soukromých sbírkách, ale i v několika sbírkách v zahraničí. Samostatnou monografii věnoval dílu a životu Františka Grosse J. Kotalík (Nakladatelství československých výtvarných umělců, Praha, 1963).

František Gross: *Figura*, 1964, olej, překližka

Karel Chaba byl znám jako malíř Prahy

Narodil se 3. srpna 1925 v Sedlci-Prčici na Benešovsku a vyučil se kuchařem. Ve výtvarném umění byl samoukem; jeho tvorbu ovlivnili malíři Jan Zrzavý, Karel Černý a Marc Chagall. Žil v Praze, kam přišel krátce po druhé světové válce. Spisovatel Bohumil Hrabal o něm říkal, že poprvé uviděl Prahu pohledem venkovského chlapce – a ten pohled mu zůstal.

„Karel Chaba vstoupil do historie naší malby jinými metodami, než je zvykem. Neměl školy, ale první výstavu mu uspořádali v roce 1960 ve slavném divadle D 34 Emila Františka Buriana, kde se dostal mezi tehdejší intelektuály,“ připomněl historik umění a znalec jeho díla František Dvořák na zahájení výstavy k jeho osmdesátinám v pražském Obecním domě. „Vždycky mu však šlo spíše než o obraz Prahy o vyjádření jeho vztahu k Praze,“ dodal.

V roce 1962 Chaba vstoupil do oficiálního svazu výtvarných umělců. Prý aby ho nezavřeli, neboť jinak by „podle nich“ byl příživníkem. Tehdy také přesídlil z pražské Kampy na Malou Stranu. Vystavoval doma i v zahraničí, jeho díla jsou kromě jiných zastoupena i ve sbírce moderního umění Národní galerie v Praze. Kromě malování Chaba vytvořil například v roce 1993 pro Národní divadlo výpravu k opeře *Jakobín* Antonína Dvořáka.

Malíř a grafik Karel Chaba zemřel po dlouhé nemoci 25. 8. 2009 v Praze ve věku čtyřiaosmdesáti let.

Štefan Belohradský

Štefan Belohorský (30. 8. 1930, Preseľany – 19. 4. 2012, Bratislava) je významným slovenským výtvarným umělcem, akademickým sochařem. Studoval na fakultě architektury SVŠT v Bratislavě (1948-1952) a VŠVU v Bratislavě (1954-1959, F. Štefunko), byl členem klubu konkréťistů. Vystavoval od roku 1964, samostatně od roku 1994. V první polovině šedesátých let sledoval myšlenku „absolutního tvaru“. Tvořil v kameni a mramoru blokovité sochy v jednoduché stavbě a primárních geometrických formách. Od toho přešel k čistému geometrickému tvarosloví v duchu prostorového op artu. Začal používat netradiční materiály a technologie – hliník, dural, mosaz, ocel, plexisklo. V další fázi přešel od statických forem ke kinetickým objektům za použití elektromotoru.

Svůj optický kinetický objekt *Slnko nádeje* s velkým úspěchem prezentoval na výstavě EXPO v Ósace v roce 1970. Jeho díla byly součástí mnohých výstav slovenského a československého umění v zahraničí. Po zrušení Klubu konkréťistů a vyloučením geometrické abstrakce do neoficiálního prostoru Belohradský rozvíjel svůj minimalistický program v oblasti kresby a pastelu. V intenzivnější sochařské tvorbě a její prezentaci pokračoval až v posledních letech.

Josef Jíra

Akademický malíř Josef Jíra (11. 10. 1929, Turnov – 15. 6. 2005, Malá Skála) se kromě malířské tvorby věnoval grafice a ilustraci. V padesátých letech dospěl ve své figurální tvorbě k jistému stupni barevné exprese. Křesťanská symbolika, téma krajiny i výjevy z prostředí hospod a vináren jej charakterizují jako emociálního kronikáře zanikajícího světa.

Jíra absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, kde byl žákem Miroslava Holého, Vlastimila Rady a Otakara Nejedlého. Byl spoluzakladatelem skupiny M57, spoluvýtvarcem Výtvarného léta Maloskalska. Jírovy ilustrace také doprovodily díla některých známých českých literárních autorů, například *Městečko u vody* Bohumila Hrabala, *Golet v údolí* Ivana Olbrachta nebo Erbenovu *Kytici*. V roce 1988 realizoval projekt stálé památkové expozice o historii obce.

Jíra vystavoval v celé řadě českých měst a v Praze. V Kryštofově údolí na Liberecku vytvořil monumentální dřevěný betlém. Je spoluautorem skleněné vitráže pro hotel Intercontinental Praha, v roce 1978 vytvořil kompozici pro budovu československého zastupitelství v Tokiu. Zhotovil také deskový obraz *Strom života* v Karlových Varech, pro kapli sv. Vavřince v Malé Skále pak *Čtrnáct zastavení Krista na křížové cestě*. V roce 1969 dostal na 2. pražském salonu první cenu za malbu, v roce 1982 a 1989 získal čestná uznání za ilustrace. Václav Klaus mu udělil medaili Za zásluhy o stát v oblasti umění.

Josef Jíra, z cyklu *Oči*, 1968

Pavol Binder

Sochár Pavol Binder (2. 6. 1935, Antol – ?) študoval v Prahe na Vysoké škole umeleckého priemyslu sochársku tvorbu. Od 60. rokov vytváral nezvyčajné drôtené objekty. Na slovenskej výtvarnej scéne je použitie tohto materiálu ojedinelým fenoménom. Drôt – materiál vychádzajúci z tradičného remesla v kontexte slovenskej ľudovej kultúry – sa stal inšpiráciou pre Pavla Bindera. Vytvára monumentálne geometrické kompozície, ktoré napriek svojmu rozmeru sú nositeľmi ľahkosti a krehkosti. Dôležitým znakom týchto objektov je ich priehľadnosť. Transparentná povaha drôtených plastík – to je jedna z otázok, ktoré vo svojej tvorbe autor rieši. Technikou vypletania vzniká hmotný objekt, ktorým však okolitý svet môže „prestúpiť“, vidíme aj to, čo je za nimi aj okolo nich – vymedzujú priestor, zároveň ním prenikajú. Môžeme vidieť aj vnútro objektu, zároveň objekt prehliadame, keď splýva zo svojim okolím. (Tento moment zosúladenia sa s priestorom výborne vyniká v priestore autorovej záhrady, kde v príjemnom prírodnom prostredí spoluznejú s okolitým prostredím.)

Danuta a Pavol Binderovci boli veľmi dôležité postavy výtvarnej scény. Osud ich umeleckej pozostalosti je však dnes nejasný. Po úmrtí maliarky Danuty Binderovej z domu na Búdckovej ceste v Bratislave odišiel jej manžel Pavol Binder. Dodnes nik nevie, kde je a čo sa vlastne stalo, ale nešťastný záver tejto správy sa dá tušiť. V tomto prípade by neistota čakania mala byť sprevádzaná sledovaním osudu cennej umeleckej pozostalosti manželov (27. 1. 2010).

ARCHITEKTURA

Unikátní nástavba vysoké pece v Ostravě

Unikátní nástavba bývalé vysoké pece v památkově chráněné Dolní oblasti Vítkovic v Ostravě nese jméno Bolt Tower čili Šroubová věž nebo Věž šroub. Pokřtil ji fenomenální jamajský sprinter Usain Bolt, který se v květnu zúčastnil závod na 200 metrů na mítinku Zlatá tretra. Prosklená nástavba vysoké pece se stala nejen novou dominantou Ostravy, ale také nejvyšším geografickým bodem ve městě. Návštěvníci z ní mají rozhled z výšky téměř 80 metrů. Autorem nástavby je architekt Josef Pleskot, který je dvorním architektem bývalého průmyslového areálu v Dolních Vítkovicích, kde už mimo jiné předělal bývalý plynojem na multifunkční aulu nebo vytvořil Velký svět techniky. Součástí nástavby je vyhlídková terasa, kavárna a klub.

Nuselský most na výstavě

V Národním technickém muzeu v Praze se koná výstava *Nuselský most – Historie, stavba architektura*, která představuje historii myšlenky přemostění Nuselského údolí. Legendární most je do dnešních dnů oceňován pro svoji nadčasovost – elegantní formy a originalitu konstrukčního řešení. Jedná se nejenom o vynikající architektonické dílo druhé poloviny minulého století, ale také o významnou technickou památku, která získala v roce 2000 v kategorii dopravních staveb ocenění Stavba století.

Výstava dokumentuje v textech a obrázcích průběh samotné stavby i její rozsáhlé přípravy. V přehledu jsou zde informace o několika architektonických soutěžích od počátku 20. století i o výsledném návrhu Stanislava Hubičky. Přitom jsou zde připomenuty i mnohé neznámé skutečnosti, například účast některých známých umělců na ztvárnění výtvarné podoby okolí mostu. Výstava je také doplněna originály vybraných panelů se soutěžními návrhy a dobovým modelem neuskutečněné varianty mostu ze čtyřicátých let 20. století a rovněž tak dosud nepublikovanými fotografiemi ze stavby mostu.

Výstava je instalována v Malé galerii v expozici Architektury, stavitelství a designu a bude otevřena do 12. října letošního roku.

(mk)

Něco z historie – nejkrásnější nádraží ve střední Evropě

Již před třiceti lety bylo zbořeno jedno z nejkrásnějších nádraží ve střední Evropě – po vzniku České republiky mělo v názvu jméno francouzského historika a politika Ernesta Denise a po roce 1953 se mu říkalo prostě Těšnov.

Nádraží bylo postaveno v letech 1872-1875 jako konečná stanice Rakouské severozápadní dráhy na pomezí Karlína a Nového Města. V těchto místech předtím stály městské hradby a Poříčská brána. Podle projektu Karla Schlimpa, profesora vídeňské techniky, vznikl honosný novorenesanční areál, jemuž vévodila vstupní budova zdobená římským obloukem, korintským sloupovím a alegorickými sochami z litého kamene, znázorňujícími obchod, vědu, průmysl a hospodářství. Na samém vrcholu bylo umístě-

no sousoší Austrie a stěny, římsy a stropy interiéru měly štukové dekorace a byly osvětleny velkými závěsnými lustry. Boční křídla areálu byla bez vnějších ozdob, ale interiér se vyznačoval bohatou dekorativností. Pravé křídlo bylo ukončeno čtyřpodlažní budovou s restaurací, s výrazně zdobeným reprezentačním salónek a čekárnou, v níž byly mramorové stoly a sedadla potažená zeleným aksamitem. Levé křídlo pak sloužilo jako příjezdový trakt a měly tam své sídlo kanceláře. Odjezdová hala byla vyzdobena portréty měst, jimiž byla vedena Severozápadní dráha.

Těšnovské nádraží měli cestující ve veliké oblibě, protože poté, co vystoupili z vlaku, se octli v samém centru Prahy. Bylo zde množství drobných obchodníků – pekaři, řezníci, drogist, trafikant, několik hospod a koloniálů, kde kromě místních nakupovali právě lidé z venkova, kteří vystoupili na Těšnově z vlaku – díky nádraží petrská čtvrť velmi slušně prosperovala.

Ještě jedna významná vzpomínka se podle pamětníků z petrské čtvrti k „Denisce“, jak nádraží říkali, váže. I po jejím přejmenování se na Těšnov lidé chodili dívat na televizi! Když se totiž v roce 1953 začal vyrábět první československý televizor Tesla, tak si ho domů pořídil málokdo. Byl však nainstalován v odbavovací hale těšnovského nádraží a stala se z něj jedna z největších atrakcí nejen pro cestující, ale i pro místní obyvatele.

V roce 2002 vytvořil malíř Jiří Bouda, který sám kdysi pracoval na nádraží a železnice je jeho oblíbené téma, po paměti a podle dobových fotografií jedinečnou sérii barevných litografií, na nichž se mu podařilo zachytit s dokumentární přesností nádraží Těšnov ze všech stran.

Po necelých sto letech provozu začalo nádraží překážet výstavbě Severojižní magistrály. Poslední osobní vlak tudy projel 1. července 1972, tehdy byla stanice zrušena a nádraží začalo chátrat. Postupně byla prováděna jeho demolice a v roce 1984 došlo k odstřelu poslední budovy.

Těšnov se stal symbolem neúcty k průmyslovému dědictví a jeho demolice vyvolala vyhraněnější zájem a obavy o mizející hodnoty. Odborníci se přitom shodují, že centrální budova Těšnova a jižní křídlo mohly klidně zůstat zachovány. Důvodem jejich likvidace nebyla výstavba magistrály, jako tomu bylo u levého křídla, ale nezáměr a lhostejnost ve spojení s nedostatkem politické vůle. A tak třicet let po odstřelu nádraží se v těchto místech nachází prostor s parkovištěm a travnatá plocha s lavičkami.

(mk)

Budova KRNP ve Vrchlabí uspěla v další mezinárodní soutěži

Budova Krkonošského centra environmentálního vzdělávání ve Vrchlabí na Trutnovsku uspěla v další mezinárodní soutěži architektů. Centrum, které navrhl Petr Hájek, získalo čestné uznání v Mezinárodní soutěži o ekologickou architekturu v italské Ferrafe. Cena bude autorům a investorovi předána 9. července, sdělil Jiří Horský z Fakulty architektury ČVUT. Porota v Itálii na budově ocenila její zakončení do památkově chráněného parku a její šetrnost k životnímu prostředí. Tvar domu, který je zapuštěný do země, vychází z geometrie pohoří Krkonoš. Díky zelené střeše splývá s okolím. V centru je přednáškový sál pro 80 posluchačů, jsou tam laboratoře a učebny. Objekt nabízí také výstavní prostor, knihovnu, ekologickou poradnu a zázemí. Hájkovo vrchlabské centrum je už držitelem mezinárodní Ceny Piranesiho 2014, Ceny Architecture Week Praha 2014 a Stavby roku Královéhradeckého kraje 2014. Budova byla také za ČR nominována na evropskou cenu Mies van der Rohe Award 2015.

Krajina česko-německého pohraničí se dočká symbolické obnovy – v rámci projektu Plzeň 2015 – Evropské hlavní město kultury

Vzniká i prostor pro otevření diskuse, jak dál s tímto územím, s jeho krajinou a lidmi. Modelovým ukázkovým územím se v rámci projektu stala obec Výškovice u Chodové Plané, uvedla krajinářská architektka Klára Salzmann: „Česko-německý pohled na problematiku obnovy Sudet je zatížený historií, druhou světovou válkou a vším, co se potom stalo. Věděla jsem, že není dobré řešit tento projekt jen na česko-německé úrovni. Proto jsme vypsalí mezinárodní krajinářskou výzvu na úrovni celého světa. Položili jsme otázku: co si myslíte, že by se s tímto územím, které leží uprostřed Evropy, mělo dít?“

Projektů na obnovu území přišlo patnáct, kromě Česka, také z Rumunska, Maďarska, Německa, Srbska, z Irska, Anglie a ze Slovenska. Rozhodující je podle Kláry Salzmann osobní setkání s tímto územím:

V projektu Plzeň 2015 prezentujete Výškovice. Čím jsou specifické?

„My jsme pečlivě a dlouho hledali vesnici, která by mohla sloužit jako modelové území. Chtěli jsme, aby to bylo území, které ještě obsahuje výrazné znaky té bývalé kultury. A ve Výškovicích se nám zachovala velmi krásná barokní kaple, která je bohužel v havarijním stavu. Je tu i kámen jako vzpomínka na návštěvu Johanna Wolfganga Goetha, který tu byl v roce 1831. Rád pobýval v Mariánských Lázních a pořádal výjezdy do okolí. Právě v této vesničce se také točil historický film v roce 1947, který se jmenuje *Ves v pohraničí*. My tak máme krásný dokument, který ukazuje stav vesnice z těchto let. Dvůr č. 1, který symbolicky obnovujeme, je i ústředním prostorem tohoto filmu. Na hospodářském objektu tohoto dvora pokládáme stůl, který je symbolem života a setkávání lidí.

„Na začátku projektu jsme měli velké oči. Ale ukázalo se, že tu jsou velmi složité pozemkové vztahy. Zvítězily dva projekty, český a německý. Německý projekt se zabývá průzkumem veřejného mínění a český projekt navrhl realizaci jedné malé části, která se jmenuje Symbolická obnova dvora č. p. 1.“

Projekt byl podpořen z EU i z Programu příhraniční spolupráce Cíl 3. V polovině května proběhla vernisáž návrhů. Německý tým se sešel s lidmi v Plzni, Tachově a Plané. O tom, co dál s tímto územím, rozhodovali pomocí vlaječek. Modrá znamenala „nechat být“, zelená „zachovat“ a žlutá „obnovit“. „Výsledek je velmi zajímavý a pro mě pozitivní, protože se ukázalo, že lidi nechtějí, aby tyto vesnice zarostly a úplně zmizely z povrchu zemského. Spíše chtějí, aby se ty křížky, kaple a cesty zachovaly, aby český národ a návštěvníci, kteří mají rádi nová místa, se sem mohli podívat co nejdříve. Z německé strany zazněl požadavek, aby se rodáci mohli na tato místa vracet, sednout si a zavzpomínat. Nejúspěšnější byla zelená vlajka, která znamenala zachovat. Významné zastoupení měla i žlutá, která symbolizovala snahu o obnovení, ale to už je jiná kapitola. Ty vesnice zanikaly v padesátých a šedesátých letech proto, že padlo rozhodnutí, že neproběhne elektrifikace, že se nenapojí silnice. Ten signál, že lidi z Čech chtějí, aby toto území bylo krásné a kultivované, je velmi nadějný.“

Fantova kavárna

Hlavní nádraží v Praze patří k nejvýznamnějším secesním památkám v Česku, je národní kulturní památkou. Kavárna byla původně odjezdová hala, později sloužila jako místo k posezení při čekání na vlak. Fantova kavárna, postavená v letech 1901-1909, je charakteristická vysokou kupolí, jejíž stěny zdobí secesní motivy a sochy připomínající česká města, do nichž v době vzniku nádraží vedla dráha z Prahy. Interiéry vyzdobili sochaři Stanislav Sucharda a Ladislav Šaloun, autorem celé historické budovy je architekt Josef Fanta.

Wilsonova budova, nazvaná podle amerického prezidenta Woodrowa Wilsona, bývala krásnou ukázkou secesní architektury, v minulosti však její krása vzala za své. Budova měla velkolepý, zdobný secesní vstup a halu pokladen s vlastní nevelkou a dekorativní střešní kupolí. V éře komunismu zde však bylo přistaveno několik nevzhledných přístaveb a přímo před secesní budovou vznikla dálnice, která zničila park před nádražím a staré budově přivedla nesmírné znečištění a poškodila její nosnou konstrukci.

Pražské Hlavní nádraží prošlo rekonstrukcí. Fantova kavárna s architektonicky cenným interiérem bude mít po dvou letech mimo provoz nájemce, stane se jím indický kavárenský řetězec Café Coffee Day.

Fantova kavárna, původně vstupní hala Wilsonova nádraží (dnes hlavní nádraží v Praze), architektonické dílo Josefa Fanta

VZPOMÍNKA

Před 150 lety se narodil architekt Antonín Balšánek – podílel se např. na stavbě Obecního domu

Narozen 5. 6. 1865 v Českém Brodě. V letech 1883-1888 studoval na České technice v Praze, kde se později (1911) sám stává profesorem architektury. Podnikl studijní cesty po Německu a Itálii, při nichž si prohlubuje své znalosti historie architektury i své mimořádné kreslířské schopnosti. Účastní se řady architektonických a urbanistických soutěží; v mnohých získává 1. cenu, kterou pak realizuje (např. Obecní dům, most Legií, regulace Malé Strany a Hradčan). Píše též knihy o historické architektuře, které si sám ilustruje; od roku 1903 je prvním redaktorem časopisu *Architektonický obzor*. Projektuje společensky vý-

znamné budovy, na jejichž realizacích soustřeďuje přední umělce své doby. Od roku 1905 sám řídí s Osvaldem Polívkou stavbu Obecního domu v Praze. Umírá 22. 2. 1921 v Praze.

Antonín Balšánek byl všestranně nadaným architektem, vynikajícím kreslířem a akvarelistou (výstavy). Hluboce se též zabýval historií architektury, výsledky publikoval v několika svých knihách. Ušlechtilost historické architektury – zejména renesanční a barokní – ovlivnila i jeho stavby. První část jeho tvorby je vedena v neorenesančním směru, později se stává čelným autorem české secese. Vysoké umělecké kvality jeho eklektických děl nebyly dříve dostatečně pochopeny (Obecní dům aj.), až nyní je začínáme po právu plně oceňovat.

Ing. arch. Kamil Dvořák, DrSc.

VÝSTAVY

Lucemburkové v Ostravě

V Ostravě v Dolních Vítkovicích je možné navštívit pozoruhodnou výstavu, která mapuje působení rodu Lucemburků v Čechách. „Výstava je jedním z prvních projektů k 700. výročí narození Karla IV. z rodu Lucemburků, které si připomeneme v roce 2016. Expozice představí široké veřejnosti dobu vlády českých králů a moravských markrabat z rodu Lucemburků,“ uvedl autor projektu Oldřich Beneš. Dodal, že časově je výstava omezena rokem 1308, kdy byl zvolen Jindřich VII. Lucemburský římským králem, a rokem 1437, kdy zemřel Zikmund Lucemburský. Návštěvníci se mohou seznámit nejen s dobovou literaturou, modely staveb, ale i s modely strojů vyrobených podle dobových technických výkresů. Na výstavě pak jsou zastoupeny i sochy a repliky korunovačních klenotů a zájemci mohou vidět kopie koruny Svaté říše římské a svatováclavskou korunu z dílny klenotníka Jiřího Urbana z Turnova. K vidění jsou ale i středověké dobývací stroje či středověký jeřáb. Mezi menšími replikami je vystaven například pranýř.

Jednu z hlavních atrakcí ale tvoří kopie erbovní síně z hradu Lauf nedaleko Norimberku. Hrad nechal v roce 1356 postavit Karel IV. a přijímal na něm velmože z celé římské říše. Zajímavostí je, že síň je vyzdobena jen erby pánů a duchovních z českých zemí. Celkem jich je 112. „Jednotlivé erby jsme nafotili, vytiskli a na repliku sálu jsme je vylepili,“ uvedl Beneš a dodal, že místnost má téměř 55 metrů čtverečních.

Cílem výstavy je podle Beneše přiblížit dobu a kulturu sledovaného období s přihlédnutím na dějiny Moravy a Slezska. Texty na panelech a také jednotlivé exponáty představí české krále Jana Lucemburského, Karla IV., Václava IV. a Zikmunda Lucemburského. Také ale moravská markrabata Jana Jindřicha, Jošta, Prokopa a Jana Soběslava a další významné osobnosti jejich dvora, třeba Jana ze Středy, Petra Parlěře, Arnošta z Pardubic či Jana Očka z Vlašimi.

Výstava, nazvaná *Magičtí Lucemburkové*, je ve Světě techniky v Dolních Vítkovicích k vidění od 17. května do 17. září. Její zahájení probíhalo symbolicky – odkazovalo na historické datum 17. května 1362. V tento den bylo vydáno Privilegium Karla IV., které dává městu Ostrava právo na konání výročního trhu. Jde o nejstarší dokument uložený v Archivu města Ostravy a jeho originál je také jedním z exponátů výstavy.

Náklady na pořízení expozice odhadl Oldřich Beneš na dva miliony korun. Většinu nákladů ostravský právník hradil ze svého. K myšlence výstavu uspořádat jej přivedla láska k historii. Tímto projektem si tak splnil svůj sen. Věří tomu, že expozice najde uplatnění i v zahraničí, například v Lucembursku.

(mk)

Slavné pohřby přiblíží Národní muzeum v památníku na Vítkově

Pohřby osobností českých dějin od 19. do 21. století i společenské tradice a klíčové historické momenty přiblíží výstava *Slavné pohřby*, kterou Národní muzeum (NM) otevřelo 22. května v památníku na Vítkově. Je další akcí z výstavního cyklu *Smrt*; netradičním způsobem upozorní na pohřební ceremonie doby a jejich význam. „Atmosféru podtrhnou i jedinečné exponáty, jakými je například brož zhotovená z ustřižených vlasů Boženy Němcové, kovový přívěsek z rakve Vojty Náprstka, posmrtný odlitek ruky Julia Zeyera či posmrtná maska prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka,“ řekla ČTK mluvčí muzea Tereza Petáková. „*Slavné pohřby* přinášejí další pohled na motiv smrti. Prostřednictvím slavnostních pohřebních ceremoniálů připomíná velikány dějin i přelomové historické momenty,“ komentoval generální ředitel NM Michal Lukeš.

Výstava je rozdělena do několika částí, návštěvníci budou vtaženi do historické skutečnosti, reálií a atmosféry pohřbů Miroslava Tyrše, Františka Ladislava Riegera,

Aloise Rašína, Tomáše Garrigua Masaryka, Jana Palacha či Václava Havla. Velké smuteční ceremonie přibližují dobová úmrtní oznámení, kondolence a smuteční věnce. Momenty dějin dokreslují kazety s prstí z koncentračních táborů Terezín nebo Osvětim, připomínající množství obětí, jimž se důstojného pohřbu nedostalo. Atmosféru dotváří dobové fotografie, filmové a hudební záznamy.

Muzeum umění chystá výstavu Sterna, propojí Kroměříž a Dub nad Moravou

Olomoucké Muzeum umění chystá první reprezentativní výstavu nejvýznamnějšího malíře 18. století regionu Josefa Sterna. Jeho dílo bude vystaveno v Obrazárně Arcibiskupského zámku v Kroměříži a v poutním kostele v Dubu nad Moravou na Olomoucku. Tam se nachází malířův obraz pro hlavní oltář, který odborníci řadí mezi jeho nejvýznamnější díla. Výstava je součástí projektu *Duchovná osa Moravy*, která propojuje turistické objekty Olomouce a Kroměříže.

V Roztokách se znovu otevře ateliér malířky Zdenky Braunerové

V Roztokách bude otevřen opravený ateliér malířky Zdenky Braunerové u Braunerova mlýna. Areál poškodila předloni povodeň, opravy budou stát zhruba devět milionů korun. Náklady na opravy budou zaplacený z pojistky. V ateliéru vznikla expozice o životě a díle významné české malířky přelomu 19. a 20. století včetně originálních děl, nábytku, knižních ilustrací i kreseb na skle. K vidění bude i její kufřík s malířskými potřebami, řekla ČTK mluvčí Středočeského muzea v Roztokách Marcela Uhlíková. Ateliér Zdenky Braunerové byl poprvé po opravě otevřen v sobotu 13. června, tedy v den Muzejní noci.

Zlínský zámek vystavuje díla Adolfa Borna, pokoj Hermíny Týrlové i knižní vazby

Tři desítky děl kreslíře a karikaturisty Adolfa Borna, umělecké vazby Jana Perůtky, kolekce 130 vydání knihy *Malý princ* Antoina de Saint-Exuperyho v různých jazycích i pokoj vybavený předměty filmové tvůrkyně Hermíny Týrlové jsou k vidění ve zlínském zámku. Čtyři expozice jsou součástí doprovodného programu zlínského filmového festivalu pro děti a mládež. Festival se letos koná 55. rokem, potrvá do 4. července, Adolf Born převezme Uznání za tvůrčí přínos ve filmové tvorbě po děti a mládež.

Expozice nazvaná *Adolf Born – Dialogy* představuje kresby, grafiky a akvarely, vystaven je i jeden objekt, olejomalba na plechu, která vznikla loni. Jedním z témat výstavy je cyklus kreseb *Robinson, námořník z Yorku*, kde je vystaveno šestnáct kreseb pro loutkový film, který byl natočen v roce 1981 a který zde bude také promítán. Zastoupena je i současná Bornova tvorba.

Motivy očí různých postav a zvířat z dílny malíře, ilustrátora a karikaturisty Adolfa Borna ozdobí zeď ohraničující bývalý baťovský tovární areál v centru Zlína. Na zeď je namalují žáci základních uměleckých škol ze Zlína a Kroměříže. Vzdají tak hold Adolfu Bornovi, který je hostem letošního ročníku zlínského filmového festivalu a dílo na zdi dokončí.

Stometrový úsek zdi ozdobí pohledy Macha, Šebestové, opičky Žofky či Robinsona. Děti ji promění v políčka filmového pásu. Autorem grafického konceptu *Oči Adolfa Borna* je malíř a grafik Zdeněk Macháček. Bornovy postavy budou zeď zdobit do dalšího ročníku festivalu, kdy na ní bude namalován jiný motiv.

The Guardian: Museum Kampa je v desítku nejlepších a málo známých

Pražské Museum Kampa se ocitlo mezi desítkou nejlepších a přitom málo známých muzeí v Evropě, které svým čtenářům doporučil britský deník *The Guardian*. List upozorňuje, že návštěva některého z evropských měst se pravděpodobně neobejde také bez návštěvy některého muzea. Proč prý se ale nevyhnout těm neznámějším a nevyzkoušet některou z „vynikajících alternativ“? Hned v čele textu doporučuje Museum Kampa, v jehož okolí lákají pozornost seřazení žlutí tučňáci a skupina mohutných lezoucích miminek z dílny tvůrce různých provokativních plastik Davida Černého.

Národní muzeum otevírá své sbírky živočichů v nové expozici

Novou přírodovědeckou expozici nazvanou *Archa Noemova* připravilo ve své nové budově Národní muzeum v Praze. Návštěvníky zavede do světa živočišné říše a opět ukáže exponáty, které dříve mohli vidět v historické budově muzea. Ta nyní prochází rozsáhlou rekonstrukcí. V nové expozici si mohou zájemci prohlédnout například již vyhybnulého vakovlka, který ale bude vystaven jen dočasně. Seznámí se i s aktuálními otázkami ohrožení a ochrany celé světové fauny. Vedení muzea o tom informovalo na tiskové konferenci. Návštěvníci v expozici uvidí například losa evropského, ledního medvěda Alíka z pražské ZOO nebo prase savanové. To mohli lidé obdivovat už v roce 1892 na africké výstavě Emila Holuba. Z africké fauny je zastoupena také například hyena skvrnitá, lev, krokodýl nilský i pakůň. Pod „mořskou hladinou krouží“ žralok, návštěvníci si mohou zblízka prohlédnout karetu, plachetníka nebo velkého pilouna.

Armádní muzeum otevírá unikátní výstavu o protektorátu

Unikátní předměty po hrdinech odboje nebo po K. H. Frankovi, protektorátní kino nebo autentické předměty z koncentračního tábora nabídne lidem nová výstava Armádního muzea Žižkov na pražském Vítkově. Pořádá ji Vojenský historický ústav. Výstava s názvem *V ulicích Protektorátu Böhmen und Mähren* je pro veřejnost otevřena od 7. května. Návštěvníci výstavy, která byla připravena k 70. výročí konce druhé světové války, se poprvé dostanou do podzemních prostor armádního muzea. V minulosti v nich byly depozitáře. „Tyto podzemní a »stísněné« prostory tak výrazným způsobem budou evokovat celkovou náladu válečných let v protektorátu,“ uvedli autoři výstavy. Dodali, že jejím cílem je ukázat, jak lidé prožívali běžný život, jak trávili všední dny, čím se bavili, z čeho měli obavy, jaký způsob žití i přežití zvolili v okupované zemi.

Technické muzeum představilo výstavu parních strojů

Národní technické muzeum otevře expozici věnovanou parním strojům. Kromě modelů mohou návštěvníci vidět reálné exponáty, jako jsou například lokomobila užívaná v zemědělství, parní automobil Škoda Sentinel nebo silniční parní válec. Na setkání s novináři k zahájení výstavby to

řekl ředitel odboru průmyslového muzea a jeden z autorů expozice Jan Palas. Na výstavě, která potrvá do příštího února, spolupracovalo muzeum s Českým vysokým učením technickým. Její načasování vychází na dvousté výročí, kdy český vynálezce a mechanik Josef Božek v pražské Stromovce veřejně představil parou hnaný automobil, uvedl generální ředitel muzea Karel Ksandr. Parní stroje by v budově muzea měly obsadit 650 metrů čtverečních.

LITERATURA

V Praze proběhl dvoudenní Sjezd spisovatelů

Sjezd spisovatelů s podtitulem Přepisujeme přítomnost pořádala nedávno vniklá Asociace spisovatelů. Do holešovického klubu Podnik zvala všechny zájemce o českou literaturu na sérii debat o literatuře, státu a české společnosti. Asociaci spisovatelů založili převážně mladší autoři, kteří jsou dlouhodobě nespokojeni s činností Obce spisovatelů. Pořadatelé připomínají, že podobná akce se v Česku neuskutečnila od sametové revoluce a vědomě své setkání pojmenovali s odkazem na IV. sjezd Svaz československých spisovatelů, který se konal v roce 1967. Účastníci sjezdu se věnovali poměrům v české próze a státní kulturní politice s důrazem na financování literatury. V čele asociace stojí spisovatel Jan Němec.

Zlatá stuha ocenila Jiřího Žáčka a Stanislava Kolíbalu

Za celoživotní dílo byli v rámci vyhlášení výsledků soutěže Zlatá stuha ocenění dva letošní jubilanti, básník Jiří Žáček a sochař a kreslíř Stanislav Kolíbal. Zlatou stuhu jako prestižní ocenění knih pro děti a mládež dostalo dvanáct titulů. Cenu za nakladatelský počin si odnesl Baobab za knihu přibližující život a dílo Miroslava Šaška s texty Martina Salisburého, Olgy Černé a Pavla Ryšky. Ocenění převzaly dále spisovatelky Daniela Fischerová (*Pohoršovna*), Daniela Krolupperová (*Zločin na Starém Městě pražském*) a František Tichý v kategorii literatura faktu za knihu *Prince se žlutou hvězdou*, která přibližuje život a tvorbu nadaného pražského chlapce, který byl internován v terezínském ghettu a v necelých sedmnácti letech zavražděn v koncentračním táboře Birkenau.

Festival Colours of Ostrava opět nabídne básnickou scénu

Hudební festival Colours of Ostrava, který se uskuteční od 16. do 19. července v industriálním areálu Dolních Vítkovic, už podruhé návštěvníkům nabídne také básnickou scénu. Vystoupí na ní například dvě držitelky cen Magnesia Litera Olga Stehlíková a Kateřina Rudčenková.

V plzeňské tiskárně otevřeli Muzeum knihtisku a knihy

V Plzni otevřeli Muzeum knihtisku a knihy, údajně největší a nejucelenější expozici dějin tisku v ČR. Navazuje na bo-

hatou historii plzeňských tiskáren a na fakt, že v Plzni vyšla v roce 1476 první kniha tištěná na českém území, takzvaná *Arnoštova statuta*. Hned v 15. století tam vzniklo několik tiskařských dílen a Plzeň se stala vzdělanostním centrem. ČTK to řekli Ota Rubner, majitel vydavatelství NAVA, v jehož prostorách muzeum vzniklo, a Ilja Šedo, vedoucí knihovny Západočeského muzea, které je spolu se Západočeskou univerzitou a Svazem polygrafických pracovníků partnerem projektu. Muzeum vzniklo naproti zimnímu stadionu v nové patrové budově a v prvním patře tiskárny z roku 1911. Muzeum bude přístupné každý den kromě neděle. K dispozici bude vyškolený průvodce. Lidé si mohou zajistit rezervaci na internetu, uvedl Ota Rubner, který jako vyučený sazeč pracuje v tiskárně od patnácti let. Všechna zařízení jsou majetkem muzea a stále fungují. Muzeum bude pořizovat další stroje. Získat chce například razicí stroj Heidelberg Cylinder, který se z Plzně „zatloual“ do Německa. Nechá si také vyrobit repliku knihtiskového dřevěného lisu. Národní technické a Západočeské muzeum by měly zapůjčovat do Plzně stroje a knihy z depozitu. Z knih muzeum vystavuje tři makety velmi starých prvotisků, kompletní výstavu knihtiskové tvorby od ruční sazby přes strojní řádkovou až po monotyp a knih z plzeňských tiskáren.

Obliba audioknih roste, ty nejlepší dostaly ceny

Fenomén audioknih je mezi českými posluchači stále oblíbenější. Počty vydávaných titulů rostou geometrickou řadou, podle odhadu vydavatelů je na trhu ve formě fyzických nosičů či v digitální podobě 2 500 titulů. Některá četba vychází stále častěji ve formátu CD-MP3, která audioknihy otevřela širšímu publiku. Největším producentem audioknih, respektive mluveného slova na CD, je vydavatelství Českého rozhlasu Radioservis. „Ročně vydáváme přibližně třicet titulů s mluveným slovem, z velké části z archivu či nové produkce Českého rozhlasu,“ řekla ČTK Kateřina Konopásková z Radioservisu, která je i předsedkyní loni vzniklé Asociace vydavatelů audioknih. Ta na veletrhu Svět knihy podruhé předala své ceny. Hlavním vítězem se stala četba knihy Frederika Backmana *Muž jménem Ove* (vydavatelství OneHotBook), kterou interpretoval Jan Vlášák. Posluchači dali svou cenu audioknize *Analfabetka* od Jonase Jonassona v interpretaci Martina Stránského (Panteon). Stránský dostal od asociace i zvláštní cenu – patří podle ní nejen k nejrespektovanějším interpretům audioknih, ale zasazuje se i o jejich propagaci. Cenu za nejlepší

interpretaci dostal Oldřich Kaiser za načtení povídek Bohumila Hrabala *Bambini di Praga* (Radioservis).

Českým bestsellerem je román Patrika Hartla *Malý pražský erotikon*

Titul Český bestseller roku 2014 dostal román filmového režiséra a divadelníka Patrika Hartla *Malý pražský eroti-*

kon. Zvítězil v hlavní kategorii, tedy v kategorii Česká beletrie pro dospělé, pořadatelé na veletrhu Svět knihy rozdali ceny i v dalších jedenácti kategoriích. Mezi biografiemi vyhrála kniha Michaela Žantovského o Václavu Havlovi a mezi kuchařkami titul *Vaříme s Láďou Hruškou levně a chutně*. Na rozdíl od jiných cen udělovaných za literární kvalitu se Český bestseller udílí za prodejní výsledky jednotlivých titulů.

VÝROČÍ

PhDr. Ondřej Neff – všestranný činitel v oblasti kultury a publicistiky a od poloviny osmdesátých let nejvýraznější osobnost české science-fiction

Spisovatel science-fiction povídek a románů, prozaik, publicista a novinář Ondřej Neff se narodil 26. června 1945 v Praze jako syn spisovatele Vladimíra Neffa (1909-1983) a herečky Vlastimily Petrovičové (1903-1980). Se svým otcem napsal knihu vzpomínek *Večery u krbu* z roku 1986.

Ondřej Neff vystudoval fakultu sociálních věd a publicistiky UK v Praze. Potom pracoval v nakladatelství Albatros a v obchodním domě Kotva jako propagátor. V letech 1975-1979 pracoval v ÚLUV jako fotograf, v letech 1979-1985 byl redaktorem v deníku *Mladá fronta*, v letech 1987-1989 byl redaktorem *Kmenu*, v letech 1990-1993 šéfredaktorem časopisu *Ikarie* a v letech 1990-1994 redaktorem deníku *Mladá fronta Dnes*. V roce 1995 na Bohemiaconu navázal kontakt s komunitou internetu a stal se členem okruhu spolupracovníků sci-fi webzínu *Amber-Zine*. 23. 4. 1996 založil Ondřej Neff první český internetový deník *Neviditelný pes*, od června téhož roku převzal internetovou verzi *Softwarových novin* a do června 1997 ji vedl jako týdeník. Od roku 1999 se věnuje digitální fotografii, v roce 2002 se podílel na založení Institutu digitální fotografie, kde přednáší o fotografické technice a tvorbě. V současné době se profesně věnuje internetu, avšak vrátil se i k literární práci.

Ondřej Neff se uplatnil také jako překladatel z angličtiny a je „po Součkově vzoru“ autorem mnoha fotografických příruček počínaje titulem *Tajná kniha o fotogra-*

fii (1981, zcela přepracováno 2005). Miluje film, i když se skoro nedívá na televizi, a to obzvláště film vědeckofantastický (zatímco fantasy neholduje). A stejně jako jeho otec je okouzlen i bondovkami, takže slavnou Flemingovu postavu agenta 007 neváhal využít v jednom ze svých románů. Protože bibliografie Ondřeje Neffa čítá cca sedm desítek samostatných knižních publikací, odkazujeme zájemce na www.nkp.cz.

Zemřel spisovatel a publicista Ludvík Vaculík, bylo mu 88 let

6. června ve věku osmaosmdesáti let zemřel spisovatel a publicista Ludvík Vaculík. Díky své prozaické tvorbě Vaculík patřil mezi přední poválečné české spisovatele. Lidé jej znají i pro jeho politické angažmá za komunistického režimu, zejména jako autora legendární výzvy *2000 slov* z června 1968 nebo jako vedoucího pozdější samizdatové edice *Petlice*. Za svou práci dostal řadu významných českých i zahraničních ocenění.

Podle serveru *Lidovky.cz* Vaculík zemřel v sobotu po 14:00. S *Lidovými novinami* byl Vaculík úzce spojen, do jejich redakce vstoupil v roce 1965 a právě zde si svými sociálně kritickými články získal poprvé významnější přízeň veřejnosti.

Poslední rozloučení s předním českým spisovatelem a publicistou Ludvíkem Vaculíkem se uskutečnilo v sobotu 13. června v kostele sv. Václava ve valašském městečku Brumov-Bylnice, kde se narodil. Rakev tam byla uložena do rodinného hrobu. Veřejnost se rozloučila se zesnulým v brumovské obřadní síni, která s kostelem sousedí.

VZPOMÍNKA

Před třiceti lety zemřel dramatik a scénárista Jaroslav Dietl

Jaroslav Dietl (22. 5. 1929 – 29. 6. 1985) se narodil v jugoslávském Záhřebu. Mládí prožil v Brně, kde začal studovat na reálném gymnáziu, potom pokračoval na textilní průmyslové škole, kde v roce 1949 maturoval. Po roce stráveném na filozofické fakultě nastoupil Jaroslav Dietl jako vychovatel mládeže v brněnské továrně, potom získal místo na Ministerstvu sociální péče v Praze. Až u profesora M. V. Kratochvíla vystudoval na FAMU dramaturgii

(1951-1955). Po konci studií se stal dramaturgem a scénáristou Československé televize Praha (1955-1973), kde již od roku 1953 psal komické skeče a mikrokomedie. Od 1974 byl tvůrce ve svobodném povolání. Poté se stal až do své smrti dramaturgem a scénáristou Filmového studia Barrandov (1962-1985). Ale po celý svůj život působil jako dramatik, filmový a televizní scénárista.

Již v padesátých letech uveřejňoval Jaroslav Dietl v časopisech a novinách *Mladá fronta* a *Dikobraz* humoristické prózy a spolupracoval s Čs. rozhlasem. Tvorba Jaroslava Dietla je úzce spojena hlavně s televizí, divadlem a filmem,

kde jeho doménou byly zejména komedie a veselohry. Jednak vlastní, jednak dramaturgie a úprava prací jiných autorů. Kromě práce dramaturga se v české kinematografii uplatnil zejména jako autor původních námětů a předloh a scénárista či spoluscenárista. Soustavně spolupracoval s Československou televizí jako autor různých televizních inscenací a filmů, pořadů a hudebních revuí. Ovšem televizní legendou se stal až díky později oblíbenému žánru na českých obrazovkách – seriálové tvorbě.

Například seriál *Nemocnice na kraji města* (1978-1979, 1982) se díky vynikajícím uměleckým výkonům předních českých a slovenských herců stal velmi populárním. Ovšem některé seriály byly silně poznamenány normalizační ideologií. Úspěch seriálu *Tři chlapi v chalupě* zúročil Dietl ještě jako divadelní hru a dvě filmová zpracování. Některé jeho nenatočené seriálové předlohy vyšly aspoň knižně. Uplatnil se (i ve filmu) jako textař písní. Učil též scénáristiku na FAMU a ojediněle psal rozhlasové hry.

Nejplodnější televizní autor druhé poloviny 20. století (všechny své scénáře psal ručně na papír) zemřel náhle během provozování svého oblíbeného sportu – tenisu – na infarkt 29. června 1985 v Praze ve věku pouhých šestapadesáti let. Některé jím napsané projekty byly natočeny dlouho po jeho úmrtí.

Jindřich Chaloupecký

Jindřich Chaloupecký (12. 2. 1910 – 19. 6. 1990) byl literárním a výtvarným kritikem, historikem, překladatelem. Studoval na FF UK (estetika, dějiny umění, filozofie), univerzitu však z vlastního rozhodnutí opustil a vzdělával se zejména v otázkách moderního umění jako autodidakt. Od roku 1944 byl zaměstnán v různých výtvarnických organizacích. Publikoval od roku 1930, zprvu psal o literatuře, postupně i o výtvarném umění, do roku 1938 zejména v týdenících *Čin* a *Světlozor*, v letech 1940-1946 v měsíčníku *Volné směry*, od čtyřicátých let také ve sbornících a výstavních katalogích. S výtvarníky Františkem Grosse a Františkem Hudečkem tvořil jádro volného společenství, z jehož debat a názorů na soudobou civilizaci a umění (stať *Svět, v němž žijeme*, časopisecky 1940) se roku 1942 spolu s dalšími malíři, fotografy a básníky zrodila Skupina 42. V duchu její záměrně antiprogramové poetiky přesnosti, intenzity a drsnosti spoluredigoval v letech 1942-1943 měsíčník *Život*. V letech 1946-1948 řídil Chaloupecký čtvrtletník (později měsíčník) pro umění a filozofii *Listy*. V padesátých letech byla Chaloupeckému povolena jen oblast lidové tvorby, v průběhu šedesátých let mohl opět působit ve svém oboru, publikoval zejména v časopisech *Výtvarná práce*, *Výtvarné umění* a *Sešity*. Po roce 1970 publikoval v samizdatu, v exilových a zahraničních revuích. Knižní výbor z esejí a kritik z let 1934-1948 vyšel jako *Obhajoba umění* (samizdat 1988, 1991). Přehled českého poválečného umění, dokončený roku 1985, podal v knize *Nové umění v Čechách* (1994). Svazek *Expresionisté* (1992) obsahuje definitivní verze strojopisných studií ze sedmdesátých a osmdesátých let o Richardu Weinerovi, Jakubu Demlovi, Ladislavu Klímovi a Josefu Haškovi. Se svou ženou Jiřinou Haukovou přeložil Eliotovu *Pustou zemi* (1947), k vydání připravil básně z Halasovy pozůstalosti (1963) a výbor z díla Jakuba Demla (1991).

Byl manželem básnířky a překladatelky Jiřiny Hauko-

vé (sňatek 1950). Otec, univerzitní profesor MUDr. Jindřich Chaloupecký (1864-1918), byl vedle odborných prací z oboru očního lékařství i autorem knih, např. *Heinrich Heine* (1909) a *Hudba barev* (1916); matka se po jeho smrti podruhé provdala za MUDr. Kamila Fialu, který kromě svého povolání působil jako překladatel a hudební a literární kritik spjatý s časopisem *Moderní revue*.

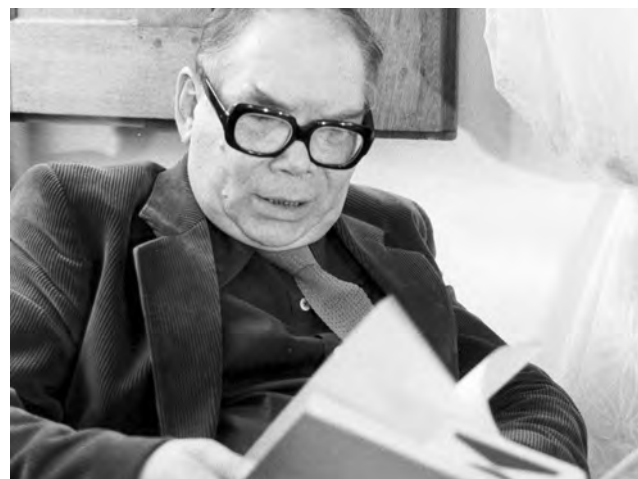
Rozporuplný režisér Sokolovský

Režisér Evžen Sokolovský zůstává v povědomí valné většiny národa jako tvůrce prorežimních televizních seriálů, zatímco jeho skvělá divadelní éra je připomínána jen sporadicky, někdejšími konzumentům té druhé, horší poloviny jeho díla nic neříká.

Je celkem pochopitelné, že se nikomu nechce probírat jeho normalizační tvorbou. Pro pravdivý portrét je to však nezbytné a troufám si říct, že Sokolovský je tragická postava svého druhu, neboť svůj talent zmarňoval službou totalitní ideologii. Komunismus měl ale tu ohavnou schopnost aktivizovat v lidech jejich horší vlastnosti, které by se za normálního stavu věcí vůbec nedostaly na povrch.

Sokolovský si tenhle malér nadrobil sám, byla to jeho volba, věděl, co dělá a k čemu se propůjčuje. Nechce se na tomto místě jmenovat desítky jeho divadelních kolegů, kteří šli opačnou cestou a jásavě pomáhali budovat socialismus, zatímco jiní seděli v kriminálech. Pak ovšem prohlédli a odvážně se postavili proti. Sokolovský měl tu „smůlu“, že šel opačně a ten „špatný dojem“ z druhé půle jeho tvorby jaksi přetrval, zatímco to, co tropili služebníci režimu z padesátých let, si dnes málokdo pamatuje.

Mnozí o něm říkají, že byl cynický. Cynismus ale také byla jeho maska, za kterou ukrýval výčitky nad rozhodnutím, o němž věděl, že není dobré. Nikdy nedal najevo, jak ho mrzí, že ho někteří kolegové ztratili a dávali najevo své pohrdání. Věděl, že mají pravdu, a to ho hryzlo. On prostě nedokázal zaujmout úděl člověka, který odmítá sloužit nemravnému režimu a přijme perzekuci, zvykl si na to, že mohl být velkorysý ke všem lidem ve svém okolí, vždy se staral o své blízké a nesnesl myšlenku, že by se musel omezoval. Ovšem na druhé straně v soukromí se nikdy nepřestal touto svou volbou stravovat. Stal se tedy cynikem, to bylo jeho řešení situace, ve které se na počátku normalizace ocitl. Není pochyb, že by skončil stejně jako Radok,

Režisér Evžen Sokolovský

Krejča, Grossman a další, kteří pili režimu krev v šedesátých letech – v lepším případě ho čekalo vyhnanství na oblast, odstavení od všeho důležitého, čím žil.

Samozřejmě že o to více je třeba za morální integritu obdivovat zmíněné tvůrce, ale všichni jsme jenom lidé a hezky se to soudí od psacího stolu. Sokolovský byl impulzivní osobnost, jak přesně ho charakterizoval Miloš Hynšt, když napsal: „Nikdy kolem něho nebylo ticho, klid a pohoda, vždycky to kolem něj hřímalo, bylo bouřlivé, někdy proměnlivé.“ Navíc v postavení, v kterém byl, se snažil být víc než dost. Nedávno na něj vzpomínala například Tereza Boučková, jeho televizní seriály označila drsně a trefně, ale nezapomněla uvést, jak jí i její rodině pomáhal z nesnází.

Bylo by nadmíru zajímavé sledovat, jak se Sokolovský bránil spadnout do maléru s Československou televizí. Z Brna odešel v roce 1967 do pražského Národního divadla, kde v následujících letech uvedl například Babelův *Západ slunce* či Uhdeho *Děvku z města Théby*. Ke stálé spolupráci s televizí se Sokolovský uvázal až v roce 1976. Část Sokolovského brněnských soupeřů i spoluvůrců jeho osmileté éry v tehdejších Státním divadle Brno (1959-1967) se od něj za normalizace odtáhla a nemohla mu to, co činil, odpustit. V té době byl i režisérem Divadla E. F. Buriana a i zde nastudoval tituly, které měly přímou návaznost na jeho brněnské působení – Claudelovo *Zvěstování Panně Marii*, Marlowův *Život a dílo Eduarda II.* v Brechtově úpravě, Majakovského *Oblak v kalhotách*. A to ještě po sovětské invazi, do roku 1971, kdy těmto hrám zvonil umíráček.

Ne všichni, mnozí na něj stále vzpomínají s láskou i se snáží zjistit, co jej zavedlo do služby normalizátorů. Ludvík Kundera ve svých pamětech píše, že se seznámili už v roce 1945. „Z nesčetných zkoušek jsem poznal Sokolovského jako takzvaného řvoucího, hulákajícího režiséra, oplývajícího však neodolatelným humorem. Navíc jsem nepoznal režiséra, který dokázal s takovým sebesarkasmem hanobit vlastní práci. V půli šedesátých let jsme ho málem pochovali. Po autohavárii, při níž zahynul Miloš Rejnuš, Evžen zázrakem vyvázl, pozbyl jen svého hákovitého nosu. Stačil ještě nastudovat nezapomenutelné *Pašije* a přitáhla ho Praha.“ Kundera zmiňuje posléze i Sokolovského práci na seriálech, píše, že vysvětlení, proč je točil, bylo nesrozumitelně složitě. Co točíš, ptával se prý Kundera – ale, zas nějakou sračku, odpovídal Sokolovský. „V nejtěžších stagnačních letech mi svým jménem kryl dvě a natočil tři televizní hry,“ uzavírá Kundera, který tehdy vůbec nesměl publikovat.

Pašije čili Kopeckého rekonstrukci české lidové hry *Komedie o umučení a zmrtvýchvstání Spasitele a Pána našeho Ježíše Krista* nastudoval Sokolovský v Mahenově činohře v roce 1966 a inscenace se proměnila ve famózní manifestaci léta zašlapávané víry. A také jasně demonstrovala odpor proti režimu. V Brně režíroval Brechta (*Kavkazský křídový kruh*, *Dobryj člověk ze Sečuánu*), u nějž také krátce pobýval, a dramatiky, která měla k takovému typu divadla blízko – původní české hry, klasiku. Uvedl Kunderovo *Totální kuropění*, Shakespearova *Caesara*, *Hamleta*, Artaudův *Pravdivý příběh smrti Giacoma a Lukrecie a Beatrice Cenciových*, Weisova *Marata*. Na první brněnské scéně Sokolovský, na první pražské Krejča – to byly divadelní hody, které lze pamětníkům jen závidět.

Pamětníci dodnes vzpomínají, že se hrálo od reprízy k repríze, stále se čekal zákaz. Sokolovský se svým týmem v Brně vytvořil program antiiluzivního divadla a brzo došel k výrazně politickému zaměření. Jeho režijní poetiku charakterizovala košatá fantazie a výbušný temperament, textů se zmocňoval razantně. Zároveň Sokolovský od roku 1962 šéfoval malému satirickému divadélku Večerní Brno a hned úvodem sem přinesl *Štěnici* svého oblíbeného Majakovského. Zde našel prostor, kde mohl inscenovat šířavé texty jako protiváhu velkým plátnům politického divadla v Mahenově činohře. Ať už to byl *Cirkus Elsinor* či Uhdeho *Král Vávra*. Sokolovskému robustnímu až dryáčnickému stylu tyto šířavé satiry plně vyhovovaly.

Už v Brně Sokolovský učil na JAMU a byl pedagogem generační skupiny, která založila Husu na provázku. Hradil, Scherhauser, Tálská či Pospíšil byli jeho žáci a nezapomněli na něj. Zdeněk Pospíšil, když se vrátil z emigrace, byl také jediný, kdo někdejšímu učiteli podal pomocnou ruku. Ujal se tehdy ředitelování Hudebního divadla Karlín a Sokolovskému, který musel odejít z DAMU, nabídl místo dramaturga. Sokolovský v operetě, to je námět na absurdní hru, ale toto Pospíšilovo gesto mu tehdy hodně pomohlo. Na DAMU učil dvacet let od roku 1969 a vychoval tu řadu žáků, za všechny jmenujme například Hanu Burešovou a Petra Kracika, kterého už na škole přivedl ke svým oblíbencům Brechtovi a Majakovskému, Kracikova *Ledová sprcha* v Disku byla výtečná.

Sokolovský do svých seriálů často obsazoval i své žáky, nejinak tomu bylo i v seriálu z vojenského prostředí. Jistě že neměl točit *Muže na radnici*, *Okres na severu*, *Gottwalda* a jiné. Velice si zadal. Věděl to a přijímal opovržení stoucky. Možná to bude znít až absurdně, ale i toho Gottwalda nabídl Jiřímu Štěpničkoví, aby mu pomohl vylepšit pošramocený kádrový profil. Způsobil mu stejně jako sobě trauma na celý život.

Dejme na závěr slovo Janu Kačerovi, který se se Sokolovským setkal jako mladý začátečník ve Večerním Brnu. Napsal o něm: „Měl obrovský dar, bez něhož se člověk neobejde – byl mágem, jakýmsi krysařem, který lálal, ohromoval, provokoval a hlavně inspiroval. (...) Někde za mystifikacemi se skrýval citlivý člověk, bytost neobyčejně vnímavá a vědoucí.“ Kačer píše, že život je proměnlivý a nevyzpytatelný a rozkmitává cesty a Sokolovský pro něj pak cize a divně zaujal vrcholné pozice.

Evžen Sokolovský by letos v srpnu oslavil devadesáté narozeniny.

(redakčně zkráceno)
LN / Jana Machalická

Jaroslav Žák

Jaroslav Žák (28. 11. 1906 – 29. 8. 1960) – prozaik, autor humoristických a satirických próz. Vystudoval klasické gymnázium a na FF UK latinu a francouzštinu. Tuto školu absolvoval v roce 1929. Jaroslav Žák pracoval jako středoškolský profesor v Čechách i na Slovensku. Nejdéle působil na gymnáziu v Jaroměři. Humorista a satirik Jaroslav Žák začínal – ve dvojici s malířem Vlastimilem Radou – parodiemi oblíbené lidové četby, jež kombinovaly inspiraci indiánkami a romány z Divokého západu s českými realitami, s trampským hnutím i národními mýty, např. s rukopisnými boji. Knihy *Budulíněk a Matlafousek aneb Vzpoura*

na parníku *Primátor Dittrich*, *Dobrodružství šesti trampů aneb Nové pověsti české* a také parodie na detektivní a gangsterské romány *Z tajností žižkovského podsvětí* přitom již představily typické vlastnosti celé Žákovy následné tvorby: smysl pro groteskní nadsázku, recesi a mystifikaci, využívající četných aktuálních politických a kulturních nárážek, jakož i smysl pro situační a jazykovou komiku, která vyrůstala ze střetu literárně květnatého stylu s obecnou češtinou a se slangy.

Tento osobitý typ komiky, opírající se tentokrát o slang studentský, určil také Žákovy populární prózy ze školního prostředí. Autor, ze své profese dobře obeznámený s tématem, si pro ně zprvu zvolil formu parodie na zoologické pojednání, jež prostřednictvím exaktní typologie a řady definic sleduje jednotlivé druhy „člověka školního“ (*Študáci a kantoři*). Druhý plán výpovědi přitom utváří ironický obraz soudobé střední školy, který je prostoupen autorovou nedůvěrou v konzervativní systém, v dogmatismus výuky pracující s mrtvými poučkami. To je patrné zvláště tam, kde autor přešel od živočichopisu k vyprávění příběhů, v nichž protipólem školní strnulosti často bývá sport (hra *Škola základ života*, próza *Cesta do hlubin študákovy duše*). Ke kritice nedostatků školního vzdělání, ale i k recesi a černému humoru se později vrátil rovněž knihou *Kámen mudrců*. Po úspěchu knihy *Študáci a kantoři* a její divadelní verze *Škola základ života* uspořádal v roce 1938 přednáškové turné po Čechách na téma *Študáci na jevišti, v literatuře a ve skutečnosti*, za něž byl kritizován Ústředním spolkem čs. profesorů pro snižování vážnosti profesorského stavu.

Vedle Žákovy vlastní adaptace *Študáků a kantorů* pro divadlo E. F. Buriana (*Škola základ života*, 1937) vznikla také dramatisace Zdeňka Pošívala (*Bitva v gymnplu aneb Študáci a kantoři*, rozmnož., 1966) a úprava režisérky Hany Burešové (*Škola základ života*, 1994). Podle Žákovy předlohy byl také natočen film *Škola základ života* (1938, režie Martin Frič, scénář Václav Wasserman), sám se pak s režisérem Martinem Fričem podílel na scénářích filmů *Cesta do hlubin študákovy duše* (1939, scénář + Jan Kaplan) a *Čapkovy povídky* (1946, scénář + František Vlček, podle Karla Čapka).

Během války a krátce po ní se Žák představil především jako osobitý esejista a fejetonista, věnoval se nejrozličnějším tématům, za okupace i se snahou symbolicky posilovat národ v odvaze (*Vydržte až do finišu, Svět se mění nenápadně*). V textech, věnovaných humoru, vědě, filmu, cestování i různým lidským typům a činností, přitom s oblibou opět užíval formy parodie na historické nástinu, typologie a definice (*Bavíme se ušlechtilu, Z palce*). Humoristickým a popularizujícím výkladem filozofie Henriho Bergsona je kniha *Mezi nebem a zemí*, formulující také autorovo pojetí humoru. V roce 1946 se přestěhoval do Prahy a věnoval se beletristické tvorbě, současně do roku 1948 pracoval jako lektor a scénárista Čs. státního filmu. Po únoru 1948 byl za politickou satiru na současnost vyloučen ze Syndikátu spisovatelů a nesměl deset let publikovat. Pracoval pod cizími jmény jako překladatel a korektor, od poloviny padesátých let byl zaměstnán na částečný úvazek v Ústavu pro zdravotnickou dokumentaci. Na motivy knih *Budulínka a Matlafousek aneb Vzpoura na parníku Primátor Dittrich* a *Dobrodružství šesti trampů aneb Nové pověsti české* vznikl šestidílný televizní seriál *Dob-*

rodružství šesti trampů (1970, režie a scénář Pavel Brezina). Pohádka *Kouzelné rukavice* byla 1971 Milošem Stránským upravena pro divadlo. Po nucené publikační odmítnutí vydal Žák ještě dvě didaktické prózy ze sportovního prostředí: *Kouzelné rukavice* (1958) – o soupeření pokroku a zpátečnictví v pohádkové říši a *Dobrý borec Antonín* (1959) – román o vyvzdorovaném školním atletickém družstvu.

Ludvík Kundera – český básník, dramatik, prozaik, překladatel, editor, literární historik, člen Sdružení Q

Byl bratrancem spisovatele Milana Kundery. Ludvík Kundera byl spjatý s avantgardními směry, především surrealismem. Ludvík Kundera se narodil 22. března 1920 v Praze v rodině důstojníka. Po maturitě na gymnáziu (1938) se zapsal na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, ale přešel do Brna. Tam ho zastihlo uzavření vysokých škol, a studium proto dokončil až v roce 1946. Za války byl totálně nasazen v Německu ve Špandavě. Po válce se stal jedním ze zakladatelů postsurrealistické Skupiny Ra.

V letech 1968-1970 byl dramaturgem Mahenovy činohry v Brně, odkud byl normalizací vypuzen a žil bez stálého zaměstnání, avšak při pokračující literární činnosti, v Kunštátu. Bylo mu zakázáno publikovat, přesto se literatuře věnoval i nadále (mimo jiné pod pseudonymem překládal německou poezii). Jako historik se zaměřoval zejména na Františka Halase, Hanse Arpa a Bertolta Brechta. Ve svých rozhlasových hrách usiloval o antiiluzivní divadlo.

Po roce 1945 se Ludvík Kundera stal redaktorem časopisu *Blok*, pracovníkem brněnské pobočky Svazu čs. spisovatelů, dramaturgem Mahenova divadla a nakonec se stal spisovatelem z povolání. Publikoval např. v *Generaci*, *Bloku*, *Kvartu*, v *Hostu do domu*, *Plameni*, *Literárních novinách*. Od roku 1990 přednášel Ludvík Kundera příležitostně na univerzitách v Brně, v Olomouci i v cizině, zvláště v Rakousku, Německu a ve Švýcarsku. I zde se mu dostávalo vysokého ocenění za jeho vědeckou a překladatelskou činnost. Až do roku 2010 se Kundera těšil dobrému zdraví a z domovského Kunštátu na Blanensku, kde se na trvalo usadil, sledoval literární a umělecké dění.

Ludvík Kundera zemřel ve svých devadesáti letech 17. srpna 2010.

Ocenění:

V červnu 2000 převzal v Bratislavě Cenu Jána Smreka za celoživotní dílo – z rukou Smrekova syna I. Čieteka a prvního laureáta Ceny J. Smreka švédského básníka T. Tranströmera. V roce 2002 převzal na lipském mezinárodním knižním veletrhu Cenu za celoživotní dílo oceňující přínos ke zprostředkovávání české a německé literatury. V den státního svátku 28. října 2007 mu prezident České republiky Václav Klaus udělil Státní vyznamenání Za zásluhy o stát v oblasti kultury a umění. Nadace Charty 77 ho v roce 2009 vybrala za laureáta Ceny Jaroslava Seiferta, a to za „celoživotní literární dílo, vydávané ve Spisech L. K.“

V rozsáhlém díle Ludvíka Kundery je zastoupena poezie, próza, dramata, eseje, montáže a odborné literární práce. Kromě toho psal rozhlasové a televizní hry. Jeho překladatelské dílo obsahuje desítky titulů nejvíce z německé literatury, potom z francouzské, bulharské i slovenské.

DIVADLO, BALET

Letošní oslavy Divadla Spejbla a Hurvínka

Celou řadu oslav projde v letošním roce Divadlo Spejbla a Hurvínka, které bude slavit v Dejvicích se svými diváky. Pro ty je připravena i řada novinek.

První významné výročí proběhlo v únoru a týkalo se především Dejvic – bylo to přesně dvacet let, co se sem celý divadelní soubor přesunul. Divadlo zde zahájilo svoji činnost v roce 1995 představením *Spejbl a Hurvínek bilančující*. Narozeniny pak oslavili Mánička a pes Žeryk – bylo jim 85 let. Na scénu společně vstoupili v představení *Jarní revue* v dubnu 1930 a svoji oslavu bude mít i pan Spejbl, kterému bude v letošním roce 95 let – uvádí se, že poprvé stanul na divadelních prknech na podzim roku 1920.

Divadlo si v letošním roce ale také připomíná rovných 85 let svojí profesionální činnosti – první představení se uskutečnila v srpnu roku 1930 a letos to bude rovněž sedmdesát let, co divadlo působí v Praze. Profesor Skupa se svým souborem začal hrát v Praze po válce – pod novým názvem Divadélko Spejbla a Hurvínka – v říjnu 1945.

Oslavy budou probíhat v divadle především s diváky, každodenním účinkováním, kdy bude na repertoáru většína z nejoblíbenějších titulů.

Výročí ale není zdaleka to jediné, co se v Divadle Spejbla a Hurvínka letos připravuje. V plánu je další tradiční představení pro neslyšící a nevidomé děti a chystá se také premiéra již 3. ročníku kurzu loutkového divadla pro děti.

(mk)

Taneční festival Beats for Love

Taneční festival Beats for Love bude v Ostravě z vesmíru snímat Národní úřad pro letectví a vesmír (NASA). Záběry pak použije jeden z produktových partnerů akce v celosvětové reklamě. Přehlídka letos potrvá čtyři dny a nabídne 350 interpretů. Vystoupí na jedenácti scénách. Mezi největší hvězdy bude patřit člen australské kapely Pendulum či legenda house music DJ Tonka. Sdělil to ředitel festivalu Kamil Rudolf. Festival se uskuteční v industriálním prostředí Dolu Hlubina a Dolních Vítkovic od 2. do 5. července. Akce se uskuteční potřetí, během prvních dvou roční-

ků přilákala podle pořadatelů 60 000 návštěvníků. Oproti loňskému ročníku festival letos zabere dvojnásobnou plochu. Díky rozšiřování je dnes festival největší přehlídkou taneční hudby ve střední Evropě. I proto si jej vybral jeden z produktových partnerů k natočení celosvětové reklamy.

Choreograf Kylián získal maďarskou Seregiho cenu

Světznámý choreograf českého původu Jiří Kylián získal jako první zahraniční choreograf maďarskou Seregiho cenu. Vedení budapeštské opery se rozhodlo toto ocenění věnovat právě Kyliánovi jako jednomu z nejlivnějších tvůrců tanečního umění na světě. Seregiho cena se v Maďarsku uděluje teprve od smrti László Seregiho v roce 2012. Předtím ji získali András Lukács a Tamás Juronics.

Sezóna před českokrumlovskou točnou začala *Psem baskervillským*

Premiérou detektivního představení *Pes baskervillský* v režii Petra Zelenky a v hlavní roli s Karlem Rodenem začala 11. června sezóna v plenérovém divadle v Českém Krumlově. Program do 5. září nabízí divákům sedm titulů, z toho čtyři premiéry, celkem 85 představení. Novinářům to řekl ředitel Jihočeského divadla Lukáš Průdek.

Městské divadlo Brno slavilo 70 let od zahájení činnosti

Městské divadlo Brno oslavilo sedmdesát let od zahájení své činnosti. Lidé mohli přijít na dvoranu divadla, kde na ně čekal program i oblíbení herci, mohli nahlédnout i do zákulisí. Druhá divadelní scéna v Brně vznikla bezprostředně po skončení druhé světové války okolo mladého režiséra Milana Páska. Soubor začal působit v dnešní Gorkého ulici a během dvou let mělo premiéru těžko uvěřitelných 71 titulů, z nichž nejuspěšnější se stala *Manon Lescaut* od Vítězslava Nezvala s premiérou 14. června 1945. Doménou Městského divadla Brno jsou muzikály a veselohry, nevyhýbá se ani vážné tvorbě. Většina představení je vyprodaná. Členové divadla opakovaně dostávají prestižní divadelní ocenění. Za rok 2014 získal Cenu Thálie Michal Isteník za roli Čičikova v inscenaci *Mrtvé duše*.

Na česko-polském pomezí vystoupil Cirk La Putyka

Představením *Play* úspěšného souboru Cirk La Putyka skončil v Českém Těšíně a v sousedním polském Těšíně Mezinárodní divadelní festival Bez Hranic. Letos poprvé ve své šestadvacetileté historii se zcela zaměřil na dětského diváka. A tato sázka se vyplatila. Podle pořadatelů byla všechna představení do posledního místa zaplněná. Součástí programu byla soutěžní divadelní přehlídka dětských souborů z Česka, Polska a Slovenska. Dorazilo jich dvanáct a jejich výkony hodnotila porota. První cenu vyhrál soubor KUK-U-ŘICE z Prahy za představení *Černošský pán Bůh*.

VÝROČÍ

Známý herec Ilja Racek oslavil své 85. narozeniny

Ilja Racek (* 24. 6. 1930, Praha) už v raném věku propadl kouzlu loutkového divadla a za okupace, ještě velmi mladý, začal pracovat jako technik v Říši loutek. Po válce se přihlásil na pražskou konzervatoř, která byla v prvním ročníku přeměněna na DAMU. Už jako student se objevil v malé roli Fryčova válečného dramatu *Návrat domů*. V roce 1950 nastoupil do svého prvního angažmá v olomouckém divadle. Vojenskou službu měl odsloužit v Armádním uměleckém divadle, jenže zafungoval jeho špatný kádrový profil, a tak posléze skončil u černých baronů v Komárně. V roce 1956 se vrátil do Olomouce a pokračoval ve výrazných rolích. V padesátých letech se objevil v několika vedlejších filmových rolích. V roce 1960 odešel Ilja Racek do Prahy. V Divadle E. F. Buriana se objevoval převážně ve veselo hrách, někdy až groteskního rázu. Byl neoficiálním dramaturgem souboru a ve stále uvolněnější atmosféře šedesátých let mohl dělat i svobodnější divadlo. V roce 1966 přešel do Vinohradského divadla, kde se osvědčil jednak ve velkých dramatických rolích rváčů a bouřliváků, kteří chtějí když ne bořit, tak aspoň předělávat svět, jednak v psychologicky složitých postavách zklamaných, zakřiknutých a psychicky narušených lidí. Hrál např. ve Strindbergově *Královně Kristýně*, v *Noci s leguánem* od Tennessee Williamse nebo v Čechovových hrách.

Televize a film sice jeho talentu využívaly, ale až na výjimky jen v drobnějších rolích. Po odchodu do důchodu nadále hostoval např. v Divadle ABC, Rokoku a v Divadle v Reznické, objevil se i ve *Virole*, kde přednášel pohádky pro dospělé *Na dobrou noc* nebo Nerudovy a Seifertovy verše. Patří k těm hercům, kteří převážnou většinu své energie věnovali divadelnímu jevišti, za celoživotní mistrovství v činohře mu také byla v roce 2008 udělena cena Thálie.

Vedle divadla mu po řadu let poskytoval velký prostor i rozhlas. V televizi ztvárnil desítky postav, ale jeho tvář si většina diváků spojí spíše s televizním cyklem *Trocha šafránu z televizního archivu*, který moderoval. Ilja Racek je těžce nemocen.

Markéta Fišerová

Markéta Fišerová (* 12. 2. 1960, Kladno) je česká herečka. Kariéra dnes již bývalé herečky Markéty Fišerové byla

Markéta Fišerová

krátká, ale v první polovině osmdesátých let patřila k nejznámějším tvářím filmu i televize. Od dětství jevila pohybové a pěvecké nadání, žádnému uměleckému oboru se ale původně věnovat nechtěla. Na hudebně-dramatické oddělení Státní konzervatoře nastoupila na přání rodiny a studium herectví dokončila v roce 1981.

Ještě jako studentka konzervatoře se Markéta Fišerová začala uplatňovat i před kamerou a jejím debutem byl film *Řeknem si to příští léto* (1977), v němž vytvořila ústřední pár s Ondřejem Havelkou. Následovaly menší i větší role v dalších filmech. Po dokončení konzervatoře nastoupila Markéta Fišerová do Divadla Jaroslava Průchy v rodném Kladně, kde působila pět let (1981-1986). Kromě toho pohostinsky hrála také v Praze (Divadlo Jiřího Wolkerova, Městská divadla pražská). V Kladně se seznámila s hercem Markem Ebenem (* 1957), který se v roce 1982 stal jejím manželem. Kromě společného divadelního angažmá spolu natočili také písničky pro děti. Před kamerou vytvořili pár v televizním filmu *Tvář za oknem* (1985). V průběhu osmdesátých let zviditelnilo Markétu Fišerovou především účinkování v televizi, velké role sympatických dívek jí přinesly seriály *Třetí patro* (1983) a *My všichni školou povinní* (1984), hlavní roli hrála ve dvou na sebe navazujících televizních filmech *Nevěsta* (1985) a *Tchyně* (1986), kromě toho se často objevovala v pohádkách. Před filmovou kamerou stála naposledy v rámci snímku *Krajina s nábytkem* (1986).

Počátkem roku 1986 postihlo Markétu Fišerovou vážné onemocnění mozku a následné upoutání na invalidní vozík ukončilo její slibnou hereckou kariéru. Od té doby žije v soukromí, ale po boku manžela Marka Ebena se občas objevuje na společenských akcích. Jejich manželství se jako příkladný partnerský vztah dostává i do zájmu bulvárních médií – na rozdíl od mnoha jiných v kladném slova smyslu.

VZPOMÍNKA

Vladimír Dlouhý

Vladimír Dlouhý se narodil 10. června 1958 v Praze do rodiny stavebního inženýra. Jako žáka šesté třídy ho přímo ve škole objevila pro titulní roli v připravovaném filmu *Už zase skáču přes kaluže* (1970) Karla Kachyni pomocná režisérka Milada Mikešová. Po úspěchu snímku a vrozenému talentu se záhy z Vladimíra Dlouhého stala dětská fil-

mová a televizní hvězda sedmdesátých let. On však bral filmování jako pouhou zábavu a chtěl se po otci stát stavebním inženýrem. Po nepřijetí na průmyslovku se začal učit na zedníka. Na popud režiséra Petra Schulhoffa absolvoval roku 1980 Státní konzervatoř v Praze a zahájil profesionální hereckou dráhu (v níž přetvářel velké a titulní dramatické i komické postavy).

Hrál v Divadle Na zábradlí (1980-1991), pak v Divadle Bez zábradlí (1991-1994), Rokoku Městských divadel pražských (1994-1997) a Divadle na Vinohradech (1997-2006). Poté (ale i před tím) hostoval i v různých pražských divadlech (Národní divadlo, Divadlo E. F. Buriana, Divadlo Kalich, Lyra Pragensis, Palác Blaník apod.). Zde také uplatnil svůj výjimečný herecký talent, přirozenost, bezprostřednost a klidnost hereckého projevu. Dlouhý účinkoval v televizních filmech, spolupracoval i se studenty i Studiem FAMU (např. *Peripetie*). Svůj výborný hlas uplatnil i v rozhlase – často namlouval např. Toma Hankse, Kevina Costnera, Mela Gibsona a další. Ve filmu ztvárnil bezpočet charakterově různých rolí.

Za výkon ve filmu *Už zase skáču přes kaluže* získal Zlatého dudka (1971) a Uznání dětské poroty (1971), za roli ve hře *Na dotek* nominaci na Cenu Thálie (2001) za dabing seriálu *John Adams* Cenu Františka Filipovského (2009) a za postavu ve snímku *Hlídač č. 47* též Českého lva (2008). Během svého čtyřicetiletého hereckého působení si vydobyl místo mezi nejvýznamnějšími českými herci přelomu 20. a 21. století.

Na jevišti, před mikrofonem i kamerami se sešel s mladším bratrem, hercem Michalem Dlouhým (* 1968). Ze dvou manželství měl tři děti.

Vladimír Dlouhý zemřel uprostřed čilé práce a filmové (*Kajíněk*) a televizní (*Domina*) projekty měly premiéru až po jeho náhlém předčasném úmrtí 20. června 2010 v Praze, deset dní po jeho padesátých druhých narozeních.

Jiří Voskovec

Jiří Voskovec, vlastním jménem Jiří Wachsmann (19. 6. 1905 – 1. 7. 1981) byl český herec, spisovatel, dramatik a textař nerozlučně spojený s Janem Werichem a Jaroslavem Ježkem. Pracovali spolu ve dvacátých a třicátých letech 20. století v Osvobozeném divadle.

Otec Jiřího Voskovce Vilém Wachsmann emigroval koncem 19. století do Ruska, v roce 1905 se vrátil a za první světové války začal používat počestné jméno Václav Voskovec. Toto příjmení používal i jeho syn Jiří. Ten navštěvoval gymnázium v Praze, maturoval na Lycée Carnot v Dijonu, kde studoval v letech 1921-1924.

Jiří Voskovec byl členem Devětsilu, publikoval dadaistické, poetické a obrazové básně, psal články, recenze a překlady do řady avantgardních časopisů a sborníků, např. *Disk*, *Pásmo*, *ReD*, *Fronta* aj. Od roku 1927 se spolu s Janem Werichem podílel na avantgardním Osvobozeném divadle, které bylo založeno v roce 1925 režiséry J. Honzlem a J. Frejtkou. Teprve s příchodem Voskovce a Wericha se divadlo stalo v české kultuře nesmrtelným pojmem. Nejprve se oba v divadle střídali s Frejtkovými inscenacemi jiných her, většinou vybíraných V. Nezvalem. Od roku 1929 se divadla ujal pouze sami.

Před okupací emigroval J. Voskovec s J. Werichem do USA. Tam oba hráli pro americké publikum a české krajany. Po druhé světové válce se Voskovec na kratší dobu vrátil. V letech 1946-1948 působil v Divadle Voskovce a Wericha. Koncem čtyřicátých let pracoval v UNESCO a v Paříži založil a provozoval americké moderní divadlo.

Koncem 50. let se Jiří Voskovec natrvalo usídlil v USA. Až do své smrti se živil jako divadelní a filmový herec.

„Většina je vždy vůl, proto – opět paradoxně – vláda většiny je správná. Tj. demokracie je jediné (blbé) zřízení, jež jednak odpovídá proporcionálně lidské blbosti, za druhé pak dovoluje menšině – která má patrně pravdu – existovat a projevovat se.“

Zdeněk Řehoř

30. srpna roku 1920 přišel na svět skvělý divadelní a filmový herec Zdeněk Řehoř. Narodil se v Jičíně, ve městě pohádek. Původním povoláním byl učitelem, ale již v mládí se věnoval také divadlu. Za druhé světové války začal hrát v Dětském divadle Míly Mellanové, později předsedal do divadla Větrník a nakonec roku 1950 skončil v Divadle na Vinohradech. Hrál charakterní a milovnické role. Divadelní představení mu nabídly dramata typu *Strakonický dudák* (J. K. Tyl), *Rudolf III.* (Shakespeare) či *Hamlet*. Často účinkoval v rozhlase a televizi.

Ve filmu působil již jako mladý kluk ve dvaceti letech. Po roce 1968 přišly seriály Československé televize, kde se Zdeněk Řehoř představil v několika vedlejších rolích. V sedmdesátých letech se objevil také v hlavních rolích ve velice úspěšných filmech. Například v komedii Václava Vorlíčka *Jak utopit dr. Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách* nebo v dalších filmech: *Můj brácha má prima bráchu*, *Trhák* (muzikál), *Ten svetr si nesvlíkej* (komedie), *Dobří holubi se vracejí* (dramatický film) a další. Po revoluci se v nových filmech už moc neobjevoval. 8. listopadu roku 1994 Zdeněk Řehoř ve čtyřisedmdesáti letech zemřel.

Před patnácti lety zemřel herec Vladimír Ráž, král Miroslav

Rodák z Nejdku u Karlových Varů Vladimír Ráž (1. 7. 1923 – 4. 7. 2000) chtěl jít po maturitě na pražském reálném gymnáziu původně na medicínu, ale v roce 1942 nacisté zavřeli vysoké školy, a tím padly jeho veškeré sny o studiu medicíny. Ale protože také rád a často recitoval, napadlo ho zkusit své štěstí na dramatickém oddělení pražské konzervatoře. Povedlo se, byl přijat. Jenže díky událostem v roce 1942 byla i tato škola zavřená a Ráž měl možnost ji dostudovat až v roce 1947. Herectví ho chytilo, našel se v něm a našli si ho i režiséři, které upoutal svým vzhledem, ztepilou postavou a i hlasem.

Jeho filmové zkušenosti začaly už během studia a rolí přibývalo, nejen ve filmu, ale také v divadle. Snad největší popularity mu přinesla role krále Miroslava v neznámější české pohádce *Pyšná princezna*. Natočil toho mnoho, například malíře Ženíška v životopisném filmu *Mikoláš Aleš* (1953), doktora Janského v *Tajemství krve* (1953) a mnoho dalších, ale role krále Miroslava zůstane nejnámější.

První divadelní angažmá získal Ráž v pražském Realistickém divadle, po dvou letech přešel do Divadla státního filmu, tři roky působil v Hudebním divadle v Karlíně a v roce 1954 zakotvil v činohře Národního divadla, kde zůstal až do odchodu v roce 1993.

Bohatá je i jeho galerie postav, které vytvořil pro televizní obrazovku. Tak například role Jana Borna ze seriálu *Sňatky z rozumu* (1968), Škrobacha z *F. L. Věka* (1971) nebo Herkula Nerudného ze seriálu *Byl jednou jeden dům* (1974).

Nejenže byl úspěšným hercem, ale taky dabérem. Svůj hlas propůjčil mnoha zahraničním hercům, mimo jiné také Lexu Barkerovi nebo Jeanu Maraisovi.

Vladimír Ráž zemřel tři dny po svých sedmasedmdesátých narozeninách.

Jiří Lír zemřel v srpnu roku 1995

Jiří Lír (19. 6. 1923 – 20. 8. 1995) byl český herec a naivní malíř. Jednalo se o významného a výrazného představitele mnoha drobnějších filmových rolí, výborného estrádního a kabaretního umělce s výrazným komediálním nadáním. Jeho někdejší pelhřimovským spolužákem byl herec Lubomír Lipský. Ačkoliv na divadle se mu hlavní role nevyhýbaly, ve filmu se dlouhodobě etabloval především jako oblíbený a režiséry velice vyhledávaný herec vedlejších filmových rolí, kterých v českém filmu za svůj bohatý herecký život ztvárnil okolo 180. Vedlejší roli měl i v seriálu *Pan Tau*, kde se potkal s Janem Werichem. V létě roku 1969 spolu natáčeli tři měsíce v jižních Čechách.

„Hodiny jsme s Janem Werichem proseděli v restauraci na Hluboké u dobrého jídla. On stačil jíst i mluvit, já se stačil pouze smát. Jednou jsme si v tom roce 1969 uvědomili, že pozítří bude 21. srpen, první výročí okupace republiky,“ vzpomínal později Jiří Lír. Werichova přítomnost na Hluboké tehdy mnohé místní komunistické funkcionáře znervožovala. Přesně na výročí se Werich s Lírem opět setkali v hospůdce plné lidí. A šli spolu na panáka k výčepu. „Tak na co si přijijeme?“ zeptal se Werich. A sám si odpověděl tak, že ho slyšeli všichni v lokále. „Tak tedy na to, aby už ty kurvy šly do hajzlu.“ A pokračoval ještě dál: „A kdyby se nás někdo zeptal, koho tím myslíme, tak řekneme, že Nixóna,“ doplnil Werich s odkazem na tehdejšího prezidenta USA.

Společně s bratry Lubomírem a Oldřichem Lipských po druhé světové válce spoluzakládal Divadlo satiry, kde se sešel s mnoha budoucími komediálními hvězdami českého filmu. Mimo jiné zde působil též s Milošem Kopeckým, Stellou Zázvorkovou nebo jiným výrazným hercem mnoha epizodních filmových rolí, s Karlem Effou.

Jiří Lír také velmi rád a dobře maloval. „Kreslit jsem začal do studentského časopisu. Později mě hodně inspiroval Jiří Šlitr. On měl u sebe neustále blok a tužku, pořád kreslil, což jsem mu záviděl a začal to dělat taky,“ popsal své začátky. K jeho originalitě patřilo, že zavedl trvalou aktualizaci svých obrazů. Když třeba někomu namaloval svatbu dcery a ta se po čase rozvedla, zdarma přemaloval ženicha na obraze za psa, jehož si dcera mezitím pořídila. Na sklonku života také vydal vzpomínkovou knihu, kterou se sobě vlastním suchým humorem nazval *Ve vedlejší roli Jiří Lír*.

Před deseti lety zemřel Leoš Suchařípa

Leoš Suchařípa (15. 2. 1932 – 14. 6. 2005) byl český herec, dramaturg, překladatel a divadelní teoretik. Divadelní vědu začal studovat na DAMU, po roce přešel na moskevskou Vysokou školu divadelní (GITIS), kterou absolvoval v roce 1957. V Praze pak působil jako redaktor a šéfredaktor *Divadelních novin*, zástupce šéfredaktora časopisu *Divadlo* a odborný asistent na Filozofické fakultě UK.

V šedesátých a na počátku sedmdesátých let byl dramaturgem a hercem v pražském Činoherním klubu (1968-1973), v letech 1973-1975 pracoval jako dramaturg divadla v Karlových Varech. Následovalo třináctileté angažmá v Činoherním studiu v Ústí nad Labem (1975-1988), kde prokázal vysoké dramaturgické i herecké kvality (*Vášeň jako led*, *Dobové tance*, *Tři sestry* a další). Na konci osmdesátých let se stal členem Realistického divadla v Praze (1988-1992), odkud v roce 1992 odešel do Divadla Na zábradlí. Hrál v mnoha filmech, např. *Skřivánci na niti*, *Fauno* *velmi pozdní odpoledne*, *Ene bene*, spolupracoval také s televizí.

Mimoto byl Leoš Suchařípa znalcem a překladatelem ruských prozaiků, především A. P. Čechova, jehož divadelní dílo přeložil kompletně, ale i M. Gorkého nebo N. V. Gogola.

Leoš Suchařípa zemřel po krátké těžké nemoci v Praze. Jeho syn David Suchařípa je taktéž hercem.

Před deseti lety zemřel po delší nemoci herec Jiří Kodet

Jiří Kodet byl znám především svojí elegancí, bohemstvím a noblesou, ale také svým cholerickým vystupováním a výbušnou povahou. Se svými rolemi se velmi často ztotožňoval a neváhal křičet a rozčilovat se. Do roku 1989 příliš mnoho velkých hereckých rolí nedostal, většinou hrál vedlejší role vesměs záporných či nedokonalých postav. V devadesátých letech se vše začalo otáčet a především spolupráce s mladšími režiséry mu začala přinášet velké úspěchy.

Jiří Kodet se narodil 6. prosince 1937 v Praze. Jeho rodiči jsou sochař Jan Kodet a herečka Národního divadla Jiřina Steimarová, která pochází ze slavného hereckého rodu. Je tak pravnukem herce Vendelína Budila a jeho příbuzným zakladatel Národního divadla Josef Jiří Kolár. Jeho matka se později provdala za automobilového jezdce Jaroslava Juhana, kvůli jeho emigraci ale matku vyhodili z Národního divadla a on musel odejít z gymnázia. Vyučil se tak žokejem v kladrubském učilišti a pokoušel se dostat na DAMU. Několikrát posílal přihlášky, až to na třetí pokus vyšlo a byl přijat. Absolvoval v roce 1961. Začínal v Pardubicích v tamějším Východočeském divadle a po krátké době odešel v roce 1963 do Ostravského divadla Petra Bezruče za Janem Kačerem. Po dvou letech celý soubor odchází do Prahy a Kodet je spoluzakladatelem Činoherního klubu.

Ztvárnil zde několik postav v různých inscenacích, např. *Revizor*, *Tři v tom*, *Racek* či *Višňový sad*. Ve filmu se poprvé objevil v roce 1950 v dramatu *Posel úsvitu*, objevuje se v několika válečných dramatech *Vyšší princip* (1960), *Atentát* (1964), v komediálním dramatu režiséra Jiřího Menzela oceněného Oscarem *Ostře sledované vlaky* (1966) podle novely Bohumila Hrabala či filmech *Hotel pro cizince* (1967) a *Všichni dobří rodáci* (1968). V sedmdesátých letech ztvárnil další dvacítku filmových, televizních či seriálových rolí, z nichž za zmínku stojí role Chlesta-kova v inscenaci režiséra Jana Kačera *Revizor* (1971), v dramatu *Morgiana* (1972), role Arnošta v hořké komedii režisérky Věry Chytilové *Hra o jablko* (1976) nebo postavu poručíka Munclingerera v krimi filmu *Past na kachnu*.

(1978). Mnohem větší herecké příležitosti dostává v osmdesátých letech, kdy je obsazen do mnoha různých rolí. Zahrál si menší role v několika známých seriálech jako *Arabela*, *Návštěvníci*, *Létající Čestmír* nebo *Chobotnice z druhého patra*. Objevuje se v několika komediích, ve filmu *Vrchní prchni!*, *Srdečný pozdrav ze zeměkoule* či *Jak básníkům chutná život* (1987). Z dramatických nebo kriminálních žánrů si zahrál v televizním drama *Plášť Marie Terenzie* (1982), kapitána Exnera v krimi *Smrt talentovaného ševce*, kapitána Vaňka ve filmu *Zátah*, doktora Cholenského v dramatu *Operace mé dcery* nebo hlavní roli inspektora Vrby v televizní detektivce *Smrt v kruhu* (1989). V pohádce *Čarovné dědictví* (1985) ztvárnil postavu zlého vévody nebo krále v původní divadelní inscenaci, v komedii Věry Chytilové *Šašek a královna* (1989). Na přelomu let 1990/91 se stává po několika odmítnutích členem souboru Národního divadla, kde ztvárnil mnoho postav v několika hrách jako *Hamlet*, *Divoká kachna*, *Romance pro křídlovku* nebo *Komedie omylů* atd. V roce 1993 ztvárňuje roli Mikulíka v komedii režiséra Jana Svěráka *Akumulátor* a o čtyři roky později dostává příležitost v komedii režiséra Petra Zelenky, která je tvořena ze šesti povídek, a to sice ve filmu *Knoflíkáři*. Za tento film také získal první cenu, a to Českého lva v kategorii „mužský herecký výkon ve vedlejší roli“. V roce 1998 dostal dalšího Českého lva, tentokrát za hlavní mužskou roli ve filmu *Pelíšky* režiséra Jana Hřebejka. Byla to jeho životní role, za kterou byl po právu oceněn a uznáván. Za cholerického otce Krause dostal například i cenu Novoměstský hrnec smíchu. Poslední filmovou roli ztvárnil v dramatu *Sentiment* z roku 2003, kde si zahrál hlavní roli v životopisném příběhu o režiséru Františku Vlášilovi.

Jiří Kodet byl dvakrát ženatý. Z prvního manželství s Renatou Cihelkovou má dceru Karolínu. Z druhého manželství, které trvalo šestatřicet let, má potom syna Jana a dceru Barboru (* 1970), která je rovněž herečkou a v letech 1991-1996 byla také členkou ND. Je vdaná za houslistu Pavla Šporcla, se kterým má dvě dcery.

V roce 2003 při slavnostní premiéře jedné z her Jiří Kodet prodělal přímo na jevišti mozkovou mrtvici, i přesto ale představení odehrál až do jeho konce. V roce 2004 dostal významné ocenění z rukou prezidenta Klause za zásluhy 1. stupně v oblasti kultury a umění. V posledních letech jeho života trpěl těžkými zdravotními problémy, kterým nakonec podlehl ve svém domě v obci Točná kousek za Prahou 25. června 2005.

Jaroslav Dudek

Jaroslav Dudek (17. 1. 1932 – 31. 8. 2000) studoval na gymnáziu v Trutnově, poté nastoupil na AMU, kterou absolvoval v roce 1954, načež nastoupil jako režisér do Divadla S. K. Neumanna, v letech 1962-2000 pak patřil k předním divadelním režisérům Vinohradského divadla. Za desítky let režíroval řadu her a svým přístupem přispěl k úspěchu a také profesionalitě přední české divadelní scény. Jaroslav Dudek Vinohradské divadlo – jak sám říkal – beznadějně miloval, neméně úspěšný byl ale i v televizi, kde se jeho doménou staly především seriály. Koncem padesátých let se zapsal do historie režirováním prvního československého seriálu *Rodina Bláhovic* (1959), který se vysílal živě z barrandovských ateliérů. Mimořádný divácký úspěch zaznamenal dnes již legendární seriál *Taková normální rodinka* (1971), který dodnes udivuje schopností vystačit si v seriálovém formátu s minimálním interiérovým prostorem pro herecký koncert velkých osobností. Další seriály byly zatíženy dobou svého vzniku a také účastí politicky protežovaných hereckých osobností (*Žena za pultem*, 1977; *Plechová kavalérie*, 1979). Nicméně v sedmdesátých letech vznikla pod režii Jaroslava Dudka ještě jedna legenda české televizní tvorby – seriál *Nemocnice na kraji města* (1977). Jeho poslední televizní realizací byl film *Atentát na ministra financí* (1998).

Jaroslav Dudek byl ženatý s herečkou Janou Štěpánkovou (* 1934), která také hrála v řadě jeho seriálů i televizních filmů.

FILM & TELEVIZE

Zlínský filmový festival: 55. ročník zahájila nová pohádka *Sedmero krkavců*

Nová česká pohádka *Sedmero krkavců* slavnostně zahájila zlínský filmový festival pro děti a mládež. Film uvedla delegace tvůrců v čele s režisérkou Alicí Nellis. Zahájení se zúčastnil také německý herec Gedeon Burkhard, kterého diváci znají zejména jako představitele policisty v seriálu *Komisař Rex*. Německá producentka Uschi Reichová převzala Grand Prix festivalu za zásluhy v oblasti rozvoje kinematografie pro děti a mládež.

Festival nabídl 363 filmů z 52 zemí, z toho třináct snímků bylo uvedeno ve světové premiéře. Českou tvorbu zastupovaly dva celovečerní filmy – již zmiňovaná pohádka Alice Nellis *Sedmero krkavců* a v kategorii filmů pro mládež snímek Juraje Nvoty *Jak jsme hráli čáru*. Na festivalu se třinácti snímky prezentovala také Česká televize. Třetí řada

animovaných *Žížaláků* soutěžila v kategorii krátkých animovaných filmů pro děti, celkem v ní byly čtyři české snímky. V sekci studentských filmů bylo promítnuto devět českých filmů.

Jubileum karlovarského festivalu připomene kniha i film

Knihu dokumentů i vzpomínek mapujících půlstoletí mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech napsala současná umělecká poradkyně této prestižní přehlídky Eva Zaoralová. Představí ji v rámci zahájení 50. ročníku 3. července. Významná kritička, která byla dvě desítky let její uměleckou ředitelkou, ji už řadu let před tím navštěvovala jako novinářka. Její bohaté zkušenosti s obdobnými akcemi v zahraničí proto nabídnou různorodý pohled na nejvýznamnější filmový festival v ČR.

Letní filmová škola Uherské Hradiště představí finské filmy

Letní filmová škola Uherské Hradiště letos nabídne méně známé finské filmy i téma druhé světové války. Největší ne-soutěžní filmový festival v Česku se soustředí také na tvorbu režiséra a scenáristy Pavla Juráčka, představitele české nové vlny šedesátých let, a na méně známé snímky s hercem Rudolfem Hrušínským. Letošní 41. ročník se uskuteční od 24. července do 1. srpna.

V Třeboni proběhl Anifilm, nabídl téměř 400 snímků

To nejlepší z domácí i zahraniční tvorby představil Mezinárodní festival animovaných filmů v Třeboni. Uvedl snímky z mezinárodních přehlídek a kromě soutěží celovečerních, krátkých i studentských filmů nabídl soutěž videoklipů či experimentálních animací. Cenu za celoživotní dílo převzala animátorka a režisérka Vlasta Pospíšilová. Anifilm, jenž se loni sloučil s Anifestem a podle odborníků patří mezi deset předních světových přehlídek svého druhu, nabídl celkem pět soutěží. Probojovala se do nich stovka snímků z tisícovky zaslaných.

Finále Plzeň vyhrál film *Cesta ven* a dokument *Vlna vs. břeh*

Sociální drama *Cesta ven* režiséra Petra Václava získalo na 28. ročníku filmového festivalu Finále Plzeň hlavní cenu Zlatého ledňáčka v kategorii celovečerních hraných nebo animovaných filmů. Jako nejlepší dokument ocenila porota snímek z prostředí slovenských fotografů v osmdesátých letech *Vlna vs. břeh* režiséra Martina Štrby. V kategorii celovečerních filmů soutěžilo o Zlatého ledňáčka dvanáct snímků ze 27 přihlášených v této kategorii. Mezinárodní porota Finále pro sekci dokumentárních snímků posuzovala sedmnáct nominovaných dokumentů z 86 přihlášených. Zlatého ledňáčka dostala *Vlna vs. břeh* za „osobní a zároveň generační výpověď o vášni, umění a životě“. Zvláštní uznání si z Plzně odnáší dokument *Comeback* z prostředí ilavské věznice v režii Mira Rema.

Petr Nikolaev připravuje film o působení českých legií v Rusku

Film s pracovním názvem *Legionáři – sibiřská anabáze* věnovaný působení českých legií v Rusku připravuje režisér Petr Nikolaev. „Je nepochopitelné, že kolem legií je u nás tak mlhavo až temno. Přitom jde o možná největší kolektivní dobrodružství našich novodobých dějin,“ uvedl Nikolaev, který se právě s producentem Jiřím Prušou vrátil z pracovní cesty do Ruska. Téma je pro něj i hluboce osobní – jeho dědeček byl příslušníkem Československých legií. V průběhu nejbližších měsíců vznikne historický kalendář s tématy skutečných situací, do nichž se legionáři dostávali. Vzhledem k tomu, že v legiích se vžilo oslovení: bratře!, rozhodl se režisér inscenovat situace se známými hereckými sourozeneckými dvojicemi nebo rodinnými příslušníky.

Pod vedením Nikolaeva a fotografa Jana Rasche nafotografovali herci v dobových kostýmech scénu, kdy příslušníci legií v kazaňském trezoru objevují zlatý ruský po-

klad. Historický interiér byl vytvořen v rekonstruovaném bankovním trezoru Petschkova paláce v Praze. V budově, která patřila k nejvýznamnějším předválečným bankovním domům a za války sloužila jako úřad a vězení gestapa, dnes sídlí Ministerstvo průmyslu a obchodu. Přítomnost legionářů zadala záminku k řadě zpráv o tom, že část pokladu byla jimi uloupena a převezena po válce do republiky. „Tato podezření se však nikdy neprokázala a historici se kloní k tomu, že šlo o snahu sovětského komunistického režimu degradovat působení legionářů v Rusku. Jako nejpravděpodobnější se jeví verze, že velká část zlatého pokladu skončila v rukou protibolševického admirála Kolčaka,“ vysvětlila mluvčí.

Večerníček slaví – padesát let pohádek na dobrou noc

Ač se to může zdát neuvěřitelné, Večerníček v letošním roce slaví již půlstoletí svého trvání. Celý letošní rok je proto ve znamení oslav tohoto velmi oblíbeného televizního pořadu.

Prvopočátek vysílání krátkých pohádek pro děti před večerními zprávami se sice datuje již od roku 1963, ale teprve v roce 1965 se cyklus přejmenoval na *Večerníček*. Vůbec první večerníčkovská pohádka se jmenovala *Kluk a kometa*. Zlomovým rokem se stal rok 1967, kdy o Vánocích zahájil nezapomenutelný loutkový seriál *Broučci* dlouhou řadu dětských pohádek, která má nyní již 1 054 dílů. Ve stejném roce jako *Broučky* mohly děti vidět také prvních sedm dílů slavného seriálu *O loupežníku Rumcajsovi* a na jaře roku 1968 měl premiéru první barevný seriál *O vodníku Česilkovi*. Na podzim téhož roku mohli diváci poprvé vidět také dodnes stále oblíbené *Pohádky z mechu a kapradí*.

Za padesát let vzniklo více než tři sta sedmdesát cyklů pohádek na dobrou noc. Při příležitosti šedesátého výročí televizního vysílání uspořádala Česká televize diváckou anketu, z níž vzešlo pořadí nejpopulárnějších večerníčků. Vůbec nejoblíbenějším *Večerníčkem* se staly *Krkonošské pohádky*, na druhém místě to byl příběh *O Krtkovi* a třetí místo obsadili legendární *Bob a Bobek – králici z klobouku*. Ne všechny dnes oblíbené večerníčky ale byly vytvořené pro tento formát. Například *Povídání o pejskovi a kočičce*, *Potkali se u Kolína*, *Mach a Šebestová* nebo *Pat a Mat* byly původně krátkými animovanými filmy, určenými především pro promítání v kinech. Prvním skutečně velkým zahraničním seriálem byl v roce 1969 *Pes Filipes a spol.*

Než nový večerníček spatří světlo obrazovky, trvá to jeden nebo dva roky. Jsou však i takové případy, jako byl seriál *Pohádky o mašinkách* režiséra Eduarda Hofmana, kdy výroba trvala deset let.

Význačným způsobem podtrhuje atmosféru večerníčku jeho znělka – kluka s očima jako hvězdy a čepičkou na hlavě, který sedí na houpacím koni, v autíčku nebo cirkusové jednokolce nakreslil v roce 1965 výtvarník Radek Pilař. Hudbu ke znělce složil Ladislav Simon a hlas Večerníčkoví propůjčil tehdy pětiletý Michal Citavý.

Česká televize připomíná večerníčkovské jubileum téměř od začátku tohoto roku. Kulaté výročí *Večerníčku* připomenou především dvě pražské výstavy. První bude v listopadu ve smíchovském letohrádku Portheimka a doprovodí ji monotematické číslo časopisu *Země pohádek*. Proslincová expozice soustředí v Muzeu dětské kresby nejlepší práce z výtvarné soutěže pro děti z mateřských škol na-

zvané *Obrázek k narozeninám*. Pro dospělé milovníky *Večerníčků* jsou určeny jejich šestihodinové noční projekce v klubových kinech. Po celý říjen bude *Večerníček* slavít narozeniny v obchodním centru Nový Smíchov. Další aktivitu nabízí i webový speciál České televize, kde je možné hlasovat o nejoblíbenějším pohádkovém seriálu všech dob. Vítězné pohádky se na obrazovce objeví na přelomu listopadu a prosince.

(mk)

Nová trilogie o Janu Husovi v České televizi

Režisér Jiří Svoboda dokončil natáčení trilogie o Janu Husovi, jednoho z největších projektů v historii České televize. Natáčení trvalo 63 dnů a probíhalo na více než dvaceti místech. Titulní roli projektu, připomínajícího šestistě výročí Husovy mučednické smrti, ztvárnil Matěj Hádek.

Natáčení adaptace původně samizdatové knihy spisovatelky Evy Kantůrkové, která je zároveň autorkou scénáře, začalo v loňském roce v červnu. „Naší snahou bylo Husa zobrazit jako člověka, jehož motivace a životní postoj budou nejen srozumitelné, ale zároveň relevantní pro dnešní dobu a dnešního diváka,“ uvedl ředitel vývoje pořadů a programových formátů ČT Jan Maxa.

Natáčení začalo v Anežském klášteře. Tvůrci postupně navštívili například Křivoklát, Kutnou Horu, Lipnici nad Sázavou a Švihov. Celkem se ve filmu objeví přes dva tisíce komparzistů. „*Jan Hus* je projekt s velkým množstvím komparzu, ale především s řadou velkých rolí, jejichž psychologická motivace je často složitá a historicky nejednoznačná. Scénáristicky, režijně i herecky šlo o náročný úkol. Film měl být do jisté míry napínavým dramatem s tím, že se v něm objeví i řada reálných projevů a proslovů. Přirozeně jsme se snažili o to, aby dialogy byly spíše blízké současné řeči, aby se divák neztrácel v historickém kontextu, ale byl schopen vnímat děj jako dramatický příběh, který se ho nějak dotýká,“ řekl k filmu režisér Svoboda. Podle něj má na výsledku obrovskou zásluhu kameraman Vladimír Smutný, který má za sebou desítky domácích i mezinárodních celovečerních filmů, ovšem s televizí spolupracoval poprvé.

Podle hlavního protagonisty Matěje Hádky je role Jana Husa rolí, která se neodmítá. „Postava Jana Husa nám stále ukazuje, že i ta největší oběť za pravdu může mít smysl. Doufám, že v mém podání bude Hus uvěřitelný a pravdivý,“ řekl Hádek ČTK. Ve filmu se dále objeví například Milan Kňažko, Jan Dolanský, Marika Šoposká, Petra Špalková, Michal Dlouhý, Vladimír Javorský, Jan Plouhar, Tomáš Dastlík a Luboš Veselý.

K *Janu Husovi* vzniklo také velké množství rekvizit, především dobového nábytku nebo kopií ručně psaných dokumentů a knih – například bible Václava IV. nebo Husův breviář od královny Žofie. V jedné ze scén se objeví i vzácná kopie říšské císařské koruny, která je ve vlastnictví Středočeského kraje. Největší rekvizitou bylo vybavení sálu kostnického koncilu – amfiteátr vyřezávaných stěn a křesel včetně tří trůnů pro císaře a kurfiřty a vstupní brány.

Koproducentem snímku je francouzsko-německá stanice Arte.

Jan Hus, Česko, 2015, 3 × 80 min., režie: Jiří Svoboda, hrají: Matěj Hádek, Vladimír Javorský, Jan Dolanský, Milan Kňažko ad.

(mk)

Televizní *Jan Hus* trpí provinčností (recenze)

Sláva nazdar výletu, štrapáce Jana Husa na obrazovce je za námi. V neděli večer se podařilo jej v závěrečném dílu upálit, teď zbývá otázka, proč vlastně veřejnoprávní televize k takto ambicióznímu projektu sáhla. Jiný důvod, než že letos uplyne 600 let od Husovy smrti, patrně neměla. „Důstojné připomenutí úmrtí největšího českého reformátora,“ potvrdil dramaturgický záměr ředitel stanice Petr Dvořák na setkání s médii.

I když jistě ambice lze z textu Evy Kantůrkové vyčíst. Minimálně snahu mytického hrdinu trochu zlidštit, představit jej jako obyčejného člověka se svými pochybnostmi a strachy, jako muže podléhajícího ženské kráse a inteligenci (v tomto případě své ochránkyně, královny Sofie). Projekt to byl od samého začátku poněkud komplikovaný. Jeho realizace se vlekla, nad scénářem se vystřídal více režisérů, vzhledem k dobovým kulisám, nárokům na kompars a vůbec historický žánr bylo zjevné, že pár desítek milionů korun to nespraví.

Režisér Jiří Svoboda se přesto pokusil. S rozpočtem 45 milionů korun natočil (s ambicí o nadčasovost) příběh mravně silného muže, který se odmítl podrobit „ideologickému“ diktátu vysokých církevních činitelů. Už první díl ale ukázal svá úskalí – především ve snaze nahradit velkorysost obrazovou (na niž očividně nebyly prostředky) alespoň „uměleckými“ způsoby snímání nebo hutnou hudbou, kancionálů i elektronických kytar ale bylo jaksí přes míru. Stejně jako slova, v nichž se místy postavy (i divák) utápěly a jejichž nemístnost občas budila smích („řekl o mě, že jsem pestrobarevný motýl“, dojíká se například Jeroným).

Jiří Svoboda je zkušený režisér (vzpomeňme na vynikající *Zánik samoty Berhof*) a *Hus* některými záběry jeho cit pro kompozici a obrazovou náladu krajiny připomíná. Jisté provinčnosti a zdoluhavosti ale husovskou trilogii nezabavil. A to se i střihač Jan Mattlach snažil. Nejvíce to odhalily scény kázání, kuriózní detaily jako historické sklo, nabízené dnes na kdejakém hradě a tvářící se v rukou krále Václava IV. jako autentické, chudičká dracénie u zdi pokoušející se o iluzi římských reálií či samotný akt upálení, jemuž scházel pocit monumentálnosti. Který ostatně chybí celé trilogii. *Jan Hus*, to chce zkrátka řádný historický film bez kompromisů! Takhle zůstaly jen rozpaky.

Což je smutné zejména s ohledem na dobré herecké výkony – Milana Kňažka, Michala Dlouhého, Vladimíra Javorského a hlavně Matěje Hádky, jenž dal svému mistru Janovi věrohodnost ve chvílích odbojnosti, ale i strachu a váhání.

A ještě douška na závěr: tak velké časové předsunutí v televizním programu si Hus (který jak známo zemřel na hranici 6. července) nezasloužil. Argument, aby diváci viděli trilogii ještě před letní dovolenou, je trochu průhledný. Šlo-li o sledovanost (což zjevně šlo), pak se mohla klidně pustit třeba v dubnu... Podobné projekty ztrácejí smysl, míjí-li se s příslušným výročím. To koprodukční partner, francouzsko-německá Arte, si počká. A odvysílá Husa hezky začátkem července, jak to má být.

Jana Podskalská

Trilogie *Jan Hus* jako současný příběh

Převážně negativní recenzentské přijetí televizní trilogie Evy Kantůrkové a Jiřího Svobody *Jan Hus* mě přimělo

zvednout hlas a prohlásit: mě trilogie oslovila a její hlavní poselství, Husův důraz na svědomí, věrnost poznané pravdě ve světě, kde je úplně všechno na prodej, jsem přijal.

Líbil se mi postřeh kolegyně Evy Zajíčkové, že se Hus ukázal jako oběť evropské velmocenské politiky. To souviselo s pravdivějším ukázáním úlohy krále Zikmunda v celé kauze, muže neváhajícího uvěznit i svého bratra, krále Václava IV., aby mu nestál v cestě na trůn římského císaře. Pro to potřeboval korunovaci z rukou papeže, jenže který z oněch tří tehdejších vládců katolické církve by to měl být? Aby i jím vyvolané kostnické koncilové jednání neskončilo bez „úspěchu“, obětoval pražského kazatele. Vždyť jaký měl tehdy život cenu, valdenské přece upalovali po desítkách.

Nejvíce mě překvapilo, že k nikomu z recenzentů nepromluvila trilogie jako současný příběh. Já ji tak vnímal. Vždyť kdo z dnešních mocných, doma i za hranicemi, si zakládá na věrnosti svědomí? Nevybírají se znovu „odpuštění“, aby byly peníze pro vedení války? Nelámou se charakterem lidí, aby byli ochotni, jako byvší Husův přítel Štěpán Pálec, vytrhnout ze souvislosti něčí jednotlivé myšlenky, ba dokonce podsouvat k bezmoci odsouzeným mocným vyloženě lživé argumenty, využité pak k jejich likvidaci? Vždyť v tom příběhu šest set let starý vyprávěl o našem dnešním světě!

Nejvíce kritizované zvýraznění Husovy civilnosti byl autorský úmysl, aby se lépe podařilo vypovědět o myšlenkách učence a teologa. Pravda, v kapli Betlémské ho poslouchaly tisíce, nikoli stovky posluchačů, to je třeba jako výtku uznat. Podobně jako třeba malé zdůraznění jeho působení rektora pražského univerzitního učení.

Příteli, který viděl druhý a třetí díl, zase vadilo, že se neorientoval v jednotlivých postavách, které nebyly dostatečně a dodatečně pojmenovány. Možná mohl režisér předpokládat, že se ne každému divákovi podaří zhlédnout všechny díly současně, a „opakovací“ informace z předcházejících dílů více zpřehlednit.

Nejvíce mě však překvapilo uznání, kterého se v hodnoceních dostalo filmové husitské trilogii M. V. Kratochvíla a Otakara Vávry natočené v „době nesvobody“. Svou roli v tom jistě hrálo herecké mistrovství Zdeňka Štěpánka, který nejen jako Hus, ale následně i jako Jan Žižka oslovil diváky nejen svým patosem, ale silou charakteru i celého příběhu vypovídajícího o době řadící se k nejlepším tradicím českého národa.

Při čtení recenzí i rozhovorech s přáteli o televizní trilogii se mi ukázalo, že dávku patosu vyžadoval skoro každý. I když mně pojetí režiséra Svobody a vynikajícího Matěje Hádky dokázalo předat vše, co jsem mohl získat, je to překvapivý většinový požadavek.

Hus nebyl v jejich pojetí vůdce mas, ale „obyčejný“ smrtelník považující za důležité měřit se poznanou pravdou, kterou neustále hledal. A neprodat se za žádných okolností. Navíc, jak mohl odvolat to, co nikdy nehlásal? A podřít se světské autoritě jen proto, že má papežský prsten či kardinálský klobouk, to prostě nemohl. Dovolím si zopakovat: toto poselství jsem vnímal jako memento naprosto současné.

A dodal bych s přesvědčením, že při opakování třeba i po letech bude počin Evy Kantůrkové a Jiřího Svobody diváky oceněn víc než při jeho premiéře.

František Cinger, Právo

Česká televize uvádí reality show z období protektorátu

Česká televize představila svůj historicky první pořad v žánru docureality. *Dovolená v Protektorátu* přenáší protagonisty do životních podmínek, jaké panovaly v českých zemích v letech existence Protektorátu Böhmen und Mähren (1939-1945). Projekt je volně inspirován obdobnými zahraničními formáty (např. Schwarzwaldhaus 1902, Wartime Farm a další). Cílem projektu bylo ověřit, zda současná česká rodina dokáže obstát v situacích, které byli nuceni zakoušet naši prarodiče. „*Dovolená v Protektorátu* je jedním z příspěvků České televize k 70. výročí konce druhé světové války. Podobný formát na českém televizním trhu zatím nebyl a já věřím, že diváky zaujme nejen autenticitou, kterou tvůrci spolu s odbornými poradci vložili do každého detailu, do každé dobové reálie, která se v něm objeví, ale dovede v nich vyvolat otázky, jak by se sami zachovali v situacích, kterým tvůrci rodinu vystavili, a které vycházely z reality jedné z nejtemnějších ér naší novodobé historie,“ říká ředitel programu České televize Milan Fridrich.

85. narozeniny slaví režisér a scénárista Václav Vorlíček!

Václav Vorlíček se narodil 3. 6. 1930 v Praze. V letech 1951-1956 vystudoval režii na pražské FAMU, studia ukončil krátkým hraným filmem *Direktiva*. Jako asistent režie nastoupil do filmového studia Barrandov a záhy se vypracoval na místo pomocného režiséra. Na začátku šedesátých let zahájil samostatnou režijní práci. Jeho debutem se stala dětská detektivka *Případ Dubínek*.

První Vorlíčkovy filmy patřily z hlediska námětu, kvality scénáře i zpracování k dobovému průměru, nicméně naznačily režisérův talent a potenciál. U diváků poprvé zabodoval parodií na komiksově seriály *Kdo chce zabít Jessii?* Snímek získal na Mezinárodním festivalu vědecko-fantastických filmů v Terstu v roce 1966 hlavní cenu a podobně zabodoval i na filmovém festivalu v Locarnu. Režisér našel svou parketu v tvorbě dobrodružných a utopicky laděných filmů v komediálním žánru. Potvrdil to parodií na špiónážní snímky bondovského typu *Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky*, jejíž příběh zasadil do „malého“ českého prostředí. Vorlíček vytvořil úspěšný tvůrčí tandem se scénáristou Milošem Macourkem. Plodem jejich spolupráce se stala i crazy komedie *Pane, vy jste vdova!*, která opět zaznamenala mimořádný divácký úspěch doma i v zahraničí a představitelce hlavní role, Ivě Janžurové, přinesla ocenění nejlepší herečky festivalu v Terstu. Na tomtéž festivalu uspěla později i pohádková komedie *Divka na koštěti*, v níž hlavní roli ztvárnila populární zpěvačka Petra Černocká.

V sedmdesátých letech patřil Vorlíček k nejvytíženějším československým režisérům, což v letech normalizace znamenalo převzít zodpovědnost i za výrobu společensky „angažovaných“ snímků. Vedle toho pokračoval Vorlíček v sérii zdařilých pohádkových komedií, kdy největší ohlas zaznamenaly *Tři oříšky pro Popelku* na motivy klasické pohádky Boženy Němcové. Následovala moderní pohádka pro všechny generace *Jak utopit dr. Mráčka aneb Konec vodníků v Čechách*. Další pohádkou byla adaptace *Šípko-*

vé *Růženky* podle adaptace Bohumily Zelenkové s názvem *Jak se budí princezny*. Úspěšnou pohádkovou sérií sedmdesátých let ukončil film *Princ a Večernice* na motivy klasické pohádky o Měsíčníku, Slunečníku a Větrníku. Jeho scénář napsal význačný scenárista Jiří Brdečka. Na utopickou linii své tvorby navázal Vorlíček crazy komedií *Což takhle dát si špenát* podle námětu svého dvorního scenáristy Miloše Macourka.

Důležitou složkou Vorlíčkovy tvůrčí aktivity byly i televizní projekty od režie přejetých divadelních představení, jako byla *Morálka paní Dulské* v provedení Národního divadla, po původní televizní inscenace, jako byl např. *Vychovatel* nebo *Přikázaný směr jízdy*. Vrcholem Vorlíčkovy televizní tvorby se ale stal slavný třináctidílný pohádkový seriál *Arabela* natočený v roce 1980 v koprodukcí s Westdeutscher Rundfunk. Na tento úspěch navázal ještě dvěma úspěšnými televizními seriály osmdesátých let: *Létající Čestmír* a *Křeček v noční košili*.

I přes tvůrčí útlum v pozdním období své práce patří nadále k nejuznávanějším českým režisérům. Natočil pětadvacet celovečerních filmů, z nichž mnohé patří do zlatého fondu české kinematografie a získaly desítky ocenění na filmových festivalech doma i v zahraničí. Jeho filmy se staly neodmyslitelnou součástí vánočních svátků nejen u nás, ale i v řadě dalších zemí a patří k nejsledovanějším televizním pořadům.

Jana Ševčíková získala Cenu Pavla Kouteckého

Cenu Pavla Kouteckého za nejlepší dokument získala režisérka Jana Ševčíková za film *Opři žebřík o nebe* o svérázném slovenském faráři Mariánu Kuffovi. Ten se v Žakovcích pod Tatrami stará o bezdomovce, bývalé vězně, alkoholiky, drogově závislé, tělesně postižené a další sociálně znevýhodněné osoby, které by jinak skončily na ulici, a snaží se jim dát novou šanci v životě. Cena byla předána v pražském Divadle Archa už podeváté. Porotci u vítězného titulu ocenili poctivost, s níž Ševčíková zdokumentovala životní příběh faráře Kuffy, bývalého horolezce. Na slavnostním večeru převzala kromě sošky sklářského výtvarníka René Roubíčka i 100 000 korun.

Jana Ševčíková se k neobvyklému faráři dostala díky článku v novinách. Na faře v Žakovcích žije na 250 sociálně vyloučených lidí, kteří by jinak byli na ulici. „Příchozím nabízí příležitost pro lepší život, ale chce od nich, aby se zapojili. Pokud chtějí brát, musí se naučit dávat,“ popsala režisérka mnohdy jeho sisyfovské úsilí. Několik jeho „svěřenců“ sledovala i v běžném životě mimo faru, pokud měli sílu odejít. Snímek *Opři žebřík o nebe* byl vloni uveden v soutěžích v Karlových Varech i v Jihlavě, Ševčíková za něj letos získala výroční cenu Trilobit za mimořádný počin v oblasti audiovizuálních děl.

Restaurovaný Vynález zkázy se po téměř 60 letech vrací na Expo

Před sedmapadesáti lety měl na festivalu při světové výstavě Expo 58 v Bruselu premiéru film Karla Zemana *Vynález zkázy*, získal Velkou cenu a obletěl celý svět. V New Yorku byl dokonce v jeden večer uveden v 96 kinech současně. Nejúspěšnější československý film historie se znovu před-

stavil na velkém plátně v digitálně restaurované podobě. Ve světové premiéře bude 10. července uveden na výstavě Expo 2015 v Turíně, na karlovarském festivalu a v Museum of the Moving Image v New Yorku. Současně bude uveden i v České televizi. Na obnově filmu se osobně podílela i dcera českého režiséra Ludmila Zemanová.

Skončilo natáčení filmu *Lída Baarová*, premiéra bude začátkem roku

Poslední natáčecí den má za sebou štáb snímku *Lída Baarová*. Tým v čele s režisérem Filipem Renčem a scenáristou Ivanem Hubáčem strávil za kamerou více než padesát dní. Nyní putuje materiál na půl roku do střížny a trikového studia. Premiéru by měl mít snímek vznikající v česko-slovenské koprodukcí začátkem roku 2016. V titulní roli se představí Táňa Pauhofová a Zdenka Procházková (v pozdním věku), v roli říšského ministra propagandy Goebbelse se objeví rakouská hvězda Karl Markovics. Podle Renče šlo o nejnáročnější natáčení v jeho životě. Film ještě před svým dokončením budí velký zájem v zahraničí, kde se bude uvádět pod názvem *Đáblova milenka*.

Civilní snímek Lídy Baarové v Salcburku

Tomáš Vorel začal natáčet komedii *Instalatér z Tuchlovic*

Po divácky úspěšných filmech *Gympl* a *Vejška* začal režisér Tomáš Vorel natáčet vesnickou komedii *Instalatér z Tuchlovic* s Evou Holubovou a Jakubem Kohákem v hlavních rolích. Hrdinou je muž, který všem všechno opraví, ale vlastní život spravovat nedokáže. Tvůrce televizních reklam Kohák, známý například ze seriálu *Okresní přebor*, se v hlavní roli objeví poprvé. „Celý příběh je napsán podle skutečných postav, točíme na skutečných místech. Poctivý, šikovný řemeslník, který si nedokáže říci ani o lásku, ani o peníze,“ komentoval to autor scénáře, režisér, kameraman a producent Tomáš Vorel, který se svým hrdinou hluboce soucítí.

FOTOGRAFIE

Čapek jako fotograf

Padesát předmětů z vily Karla Čapka, které se vztahují k fotografické činnosti spisovatele, je od poloviny dubna možné vidět v Národním technickém muzeu. Ne každý totiž ví, že slavný spisovatel a novinář byl současně i nadaný fotograf. Snímky na stěnách v jeho domě jsou toho jasným důkazem.

Návštěvníci si mohou v muzeu prohlédnout mimo jiné patnáct různých i cizojazyčných vydání knihy *Dášenka čili Život štěněte* a řadu zarámovaných fotografií, které pořídil Karel Čapek. Je na nich zachycen například prezident Masaryk, dále pak Čapkova fenka Iris a kočka Pudlenka, ale také třeba *Zátiší s hříby*, *Kuchyňské zátiší s lahví vína*, *zeleninou a vejci* nebo *Zátiší s bačkorami*. Součástí expozice je i Čapkův fotoaparát Rolleiflex a předměty z jeho psacího stolu, jako například kalamář buňát, pouzdro s psacími, malířskými a fotografickými potřebami, Čapkův diář, popelník a cigaretová špička.

Zapůjčené předměty z Čapkovy vily budou v muzeu k vidění do 26. července.

(mk)

Fotografie na pražském Hlavním nádraží přiblíží Hanzelku a Zikmunda

Více než dvě desítky panelů s fotografiemi obsahuje výstava, která byla pod názvem *Století Miroslava Zikmunda* otevřena v nové odbavovací hale Hlavního nádraží v Praze. Vypráví příběh cestovatelů Miroslava Zikmunda a Jiřího Hanzelky a připravil ji autor celovečerního dokumentu

o této populární dvojici Petr Horký. Výstava bude na nádraží instalována do konce srpna.

V paláci YMCA začíná výstava fotografií z návratu legionářů

V pražském paláci YMCA začíná unikátní výstava fotografií z návratu československých legionářů z ruských bojišť v roce 1919. Během putování vojáků přes Asii a Ameriku je vyfotografoval legionář Václav Balcar. Výstava potrvá do 15. července. Výstavu *Cesta z války* připravil vnuk fotografa Vladimír Balcar ve spolupráci s palácem YMCA. Představí na nich asi padesát fotografií, část z nich uvidí veřejnost poprvé. „Výstava zahrnuje nejzajímavější fotografie, které můj dědeček nafotil při svém návratu z první světové války,“ uvedl Balcar. „Byl v prvním transportu a díky negativům, které pečlivě popsal a zachoval, tak máme zdokumentovanou celou cestu československých legionářů kolem světa, která vedla z Vladivostoku přes Tichý oceán, Ameriku a Evropu až do Prahy,“ dodal.

Památník Terezín představil dosud neznámé dokumenty z konce války

Fotografie a dokumenty zachycující poslední týdny války a následné osvobození terezínského ghetta a koncentračního tábora v Litoměřicích zpřístupnil Památník Terezín. Výstava s názvem *Osvobození míst utrpení a statečnosti* představuje i dokumenty, které dosud nebyly publikované, řekl ČTK jeden z jejích autorů Vojtěch Blondig.

VZPOMÍNKA

Před deseti lety zemřel uznávaný fotograf Václav Chochola, bylo mu dvaosmdesát let

Václav Chochola

Český fotograf a výtvarník Václav Chochola (30. 1. 1923, Praha – 27. 8. 2005) proslul snímky českých herců, pražských periferií i portrétem Salvadora Dalího. Fotografovat začal během studií na reálném gymnáziu, poté se učil fotografem a studoval na grafické škole. Byl fotografem ve svobodném povolání, pracoval pro Národní divadlo a spolupracoval i s řadou dalších scén. Jeho umělecké zrání i tvorbu formovaly jak přátelství s malířem Františkem Tichým, tak styky s řadou postav české umělecké scény, například s členy výtvarné Skupiny 42, s malíři Kamilem Lhotákem a Františkem Hudečkem nebo se spisovatelem Bohumilem Hrabalem.

Chocholova tvorba byla žánrově různorodá; fotografoval sport, akty, věnoval se imaginativní fotografii, vytvářel

experimentální díla ovlivněná surrealismem. Řada snímků vznikla použitím netradičních technik, k nimž patří fotograf, montáž nebo roláž. Známe jsou Chocholovy fotografie pražských zákoutí a periferie – zejména libeňské. Zajímavé dokumentární snímky pořídil v roce 1945 během Pražského povstání, fotografování pohřbu Jana Palacha ho v roce 1970 přivedlo na měsíc do vazby.

Chochola začal fotit ve čtyřicátých letech a fotoaparát neodkládal ani později. Když se ho na vernisáži výstavy *Václav Chochola: fotografický archiv*, kterou mu u příležitosti jeho osmdesátin roku 2003 v pražském Clam-Gallasově paláci uspořádala jeho dcera, novináři ptali, jestli na něčem pracuje, odpovídal: „Já už tak moc nefotím. Na vernisážích si dělám jen takovou dokumentaci, ale třeba jen z těch mých fotek turistů, co se motají po Praze, by se výstava dala udělat,“ hodnotil svá poslední díla.

Asi nejznámější fotografií Václava Chocholy, která doprovází na titulní straně autorovu monografii, již v roce 2003 vydalo nakladatelství Torst, je portrét malíře Salvadora Dalího, nazvaný *Dalí s vejcem*. Fotografie pochází ze série snímků, které Chochola nafotil v roce 1969 v Paříži.

Půlrok s jubilujícími Voskovcem a Werichem vyvrcholil v červnu

Dvě speciální představení v Divadlech Rokoko a ABC zakončily akci nazvanou *Půlrok s V+W aneb Od Wericha do Voskovce*. Městská divadla pražská si významná jubilea velikánů českého divadelnictví – 110 let od narození – nepřipomínají bezdůvodně. Slavné Osvobozené divadlo totiž sídlilo v prostorách dnešního Divadla ABC. Kromě soutěže a speciálních představení putovala Prahou také výstava archivních fotografií, kterou si do 1. června mohli zájemci prohlédnout v budově magistrátu. Divadlo ABC navíc právě nahrává CD s písněmi z inscenace *V+W Revue*. Jeho křest plánuje na 25. září v den narozenin Jaroslava Ježka, jenž s dvojicí V+W vytvořil nesmrtelné trio.

Festival Colours of Ostrava se letos koná od 16. do 19. července

Spolu s filmovým festivalem v Karlových Varech je hudební festival Colours of Ostrava již tradičním vyvrcholením české letní kulturní sezóny. Ostravský festival se od desítek jiných festivalů liší především náročnou dramaturgií. V programu festivalu skutečně najdeme desítky v Česku zatím málo známých interpretů. Hlavní hvězdou tohoto ročníku bude islandská zpěvačka Björk. Kromě její vlastní početné kapely ji doprovodí i téměř dvacetiletý smyčkový orchestr, koncert Björk doplní i zcela unikátní vizuální show.

Ostravský festival se pořádá prakticky uprostřed města v bývalém průmyslovém areálu Dolních Vítkovic, dnes jedinečné národní kulturní památky, což akci dodává neopakovatelnou atmosféru. V letošním roce se festival rozšíří o nově zrekonstruované prostory bývalého dolu Hlubina. Obdivovatelům staré průmyslové architektury nabízejí Vítkovice snad ještě větší potěšení než „jen“ milovníkům hudby.

Jednou z doprovodných akcí festivalu je i dvoudenní hudební showcase konference Czech Music Crossroads, kde se více než padesátce západních hudebních publicistů a producentů představí vybrané české, slovenské a polské skupiny. V praxi právě takové akce nejvíce pomáhají českým hudebníkům proniknout na zahraniční festivaly a do povědomí západního publika.

Marta Jandová a Václav Noid Bárta neuspěli v soutěži Eurovision

Marta Jandová a Václav Noid Bárta neuspěli v semifinále soutěže Eurovision Song Contest a s duetem *Hope Never Dies* nepostoupili do finále. Soupeřili se zástupci dalších šestnácti zemí. O postupujících a letošním vítězi rozhodují hlasy členů národních porot i televizních diváků včetně České televize (ČT). Popová soutěž vedle hudby slouží k propagaci pořadatelské a účastnických zemí. Letos se soutěže Eurovision Song Contest účastnilo čtyřicet států včetně Austrálie. Zástupce České republiky vybrala odborná porota složená z publicistů, kritiků i aktivních muzikantů a zástupců ČT. Během jejich pobytu ve Vídni umožnilo

České centrum v prostorech v Herrengasse jejich autogramiádu.

Před třiceti lety vzniklo vokální trio Sestry Havelkovy

Vokální trio Sestry Havelkovy vzniklo v roce 1985, počet sester a jejich obsazení se v průběhu let měnilo. Jejich repertoár se skládal a skládá z písniček dvacátých, třicátých a počátku čtyřicátých let minulého století. Vokální trio Sestry Havelkovy vzniklo na základech předchozího vokálního tria v lůně Originálního pražského synkopického orchestru (OPSO) vedeného Pavlem Klikarem, kde za mikrofonem stál Ondřej Havelka a na klavír hrál Jiří Gilík. OPSO byl pokračovatelem velkých amerických orchestrů dvacátých let 20. století. V té době v Americe vznikala i dámská vokální tria – nejnámější byly Boswell Sisters, které, na rozdíl od Sester Havelkových, byly pokrevními sestrami.

Sestry Havelkovy poprvé vystoupily v Malostranské besedě, během doby se zpěvačky trochu střídaly, v momentě, kdy se ocitly v počtu čtyř, se již nechtěly opustit a začaly zpívat čtyřhlasně. Tehdy je napadlo zkusit vlastní projekt a vydaly první vlastní CD. V roce 1995 Sestry s Ondřejem Havelkou odchází z Originálního pražského synkopického orchestru a stávají se součástí Melody Makers Ondřeje Havelky. Zároveň však pokračují ve vlastních aktivitách, zakládají svůj osmičlenný band s Jaroslavem Šimíčkem v čele – Orchestr Sester Havelkových – a vydávají své druhé CD. Následuje velmi plodné období, kdy Sestry Havelkovy koncertují v Čechách i v zahraničí se svým bandem, jsou častými hosty v televizi i rozhlasu, natáčejí videoklipy a vydávají další tři CD. V roce 2013 manželé Dája a Jarek Šimíčkovi opouští „Sesternu“ a SH pokračují dále opět jako trio ve složení Anna Vávrová, Petra Kohoutová, Olga Bímová. V současnosti je soubor umělecky veden zakládajícím členem Jiřím Gilíkem.

Na nové varhany do Betlémské kaple se už vybralo přes půl milionu

Ve sbírce na nové varhany do Betlémské kaple, kterou vhlásil Spolek absolventů a přátel Českého vysokého učení technického (ČVUT), se od loňského října shromáždilo více než půl milionu korun. Sběrka bude pokračovat do vybrání dvanácti milionů korun potřebných k zakoupení originálních píštalových varhan místo současných digitálních. ČTK o tom informovala mluvčí univerzity Andrea Vondráková.

Recitál Soni Červené zahájil v Praze festival Novofest 2015

Recitál pěvkyně a herečky Soni Červené v prostorách Novoměstské radnice v Praze zahájil Novoměstský letní festival Novofest 2015. Téměř zaplněný sál už v polovině programu dlouze aplaudoval devětaosmdesátiletá umělkyni, která vystoupila s klavíristou Karlem Košárkem. Festival do 8. září nabídne dalších šest koncertů. Program

vznikl u příležitosti 70. výročí konce druhé světové války. Vystoupení Červená zahájila recitací dvanácti obrazů z novoromantické básně v próze *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka* autora Rainera Marii Rilkeho. Báseň zhudebnil ke konci svého pobytu v Terezíně v roce 1944 Viktor Ullmann. Melodram byl poprvé proveden tři týdny před Ullmannovou smrtí v Osvětimi.

Houslista Pavel Šporcl převzal Platinovou desku Supraphonu

Houslista Pavel Šporcl na koncertu v pražském Rudolfinu převzal Platinovou desku Supraphonu za prodej více než 6 000 kusů alba *Gipsy Fire*. Vystoupil společně s kapelou Gipsy Way Ensemble. Vedle písní z nového studiového počínu zazněly také skladby z úspěšného alba *Gipsy Way* nebo i filmové melodie a úpravy lidových písní. Šporcl u příležitosti 10. výročí spolupráce s vydavatelstvím Supraphon převzal v roce 2013 Jubilejní platinovou desku za 190 000 prodaných CD. Na svém kontě má celkem čtrnáct alb a dva DVD tituly. V současné době připravuje nahrávku *Sonáty a partyty pro sólové housle* Johana Sebastiana Bacha, kterou Supraphon vydá na podzim.

Festival Za poklady Broumova nabídně deset koncertů v kostelech

Na Broumovsku začal 27. června 10. ročník hudebního festivalu Za poklady Broumova. Do 29. srpna nabídně deset koncertů v barokních kostelech. Festivalový koncert se poprvé uskuteční i v nově opraveném kostele svatého Vavřince v Teplicích nad Metují, ve kterém jsou varhany z roku 1832. „Krásný zvuk jedných z nejlepších varhan na Broumovsku rozezná kostelní zdi 22. srpna při koncertu varhanistky Daniely Valtové Kosinové a trumpetisty Marka Zvolánka,“ uvedla mluvčí. Festival využije jako své zázemí rekonstruovanou část broumovského kláštera, kde jsou k dispozici zkušebny, ubytování či nahrávací technika. Díky tomu bude možné poprvé v historii festivalu uspořádat hudební dílnu.

FOK na Pražském jaru uvedl Hudbu z celuloidu

Na festivalu Pražské jaro uvedl Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK pod vedením Marka Ivanoviče pořad *Hudba z celuloidu*. V programu sestaveném z hudby ke slavným tuzemským i světovým filmům vystoupila sopranistka Lucie Silkenová a Kühnův smíšený sbor. Večer nabídl výběr z hudby Zdeňka Lišky k filmům *Tam na konečné*, *Touha zvaná Anada*, *Smrt si říká Engelchen* a *Spalovač mrtvol*, suntu Dmitrije Šostakoviče k filmu Grigorije Kozinceva *Hamlet* a výběr z filmové hudby Jiřího Šusta ke snímkům *Rozmarné léto*, *Na samotě u lesa*, *Slavnosti sněženek*, *Skřivánci na niti* a *Vesničko má středisková*.

Česká filharmonie pod širým nebem připomenula upálení Jana Husa

Ruský klavírista Kirill Gerstein a dětský romský soubor Čhavoreng zakončili 119. koncertní sezónu orchestru na Hradčanském náměstí v Praze, pod taktovkou šéfdirigen-

ta Jiřího Bělohávka. Moderace večera se ujal Marek Eben. Česká filharmonie uvedla symfonickou básni *Tábor* z cyklu *Má vlast* Bedřicha Smetany, a to na paměť šestistého výročí upálení Mistra Jana Husa. Česká filharmonie uzavírá sezónu koncertem pod širým nebem již potřetí. Letošní koncert podpořil nevládní neziskovou organizaci Člověk v tísni.

Zkrácený festival v Českém Krumlově zahájí sopranistka Sumi Jo

Letní hudební přehlídka v Českém Krumlově zahájí 17. července pod širým nebem v Pivovarské zahradě ko-rejská koloraturní sopranistka Sumi Jo. Na úvodním gala-koncertu ji doprovodí Symfonický orchestr Českého rozhlasu s dirigentem Petrem Vronským. Festival do 8. srpna nabídně celkem třináct koncertů, kvůli chybějícím financím bude ale o týden kratší. Posluchači tak proti původnímu plánu neuslyší australského trumpetistu Jamese Morrisona, harfenistku Kateřinu Englichovou a slovenské operní hvězdy v závěrečném galakoncertu. Loni program nebyl krácen a festival s rozpočtem přes 40 milionů korun skončil ve ztrátě. Festival Český Krumlov 2015 nabídně dva symfonické koncerty v Zámecké jízdárně s dirigentem Manuelem Hernández-Silvou, který povede Moravskou filharmonii Olomouc. Na pódiu se objeví také domácí umělci. Například houslový virtuos Pavel Šporcl vystoupí společně s Jihočeskou komorní filharmonií pod taktovkou Jana Talicha. V Maškarním sále zámku se 24. července představí Václav Hudeček společně s klavíristou Janem Simonem.

Plácido Domingo natáčí s Českým národním symfonickým orchestrem

Světový španělský operní pěvec Plácido Domingo natáčí vánoční album za doprovodu Českého národního symfonického orchestru pod vedením Eugena Kohna. Nahrávka pro společnost Sony Records vzniká v hostivařském studiu v Praze. Album bude obsahovat částečně vlastní Domingovy skladby, ale hlavně písně jiných světových autorů, např. Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, Andrewa Lloyd Webbera, Irvinga Berlina, Johanna Sebastiana Bacha, Wolfganga Amadea Mozarta nebo Giacoma Pucciniho. Některé texty napsal svému otci Plácido Domingo Jr. Madridský rodák získal dvanáct cen Grammy a pořídil stovky nahrávek.

Festival znovuobjevuje kdysi slavného skladatele baroka Boroniho

Novodobé nastudování komické barokní opery *L'Amore in Musica* Antonia Boroniho uvede ve světové premiéře Festival barokních umění Český Krumlov. V červnu byla jednou provedena ve Strahovském klášteře v Praze a na zářij se připravují tři exkluzivní uvedení v autentickém prostředí českokrumlovského zámeckého divadla z konce 17. století. Dílo ve své době úspěšného, dnes ale zcela zapomenutého střeoevropského skladatele uvede orchestr Hof-Musici pod vedením Ondřeje Macka v režii Zuzany Vrbové. Vedle hudebních kvalit díla je podle pořadatelů výjimečný také jeho námět. V době, kdy na operních jevištích převládaly

heroické látky z antické historie či mytologie, zpracovává Boronihovo *L'Amore in Musica* příběh z prostředí soudobé benátské společnosti se všemi jejími problémy i nešvary, zcela ve stylu komedií Carla Goldoniho.

Muzikologa Helferta připomíná v Brně výstava, zemřel před 70 lety

Život a odkaz muzikologa Vladimíra Helferta připomíná výstava Moravského zemského muzea umístěná v brněnském Památníku Leoše Janáčka. Helfert patří k obětem nacismu, zemřel přesně před sedmdesáti lety. Dožil se osvobození Terezína, ale brzy poté podlehl nemocem a prožitým útrapám. Výstava prezentuje nejen knihy, fotografie

a další dokumenty, ale také nové poznatky o jeho osudech za druhé světové války.

Helfert se narodil v roce 1886 v Plánici na Klatovsku. Studoval v Praze a Berlíně, do Brna přišel v roce 1919, postupně se stal řádným profesorem, působil také jako děkan Filozofické fakulty. Původně se odborně věnoval spíše starší české hudbě, zvláště baroku. Začínal jako ctitel a znalec Bedřicha Smetany, později se zaměřil také na moderní hudbu a dílo Leoše Janáčka. V meziválečném období shromáždil v muzejním fondu množství hudebních památek z Moravy, které tím často zachránil před devastací. Vytvořil tak hudební archiv s unikátní šíří záběru, a to i ve světovém měřítku. Jako aktivní hudebník vedl Orchestrální sdružení v Brně, dnes Helfertovo orchestrální sdružení.

VZPOMÍNKA

Před třiceti lety zemřel hudební skladatel, trumpetista a aranžér Vlastimil Hála

Vlastimil Hála se narodil 7. července 1924 v Souši u Mostu. Jeho mladší bratr Kamil Hála (* 1. 8. 1931, Most – 28. 10. 2014, Praha) byl skladatel, klavírista, dirigent a aranžér. Vlastimil Hála studoval na gymnáziu v Mostě, po okupaci Sudet přešel na reálné gymnázium v Praze. Absolvoval soukromé kurzy jazzu u Emanuela Uggého, později soukromě studoval skladbu u Jana Rychlíka a Jiřího Felda. Krátce studoval i na Royal Academy of Music v Londýně. Jako trumpetista byl členem několika orchestrů, až zakotvil v roce 1947 v orchestru Karla Vlacha, pro který zároveň aranžoval a komponoval a jehož byl členem do roku 1964. Potom byl hudebním režisérem v Československém rozhlasu.

Ve své době byl Hála členem vedení Svazu českých skladatelů (SČS). V SČS působil i jako vedoucí jazzové sekce. Jako hudební skladatel pomáhal vytvořit charakteristickou podobu českého populární hudby. Ve své práci se nevyhýbal šíře žánrů – orchestrálními skladbám, ve své době evergreenovým, jazzovým skladbám, muzikálům, scénické hudbě pro četná divadla (např. Hudební divadlo v Karlíně, Divadlo ABC), rozhlasové hudbě a hlavně filmové a televizní hudbě. Často psal filmovou hudbu, která přesně odpovídala žánrovým dispozicím určených filmů. Ač několikrát komponoval hudbu pro film a televizi sám, často též ve spojení s Janem Rychlíkem, Jiřím Bažantem a nebo Jiřím Maláskem. Přispíval svými odbornými články a nakonec publikací *Základy aranžování moderní populární hudby* (1980). Za film *Starci na chmelu* (1964) Hála získal s Jiřím Bažantem a Jiřím Maláskem Zvláštní uznání za funkční využití písní ve filmu (1965) a Hála s Rychlíkem za parodii *Limonádový Joe aneb Koňská opera* (1964) Cenu v kategorii hudebního filmu za hudbu (1965) ve II. soutěži o hudební dílo vytvořené pro film v roce 1964, za *Dámu na kolejích* (1966) všichni tři Čestné uznání (1967) v téže soutěži.

Krátce před smrtí byl Hála jmenován zasloužilým umělcem (1984). Hudební skladatel, trumpetista a aranžér Vlastimil Hála zemřel již 29. července 1985 v Praze (některé prameny uvádějí Vysoký Újezd), jen dvaadvacet dní po svých jednašedesátých narozeninách.

Významný český dirigent Zdeněk Košler

Dirigent Zdeněk Košler je nejvýraznější dirigentskou osobností druhé poloviny minulého století. Jeho umění bylo známé i za hranicemi. Svědčí o tom kritiky z četných zájezdů po Anglii, Rakousku, Spojených státech či Kanadě. Největší popularitě se těšil v Japonsku.

Zdeněk Košler (25. 3. 1928, Praha – 2. 7. 1995, Praha) pocházel z muzikantské rodiny; jeho otec byl violistou orchestru Národního divadla. Mladší bratr Miroslav (* 1931) je výraznou osobností české sbormistrovské reprezentace. Studium reálného gymnázia během války přerušilo uvěznění šestnáctiletého mladíka v koncentračním táboře Terezín v letech 1944-1945. Maturoval až po válce. Ještě před jejím koncem se soukromě učil hudební teorii a skladbu u Otakara Jeremiáše, po válce pokračoval u Jaroslava Řídkeho, v hodinách dirigování pak u Pavla Dědečka. V letech 1948-1952 studoval na dirigentském oddělení Hudební fakulty AMU, mimo jiné u takových legend, jako byli Karel Ančerl a Robert Brock. Již v roce 1948 nastupuje do Národního divadla jako korepetitor (v té době ještě jako student AMU). V roce 1958 následuje angažmá v Olomouci. V letech 1962-1964 pak Zdeněk Košler působil jako šéf opery v Ostravě, kde premiéruje celou řadu oper, souběžně s tím pak jednu sezónu i jako šéfdirigent berlínské Komické opery, z iniciativy Waltera Felsensteina. V letech 1965-1967 působil také v Symfonickém orchestru hl. m. Prahy FOK.

Leonard Bernstein, Claudio Abbado, Pedro Calderon a Zdeněk Košler

Mezitím ale Zdeněk Košler sbírá jedno ocenění za druhým na mezinárodních dirigentských soutěžích. Asi nejvýznamnější byla 1. cena v soutěži D. Mitropoulose v New Yorku v roce 1963 (dělil se o ni s Claudiem Abbadem a Pedrem Calderonem), která Košlerovi pomohla získat na rok místo asistenta Leonarda Bernsteina v Newyorské filharmonii. Významný je pro něj i rok 1965, kdy uvedl ve Vídeňské státní opeře Straussovu *Salome* s Anjou Siljou v titulní roli. V letech 1966-1967 diriguje ve Vídni s Vídeňskými symfoniky velký dvořákovský cyklus se všemi devíti symfoniiemi.

V letech 1971-1976 je Zdeněk Košler šéfdirigentem Slovenského národního divadla v Bratislavě a zároveň od roku 1976 i dirigentem České filharmonie. Často diriguje koncerty i operní představení v četných evropských zemích, v USA, Kanadě a zejména v Japonsku, a to především Mozartovy opery. V letech 1979-1985 působí jako šéfdirigent opery Národního divadla v Praze (na toto působiště se vrací ještě v roce 1990). Legendární je Košlerův kompletní smetanovský operní cyklus v jubilejním skladaťelově roce 1984.

I přes své závazky na operních scénách doma i v zahraničí stačil za svůj život dirigovat Českou filharmonii 295×. Poprvé to bylo 20. května 1952. Stálým dirigentem České filharmonie byl v letech 1971-1981, hostoval však za jejím pultem až do konce svého života. Jeho programy se soustředily na jedné straně na základní český repertoár, který dirigoval především na zájezdech (s filharmonii absolvoval celkem šestnáct zahraničních turné, např. čtyři v Japonsku), na druhé straně na partitury světových klasiků 19. a 20. století (R. Strauss, H. Berlioz, I. Stravinskij, A. Schoenberg aj.).

Zdeněk Košler byl dirigentem s fenomenální pamětí a dokonalým sluchem, nejen tím vzbuzoval v každém muzikantovi přirozený respekt. S Českou filharmonii provedl řadu děl, která obohacují klasický repertoár. Koncerty se vyznačovaly objevnou dramaturgií a vysokými nároky na interprety. Pokaždé dirigoval z paměti, pokaždé orchestr dokonale připravil. Jako dirigent je podepsán pod celou řadou vynikajících nahrávek vážné hudby, dosud nepřekonaná je jeho nahrávka *Prodané nevěsty* z přelomu let 1980-1981 s vynikajícími sólisty a orchestrem České filharmonie.

V roce 1992, ve čtyřiašedesáti letech, odchází do důchodu. Posléze ale ještě – ač již vážně nemocen – pracuje s nově založeným Českým národním symfonickým orchestrem.

„K nelibosti některých hráčů někdy říkám: Budme na před pořádní a pak teprve Slované. Základem má být hudební gramatika, na níž se teprve staví naše ve světě proslulá slovanská vřelost.“ Slova Zdeňka Košlera, která i dnes stojí za zamyšlení.

Před devadesáti lety se narodil Ivan Medek

Ivan Medek (13. 7. 1925 – 6. 1. 2010) byl český novinář, původní profesí muzikolog, člen Talichova Českého komorního orchestru a spolupracovník České filharmonie, hudební publicista, teoretik a kritik, bratr Mikuláše Medka.

Dětství prožil v Národním památníku na Vítkově, který spravoval jeho otec Rudolf Medek, legionář, generál a spisovatel. Vystudoval obecnou školu v Karlíně, Akademické gymnázium v Praze (čtyři ročníky) a pražskou konzerva-

toř, studium zde ale musel po převratu v únoru 1948 přerušit. V padesátých letech byl potrestán třemi měsíci odnětí svobody za účast na údajných finančních machinacích, poté se jej neúspěšně pokoušela do svých řad získat Státní bezpečnost.

Po roce 1969 měl zakázanou veřejnou činnost a v lednu 1977 po podpisu Charty 77 dostal okamžitou výpověď ze Supraphonu. Poté pracoval jako sanitář v Nemocnici Na Františku, po další výpovědi (opět z politických důvodů) pak jako umývač nádobí a šatnář v restauraci Pod Kinskou. „Myl jsem celé dny nádobí v hospodě, a když jsem měl volno, další hodiny jsem trávil u policejního výslechu,“ vzpomínal.

„Říkal jsem si: »Chceš-li odvádět opravdu užitečnou práci, musíš odtud pryč.« Už tenkrát jsem měl představu, že má větší smysl informovat o situaci doma zvenčí. Proto jsem se jel představit do Svobodné Evropy,“ popsal Medek v roce 2005 v rozhovoru pro *HN* rozhodnutí k opuštění Československa. Po útoku StB na jeho osobu, kdy ho vyvezli za Prahu a zbitého a omráčeného pohodili ve škarpe, v roce 1978 Medek emigroval do Rakouska. Ve Vídni pracoval jako rozhlasový novinář pro Hlas Ameriky a Svobodnou Evropu a další rozhlasové stanice – BBC, Deutsche Welle, Radio Vatikán. Mj. též spolupracoval s Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku. Jeho hlas si generace Čechů pamatují především díky jeho reportážím, které vždy končily odhlášením: „Ivan Medek – Hlas Ameriky – Vídeň.“

Po roce 1989 se stal poradcem České filharmonie, poradcem ministra kultury, předsedou Federální rady pro rozhlasové a televizní vysílání. V letech 1993-1998 pracoval v Kanceláři prezidenta republiky Václava Havla jako ředitel Odboru vnitřní politiky, později se stal vedoucím Kanceláře. Od roku 1991 je nositelem Řádu T. G. Masaryka. V roce 1999 byl vyznamenán medailí Za zásluhy. Za rok 2008 získal novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky.

„Ivana Medka jsem znal mnohá desetiletí jako muže pevných názorů a postojů. Byl signatářem Charty 77 a mnozí si jistě dodnes pamatují jeho komentáře z vysílání Hlasu Ameriky. V posledních letech jsem ho několikrát navštívil a vím, že navzdory těžké nemoci dění ve společnosti do poslední chvíle sledoval a komentoval. Jeho smrt mě velmi zasáhla, protože ho znám jako vzácného člověka i spolehlivého spolupracovníka, kterého jsem si vždy hluboce vážil,“ uvedl v tiskovém prohlášení k úmrtí Medka exprezident Václav Havel.

Ivan Medek

Země V4 podpořily užší spolupráci se státy Východního partnerství

Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Polsko podporují užší spolupráci mezi EU a šesti postsovětskými státy v rámci projektu Východního partnerství, shodli se schůzce v Bratislavě ministři zahraničí zemí visegrádské čtyřky (V4) s kolegy ze zemí Východního partnerství. Na nadcházejícím summitu Východního partnerství v Rize by zástupci zúčastněných zemí měli hovořit i o liberalizaci vlivů politiky. Českou republiku na jednání zastupoval Lubomír Zaorálek. Schůzky se zúčastnila také vysoká představitelka EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, eurokomisař pro evropskou sousedskou politiku a jednání o rozšíření, jakož i šéfové diplomacií Lotyšska, Rumunska a Švédska.

OSN je nenahraditelná, soudí Zaorálek a ocenil ji za lidská práva

OSN je klíčovou organizací, za niž není náhrada. Na konferenci k 70. výročí založení Spojených národů a sedmdesáti letům českého členství v nich to řekl ministr zahraničí Lubomír Zaorálek (ČSSD). OSN je podle něj platformou pro nalézání shody na tématech, na kterých se jinak státy shodnout nedokážou. Ocenil ji především za rozšíření tématu lidských práv, i když zapochyboval, zda se jejich stav ve světě daří zlepšovat. Spolu s ministrem zahraničí konferenci v Černínském paláci zahájil premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Ten se ve svém projevu zaměřil na problematiku udržitelného rozvoje, jehož globální cíle bude OSN stanovovat na podzim v New Yorku. Podle předsedy vlády je to příležitost propojit tyto globální plány s domácím rozhodováním o budoucím směřování. „Česká republika není, nebude a vlastně ani nikdy nebyla odlehlým ostrovem, který by ležel mimo vliv globálních trendů,“ zdůraznil Sobotka.

Ministr Zaorálek se před velvyslancem Ruska ohradil proti sankčnímu seznamu i filmu

Ministr zahraničí Lubomír Zaorálek (ČSSD) ruskému velvyslanci v ČR Sergeji Kiseljovovi vyjádřil své znepokojení nad ruským sankčním seznamem osob z EU, které nesmějí vstoupit do země, i nad ruským dokumentem o invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 do Československa, který má za hrubě zkreslený. Zaorálek to po schůzce řekl novinářům. Zařazení čtyř českých politiků na seznam Česko podle něj pokládá za neodůvodněné. Odmítá takové zacházení s českými občany. Kiseljov podle Zaorálka popsal vznik sankčního seznamu, který čítá celkem 89 jmen evropských politiků a diplomatů. Z Česka jsou na něm bývalý ministr zahraničí Karel Schwarzenberg, poslanec Marek Ženíšek (oba TOP 09), europoslanec Jaromír Štětina a bývalý eurokomisař Štefan Füle. Vznikal prý rok a půl a jsou na něm osoby, které podle Moskvy sehrály nějakou roli nebo podporovaly „převrat na Ukrajině“.

Podle Zaorálka má tato černá listina nebezpečnou souvislost s dokumentem ruské státní televize o dosud neznámých stránkách Varšavské smlouvy. Invaze vojsk paktu v srpnu 1968 byla podle dokumentu zákrokem proti chystanému převratu v Československu, který mělo na svědomí

NATO a bývalí esesáci a fašisté, jak snímek mluví o tehdejší československé opozici. Zaorálek zdůraznil, že tyto konspirační teorie a nasazování „zlé psí hlavy“ Západu v Rusku ho velmi znepokojují. Velvyslanec se podle ministra snažil význam snímku bagatelizovat a zdůraznil, že stále platí dřívější vyjádření sovětského prezidenta Michaila Gorbačova i jeho ruských nástupců, kteří se přihlásili k ruské morální odpovědnosti za invazi do Československa v roce 1968.

Ruská státní televize obhajovala invazi do Československa

Ruská státní televize Rossija 1 odvysílala v květnu dokumentární film o „odtajněných stránkách“ dějin vojenského paktu Sovětského svazu a jeho satelitů, Varšavské smlouvy. Ta podle snímku byla obranným spojenectvím, bránící sovětské spojence před „agresivní“ Severoatlantickou aliancí. V tomto duchu televize obhajovala i sovětskou invazi do Československa v srpnu 1968, která podle stanice představovala „skutečně vážnou zkoušku sjednocených ozbrojených sil Varšavské smlouvy“. Podle ředitele Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR Oldřicha Tůmy je film „pozoruhodným návratem k nejzprofanovanějším metodám sovětské propagandy, jimiž se Moskva v roce 1968 pokoušela obhajovat intervenci“. Ta podle mezinárodního práva nebyla ničím jiným než nevyprovokovanou agresí proti suverénnímu státu, upozornil historik.

Kiska se setkal se Zemanem, navštívil Lidice

Slovenský prezident Andrej Kiska navštívil Českou republiku. V Praze se setkal s českým prezidentem Milošem Zemanem a zamířil také do Lidic, kde uctil památku obětí druhé světové války. Položením kytice ke společnému hrobu si připomněl památku obětí vypálení Lidic. Obec nacisté zničili 10. června 1942 nedlouho po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Během krvavého masakru zastřelili 173 lidických mužů. Ženy odvezli do koncentračního tábora. Část dětí byla vybrána na poněmčeni, děti do jednoho roku byly otráveny výfukovými plyny ve speciálně upravených autech v nacistickém vyhlazovacím táboře v polském Chelmnu.

Kandidátka na ministryni Valachová se sešla s prezidentem Zemanem

Kandidátka na ministryni školství Kateřina Valachová se sešla s prezidentem Milošem Zemanem. Valachovou do funkce navrhl premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) místo Marcela Chládky. Toho Zeman na žádost Sobotky odvolal.

Valachová, která není členkou žádné strany, za svůj první úkol označila vyjednání vyššího rozpočtu. Hodlá pokračovat ve zvyšování platů učitelů i nepedagogických pracovníků a chce dokončit rozpracované reformy. Sobotka po ní žádá, aby zajistila co nejhladší schválení novely vysokéhoškolského zákona, pokročila v oblasti začleňování handicapovaných dětí do běžných škol a připravila reformu financování regionálního školství. Měla by podle něj také zvýšit podporu technického a odborného školství. Chládek musel skončit v souvislosti s údajnou šikanou zaměstnanců úřadu. Ministr, který šikanu popírá, podle předsedy vlády už nesplňoval přísné nároky na výkon funkce.

Stát by podle Zemana měl podpořit jen lidi, kteří chtějí pracovat

Stát by podle prezidenta Miloše Zemana měl podporovat pouze nezaměstnané, kteří chtějí pracovat. Řekl to ve Větrní na Českokrumlovsku, kde jsou sociálně vyloučené lokality. Lidem, kteří odmítnou nabízenou práci, by podle Zemana měl naopak stát snížit sociální dávky. Vyplacené dávky na bydlení v posledních letech rostou. V roce 2012 na ně stát vydal zhruba 7,4 miliardy korun, loni už téměř 12,1 miliardy. Ministerstvo práce chystá návrh koncepce sociálního bydlení, z něhož pak bude vycházet nový zákon. Nová pravidla by měla začít platit od roku 2017.

Vláda je pro pružnější nasazování vojáků při živelných pohromách

Při likvidaci živelných pohrom by měli být vojáci nasazováni pružněji. Počítá s tím návrh novely zákona o ozbrojených silách, který schválila vláda a budou ho posuzovat zákonodárci. Norma ruší specializované záchranné útvary. Umožní místo nich pro záchranné práce, například při záplavách, vyčlenit vojenské útvary s potřebným počtem vojáků i vybavením. Nyní zákon vyžaduje, aby v případě přírodní katastrofy byly nejprve povolány specializované záchranné oddíly. Ty mají ale celkem jen dvě stovky vojáků a podle ministerstva obrany nedisponují ani potřebným vybavením.

Babiš chce referendum o přijetí eura v Česku, Sobotka ho odmítá

Nynější vláda o termínu přijetí eura rozhodovat nebude. Po schůzce v Lánech o společné evropské měně to novinářům řekl premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Není tedy podle něj o čem dělat referendum, jak navrhl ministr financí Andrej Babiš (ANO). „V koaliční smlouvě je řečeno, že koalice nebude stanovovat termín přijetí eura. Dnešní diskuse znovu potvrdila, že není reálné, aby se v rámci stávající koalice našla shoda na stanovení termínu pro přijetí společné evropské měny,“ uvedl Sobotka. Podle premiéra je nyní prioritní zlepšit fungování české ekonomiky tak, aby se přiblížila ekonomikám zemí eurozóny. Babiš, jenž je odpůrcem brzkého přijetí eura, po schůzce v Lánech upozornil na negativa eura, která jsou podle něj zásadního ekonomického charakteru. Schůzky na lánském zámku, která trvala skoro čtyři hodiny, se kromě ministra financí a premiéra zúčastnil prezident Miloš Zeman, guvernér České národní banky Miroslav Singer a člen bankovní rady ČNB Jiří Rusnok, kterého Zeman plánuje příští rok jmenovat na Singerovo místo.

Sobotka: ČSSD potřebuje ve vládě dravé štiky, ne líné kapry

Tým ČSSD ve vládě musí zařadit vyšší rychlost, řekl premiér Bohuslav Sobotka na jednání Ústředního výkonného výboru (ÚVV) ČSSD. Sobotka prý v současné době mluví se všemi ministry o tom, co by měli ve své práci zlepšit. ČTK to sdělila stranická mluvčí Eva Gregorová. „Chci zvýšit aktivitu a intenzitu práce sociálnědemokratických členů vlády. Sociálnědemokratický tým ve vládě musí zařadit vyšší rychlost, mezi ministry potřebujeme dravé štiky, ne něja-

ké líné spokojené kapry,“ tlumočila Gregorová slova premiéra Sobotky.

Sobotka na ÚVV mluvil i o otázce uprchlíků. Znovu odmítl systém uprchlických kvót, jak je chce prosadit Evropská komise. „Vláda musí být schopna občanům garantovat, že imigrace nezpůsobí bezpečnostní a sociální problémy,“ řekl premiér. Česko je podle něj solidární zemí, ale musí mít možnost příliv imigrantů regulovat. „To je pozice ČSSD,“ dodal.

Ministr Stropnický upozornil na nutnost změny v nákupu vojenské techniky

Ministr obrany Martin Stropnický (ANO) při zahájení zbrojařského veletrhu Idet v Brně prohlásil, že bezpečnostní situace ve světě se za poslední dva roky nepříjemně změnila. Českou republiku zneklidňují agresivní kroky států s velmocenskými ambicemi, řekl. Konkrétní zemi ale nejmenoval. Podle něj si z aktuální situace bere český stát ponaučení, které se týká i nákupu vojenské techniky. „Samotná kvalita a cena už nestačí, důležité je i množství a původ našeho vybavení,“ uvedl ministr. Mezitím před branami výstaviště protestovalo asi patnáct aktivistů, kterým se nelíbí, že veletržní akce podporuje obchod se zbraněmi. Jejich mluvčí Peter Tkáč z hnutí Nesehnutí uvedl, že ČR vyváží zbraně i do problematických zemí, jako jsou Egypt, Alžírsko nebo Jemen. Před výstaviště dorazila skupina oblečená za smrtky s transparentem „Brno obchází smrt!“ Protesty proti Idetu jsou ale každým ročником mírnější. Ministr Stropnický si neumí představit, že by Česká republika do budoucna spoléhala pouze na vybavení ze zemí, které mohou ohrožovat české spojence a partnery a dokonce i ji samou. „I proto nastupujeme cestu hledání nových dodavatelů. Česká armáda samozřejmě nemůže uspokojit všechny své požadavky z domácích zdrojů. Pokud ale domácí průmysl přijde s atraktivním řešením našich potřeb, bude pro nás preferovaným dodavatelem,“ uvedl ministr Stropnický. V případě kontraktů se zahraničními firmami chce navíc ministerstvo trvat na participaci českých firem.

Pavel Bělobrádek se znovu stal předsedou KDU-ČSL

Předsedou lidovců zůstává Pavel Bělobrádek. Vyhrál ve volbě na sjezdu KDU-ČSL, když získal hlasy drtivé většiny delegátů. Z 275 přítomných mu důvěru dalo 251 z nich. Bělobrádek neměl protikandidáta.

Jedním z pozvaných hostů sjezdu byl i premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD), který v rozhovoru s novináři ocenil koaliční spolupráci lidovců a sociálních demokratů jako velmi dobrou. Kromě Sobotky na sjezd dorazil například šéf poslanců koaličního hnutí ANO Jaroslav Faltýnek a předseda opoziční TOP 09 Karel Schwarzenberg.

Předseda KDU-ČSL Pavel Bělobrádek vystoupil na sjezdu své strany s projevem, ve kterém za hlavní úkol své strany označil rozbití koalic sociálních demokratů a komunistů na krajské úrovni. „Čekají nás krajské volby příští rok. Je potřeba v krajích rozlomit rudooranžové koalice. Není možné, aby krajská školství vedli komunisté,“ řekl Bělobrádek. KDU-ČSL má podle Bělobrádky na to, aby zaútočila na vítězství v několika krajích ať už sama, nebo v koalicích a aby po několika letech opět měla své hejtmany. Bělobrádek

rovněž připomněl nedávné úspěchy své strany, zejména návrat do Poslanecké sněmovny a vlády a oddlužení strany.

Podíl ČR na plánu EU přijmout 20 000 lidí za dva roky je 525 osob

Celkem 525 osob připadá na Českou republiku v rámci navrženého plánu Evropské komise na přijetí 20 000 lidí s právem na ochranu. Dvouletý program, na kterém má EU spolupracovat s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), by měl těm, kteří mají nárok na azyl a nachází se nyní mimo evropské území, umožnit legální a bezpečný způsob příjezdu do Evropské unie. Členské země mají do září oznámit, zda se budou podílet. Členské země, které se na věci rozhodnou účastnit, budou mít nárok na finanční pomoc. Na příští dva roky na program komise vyčlenila 50 milionů eur (přes 1,3 miliardy korun). Spolu s tímto doporučením komise zveřejnila návrh na spuštění krizového mechanismu na pomoc migrační vlnou nejvíce zasažených jižních zemí, tedy Itálie a Řecka. V jeho rámci by za dva roky ostatní země přijmout celkem 40 000 lidí původem ze Sýrie a Eritreje, u nichž je velmi vysoká pravděpodobnost úspěšné žádosti o azyl. Český podíl v tomto případě činí 1 328 osob. Povinné kvóty a přerozdělování uprchlíků nejsou podle premiéra Bohuslava Sobotky z ČSSD řešením současné migrační krize. Česko s nimi proto nadále nesouhlasí.

Evropská unie by neměla určovat České republice, kolik migrantů přijmout a odkud. Každý stát má mít vlastní imigrační politiku, uvedl to na kongresu pro podporu profesionálů v pohostinství Horeka 112 ministr financí Andrej Babiš z hnutí ANO. V případě potřeby zahraničních pracovníků by se podle něj mělo Česko obrátit na spřízněné Ukrajince či Slováky. Návrh Evropské komise, který naráží na výrazný odpor části členských zemí včetně Česka, má pomoci státům na jihu unie zvládnout nynější výraznou migrační vlnu z afrických zemí.

Kongres ODS odmítl euro a uprchlické kvóty, podpořil sankce

ODS odmítá snahy prezidenta Miloše Zemana o urychlení přístupu Česka k přijetí eura a trvá na tom, aby o případném vstupu do eurozóny rozhodovalo referendum. Chtějí také, aby stát v Evropské unii vyjednal výjimku, díky které by nemusel euro přijmout. Vyplývá to z usnesení, která delegáti ODS přijali na kongresu v Praze. Občanští demokraté zároveň vyzvali vládu, aby trvala na zachování protiruských ekonomických sankcí do doby ukončení okupace Krymu a vojenské intervence na Ukrajině. Delegáti kongresu také odhlasovali, že nechtějí, aby muselo Česko plnit kvóty EU, které se týkají uprchlíků. Stejný postoj zatím zaujala i vláda, která se bude snažit, aby neprošly.

ČR bude mít vědecké diplomaty, první zamíří do Izraele

Česko bude do zahraničí vysílat diplomaty specializované na vědu, výzkum a inovace. Dohodu o tom podepsali vicepremiér Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL) a ministr zahraničí Lubomír Zaorálek (ČSSD). První bude Česko zastupovat v Izraeli, kam by měl zamířit ještě letos. Uvažuje se o jejich

vyslání do Spojených států či do Německa. Zda do zahraničí vyjedou i další vědečtí diplomaté, bude ale podle Zaorálka záviset na vyhodnocení působení zástupce v Izraeli. „Od vědeckých diplomatů si slibujeme, že budou propagovat výsledky české vědy ve světě a podpoří vznik nových vědeckých projektů. Chceme také zlepšit spolupráci mezi firmami a akademickou sférou a podpořit výměnné pobyty vědců a studentů,“ uvedl k tomu Bělobrádek. Podle jeho dřívějšího vyjádření mají tyto specializovaní diplomaté v hostitelských zemích zajišťovat kontakty pro tuzemský základní i aplikovaný výzkum.

Etická komise vyznamenala šest účastníků odboje proti komunismu

Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu na Úřadu vlády vyznamenala šestici účastníků třetího odboje. Ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL), který se slavnostního aktu zúčastnil, vyznamenání označil za vzor pro dnešní dobu. „Vy a vaši rodinní příslušníci jste živými svědky toho, že i v extrémních podmínkách nepředstavitelného zla a utrpení je možné si zachovat rovnou páteř. Za to vám chci jako člen vlády České republiky poděkovat,“ řekl šestici oceněných Herman. Pamětní dekrety a odznaky účastníků odboje a odporu proti komunismu obdržela dvojice odbojářek Alexandra Součková a Jaroslava Králová. Za účastníky třetího odboje oceněné in memoriam – Františka Havelku, Karla Krále, Václava Topše a Bohumila Jakubka – převzali ocenění jejich rodinní příslušníci. Šestice vyznamenaných se zapojila do odbojových skupin, které například šířily literaturu a letáky proti komunistickému režimu nebo posílaly zprávy o něm do zahraničí.

Okamura a Fiala odešli z Úsvitu, zakládají nové seskupení

Poslanci Tomio Okamura a Radim Fiala odešli z hnutí Úsvit. Oznámili, že zakládají nové politické seskupení s názvem Svoboda a přímá demokracie. Hnutí Úsvit dělily vnitřní spory hlavně kvůli hospodaření. Poslanecká frakce Úsvitu už dřív Okamuru, jenž byl předsedou hnutí, a Fialu vyloučila. Nové hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) má mít podle Okamury stejný program jako hnutí Úsvit. Na rozdíl od Úsvitu, který měl od založení do Okamurova a Fialova odchodu devět členů, chce prý budovat regionální členskou základnu.

U rozhlasu mají pamětní desku dosud neznámí obránci z roku 1945

Za účasti premiéra Bohuslava Sobotky (ČSSD) byla v budově Českého rozhlasu odhalena pamětní deska se jmény dalších 81 lidí, kteří v květnu 1945 padli při obraně Československého rozhlasu. Sobotka na vzpomínkové akci k 70. výročí Pražského povstání varoval před překrucováním dějin. Konec války v květnu 1945 pro Čechy nemá jiný výklad než osvobození, je přesvědčen. „Vracíme se dnes na místo, které v dějinách naší země za druhé světové války symbolizuje pozitivní zlom, na místo, které ztělesňuje osvobození, oprostění země a společnosti od totalitního

zla, na místo, které je spojeno s řadou obětí a příběhů osobního hrdinství," řekl ministerský předseda v projevu před budovou rozhlasu, kde se v květnu 1945 odehrávaly lité boje, které si vyžádaly desítky životů. Sobotka připomněl, že Prahu tehdy pomáhali osvobodit také Francouzi, Holanďané, Belgičané nebo Bulhaři. „V Pražském povstání významně pomohli i tehdejší vojáci vedení generálem Vlasovem, také na jejich pomoc a příspěvek bychom neměli zapomínat," řekl desítkám účastníků vzpomínky.

Šestice protifašistických odbojářů dostala medaile Senátu

Šestice protifašistických odbojářů dostala stříbrné pamětní medaile Senátu od jeho předsedy Milana Štěcha. Patřili mezi ně vězeň z Osvětimi Adolf Burger, který byl jako knih-tiskař nucen podílet se na padělatelské operaci namířené proti Velké Británii, dále účastník Slovenského národního povstání Ladislav Havrišák nebo Bořivoj Sedláček, který se zapojil do partyzánské odboje v někdejší Jugoslávii. Ocenění dostali rovněž Růžena Borská, spojka partyzánské brigády Mistra Jana Husa, která operovala zejména na Vysočině, Josef Henek, jenž jako teprve třináctiletý působil v partyzánské skupině Generál Svoboda v okolí Boskovic, a lékař Juraj Straus, který bojoval v řadách československé armády na Blízkém Východě a ve Francii u města Dunkerque. Medaile byly předány v rámci mezinárodní konference historiků s názvem „Na prahu svobody. Vítězství 1945", kterou spolu s Milanem Štěchem zahájili ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier a předseda Sněmovny Jan Hamáček (všichni ČSSD).

V Sokolově byla odhalena pamětní deska se jmény židovských žen, které zemřely při pochodech smrti

V Sokolově na židovském hřbitově byla odhalena pamětní deska se jmény takřka osmdesáti židovských žen z Maďarska, Polska, ČR a Nizozemí, které v jarních měsících roku 1945 zemřely při pochodech smrti v ženském koncentračním táboře Svatava na Sokolovsku. Jména zjistil historik Vladimír Bružeňák. Slavnostního odhalení se zúčastnila i spisovatelka Eva Erbenová, která pochod smrti přežila, její maminka ale ve Svatavě zemřela. Eva Erbenová před osudným pochodem prošla jako dítě ze židovské rodiny spolu se svými blízkými a později jen s maminkou několika koncentračními tábory. Když po válce opět začaly sílit antisemitské nálady, emigrovala s manželem do Izraele.

Brno lituje odsunu Němců do Rakouska po druhé světové válce

Město Brno lituje odsunu německy mluvícího obyvatelstva po druhé světové válce, kdy při pochodu z Brna do Rakouska zemřelo téměř 1 700 lidí. Uvádí se to v návrhu Deklarace smíření a společné budoucnosti, kterou schválilo brněnské zastupitelstvo. Dokument má uctít všechny oběti. „Vyjadřujeme přání, aby všechny minulé křivdy mohly být odpouštěny a nezatěžovali jsme se minulostí," uvedl primátor Brna Petr Vokřál (ANO). Brněnský zastupitel a zároveň náměstek jihomoravského hejtmana Stanislav Juránek (KDU-ČSL) však připomněl, že by se za všechna

příkoří měli omluvit Němci a Brno v návaznosti na to za odsun Němců. Stejný názor vyjádřil i hejtman Michal Hašek (ČSSD). „Politika nemá hodnotit a interpretovat historii. Sám pojem smíření znamená, že si ruku podávají obě strany. Ale kdo se omluvil za vyhnání Čechů na podzim 1938 na jižní Moravě, za statisíce popravených odbojářů v Kounicových kolejích, za transportované a zavražděné Židy a Romy z Brna?" uvedl Hašek. Proti byla například i KSČM.

Pouť smíření připomněla oběti brněnského pochodu smrti

Hromadné vyhnání německy mluvících obyvatel Brna připomněla třicetikilometrová Pouť smíření. Ráno se v Pohořelicích na Brněnsku v místě někdejšího provizorního tábora a pohřebiště sešlo asi 300 lidí. Většina jich pak pěšky vyrazila do Brna. Pouť skončila po šesté hodině na nádvoří kláštera na Starém Brně, kde na účastníky pochodu kromě slavnostního přivítání čekala i skupina asi deseti odpůrců. Pouť označili za plivnutí do tváře lidem umučeným nacisty.

Mezi účastníky poutě a pietního setkání v Pohořelicích nechyběli pamětníci událostí, jež se odehrály přesně před sedmdesáti lety a které si vyžádaly stovky až tisíce životů německy mluvících Brňanů. Převažovali však mladí lidé. Na poslední občerstvovací stanici před gymnáziem Vídeňská se k pochodu připojili politici i hosté z Německa a Rakouska včetně nejvyššího představitele Sudetoněmeckého krajanského sdružení Berndta Posselta.

Pouť vyvolala v německy mluvících zemích velkou pozornost, stejně jako nedávná Deklarace smíření a společné budoucnosti, ve které brněnské zastupitelstvo vyjádřilo lítost nad divokým odsunem Němců. Podle krajského zastupitele Davida Macka (KDU-ČSL), jenž se zúčastnil nedávného sjezdu sudetských Němců v Augsburgu, si Brno udělalo pozitivní reklamu a otevřelo nové možnosti spolupráce.

Odsun se prý dotkl každé desáté rodiny v Brně. „Osobně vnímám naše bývalé krajany, sudetské Němce, jako obrovský nevyužívaný potenciál pro všestranný rozvoj naší země," řekl Macek. Dokonce navrhl, že by se některý z příštích sjezdů mohl konat v Brně. Deklarace smíření má ale mezi brněnskými politiky také své odpůrce, kritizoval ji například hejtman Michal Hašek (ČSSD).

Pietní pochod z Brna do Pohořelic se v minulých letech konal osmkrát, ovšem za mnohem menšího zájmu. „Poprvé jsme byli tři," řekl pořadatel Jaroslav Ostrčilík. Tentokrát se směr cesty obrátil a pochod výrazně podpořil brněnský magistrát. „Tím, že se vracíme proti proudu tehdejšího pochodu, se smiřujeme s lidmi, kteří tehdy museli jít, ale zároveň se smiřujeme sami se sebou. Je to symbolické vrácení tehdejších událostí do povědomí lidí," uvedl Ostrčilík.

Divoký odsun, který se odehrál 30. a 31. května 1945, dosud vzbuzuje dohady a polemiky o příčinách a průběhu události. Prakticky během jedné noci muselo z Brna odejít nejméně 19 500 Němců. Při pochodu směrem do Rakouska, který se někdy kontroverzně nazývá brněnský pochod smrti, zahynulo nejméně 1 700 lidí. Podle sudetoněmeckých historiků bylo obětí pět až deset tisíc. Mnozí podlehlí nemocem a vyčerpání, další se stali obětí násilí.

Vyhnání brněnských Němců představuje podle historiků stále těžko uchopitelnou událost, a to zejména pro silnou vrstvu nánosů různých verzí historické paměti. Pri-

mátor Brna Petr Vokřál (ANO) uvedl, že nechce být soudcem minulosti, nicméně že násilí nemělo být v roce 1945 oplaceno násilím. Odsun se podle něj dotkl každé desáté rodiny v Brně. Že se při odsunu děly excesy, připustili i účastníci protestu proti pouti a proti smířlivým gestům vůči Německu. Zdůrazňovali však dobový kontext a to, že šlo o přímý důsledek války vyvolané nacistickým Německem.

Konec druhé světové války provázely někde v českých zemích násilnosti na německých civilistech

K největším masakrům patří případ z Postoloprta na Lounsku, kde bylo před sedmdesáti lety, 4. června 1945, postřeleno a pohřbeno v masových hrobech nejméně 763 německy mluvících obyvatel (podle některých odhadů bylo mrtvých přes 2 300). Události v Postoloprtech se poprvé vyšetřovaly už v roce 1947, kdy se také exhumovaly hromadné hroby, viníci ale nebyli označeni a závěrečná zpráva zůstala tajná. Po roce 1948 se o masakru čtyřicet let mlčelo, pozornost se mu začala věnovat až v devadesátých letech. V roce 1997 se případem začala zabývat policie, viníky ale nenalezla, nicméně konstatovala, že je nepochybné, že k hromadným popravám došlo.

Teprve v roce 2009 zpráva žateckých kriminalistů potvrdila, že střelbu v Postoloprtech řídili čeští příslušníci armády a policie: rozkaz k zastřelení dal prý štábní kapitán Vojtěch Černý, pachatelem dalších vražd byl údajně policejní velitel z Postoloprta Bohuslav Marek. Oba však již zemřeli a nemohli být za své činy potrestáni. Stále ale není vyvráceno podezření, že masakr se konal s tichým souhlasem vojenské tajné služby ovládané tehdy už komunisty.

Postoloprty byly totiž vybrány jako shromaždiště Němců z celého Žatecka, a to jak zajatých vojáků wehrmachtu, tak sudetských Němců určených k odsunu. „Postoloprty byly na hranici Sudet a druhé, válečné republiky. Místní kasárna byla vybrána za zdejší centrum, scházeli se tu po válce lidé mobilizovaní do armády i přidělení důstojníci,“ řekl k tomu historik Michal Pehr z Akademie věd ČR. Jaká byla cesta k masakrům? Československá armáda dorazila v polovině května 1945 do osvobozených a dříve většinově německých Postoloprta s úkolem „vyčistit oblast“ od Němců.

V červnu 1945 pak v místních kasárnách soustředila armáda německé muže ve věku od 13 do 65 let, ostatní (ženy, děti a staří lidé) byli posláni do lágru v místní ba-

žantnici, kde byl dříve výcvikový tábor Hitlerjugend. „Do bažantnice šlo asi 1 700 lidí. Kolik jich šlo do kasáren, nevím, ale bylo jich přes 500,“ uvedl před vyšetřovací komisí v roce 1947 postoloprtský policista Bohuslav Marek. Podle jeho svědectví bylo popraveno všech 500 mužů v kasárnách, nejméně stejný počet byl zastřelen prý v nedaleké levonické bažantnici. Marek před komisí popsal způsob vykonání exekucí, svou vinu na popravě Němců ale nepřiznal.

Při exhumaci v září 1947 bylo odkryto celkem devět hromadných hrobů, ve kterých se podařilo identifikovat 763 zavražděných, včetně pěti žen, jednoho dítěte a pěti chlapců ve věku od 12 do 15 let. Nejvíce mrtvých (452) bylo nazeleno v levonické bažantnici, další byli povražděni u školy, v kasárnách, u trati, na vinici a v pískovně.

Zmíněných pět mladých chlapců se údajně pokusilo z internačního tábora utéci, či si snad natrhat ovoce ze stromů v zahradě. Hlídka je ale chytila a na příkaz Marka zmlátila. Poté je na rozkaz Černého demonstrativně před zraky ostatních popravila. Černý se před vyšetřovací komisí netajil, že rozkaz k popravě chlapců vydal. Svého činu však nelitoval: „Němci udělali tolik zla, že jim to nikdy nemůžeme odplatit, i kdybych prováděl exekuce každý den. Jestliže německý národ dovedl odpravit 25 milionů lidí, je těžké jednat jinak, chceme-li s nimi držet krok.“ Zajímavostí je, že vedoucí vyšetřovací komise z roku 1947, lidovecký poslanec Bohumír Bunža, byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen v listopadu 1948 k trestu smrti. Bunža však stihl již v dubnu 1948 emigrovat, po roce 1989 byl rehabilitován a dokonce se dožil svobodných poměrů (zemřel v listopadu 1990).

V květnu 2010 byl v levonické bažantnici vztyčen kříž s pamětní deskou, další česko-německá deska visí od června 2010 i na hřbitovni zdi v Postoloprtech.

K dalším případům násilí na Němcích po válce patří vysídlení a pochod asi 20 000 Němců z Brna do Rakouska koncem května 1945, při kterém zahynulo na 1 700 lidí, zavraždění 265 karpatských Němců ze Slovenska (včetně žen a dětí) v noci z 18. na 19. června 1945 u Horní Moštěnice na návrší Švédské šance u Přerova či masakr v Ústí nad Labem koncem července 1945 (40 až 100 mrtvých).

Masová deportace Němců z Československa probíhala v letech 1945 a 1946, podle odhadů byly odsunuty až tři miliony lidí. Z nich dvě třetiny do americké okupační zóny, třetina do sovětské. V takřka vylidněném pohraničí poté zaniklo na 3 000 obcí. Podle komise česko-německých historiků z roku 1996 se počet německých obětí odsunu pohybuje mezi 20 000 a 30 000, násilnou smrtí zahynulo asi 15 000 lidí.

Sudetoněmecký sjezd se nesl ve znamení smíření s Čechy

Smířlivou atmosféru na sjezdu Sudetoněmeckého krajského sdružení v Augsburgu potvrdilo i vystoupení jeho předsedy Berndta Posselta. Ve svém půlhodinovém projevu často mluvil o smíření s Čechy, ani jednou nezmínil takzvané Benešovy dekrety. Nejvyšší představitel sudetských Němců také ocenil krok města Brna, které vyjádřilo lítost nad odsunem německy mluvícího obyvatelstva, při němž zemřelo 1 700 lidí. Poděkoval také českému vicepremiérovi Pavlu Bělobrádkovi (KDU-ČSL), který na sjezdu vystoupil

Odsun Němců z Vítkova u Sokolova (obec později zanikla v důsledku těžby uhlí)

prostřednictvím předtočené zdravotní a oslovil sudetské Němce jako krajany. Velká většina delegátů sjezdu v Augsburgu vyjádřila souhlas se změnou stanov Sudetoněmeckého krajského sdružení, z nichž letos v březnu byla vypuštěna zmínka o vracení zkonfiskovaného majetku. Podle sudetoněmeckých představitelů tento krok zlepšil vztahy s Českem.

S Berdem Posseltem o remcání ve střední Evropě, stále nenormálních česko-německých vztazích...

Redakční poznámka: Vybrali jsme několik výňatků z rozhovoru Tomáše Lindera (časopis Respekt) s mluvčím sudetských Němců Berdem Posseltem.

Následující rozhovor s mluvčím sudetských Němců představuje novinku: ani jednou v něm nepřijde řeč na Benešovy dekrety. Záběr Bernda Posselta je totiž mnohem širší než téma, na které českým novinářům neustále odpovídá. Platí za experta na střední a jihovýchodní Evropu a po pětatřiceti letech práce v Evropském parlamentu i za velkého znalce praktické evropské politiky.

Žijete v Mnichově a do Prahy jste teď přijel z Vídně. Jak byste ta města srovnal?

Jsem sice produktem rakouské monarchie – můj otec je z Čech, matka ze Štýrského Hradce –, ale žiji velmi rád v Mnichově. Přezdívá se mu někdy „miliónová vesnice“, protože má výhody velkoměsta i vesnice, značný kosmopolitismus i tradičního ducha. Ta kombinace se mi líbí, je výsledkem toho, že město srostlo ze spousty obcí. Ve Vídni mám samozřejmě rád styl života, skvělé jídlo a rád tam jedu načerpat energii a vnímat tradice. Prahu miluji třeba kvůli tomu, že jen málo jiných měst vypadá skoro každý den jinak. Možná je to řekou uprostřed, nebo těmi kopci, ale při každém počasí mi připadá úplně jiná a to mě fascinuje. Když to tedy shrnu, tak je pro mě Mnichov nejpříjemnější, Vídeň zdrojem tradice, Praha mě pak nejvíce inspiruje.

Cestujete hodně také mimo velká města. Jak byste srovnal bavorský, rakouský a český venkov?

Nejmenší rozdíl mezi metropolí a venkovem vidím v Bavorsku. Ve Vídni je vám hned jasné, že byla hlavním městem velké mocnosti a je pro Rakousko příliš velká. Ještě křiklavější protiklad vnímám mezi Prahou a českým venkovem. Ten byl totiž strašně zničený komunismem a nemluví jen o pohraničí postiženém vyhnáním Němců.

Cestujete do všech pohraničních oblastí. Jsou nějaké regiony, se kterými je spolupráce zvláště dobrá?

Vzpomenu si teď spontánně třeba na severní Čechy, na Chebsko a pak na velké části Moravy. Jako syn Čecha cítím skoro závist, ale klima na Moravě je lepší...

Jak vlastně hodnotíte uplynulých 25 let Česka?

Velmi pozitivně. Je cítit, že Česko má už po staletí vzdělané, pilné obyvatele, kteří toho hodně zvládli.

Mnoho Čechů by s vámi nesouhlasilo, pesimismus je tu rozšířený.

To je úplně normální. Čechy, sudetské Němce, Vídeňany přece spojuje záliba v remcání, je to znak naší společ-

né mentality, kterou znám dobře z Bavorska. Řeknu vám anekdotu, která to středoevropské remcání skvěle ilustruje. Měl jsem před převratem dvě přednášky na podzemní, opoziční univerzitě v Brně. Bylo tak půl roku před pádem železné opony a jedna dáma se mě zeptala, zda věřím v konec komunismu v Československu. Odpověděl jsem, že jsem si jím jistý. Ona mi vytkla, že jsem naivní snílek. Pak se mě zeptal někdo jiný, na jak dlouho tedy ještě životnost komunistického režimu odhaduji. Odhadl jsme to na dva tři roky. A ta stejná dáma, která mě předtím označila za snílka, vykřikla: „Cože, tak dlouho?“ Tohle je, myslím, typické pro sudetské Němce i pro Čechy. Nadáváme, ale stejně jsme poháněni vpřed pilí, schopnosti dobrých výkonů, nějakým nevysloveným optimismem. Proto si myslím, že se svým optimismem nejsem úplně mimo, dobře si pamatuji, jak to tady vypadalo dříve, v sedmdesátých a osmdesátých letech. Budme upřímní: stal se tu skoro zázrak.

Jak hodnotíte dosavadní české působení v EU?

Češi by měli být hrdí na svoji proevropskou linii, která je tak často zamlžená různými malichernostmi. Měli jste výborné předsednictví a dodnes jsem našťvaný na prezidenta Klause, protože v jeho polovině vládu shodil. Měli jste výborné evropské poslance. Libor Rouček dělal jako místopředseda Evropského parlamentu skvělou práci, ale bohužel si toho v Praze nikdo nevšiml, a proto pak politiky neuspěl. Také Zuzana Roithová dělala výbornou práci, úzce jsem spolupracoval s posledními dvěma eurokomisaři, s panem Fulem a Špidlou, a byli velmi kompetentní. Řada jiných zemí poslala mnohem horší kandidáty. Ale zdá se mi, že v Čechách platí přísloví o tom, že když někdo sejde z očí, sejde i z mysli. Kdo už nepůsobí přímo v české politice, ten je brzy zapomenut.

Teď jste udělal jeden symbolický krok. Ve stanovách Sudetoněmeckého krajského sdružení jste se vzdali majetkových nároků.

Jsem kvůli tomu terčem nenávisti, odpůrci mě chtějí sesadit.

Kdo jsou ti kritici?

Jsou to tři typy lidí. Ti první jsou zahořklí, často starší lidé, kteří na své kůži zažili bezpráví. Musím s nimi s respektem trpělivě debatovat, ačkoliv je žádné argumenty nepřesvědčí. Respekt před jejich životy to ale vyžaduje. Pak jsou tu nacionalisticky uvažující lidé, například spolek Witikobund, který mě žaluje u soudu. S těmi se tvrdě hádám, a to velmi rád. Potom je tu třetí skupina, s věcnými námitkami, které se snažím argumenty přesvědčit. Nejčastěji kritizují, že jsme se pohnuli, aniž by se jakkoli pohnulo i Česko.

Co byste si od Česka na oplátku představoval?

Vážně nevím, tento krok jsme neudělali v očekávání nějaké konkrétní české oplátky. Ale samozřejmě se mi líbí iniciativy, jako je ta zmíněná brněnská. To je velmi silné gesto a Brno si zaslouží uznání.

Jsou už česko-německé vztahy normální?

Ne a poznáte to podle toho, jak politici jejich normalitu rádi zdůrazňují. Jsou pořád plných historických komplexů: sudetští Němci mají komplex z mnohem většího českého národa. Česko má z dějin komplex z mnohem většího Německa, sudetští Němci se cítí být nepochopeni ostatními

Němci. Kombinuje se tu spousta komplexů. Ale neustále se vztahy opravdu zlepšují.

Vždycky se mluví o tom, že Češi vytlačují z paměti svou minulost, místo aby se s ní vyrovnávali. Jaké témata ale z paměti vytlačuje krajanské sdružení a vyhnání Němci?

Máme také šílený strach vyjít druhému vstříc, trpíme představou, že něco ztratíme a druhý bude mít navrch. Tuto pokorovou mentalitu též musíme překonat.

Můžete být konkrétnější?

V roce 2002 jsem v pořadu *Naostro* požádal český národ o odpuštění zločinů nacionálního socialismu a podílu sudetských Němců na nich. Dostal jsem tehdy štos dopisů z Česka, kde mě pisatelé obviňovali ze lhaní a lsti. A také štos dopisů z Německa, podle jejich autorů jsem byl zrádce. Přitom mi nepsali žádní náckové! Psal mi třeba muž původem z Chebska, který se prohlašoval za pamětníka a tvrdil, že na Chebsku nedošlo k žádným nacistickým zločinům. Narodil se přitom v roce 1938, bylo mu tehdy na konci války sedm let. Nebyl to nácek, chtěl si jen udržet svůj obraz ryzího dětství a nechtěl zpochybnit, relativizovat následné utrpení vyhnání. To je v té generaci časté: byli vyhnáni z dětského ráje, ke kterému se chtěli přimknout, a nechtějí si tyto vzpomínky zakalit nepřijemnou pravdou. Z těchto klišé se potřebujeme i my prokopat ven.

***

Právě problémy eura jsou přece dobrým příkladem toho, jak jsme od skutečně evropské debaty vzdáleni. Když o tom mluvíte s Řeky a další měsíc s Němci, slyšíte dva naprosto neslučitelné, protikladné příběhy.

Ale pokud pojedete do Štrasburku či do Bruselu, tak rychle najdete jejich syntézu... Nicméně je pravda, že máme problém v evropském vědomí, který souvisí s prací médií. V čase, kdy je mezinárodní politika stále důležitější, mají média čím dál méně korespondentů v zahraničí. To je strašně nebezpečný vývoj. Důležité zákony vznikají v Evropském parlamentu a komisi, kde jsou třeba Češi ve velké menšině, a proto je přece důležité dobře vědět, co se děje v Británii, Francii, Řecku, je to už domácí, nikoliv zahraniční politika!

Historici vydali aktualizovaný seznam obětí Pražského povstání

Vojenský historický ústav Praha vydal nový, rozšířený seznam lidí, kteří zemřeli před sedmdesáti lety na pražských barikádách mezi 5. až 9. květnem. První soupisy s téměř 1 700 padlými vyšly krátce po válce, od roku 1948 je ale nikdo neaktualizoval. Historici je zpřesnili až nyní, kdy je rozšířili o zhruba 1 200 jmen na 2 898. Vzhledem k tomu, že mezi padlými bylo mnoho neevidovaných mimopražských bojovníků, není však ani současný soupis obětí Pražského povstání zřejmě definitivní. Knihu s názvem *Padlí na barikádách – Padlí a zemřeli ve dnech Pražského povstání 5.- 9. května 1945* připravili historici Jindřich Marek, Ivo Pejčoch, Jiří Plachý a Tomáš Jakl, kteří se k aktualizovanému počtu obětí povstání dostali prý „konfrontací všech dostupných seznamů padlých a zavražděných v Praze 5. až 9. května 1945“. Součástí knihy je ale například i tabulka, která byla zpracována v lednu 1946 podle povolání obětí.

Podle ní při povstání padlo nejvíce řemeslníků a živnostníků, mezi oběťmi jich bylo kolem 30 procent. Padlých dělníků bylo 15 procent a veřejných zaměstnanců přes 12 procent.

Historik: V sekyrárně neumírali jen Češi. Odvážní byli i dozorcí

Představitelé státu na pietním shromáždění v pankrácké sekyrárně uctili památku obětí nacistického režimu. Historik Aleš Kýr při té příležitosti připomněl, že mezi 1 075 odsouzenými, kteří ve věznici zahynuli pod gilotinou, nebyli jen Češi. Vyzdvihl rakouskou herečku Marianne Golzovou, jež přišla o život kvůli tomu, že pomáhala Židům k útěku z protektorátu. Odvahu v té době podle něj prokázala i řada pankráckých dozorců. Popravy odpůrců nacistického režimu gilotinou se v pankrácké věznici konaly od 5. dubna 1943. Předtím gilotina v Praze nebyla a odsouzení na smrt stětím – celkem jich bylo 825 – byli převáženi do Drážďan.

Podle Kýry se i mezi pankráckými dozorcí našli odvážlivci, kteří pomáhali vězňům: na vycházkách jim předávali zprávy nebo jim dodávali potraviny. Osm z dozorců kvůli tomu skončilo v koncentračních táborech, odkud se už nevrátili. Další tři pak zahynuli, když na sklonku války bránili nacistům opětovně proniknout do věznice. Popravy stětím na Pankráci skončily 26. dubna 1945. Poté nacisté začali zahlazovat stopy: gilotinu vhodili u Karlova mostu do Vltavy a do popravčí místnosti navezli několik set kilogramů výbušniny. Plán na zničení důkazů se jim však nepovedlo provést a gilotinu později vylovili z řeky potápěči. Evidence popravených se dochovala díky pečlivým záznamům v knize poprav, kterou si vedl kat Alois Weiss.

Od vypálení osady Vařákovy paseky na Vsetínsku uplynulo 70 let

Vypálení osady Vařákovy paseky nad Lačnovem na Vsetínsku bylo v noci z 2. na 3. května 1945 poslední nacistickou trestnou akcí v předvečer osvobození Valaška. Pozůstali, politici i lidé z okolí uctili památku zabitých obětí pietním aktem u tamního památníku. Řádění nacistů tehdy nepřežili čtyři lidé. Vařákovy paseky jsou symbolem neštěstí a utrpení, řekla ČTK starostka Lačnova Marie Vlčková. „Tři muže a jednu ženu odvedli do Hošťálkové, kde je umučili. Zbytek, ženy a děti, zavřeli ve Valašské Polance do stodoly. Zachránila je Němka, farská kuchařka, která se za ně přimluvila,“ vzpomínala na tehdejší tragické události Vlčková. Na pomníku jsou podle ní uvedena ještě jména dalších dvou osob, kteří se v lokalitě pohybovali a zemřeli v těchto dnech – zřejmě vlastními druhy omylem zastřelený paryzán a muž umučený už po vypálení Prlova.

Ve Francově Lhotě otevřeli muzeum kardinála Trochty

Farnost Francova Lhota na Vsetínsku slavnostně otevřela muzeum slavného rodáka, kardinála Štěpána Trochty. Zřídila jej v jeho rodném domě, který farnost před několika lety koupila a postupně opravila. Trochta, pozdější litoměřický biskup, byl nacisty tři roky vězněn v koncentračních táborech, po válce ho komunisté odsoudili na 25 let za údajnou velezradu a špionáž pro Vatikán. Odseděl si přes sedm let.

Polovina prodejců během šampionátu v hokeji šidila zákazníky

Česká obchodní inspekce (ČOI) zjistila nedostatky v polovině (53 %) kontrol zaměřených na obchody, stánky a restaurace během hokejového šampionátu. Inspektoři se soustředili přímo na sportovní areály v Praze a Ostravě, kde se zápasy odehrávaly, a na další místa zaměřená na prodej nejrůznějšího zboží a suvenýrů souvisejících s šampionátem. ČOI také zabavila 200 kusů padělků v ceně 539 000 korun. Nejčastěji šlo o dres s ochrannou známkou Jágr 68. Inspekce to oznámila v tiskové zprávě. „Naši inspektoři za méně závažné prohřešky uložili na místě 58 pokut za téměř 90 000 korun, dalším 66 kontrolovaným subjektům budou uloženy pokuty ve správním řízení,“ uvedl ředitel inspektorátu ČOI v Praze Jan Štěpánek. Mezi zjištěné nedostatky patřilo nedodržení deklarované míry podaných nápojů, neseznámení spotřebitele s cenou prodávaných výrobků či prodej padělků hokejových dresů. Celkem provedli inspektoři 232 kontrol, porušení některého z předpisů zjistili ve 123 z nich.

Do Židovského muzea se vrátil další pohřešovaný rituální předmět

Více než sto let starý pláštík na tóru se po mnohaletém pohřešování vrátil do sbírek Židovského muzea v Praze. Pracovníci muzea jej v lednu našli v nabídce jeruzalémské aukční síně a požádali o stažení z prodeje. „Vlastník na základě osobního jednání projevil ochotu vrátit předmět do pražských sbírek, kam náleží a kde po desetiletí scházel,“ sdělila ČTK Kateřina Honskusová z Židovského muzea v Praze. Pláštík z červeného sametu a krémového atlasu věnovali v roce 1901 synagoze či modlitebně v Holešově nebo blízkém okolí Hindl a Chaim Beerovi. Do sbírek Židovského muzea se dostal během války svozem rituálních předmětů z majetku Židovské náboženské obce v Holešově. Poté byl pravděpodobně ilegálně vyvezen z tehdejšího Československa z některé z obnovených náboženských obcí, které byl po válce zapůjčen. Jak a kdy se pláštík dostal na území Izraele, není známo. Drobná, nenápadná textilie byla odcizena patrně již koncem čtyřicátých nebo počátkem padesátých let.

Sněžka ukryvá rudný důl

Že je Sněžka nejvyšší hora v Čechách, ví skoro každý, ale málokdo ví, že uvnitř této hory je ukryto největší krkonošské důlní dílo s několika štolami.

Prvními osadníky Pece pod Sněžkou byli horníci – do Obřího dolu přišli již v roce 1511 a v průběhu dalších 450 let vyrazili v masivu Sněžky stovky metrů chodeb. Práce pro horníky tu byla velmi těžká, úzkými chodbičkami dopravovali vytěženou rudu, nejdříve v ručních neckách. Vystoupat museli po velmi primitivním žebříku. Větší množství kamene a rudy už dopravovali po rumpálu a později po kolejnicích pomocí vozíků. Původní chodby byly pravděpodobně „přetěženy“ a v padesátých a šedesátých letech 20. století už tady probíhal jen průzkum.

Do útrob Sněžky se mohou návštěvníci spolu s průvodcem vydat z Obřího dolu na turistickou trasu ve zpřístupněné části dolu Kovárna. Trasa je dlouhá sedm kilometrů

a během dvouhodinové prohlídky sestoupají její účastníci až do padesátimetrové hloubky. Možná mnohého z nich překvapí, jak velké prostory zde horníci při těžbě železa, arzenu a mědi zanechali. Přitom pracovali pouze jednoduchými nástroji. V současnosti jsou zde také k vidění největší staré krkonošské dobývky, vytesané nádrže s vodou, zatopená hloubení, skalní žebra a pilíře, unikátní geologické struktury i zbytky rudy. Na závěr prohlídky pak návštěvníci vstoupí do novodobé chodby s důlní technikou, která tady byla zanechána v roce 1959.

Ve štolě je stálá teplota okolo sedmi stupňů Celsia a v zimě zdejší stabilní teplotu využívají někteří živočichové – například tu přezimují netopyři a různý hmyz.

(mk)

Do Česka dorazil zrekonstruovaný Lockheed Jana Antonína Bati

Do Česka přiletěl zrekonstruovaný historický letoun Lockheed Electra 10A Jana Antonína Bati. Přistál na pražském letišti Točná. Letadlo bylo od války v Severní Americe, kde jej před šesti lety koupil do své sbírky majitel internetového portálu Seznam.cz Ivo Lukačovič. Letadlo se po rekonstrukci ve Spojených státech vydalo v květnu na cestu z kanadského Toronta přes Grónsko, Island a Velkou Británii. Electra absolvovala zkušební let v USA již v březnu a od té doby čekala na příznivé počasí pro cestu přes Atlantik. V dubnu se přesunula z amerického Kansasu do muzea v kanadském Hamiltonu. Electra 10A na konci třicátých let tvořila absolutní špičku v civilní letecké technice. Dva motory o výkonu 450 koní dávají letadlu cestovní rychlost 300 km/hod a dolet 1 200 km. Stejný typ letounu použila Amelia Earhartová pro svůj nedokončený let kolem světa.

Majitel muzea v USA si v Kopřivnici prohlédl stavbu Tatra 49

Majitel Laneova muzea automobilů (Lane Motor Museum) v americkém Nashvillu Jeff Lane si v Kopřivnici prohlédl tříkolový vůz Tatra 49. Tamní renovátoři ze společnosti Ecorra vůz pro muzeum už několik měsíců staví. Dokončen by měl být po polovině roku. ČTK to za Ecorru oznámil Jaroslav Baďura. V Kopřivnici se tříkolová Tatra vyráběla od roku 1929 zhruba deset let, dnes jich existuje už jen několik. Jeff Lane byl s postupem prací spokojený a nešetřil komplimenty na adresu techniků Ecorry. „Je to nádherné auto, krásný kousek, těším se, až bude dokončeno a stane se dalším cenným přírůstkem mé rozsáhlé sbírky,“ řekl. Auto je zhruba v polovině výrobního procesu, podvozek je původní, jinak se muselo a bude muset vše vyrobit nové.

Muzejním exponátem může být i nočník

Že i nočník si lze prohlížet ve vitrině muzea, se mohou návštěvníci přesvědčit ve Vyšehradské ulici v Praze. Tady má své sídlo Muzeum historických nočníků a toalet, které se na tento veskrze praktický předmět denní potřeby našich předků specializuje.

Muzeum nabízí ve svých sbírkách kolem dvou tisíc exponátů a je největší svého druhu na světě. Návštěvníci se zde mohou dozvědět množství informací z historie vývoje nočníků a toalet, jejich výroby a užití. Na vlastní oči mohou

spatřit, jak vypadá nočník vyrobený pro Napoleona Bonaparte nebo nočník z Lincolnovy ložnice Bílého domu nebo z Titanicu.

Součástí celé expozice je i literatura, články z tisku a internetu, pohlednice, obrazy a další kuriozity, jako například splachovadla, toaletní papíry a miniatury, z nichž nejmenší měří pouze jeden milimetr a je součástí toaletního křesílka – stříbrného přívěsku na řetízek. Jsou zde vystaveny i miniatury záchodů, které mají nejrůznější funkce, například zapalovače, ořezávačka, popelníky, zrcátka, vázy nebo slánky, dále pak jsou k vidění toaletní truhlice, křesla, židle a taburetky či cestovní toaletní truhly.

Muzeum historických nočníků a toalet ve Vyšehradské ulici v Praze je otevřeno vždy od úterý do neděle od 10:00 do 18:00 hodin.

(mk)

Československá bankovka

Československá stokorunová bankovka z roku 1961 byla v Británii označena za jednu z šesti vizuálně nejlepších papírových platidel na světě. Odborník na moderní měnu v Britském muzeu Thomas Hockenhull ji podle webu britského deníku *The Times* zařadil ve svém žebříčku na čtvrté místo.

Nejlepší bankovkou z hlediska výtvarného provedení je podle Hockenhulla jedna ekvádorská bankovka z roku 1944 před anglickou bankovkou v hodnotě pěti liber z roku 1887 a německou bankovkou v hodnotě pět milionů marek z roku 1923.

První papírové peníze na světě vznikly v Číně a evropské bankovky se začaly vydávat v 17. století. Podle listu *The Times* se nejedná jen o hezké obrázky, ale také o nositele vzkazů a myšlenek. Například výjevy na papírových penězích států někdejšího sovětského bloku nezřídka podporovaly jejich komunistické ideály.

Historie i současnost jednoho příjemného posezení u Vltavy

Rybí restaurant Vltava na pražské náplavce, dříve známý jako Paroplavba, oslavil v loňském roce již sedmdesát let. Dřevěný restaurant mezi Palackého a Jiráskovým mostem stojí v bezprostřední blízkosti Vltavy a od roku 1995 se stal historickou památkou. Postavit ho napadlo v roce 1945 Jana Soukupa staršího, tehdy vedoucího závodní kuchyně Pražské paroplavební společnosti. Jako rodák ze Zbraslavi a smíchovský občan měl k Vltavě vždycky blízko a na-

Rybí restaurant Vltava v současné podobě

padlo ho, že místo, kde kotví vltavské parníky, je jako stvořené pro nějaké občerstvení. Tak vznikl restaurant, který byl otevřen v roce 1947 pod názvem U přístaviště parníků.

Panu Soukupovi se podařilo vytvořit rodinný podnik, kde on sám stál za výčepem, jeho manželka byla výborná kuchařka a syn Jan ještě s jedním číšníkem obsluhovali hosty. V té době nejvíce žádanou pochoutkou byli například smažení kapři, kterých se připravovalo až 300 porcí denně.

V roce 1952, kdy Soukupovi ještě neměli splacený úvěr za stavbu restaurace, jim tato byla vyvlastněna bez jakékoliv náhrady a oni, tak jako mnoho jim podobných, museli svůj podnik opustit. Po téměř čtyřiceti letech, koncem roku 1990, požádali Soukupovi o navrácení majetku a v únoru 1991 byla restaurace po celkové rekonstrukci slavnostně otevřena.

Zpočátku v restauraci působil Jan Soukup mladší se svými dvěma syny a postupně přijímal další personál. V roce 1995 se mu podařilo získat pro svůj podnik status kulturní památky s tím, že bylo nutno uvést stavbu do podoby co nejbližší původnímu objektu.

V srpnu roku 2002 zasáhla restauraci stoletá voda – budova samotná naštěstí vydržela, ale bylo nutno vyčistit sklepy a nahradit stávající zařízení novým. Jedno z nejhroších období nastalo pro rodinný podnik Soukupových mezi roky 2006 a 2011, kdy se museli obrátit na soud. Firma, která dostala náplavku do správy, začala požadovat nehorázné a pro takový podnik zcela likvidační nájemné (v případě restaurace šlo sice o trvalou stavbu, ale pozemek pod ní měl pan Soukup pouze v nájmu). Dokonce ze dne na den obdrželi Soukupovi i výpověď a požadavek na okamžité uvolnění parcely. Soud sice trval poměrně dlouho, ale nakonec ho Soukupovi vyhráli.

Je neuvěřitelné, kolik útoků vodních i lidských živlů již tento nenápadný dřevěný domek přečkal a kolik příjemných chvil v něm naopak jeho návštěvníci strávili. Vždy sem rádi zašli někdejší štamgasti a milovníci ryb jako Jan Werich, Josef Bek, Jiřina Jirásková nebo Vlastimil Brodský. Za totality se zde odehrávali schůzky Václava Havla a jeho přátel a vznikala tu petice Několik vět. Restaurant pak navštěvoval Václav Havel i jako prezident.

(mk)

Motocykly na Křivoklátě

Na Křivoklátě je možné jet obdivovat nejen hrad, ale přímo v podhradí i motocykly české výroby. Soukromá sbírka motocyklů značky JAWA a ČZ v muzeu motocyklů Křivoklát patří mezi nejucelenější sbírky těchto značek v České republice od zahájení jejich výroby do roku 1959.

Počet vystavených strojů je celkem 150 kusů a jsou zde zastoupeny prakticky všechny typy sériových silničních motocyklů těchto značek vyrobených za první republiky a po válce až do roku 1959. Pozdější období reprezentuje výběr zajímavých typů. Před dvěma roky byla expozice rozšířena o automobily Jawa.

Majitelem muzea je ing. Jaroslav Antoni, absolvent Střední průmyslové školy automobilové dopravy v Zábřehu na Moravě a Vysoké školy strojní v Praze. Sám k historii muzea říká: „Když jsem jako malý kluk na začátku padesátých let na vsi viděl jezdit prvorepublikové Jawy a Čezety, měl jsem velké přání takový krásný motocykl mít.

Bohužel můj otec, řidič autobusu, motocykl neměl a většinu svého volného času věnoval opravám starých automobilů, kterých se u nás vystřídalo několik, protože na nové auto peníze nebyly. Tak jsem mu alespoň asistoval. Jezdit jsem začal až na mopedu Stadion a první motocykl, na kterém jsem se svezl, byl strýcův Pérák, a to jsem ještě neměl řidičák. Ale v té době se ty staré motocykly začaly odkládat a já jsem je zachraňoval před šrotem. Nebylo to právě sběratelství, spíše úcta před tím, co se u nás dříve vytvořilo. Teprve asi před deseti lety mě napadlo, že bychom mohli síly spojit, z nasbíraných motocyklů vytvořit sbírku a zpřístupnit ji veřejnosti. Sehnali jsme vhodný pozemek a na něm postavili budovu, kam se sbírka umístila. Často se mě nyní návštěvníci ptají, kterého stroje si nejvíce cením. Přesto, že jsou ve sbírce některé mimořádné exponáty, odpovídám, že všech stejně. Každý exponát má svůj příběh, velkou většinu jsem vlastnil ještě před renovací a mám k nim osobní vztah.“

(mk)

Kamenné housle reprezentovaly Česko v Itálii

Pražský umělecký sochař Jan Řeřicha je autorem houslí z mramoru, jež jsou jedním z unikátů, kterými se Česko prezentuje na probíhající světové výstavě Expo v Miláně (1. 5. – 30. 10.). Kamenných houslí tento sochař vyrobil už devět. Jedny z nich slyšeli i lidé na severu Čech, před časem je rozezněl Jaroslav Svěčený na festivalu Klášterecké hudební prameny. Na zatím poslední Řeřichovy housle vystavené v Miláně zahrál Svěčený při zahájení Expa 1. května také.

„Nástroj je z 80 procent ze zeleného mramoru s názvem Verde Guatemala a váží 2,5 kilogramu. Krk s kličky je ale dřevěný, aby se dal lépe naladit. Práce na něm mi zabrala dva měsíce,“ popsal sochař.

Nástroj po koncertě zůstal v Miláně, kde proběhne jeho dražba, jejíž výtěžek organizátoři věnují na vybraný charitativní projekt v Africe. Ústřední myšlenkou letošního Expa je totiž motto, jak zajistit všem obyvatelům planety dostatek kvalitních a nezávadných zdrojů jídla a pití.

Mramorové housle nejsou jediným hudebním nástrojem Jana Řeřichy. Dokázal vyrobit i kamennou kytaru, jejíž struny rozezvučel kytarový virtuoz Štěpán Rak. Kámen má totiž podobné rezonanční vlastnosti jako dřevo. Oba nástroje jsou z mramoru Verde Guatemala, je to totiž jediná hornina, která se dá mechanicky ohnout.

Jan Řeřicha si kromě jemné práce s kamenem vzal také za úkol opravit a zvelebit zchátralý augustiniánský klášter v Dolním Ročově – známé poutní místo – a vytvořit z něj domov pro seniory. Náklady na opravu kláštera budou vysoké, a sochař má proto v úmyslu vyrobit na zakázku další mramorové nástroje a výtěžek z jejich prodeje věnovat na tyto opravy.

(mk)

Gottfried Lindauer v Plzni

Příběh Gottfrieda Lindauera inspiroval Západočeskou galerii v Plzni k realizaci naprosto unikátní výstavy, kdy se poprvé z Nového Zélandu do Evropy dostane na čtyřicet portrétů Maorů z konce 19. století.

V Západočeské galerii se v nejnáročnějším a nejdražším výstavním projektu v historii Plzně představuje veřejnosti téměř padesát portrétů novozélandských Maorů a vrací tak duši malíře Gottfrieda Lindauera zpět do jeho rodného města.

Vůbec poprvé v historii dovolila tzv. Haerewa, správní rada galerie, kterou tvoří zástupci jednotlivých maorských kmenů vyjadřujících se ke správě maorského umění, aby tento národní poklad opustil zemi svého vzniku.

Už samotná příprava výstavy byla velice citlivá a náročná – do Plzně byl převezen novozélandský národní poklad a tomu odpovídá i péče a zájem ze strany Maorů. Západočeská galerie v Plzni připravila Gottfriedu Lindauerovi vůbec první retrospektivní výstavu v celosvětovém měřítku, a to ve spolupráci s Auckland Art Gallery, která je vlastněkem nejpočetnější a nejkvalitnější kolekce umělcevo díla, jež vzniklo na Novém Zélandu. Bylo zapůjčeno 44 děl, která nikdy necestovala do Evropy.

Gottfried Lindauer byl autor s mimořádně zajímavým osudem. Zatímco v českých zemích je znám stále pouze úzké skupině odborníků, specializujících se zejména na umění 19. století, na Novém Zélandu, kam odešel z Plzně v roce 1874, jsou jeho malby původních maorských obyvatel považovány za součást národního kulturního dědictví a samotný Lindauer zde patří mezi nejpobulárnější malíře koloniálního období. Jeho dílo je rozptýlené mezi střední Evropou (s ohledem na Lindauerovo vídeňské školení a působení v Rakousku, Haliči a v českých zemích především na Moravě a v Plzni) a Novým Zélandem. Tam je ovšem soustředěno zejména do dvou početných kolekcí, umístěných v Auckland Art Gallery a v Museum of New Zealand Te Papa Tongarewa ve Wellingtonu, a také jsou celkem dobře zmapovány jeho tamější životní peripetie, což bohužel neplatí o jeho působení ve střední Evropě. V České republice je jeho dílo doloženo jen několika málo příklady zejména v římskokatolické farnosti ve Valašských Kloboukách, v Západočeském muzeu v Plzni a v Národním muzeu, respektive v Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur. Z Nového Zélandu, kde žil až do své smrti v roce 1926, udržoval četné kontakty s českým prostředím a zejména Náprstkovu muzeu v Praze při-

Gottfried Lindauer: *Rewi Manga Maniapoto*, 1882

ležitostně posílal také některé předměty, vztahující se k životu domorodých Maorů.

Plzeňská výstava představuje kromě portrétů Maorů profil malíře Gottfrieda Lindauera v celé šíři i z českých sbírek, to znamená před jeho odchodem na Nový Zéland.

Příběh Gottfrieda Lindauera inspiroval další umělce, kteří v rámci projektu Evropské hlavní město kultury 2015 k výstavě připravili doprovodný program. Emigraci Čechů na Nový Zéland se bude věnovat interaktivní výstava v Papírně, kterou připravuje Pavel Anděl jako součást pátrání po osudech obyvatel ze Stodu. V této souvislosti bylo osloveno šest současných malířů, kteří se věnují portrétům, aby se inspirovali Lindauerovým dílem a zdokumentovali tvář Plzně prostřednictvím dvanácti portrétů obyvatel, kteří zde žijí.

Gottfried Lindauer, portrétista Maorů, se představuje v Západočeské galerii v Plzni do 20. září tohoto roku.

(mk)

Motýli ve Fatě Morganě

Před časem skončila zajímavá výstava tropických motýlů. Stovky tropických motýlů měli možnost vidět návštěvníci tropického skleníku Fata Morgana v trojské botanické zahradě. Kukly do zahrady cestovaly z motýlí farmy v anglickém Stratfordu nad Avonou v pravidelných dávkách tak, že návštěvníci mohli sledovat líhnutí motýlů po celou dobu výstavy. Bylo pak možné spatřit například exotické otakárky, oblíbené babočky rodů *Caligo* a *Morpho*, které se líhnou ze světle zelených kulek a mají rádi slunce. Příslušníci rodu *Caligo* bývají nazýváni sovými motýli. Létají i za pošourného počasí a navečer, kdy už ostatní motýli odpočívají, a na spodní straně jejich hnědých křídel jsou patrná výrazná oka. K vidění byli například i exotičtí noční motýli – martináci. Pro návštěvníky byly připraveny zajímavé informace z motýlího světa a na obrazech a fotkách si mohli prohlédnout, jak vypadají různé části motýlů pod mikroskopem.

(mk)

Pro výstavu v zámku Kunín Polsko poprvé v historii zapůjčilo osobní věci Henryka Sienkiewicze

Na zámku Kunín v Moravskoslezském kraji se otevřela velká výstava věnovaná velikánu polské literatury Henryku Sienkiewiczovi, nositeli Nobelovy ceny za literaturu 1905. „Polsko poprvé zapůjčilo více než sto jeho osobních věcí do zahraničí,“ poznamenal kastelán zámku Jaroslav Zezulčík a zmínil například spisovatelovy diplomy, plnicí pero, cvikr, fotografie nebo různé dokumenty. Největší slávu získal svými historickými romány týkajícími se polských a křesťanských dějin, zvláště pak románem *Ohněm a mečem*.

Mozek českého historika a politika Františka Palackého

Mozek českého historika a politika Františka Palackého byl téměř šedesát let uschován ve stěně slavnostní síně Panteonu Historické budovy Národního muzea. Kvůli rekonstrukci objektu byl ale z muzea odvezen a na čas umístěn jinde.

František Palacký patří mezi významné osobnosti nejen z dějin Národního muzea, ale z dějin české vlasti. Byl to významný historik, možná nejváženější osobnost 19. století, jehož historické dílo a politické názory formovaly moderní pojetí českého národa a společnosti. Palacký (14. 6. 1798 – 26. 5. 1876) se narodil v Hodslavicích, velkou část svého života prožil v Praze a jeho ostatky jsou uloženy na hřbitově v Lobkovicích. Příčinou jeho smrti byl podle lékařů zánět plic, vodnatelnost a celkové vyčerpání organismu. Jeho pohřeb byl velkou událostí, která zasáhla bezmála celou tehdejší společnost. Po soukromém obřadu bylo tělo „Otce národa“ přeneseno na Staroměstskou radnici, kde byla rakev vystavena a kde se s Palackým mohla přijít rozloučit také veřejnost. Právě tehdy proběhla pitva, při které byl vyjmut mozek. Myšlenka, že by se měl mozek uchovat, vzešla pravděpodobně z okruhu Palackého přátel z prostředí Muzea, nebo Akademie. Mozek byl později umístěn do Národního muzea. Kromě toho byla Palackému také sejmuta posmrtná maska a vznikl i odlitek ruky.

Antropolog Národního muzea Petr Velemínský: „Následně byl mozek předán profesoru Václavu Štefloví, který, jak se praví v dobových dokumentech, provedl fyziologicko-chemický rozbor. Podstatné ale bylo, že mozek uložil do skleněné nádoby s tekutinou. Chemické složení této tekutiny neznáme.“

Ředitel NM Michal Lukeš k tomu dodává: „Co jsme si zjišťovali, v českých podmínkách je to asi jediný takto uložený mozek. Ve sbírkách žádný podobný mozek, tedy mozek slavné osobnosti, nemáme.“

Příběh mozku Františka Palackého pokračuje i v současnosti. 15. května byl kvůli rekonstrukci odvezen z Historické budovy Národního muzea a jako místo jeho dočasného uložení byl zvolen Památník Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra v pražské Palackého ulici. Jeho další osud ale není zatím jasný. Národní muzeum by rádo znalo i pohled současníků, a proto dává veřejnosti možnost, aby se vyjádřila k tomu, zda by měl být mozek Františka Palackého po rekonstrukci vrácen do Národního muzea, nebo pohřben společně s tělem v hrobce v Lobkovicích.

Pozvánka na výlet: Kamenný pastýř

Necelý kilometr od středočeských Klobuk na Slánsku stojí v polích menhir nazývaný také Kamenný muž či Kamenný pastýř. Sloupovitý balvan z tmavého železitého křídového pískovce je vidět už z dálky. Měří tři a půl metru a jde s největší pravděpodobností o nejvyšší menhir v Čechách. Nejstarší záznam o menhiru pochází z roku 1841, v té době byl totiž zanesen do mapy.

S klobuckým menhirem je spojena řada pověstí, například to, že „kamenný muž“ každý rok postoupí o špendlíkovou hlavičku směrem ke kostelu svatého Vavřince a až dojde ke kostelu, bude konec světa. Stáří „kamenného muže“ lze datovat do doby mnoha set let před Kristem. Dohady vědců o stáří kamene se ale různí. Na základě průzkumu bylo dokázáno, že nejde o přírodní výtvar. Světlý křídový pískovec v podloží kamene neodpovídá složení pískovce, ze kterého je kamenný muž. V minulých letech byla provedena řada amatérských průzkumů a jejich výsledky se velmi různí. Již v počátcích existence tuzemské archeologie v minulém století proběhly spory o to, zda klobucký kámen je přirozený geologický výtvar, nebo zda je

pozůstatkem jakési zaniklé kultury. Ani vykopávky v okolí menhiru nepřinesly nové poznatky. Jisté je pouze to, že české menhiry prokazatelně nemají s Kelty nic společného. Záhadná megalitická kultura, která stavby obřích balvanů budovala po celé západní Evropě, působila přibližně ve třetím tisíciletí před naším letopočtem, tedy o mnoho let dříve, než se Keltové objevili na scéně dějin.

Podle pověstí byl klobucký kámen obklopen šesti až dvanácti menšími kameny a říkalo se mu pastýř se stádem. Tuto domněnku podporuje i objev z roku 1901, kdy byly údajně v okolí několika metrů od stojícího kamene vyorány kameny z podobného materiálu. Lidová pověst také praví, že tady zkameněl pastýř se svými ovce, proto se také menhiru říkalo Pastýř se stádem.

Kromě této zajímavé rarity je možné v Klobukách spatřit několik mimořádných staveb, se kterými jsou spojena významná jména, například spisovatele Jindřicha Šimona Baara, který na přelomu 19. a 20. století působil v obci jako knihovník a farář – v Klobukách napsal svoje nejznámější dílo *Jan Cimburá*. Další osobností byl Svatopluk Čech, který často do Klouk jezdil a košatě lípy na náměstí se pro něj zřejmě staly inspirací k napsání básně *Ve stínu lípy*. Politik Jan Malypetr byl spoluzakladatelem místního Sokola.

Kolorit obce dotváří kostel svatého Vavřince založený roku 1352 se hřbitovem a hrobkou rodiny Malypetrových, kaplička, kašna na náměstí a tělocvična Sokola nebo i zajímavá vila výše jmenované rodiny kdysi známého politika.

První dochované zprávy o obci Klobuky pocházejí z roku 1226 a je možné je nalézt v kronice ženského kláštera v Doksanech. Název je odvozen od klobuku nebo klobouku, který ve staré češtině znamenal vysoký, špičatý vrch, nebo také podle zemanského rodu Klobuckých.

(mk)

Na Hradě zavlály dva husitské prapory, připomínají výročí smrti Jana Husa

Na Pražském hradě vlají dva husitské prapory. Připomínají blížíící se 600. výročí mučednické smrti kněze Jana Husa.

Na balkoně na třetím hradním nádvoří budou vyvěšeny až do 6. července, dne výročí Husova upálení v Kostnici. „Po devadesáti letech bude na Pražském hradě opět vztyčen prapor s husitským kalichem,“ řekl těsně před vyvěšením praporů prezident Miloš Zeman s odkazem na rok 1925, kdy prapor vyvěsil československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Husitské vlajky použité na Hradě zobrazují zlatý kalich, symbol husitů, na červeném pozadí. Liší se tak od běžného zobrazení, který využívá červený kalich na černém pozadí. Podle ředitele hradního protokolu Jindřicha Forejta zvolené barvy více odpovídají historickým pramenům.

V Táboře začíná výstava připomínající Jana Husa

Zahájením výstavy *Jan Hus v Táboře* začíná v regionu hlavní blok kulturních událostí, které připomínají 600. výročí od upálení českého kazatele. Součástí akce *Jižní Čechy husitské* budou například na začátku července oslavy v Husinci nebo ekumenická bohoslužba na Kozím Hrádku. Výstava v Táboře nabídne řadu předmětů připomínající Husův život, podle organizátorů je svým rozsahem ojedinělá. Součástí expozice bude například i rozměrné plátno Václava Brožíka *Mistr Jan Hus před koncilem Kostnickým*. Obraz zapůjčila do Tábora pražská Národní galerie. Podle organizátorů výstavy to bude poprvé, kdy ho uvidí lidé v Táboře.

Husa si připomenou i v Praze. V Nové budově Národního muzea bude do 12. července k vidění výstava *Husovské unikáty*, která po první čtyři dny nabídla jedinečnou možnost prohlédnout si vzácný *Jenský kodex*. Jde o výjimečný rukopis s vyobrazením Husa z přelomu 15. a 16. století. U příležitosti 600 let od upálení Jana Husa se už uskutečnila řada akcí. Šlo například o rekonstrukci bitvy u Sudoměře nebo otevření rekonstruovaného Husova rodného domku v Husinci.

V Husinci zahájil provoz opravený památník Jana Husa

V Husinci na Prachaticku byl otevřen opravený rodný dům Jana Husa. Náklady na projekt, který připomíná odkaz významného středověkého kazatele, činily 26 milionů korun. Více než 20 milionů korun na obnovu objektu uvolnila vláda. Příprava rekonstrukce jeho rodného domu trvala několik let. Otevření Husova památníku se zúčastnil ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL) i předseda vlády Bohuslav Sobotka (ČSSD). Centrálním a nejpamátnějším prostorem obnovené památky je Husova světnička, spojená s Husovým narozením a dětstvím, v její bezprostřední blízkosti je Husova modlitebna. Autorem architektonického a výtvarného řešení expozice s využitím současné multimediální komunikace je architekt Petr Fuchs.

V Kostnici začíná výstava českých výtvarníků věnovaná Husovi

Návštěvníci jihoněmecké Kostnice si mohou prohlédnout, jak se v současném českém umění projevuje odkaz církevního reformátora Jana Husa. Zvláštní výstava uspořádaná u příležitosti letošního 600. výročí Husova upálení se koná v domě, v němž český kněz na kostnickém koncilu podle

tradice pobýval, a potrvá do 31. července. Výstavu pořádá Husovo muzeum v Kostnici ve spolupráci s pražskou Galeríí LaFemme. Vystavuje na ní čtrnáct umělců, kteří vytvořili obrazy inspirované životem a učením Jana Husa i okolnostmi jeho smrti na kostnickém koncilu.

Kardinál Vlk bude vyslancem papeže na akcích k výročí smrti Husa

Papež František jmenoval kardinála Miloslava Vlka svým vyslancem na akcích k 600. výročí upálení středověkého církevního reformátora Jana Husa, které se budou konat počátkem července v Praze. ČTK o tom informoval mluvčí pražského arcibiskupství Aleš Pištora s tím, že emeritní pražský arcibiskup Vlk byl papežovým „zvláštním legátem“ pro Husovské slavnosti jmenován 2. května. Mluvíč připomněl, že Vlk se zasloužil o vznik ekumenické Husovské komise, v níž se před čtvrtstoletím sešli znalci dějin a teologie z České republiky. Vrcholem její desetileté práce bylo podle Vlka uspořádání Husovského symposia na Papežské lateránské univerzitě v Římě, při kterém tehdejší papež Jan Pavel II. ocenil Husův kněžský život, zařadil ho mezi reformátory církve a vyjádřil „hluboké politování nad krutou smrtí, k níž byl Jan Hus odsouzen a která se pak stala zdrojem konfliktů a rozdělení v myslích a srdcích českého lidu“.

Nová expozice ve Šternberku mapuje historii závodů Ecce Homo

Vžít se do role závodního jezdce či se seznámit s historií i současností automobilových závodů do vrchu na trati Ecce Homo mohou návštěvníci expozice, jež byla otevřena v prostorách bývalého augustiniánského kláštera ve Šternberku na Olomoucku. Lidé mohou zhlédnout například Síň slávy s několika instalovanými obrazovkami, na kterých jsou promítány filmy a obrazové informace o legendárním závodě i jeho slavných účastnících. Dominantou tohoto prostoru je závodní vůz. V další místnosti jsou automobilové trenažéry pro dospělé i děti, dětský autoservis, v němž si lze vyzkoušet základní opravu auta či změřit rychlost výměny kola, autodráha i stavebnice závodních vozů.

Sbírka knoflíků v Novém zámku u Rudoltic se blíží milionu

Zhruba 920 000 knoflíků různých tvarů a velikostí shromáždila za pět let v Novém zámku u Rudoltic na Orlickoústecku kastelánka Krasava Šerkopová. Sbírka vážící přes 900 kilogramů se díky darům stále rozšiřuje a nechybí v ní ani neobvyklé exponáty, řekla ČTK Šerkopová. „Našli jsme v knofličích perleťové hodinky nebo staré mince a další zajímavé věci, knoflíky z neuvěřitelných materiálů, třeba z pecek,“ uvedla Šerkopová. Další neobvyklé byly vyrobeny z ořechových skořápek, korálů či mušlí.

Knoflíky do sbírky dosud věnovalo téměř 4 000 lidí. Rovných 100 kilogramů vážící sbírku 142 100 knoflíků darovala vnučka Huga Štěpánka, který měl v letech 1910-1969 obchod s galanterií v Jablonném nad Orlicí. Jsou v původním balení v malých krabičkách nebo na plattech, pocházejí z Rakouska, Francie a někdejšího Československa. Sbírka zaplňuje celé první patro zámecké věže.

Shromažďování knoflíků vzniklo původně jako zviditelněná charitativní akce na pomoc handicapovaným dětem z okolních ústavů.

V Boskovštejně na Znojemsku se otevřelo muzeum kol

Muzeum kol se otevřelo veřejnosti v Boskovštejně na Znojemsku. V bývalé gotické tvrzi a barokním mlýně mohou návštěvníci vidět tři stovky exponátů a kustod Jan Šírer slibuje, že to je teprve začátek. Expozice přibližují různá období vývoje cyklistiky od prvopočátků v první čtvrtině 19. století do dneška. „V expozici jsou například závodní kola od roku 1892 do dnešní doby, která dokumentují také vývoj přehazovacích systémů. Jsou zde horská kola od roku 1984, spousta kol s dřevěným rámem včetně některých unikátů,“ popsal expozici Šírer. Místnosti s bicykly zdobí také více než sto velkých litografických plakátů z let 1888-1910. Muzeum lze navštívit do konce září denně od 10:00 do 17:00 hodin.

V Náměšti si připomínají 450 let působení Žerotínů

Výstavou, přednáškou, koncertem a divadlem začaly oslavy 450. výročí působení rodu Žerotínů v Náměšti nad Oslavou. Za jejich vlády se podle kastelána Marka Buše Náměšť stala významným střediskem společenského života na Moravě, zasloužili se o ekonomický rozvoj regionu. Žerotínský víkend pokračuje otevřením nové expozice *Stolování na náměšťském zámku*. Výstava *Po stopách Žerotínů* na prvním zámeckém nádvoří představuje členy rodu Žerotínů a mapuje města, kde Žerotínové zanechali svoji stopu.

Letošní festival Skupova Plzeň se zaměří na světové loutkářství

Jako oslavu světového loutkářství koncipovali letos organizátoři loutkový festival Skupova Plzeň, který se jinak soustředí na tuzemské loutkové a alternativní divadlo. Díky plzeňskému titulu Evropské hlavní město kultury bude program přehlídky od 28. srpna do 6. září delší a bohatší o vystoupení loutkových divadel a loutkářů z Evropy, Asie, Ameriky i Austrálie, řekl novinářům ředitel spolupořádajícího Divadla Alfa Jakub Hora. Lákadly by měly být obří kráčejší loutky, pouliční divadlo, v jedné je i vystoupení tradičního vietnamského vodního loutkového divadla.

Letošní Bahna ukázaly válku technologií i konec druhé světové války

Jak vypadá moderní válka technologií, viděli návštěvníci 26. ročníku Dne pozemního vojska Bahna 2015, který se uskutečnil 20. června v prostoru vojenského cvičiště Bahna u Strašic ve Vojenském újezdu Brdy. Kromě představení současných bojových postupů a armádní techniky organizátoři tradičně připravili i historické ukázky, které letos připomenou sto let od vzniku československých legií a sedmdesát let od konce druhé světové války v Evropě. Armáda na letošní Bahna nasadila přes 1 000 vojáků a 325 vozidel všech druhů. Další technika dorazila ze zahraničí. Ti, kteří neměli možnost vidět vojenskou techniku při nedávném

průjezdu amerických jednotek přes Českou republiku, si například budou moct prohlédnout osmnáctitunové americké obrněné transportéry Stryker. Současnou techniku doplnily historické tanky, obrněné a nákladní vozy, dělostřelectvo, motocykly, džípy a stíhačky, které používala americká, sovětská a německá armáda v roce 1945, kdy vrcholily boje druhé světové války ve střední Evropě.

Festival Devět týdnů baroka v létě ukáže památky, umění i zábavu

Představit dobu baroka a barokní kulturu jako soulad ducha a hmoty, krajiny a architektury a akcentovat západočeské barokní památky chce festival Devět týdnů baroka. Uskuteční se v červenci a srpnu v šesti desítkách lokalit Plzeňského kraje jako součást programu Evropského hlavního města kultury.

Dražba filmových klapků na zlínském festivalu vynesla 1,66 mil. Kč

Dražba umělecky ztvárněných filmových klapků ve Zlíně vynesla 1,656 milionu korun. Aukce klapků je tradiční součástí filmového festivalu pro děti a mládež. Výtěžek půjde na projekty studentů filmových oborů, řekl mluvčí festivalu Martin Pášma. Za nejvyšší částku byla vydražena klapka Jiřího Dudychy Zlatá rybka, za 100 000 korun. Loni dali lidé nejvíce – 46 000 korun – za klapku Kristiána Kodeta. Letos se na výstavě klapků objevilo 119 děl. Klapky namaľovali například Jan Saudek či Olbram Zoubek.

Svatořečení sv. Zdislavy si v Jablonném připomněli mší i výstavou

Česko-německou mší v bazilice sv. Vojtěcha a sv. Zdislavy a výstavou *Zdislava svatořečená / Zdislava heiliggesprochen* si v Jablonném v Podještědí na Liberecku připomněli dvacet let od svatořečení Zdislavy z Lemberka. Patronku rodiny, litoměřické diecéze a Libereckého kraje prohlásil za svatou 21. května 1995 v Olomouci papež Jan Pavel II. spolu s protireformačním knězem Janem Sarkandrem.

Na programu oslav je rovněž premiéra dokumentárního filmu Patricka Weissiga, který se snaží zachytit vztah dnešních lidí k této české svätici.

Zdislava z Lemberka se zasloužila o vznik dominikánského kláštera a baziliky v Jablonném a také o rozvoj celého regionu. Proslula ale především pomocí nemocným a potřebným. Narodila se kolem roku 1220 na hradě Křižanov u Brna. Její otec Přibyslav patřil mezi přední moravské šlechtice první poloviny 13. století. Jako zhruba patnáctiletá se Zdislava provdala za českého velmože Havla z Markvartic a přestěhovala se na jím vybudovaný hrad Lemberk u Jablonného v Podještědí. Proslula skutky milosrdenství i svým léčitelským umem.

Přehled poutí pro rok 2015 v Jablonném v Podještědí naleznete na www.zdislava.cz.

V Praze přistáli čeští záchranáři, kteří pomáhali v Nepálu

V Praze přistálo letadlo se zdravotníky a hasiči, kteří od začátku května pomáhali v Nepálu po zemětřesení. Za měsíc

ošetřili přes 1 100 zraněných. První zemětřesení postihlo Nepál 25. dubna a už 1. května začal na místě neštěstí pomáhat český tým tvořený devíti lékaři, deseti zdravotními sestrami, čtrnácti hasiči a jedním tlumočnickem. Záchranáři působili ve městě Melamči, které leží asi 40 km severovýchodně od nepálské metropole Káthmándú. Veškerý nepotřebovaný zdravotnický materiál předali tamnímu zdravotnickému centru jako humanitární pomoc.

Velitel týmu Petr Vodička uvedl, že situace v Nepálu je všeobecně špatná. „Domy sestavené z kamenů mnohdy nevydržely. Blíží se období monzunů, takže všichni teď řeší problém, jak přežít toto období, které bude trvat do srpna. Lidé začínají rozebírat svoje domy kámen po kameni, aby měli v srpnu až září z čeho stavět,“ dodal. Tým se ze začátku potýkal s problémy místního záchranného systému, který příliš nefungoval. Situace se později zlepšila. Češi muse-li například denně dezinfikovat až 600 litrů vody pro běžné užívání a odolávat vysokým teplotám a prašnému prostředí, řekl Vodička. Komunikaci s pacienty podle něj nejdříve zajišťovali dva místní lidé, kteří studovali v Česku.

V Hradci Králové po rekonstrukci otevřeli Bílou věž

Hradec Králové po rok a půl trvající rekonstrukci otevřel historickou Bílou věž, která je symbolem města. Do jeho centra se na slavnostní otevření stavby z 16. století přišly podívat tisíce lidí, na prohlídku věže se stály fronty. Věž, z jejíž ochozů je výborný výhled na město a jeho okolí, bude otevřena celoročně. Město věří, že roční návštěvnost 72 metrů vysoké stavby by se mohla z dřívějších až 24 000 lidí dostat na úroveň 50 000 návštěvníků. Hlavní novinkou v opravené věži je multimediální infocentrum uvnitř stavby, které disponuje 14 monitory s celkovou projekční plochou 16 metrů čtverečních, padesáti reproduktory a 465 světly.

Výročí narození Karla IV. připomene nové muzeum

Výročí 700 let od narození Karla IV. bude od příštího roku v Praze připomínat nové muzeum v domě U Zlatého prstenu, otevřít by se mělo na podzim. Hlavní město počítá s náklady na vybudování expozice asi 15 milionů korun. Chystá se i tematické představení v Divadle Spejbla a Hurvínka. Novinářům to řekl radní pro kulturu Jan Wolf (KDU-ČSL). Oslavy výročí připravuje i ministerstvo kultury, podle předběžného vládního návrhu je na ně vyčleněno 250 milionů korun. Radní připomněl, že stálá expozice věnovaná Karlu IV. chybí v celé zemi. Do nového Muzea Lucemburků proto zapůjčí své exponáty až čtyři desítky institucí ze všech čtrnácti krajů.

Plzeň bude mít jako první místo v ČR sochu Ivana Martina Jirouse

Plzeň bude mít jako první město v Česku sochu disidenta, vůdčí osobnosti českého undergroundu, signatáře Charty 77 a básníka Ivana Martina Jirouse, zvaného Magor. Bude stát na mostě přes železniční koleje u nádraží Jižní předměstí, který byl v lednu 2013 pojmenován Most Ivana Magora Jirouse. Na soše už pracují dva slovenští sochaři Juraj

Bartusz a Zbyněk Prokop, řekl ČTK František „Čuñas“ Stárek, český publicista, disident a bývalý šéfredaktor časopisu *Vokno*, který sochu vymyslel.

Třeboňská rybníční krajina by se mohla stát památkovou zónou

Krajinná památková zóna Třeboňská rybníční krajina zahrnující třicet obcí by mohla vzniknout v příštím roce. Následně bude možná usilovat o zapsání na seznam UNESCO, řekl v Třeboni novinářům ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO). Šlo by zhruba o 300 kilometrů čtverečních, oblast mimo jiné zahrnuje i rybníky Rožmberk a Svět.

Šumperské muzeum otevřelo výstavu mapující historii svatebních šatů

Desítky svatebních šatů budou zdobit sezónní expozici šumperského muzea, která se otevřela v polovině května během Muzejní noci. Výstava představuje návštěvníkům svatební módu 20. století, kromě šatů ji doplní i fotografie a svatební doplňky. Na přípravě se podílely i samotné obyvatelky z města či širokého okolí. Pomocí veřejné výzvy se podařilo kurátorům výstavy shromáždit stovku historických svatebních šatů. ČTK to řekla autorka výstavy a etnografka šumperského muzea Mária Kudelová. Na expozici se lidé dozvědí například i informace o tom, že až do 19. století se nosily svatební šaty v nejrůznějších barvách kromě bílé. „První bílé svatební šaty si oblékla královna Viktorie v roce 1840, když si brala prince Alberta. Záhy po jejím sňatku se začaly nosit bílé svatební šaty v Anglii i v Americe. K nám tento trend přišel ještě později,“ dodala Kudelová.

Miliardář Vítek prý dal Starrovi za sídlo v Anglii 502 milionů Kč

Bubeník někdejší slavné britské skupiny The Beatles Ringo Starr prodal své honosné sídlo v Anglii českému miliardáři Radovanu Vítkovi za 13,5 milionu liber (502 milionů Kč), uvedl britský list *Daily Mail*. Panství o rozloze 200 akrů, jehož historie sahá do 17. století, leží asi 60 kilometrů od Londýna. Vedle samotného domu s osmi ložnicemi zahrnuje čtyři menší chaty, vnitřní bazén, tělocvičnu a saunu, koňské stáje, krytou jízdárnu a heliport.

Výnosy z prodeje známek klesly za pět let o pětinu

Zájem o nakupování poštovních známek se kvůli celkovému poklesu listovního trhu v posledních pěti letech snížil téměř o pětinu. Důvodem je nástup nových komunikačních technologií a datových přenosů. ČTK to řekl mluvčí České pošty Matyáš Vitík. Česká pošta ročně vydá asi 35 až 45 nových známek, z nichž některé jsou vydány v soutisku v podobě aršíku či výplatního známkového sešitku. Rekordmanem ve vytištěném nákladu z posledních let je výplatní známka růže, která byla do roku 2012 vytištěná v objemu 212 milionů kusů. V Česku působí přes 600 klubů filatelistů a kroužků mladých filatelistů.

Stavebnice Merkur bude mít poštovní známku a rozšířené muzeum

Známa kovová stavebnice z děrovaných pásků a šroubků Merkur, která si letos připomíná 90 let od svého vzniku, má vlastní poštovní známku. Oficiální křest známky se odehrál 9. května v muzeu stavebnice Merkur v Polici nad Metují na Náchodsku. Současně byla v muzeu otevřena nová expozice zaměřená na učební pomůcky pro podporu technického vzdělávání. ČTK to řekl jednatel polické společnosti Merkur Toys Jaromír Kříž. Poštovní známka s motivem Merkuru vytvořená grafikem Pavlem Sivkem bude součástí evropské edice známek týkajících se technických hraček.

Česko-bavorská výstava připomene v roce 2016 osobnost Karla IV.

Česko-bavorská zemská výstava, která se uskuteční v příštím roce v Praze a Norimberku, připomene osobnost českého krále a císaře Karla IV. Od jeho narození v roce 2016 uplyne 700 let. Výstava má být jedním z příkladů kulturní spolupráce mezi ČR a Bavorskem, o níž v Praze podepsali memorandum český ministr kultury Daniel Herman a bavorský státní ministr vzdělání, kultury, vědy a umění Ludwig Spaenle. V centru pozornosti bude stát Karel IV. a jeho doba, zároveň by ale také měl být ukázán následný vývoj v Čechách a v Bavorsku až do současnosti. Výstava se připravuje přibližně tři roky, stojí za ní mimo jiné současný ředitel NG Jiří Fajt, který ji začal připravovat ještě za svého akademického působení v Německu.

Česká mincovna připomíná 70. výročí ukončení války sérií mincí

Sérií čtyř pamětních mincí připomíná Česká mincovna v Jablonci nad Nisou 70. výročí ukončení druhé světové války. První mince byla vydána k výročí osvobození koncentračního tábora v Osvětimi, další připomněla bitvu o ostrov Iwo Jima. Mince, které se v Jablonci razí teď, jsou na památku dobytí Berlína Rudou armádou a květnového Pražského povstání. ČTK o tom informoval marketingový manažer mincovny Lukáš Jokl. O sérii je podle Jokla mezi sběrateli velký zájem, pamětní mince vydané v lednu k osvobození Osvětimi jsou už dokonce vyprodány. Květnové Pražské povstání připomíná čtvrtá mince, která zpodobňuje masivní demonstrace, jež postupně přešly do otevřeného odporu a bojů na barikádách. Autorem výtvarných návrhů všech čtyř mincí je mladý sochař a medailér Jakub Orava.

Valašské muzeum v přírodě slaví 90. narozeniny

Pro ty, co se letos rozhodnou do Rožnova pod Radhoštěm vyrazit, je nachystána řada akcí. A nezáleží na tom, jestli Dřevěné městečko, Mlýnskou dolinu, Valašskou dědinu nebo Pustevny navštíví dospělí, rodiny s dětmi, školní výlet nebo třeba hendikepovaní.

Od doby, kdy se zásluhou dlouholetého úsilí bratří Jaroňků v Rožnově pod Radhoštěm otevřelo muzeum v přírodě, uplynulo už devadesát let. Pokračuje ředitel muzea

Jindřich Ondruš: „Za těch devadesát let naší historie jsme se vyvinuli v jedno z největších, nejvýznamnějších a nejnavštěvovanějších muzeí. Jsme zároveň národní kulturní památka. Jsou u nás dokonce dvě národní kulturní památky – areál Valašského muzea a také areál na Pustevnách čili Maměnka a Libušín jsou samy o sobě národní kulturní památkou. Velmi se snažíme, abychom dodrželi odkaz našich zakladatelů, bratří Jaroňků, kteří to muzeum zakládali jako muzeum živé.“

Letos například v rámci valašského roku proběhne více než čtyřicet akcí a se živými obyvateli skanzenu, tedy těmi čtyřnohými, se můžete setkat kdykoliv. Některé z programů pro děti jsou zaměřeny právě na ně. Část akcí valašského roku je už minulostí, nicméně většina se teprve chystá a nepůjde jen o tradiční nebo typicky folklórní záležitosti, jako je kácení máje nebo valašská svatba. V červenci se návštěvníci mohou vydat třeba na Lázeňský výlet. „Je to taková připomínka toho, že město Rožnov pod Radhoštěm bylo až do poloviny 20. století lázeňským městem. Chceme se v tomto pořadu navrátit do časů lázeňského Rožnova včetně příjezdu parního vlaku, průvodu s historickými povozy, bryčkami a auty. Program v muzeu pak také bude připomínkou lázeňského Rožnova.“

Proběhne i Sklářská sobota, ve Valašské dědině ukáží, jak to na podzim vypadalo na poli i v chalupě. A samozřejmě konec roku bude patřit tradiční akci Vánoce na dědině a vánočnímu jarmarku. Otevírají se také nové výstavy, jedna z nich se bude např. týkat tesařského řemesla.

Muzeum připravilo také několik novinek, které se netýkají programu a akcí. Nově se třeba mohou dostat do jinak těžko přístupného areálu Valašské dědiny vozíčkáři, a to na speciální bryčce. Do dění v muzeu se mohou zapojit také dobrovolníci. Připravují třeba areál pro návštěvníky, natírají ploty nebo se od starších kolegů učí řemeslu svých dědečků.

Součástí muzea je také areál na Pustevnách, kde stojí nedávno vyhořelá chata Libušín. Vyšetřování příčin požáru stále pokračuje, stejně tak jako plány na obnovu Libušína a veřejná sbírka. Pokud vše dopadne tak, jak si pracovníci muzea přejí, s obnovou Libušína by se mohlo začít na jaře příštího roku.

Zelný trh v Brně se po více než roční opravě otevřel veřejnosti

Brno po více než roční rekonstrukci slavnostně otevřelo náměstí Zelný trh. Za 67,7 milionu korun se historické místo proměnilo v odpočinkovou zónu s tržištěm. Od června by se měli na náměstí vrátit trhovci, kteří na opraveném prostoru najdou přes stovku prodejních míst. Kromě nákupu ovoce a zeleniny si lidé budou moct na Zelném trhu odpočinout a posedět na lavičkách.

Lustigovu cenu dostal Petr Sýkora, zakladatel nadace Dobrý anděl

Cenu Arnošta Lustiga za rok 2014 dostal podnikatel a spoluzakladatel nadace Dobrý anděl Petr Sýkora. Nadace čtyři roky pomáhá rodinám lidí s těžkou nemocí, které se kvůli onemocnění blízkého dostaly do finanční tísně. Získávají proto pravidelně peníze, každý měsíc je to několik tisíc korun. Ocenění uděluje Česko-izraelská smíšená obchodní

komora. Cenu pojmenovanou po spisovateli Arnoštu Lustigovi dostávají lidé, kteří se zasloužili o rozvoj společnosti a projevili odvahu, statečnost, lidskost a cit pro spravedlnost.

Sýkora ještě na vysoké škole založil s kamarádem Janem Černým společnost Papirius, která obchodovala s kancelářskými potřebami a stala se jejich největším dodavatelem ve střední a východní Evropě. V roce 2006 ji zakladatelé prodali americké firmě Office Depot. V roce 2011 s Černým založili nadaci Dobrý anděl a každý do ní vložil 12,5 milionu z prodeje společnosti Papirius. Všechny peníze od dárců směřují na podporu nemocných a jejich rodin.

Do dalšího ročníku cen Gloria musaealis se mohou zapojit i návštěvníci

Společný projekt několika institucí *Velká válka*, publikace o sochařství a malířství na Chomutovsku a Kadaňsku od 14. do 16. století nebo projekt revitalizace historické budovy muzea v Litomyšli jako muzejní počin roku, to jsou jen někteří nositelé cen Gloria musaealis, které se udělovaly v Praze.

Potlesk na slavnostním odpoledni ve Smetanově síni Obecního domu patřil také novému držiteli Ceny Českého výboru ICOM, kterým se stala Národní galerie za výstavu *Otevři zahradu rajskou. Benediktini v srdci Evropy 800-1300*. V kategorii Muzejní výstava roku si cenu za první místo odnesli zástupci Galerie Středočeského kraje za výstavu s názvem *Stavy mysli – Za obrazem*.

Ceny Gloria musaealis se letos udělovaly už po třinácté, pořádala je Asociace muzeí a galerií České republiky a ministerstvo kultury. A i letos se ceny dočkala také menší muzea. Zvláštní ocenění v kategorii Muzejní počin roku 2014 získalo Muzeum Hlučínska za projekt *Kdo jsou lidé na Hlučínsku*. V kategorii Muzejní výstava roku bylo oceněno na druhém místě třeba Slovácké muzeum v Uherském Hradišti a třetím pak Vlastivědné muzeum Jesenicka.

Ceny uděluje odborná porota nebo čestný výbor, už letos se ale mohou do dalšího ročníku zapojit i návštěvníci. Stačí, když na webovém portálu Do muzea! zhodnotí svou návštěvu vybrané instituce včetně služeb, lidí v muzeu nebo třeba doprovodného programu. Těšit se mohou nejen na to, že to „jejich“ muzeum či galerie třeba vyhraje, ale na hlasující čeká také soutěž o ceny.

Kniha *Sedm let v Gulagu* představuje příběh i básně českého vězně

Téměř neznámé vzpomínky pražského právníka a bývalého vězně v sovětském pracovním táboře Františka Poláka představuje kniha *Sedm let v Gulagu*, která vyjde poprvé v České republice. Polák jako uprchlík před nacismem se v dobré víře na začátku druhé světové války dostal do Sovětského svazu, zde jej však sovětský režim na sedm let uvěznil do nápravně pracovního tábora. Přestože sepsal vzpomínky už koncem padesátých let, nedostalo se jim důstojného vydání a zasloužené pozornosti, řekl ČTK historik Adam Hradilek z Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR). Součástí obsáhlé knihy jsou i unikátní básně z lágru. „Polák byl v SSSR dvakrát zatčen, dostal se do Československa čtrnáct dnů po komunistickém puči. Na nic nečekal a uprchl do Německa,“ uvedl historik. Zde spolupra-

coval například s Pavlem Tigridem. Poté odešel do USA, kde v roce 1970 ve věku osmdesáti let zemřel.

Legiovlak

Legiovlak je ambiciózní projekt Československé obce legionářské, který si předsevzal vytvořit věrnou repliku legionářského vlaku z období let 1918-1920, kdy na Transsibiřské magistrále v Rusku probíhaly válečné operace čs. legií. Vlak křičuje od května 2015 celou Českou republiku a jeho cesta skončí až v roce 2020. Bližší informace o jednotlivých zastávkách Legiovlaku naleznete na <http://csol.cz/domains/csol.cz/index.php/legiovlak>.

Legiovlak pomáhá veřejnosti a především mládeži obnovovat povědomí o čs. legiích a jejich zásluhách na vzniku samostatného československého státu. Vstup do expozice Legiovlaku je zdarma, a to i díky podpoře Ministerstva obrany ČR, Českých drah a. s., SŽDC, ČD Cargo a. s. a dalších partnerů.

Příběh československých legionářů v Rusku, kteří na své strastiplné cestě domů ovládli Transsibiřskou magistrálu a přes půl světa se vrátili do republiky, kterou pomáhali vybojovat, je známý. Nicméně stojí za to, aby byl stále připomínán. Právě k tomu má sloužit i vlak, který Československá obec legionářská připravila ke stému výročí vzniku legií.

Tomáš Jakl z Vojenského historického ústavu: „Ten vlak je věrnou replikou, nakolik to jde. To znamená, že ty vagony mají samozřejmě rozchod takový, aby mohly jezdit po domácích kolejích. Jsou to upravené historické vagony, ale ty, které jezdily na území českých zemí a Slovenska. Ty originální měly samozřejmě rozchod širší, ale jejich získání z Ruska, kde jsou to historická vozidla, by bylo poměrně obtížné. Interiéry jsou zařízeny co možná nejvěrněji podle dobových fotografií tak, aby zobrazovaly prostředí, ve kte-

rém legionáři žili a pracovali. Je tam polní pošta, která byla v té době významnou částí aktivit na obrovských rozlohách Sibiře. Je tam vagon obytný, tzv. těpluška, tedy zateplený skříňový nákladní vagon, který sloužil k přepravě vojáků v carském Rusku a který využívali i českoslovenští legionáři.“

Na dalším vagonu stojí podivné zelené vozidlo. Tomáš Jakl vysvětluje, že jde o obrněný Automobil, který legionáři využívali. „Ty obrněné automobily první světové války byly konstruovány co možná nejjednodušeji z rovných plechů. Byly nýtovány dohromady, ty prohnuté části jsou tady minimální. Tady je to jen ta zadní stěna pod věží a věž samotná, která je jen v jednom směru prohnutá.“

„Tyto obrněné automobily nebyly československými legionáři používány v takovém rozsahu jako obrněné vlaky. Boje na rozlehlých pláních Sibiře se odehrávaly především v okolí železnic a přímo na železnici. Legionáři ale ukořistili v bojích proti bolševikům na jaře a v létě 1918 přes deset a možná až dvacet obrněných automobilů. Většinu jich potom předali ruské armádě, která v zimě roku 1918/1919 převzala hlavní tíhu bojů s bolševiky na Urale. Vzor této repliky ukořistili legionáři hned na počátku konfliktu s bolševiky ve městě Penza na konci května 1918 a sloužil potom celou sibiřskou anabázi až do roku 1920. V čínském Charbinu, přes který se evakovali směrem do Vladivostoku, jej pak legionáři spolu s těmi čtyřmi posledními zbývajících automobily prodali čínské vládě.“

Po krátkém představení v Praze se Legiovlak vydal na svou pouť po České republice. Jeho první zastávkou je Mladá Boleslav. Postupně by pak měl objet mnoho větších i menších nádraží v Česku a zavítat také na Slovensko. Ostatně v sestavě je i kovářský vagon, který dodali slovenští partneři. Při slavnostním představení vlaku v Praze nechyběli ani zástupci Slovenské republiky, protože legionářská historie je historií společnou.

ČERVEN – ČERVENEC – SRPEN

Pranostiky

Červen

Netřeba v červnu o dešť prositi, přijde, jak začne kositi.
Červen studený, sedlák krčí rameny.
V červnu deštivo a chladno způsobí rok neúrodný snadno.
Když v červnu severní větry vějí, tu se bouřky opozdělí.
Často-li se v červnu hrom ozývá, kalné léto potom přichází.
Červnové večerní hřmění, ryb a raků nadělení.
Co v červnu nedá do klasu, červenec nažene v času.
Jaký červen, takový prosinec.
Červen stálý, prosinec dokonalý.
Je-li červen mírný, nebude v prosinci mráz silný.
Jak červen teplem září, takový bude i měsíc září.

(mk)

Červenec

Když dne ubývá, horka přibývá.
Když červenec pěkně hřeje, o Vánocích se zima zaskvěje.
Co červenec neuvaří, srpen nedopeče.
Jaký červenec, takový leden.

Slunce peče, déšť poteče.
Jaký červenec, takový leden.

(mk)

Srpen

Co červenec neuvaří, srpen nedopeče.
I když ze strnišť občas fučí, horko nás přece jen mučí.
Když fouká v srpnu severák, bude dlouho pěkně pak.
Když je v srpnu ráno hodně rosy, mají z toho radost vosy.
Moc hub srpnových, moc vánic sněhových.
Když v srpnu moc hřímá, bude na sních bohatá zima.
V srpnu když půlnoční vítr věje, bez deště sluněčko hřeje.
Rosí-li v srpnu silně tráva, pěkné povětří se očekává.
Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí.
Když nás srpen deštěm nepokropí, ten už potom škody nenatropí.
V srpnu mlhy na výšinách – jistá voda, když v nížinách – to pohoda.
V srpnu-li máš hojně slunečnosti, budeš mít víno dosti.
Jsou-li v srpnu hory kalné, budou v zimě mrazy valné.
Srpen klasy klidí a ovoce dospělé vidí.

(mk)

Sedm států EU včetně ČR je pro omezení síly obchodních řetězců

Země visegrádské čtyřky (V4) a dále Bulharsko, Rumunsko a Slovinsko vybídlly Evropskou komisi, aby připravila opatření k zamezení údajně nepřiměřené ekonomické síly obchodních řetězců ve vztazích s jejich dodavateli. Vyplyvá to ze společného prohlášení, na kterém se dohodli ministři zemědělství a jejich zástupci na schůzce v Bratislavě. Českou republiku zastupoval ministr zemědělství Marian Jurečka. „Vyzýváme Evropskou komisi, aby připravila soubor opatření k zamezení dominantní ekonomické síly obchodních řetězců. Předběžné stanovisko žádáme od EK do konce roku 2015. Jsme toho názoru, že jen společný legislativní rámec, který bude schválen v celé EU, může vyřešit tento problém, který má každá ze zúčastněných sedmi zemí tohoto setkání na vlastním trhu,“ řekl slovenský ministr zemědělství Lubomír Jahňáček, podle kterého jsou například marže obchodníků vysoké. Ministr Jurečka prosazuje nastavení férových obchodních podmínek, aby obchodní řetězce netlačily malé a střední firmy produkující potraviny do prodeje výrobků pod jejich náklady.

Na zbrojařském veletrhu IDET vystavovaly tři stovky firem

Na mezinárodním veletrhu obranné a bezpečnostní techniky IDET se představily více než tři stovky firem z dvaceti zemí. Česká republika je kromě letecké techniky silná hlavně ve vývozu pozemních vozidel, náhradních dílů nebo třeba ručních palných zbraní. Zájem o české zbrojařské firmy navíc dokazují i čísla. Jen loni se z Česka vyvezlo vojenského materiálu skoro za 12 miliard korun, a to je dokonce historicky nejvíc. Většina produkce – skoro 90 % – míří právě za hranice. Například pardubická společnost Retia dokončila vývojovou fázi kontejneru s elektronikou. V budoucnu má být hlavním pilířem ochrany vojáků na bojišti, umožní nepřetržitý průzkum a identifikaci pozemních cílů.

„Český průmysl si stojí poměrně dobře, a to zejména v oblasti high-tech. To znamená v oblasti sofistikovaných technologií a softwarů, kdy se české firmy velice dobře prosazují na zahraničních trzích. Bohužel s jejich prosazováním na domácích trzích už to není tak slavné,“ uvádí zbrojní analytik Jaroslav Štefec. Podle něj vážne hlavně systém armádních nákupů. Většina výrobků, jako jsou uniformy, neprůstřelné vesty nebo zbraně, se totiž pořizuje ze zahraničí. České firmy jsou přitom konkurenceschopné nejen kvalitou, ale i cenou. Odborníci proto vidí jediné řešení, a to ve spolupráci s ministerstvem obrany a vládou zajistit větší odbyt právě na domácím trhu.

Pošta bude mít nárok na kompenzaci od státu, rozhodla vláda

Vláda po několikátýdenních sporech ministra financí Andreje Babiše (ANO) a ministra vnitra Milana Chovance (ČSSD) schválila návrh novely poštovního zákona, která zavádí poště kompenzaci od státu. Pošta bude mít nárok na dotaci za letošek až do výše 700 milionů korun ročně, řekl novinářům ministr vnitra Chovanec. V dalších letech maximální částka postupně klesne až na 500 milionů korun ročně. Ministr financí Babiš dlouho odmítal České poš-

tě vyplatit kompenzaci za letošní rok. Tvrdil, že pošta má dostatek peněz na účtech. Generální ředitel České pošty Martin Elkán je rád, že se podařilo nalézt shodu. Česká pošta je díky tomu stabilizovaná a nebude muset rušit pobočky, míní. Pošta se podle něj bude modernizovat a hledat další prostor na trhu.

Skupině Škoda Transportation vzrostl zisk o 30 % na 2,27 mld. Kč

Strojírenské skupině Škoda Transportation vzrostl v roce 2014 čistý zisk meziročně o 30 % na 2,27 miliardy Kč. Největší výrobce vlaků, lokomotiv, tramvají, trolejbusů a vozů metra ve střední a východní Evropě vyrobil 103 nízkopodlažních tramvají, z nichž většinu vyvezl do zahraničí, především do tureckého města Konya a do Miskolce (Miškovec) v Maďarsku. Škoda Transportation také prodala rekordních 300 trolejbusů. Celkový podíl exportu skupiny dosáhl 67 procent. Mezi klíčové zahraniční zakázky uzavřené v loňském roce patří například trakční výzbroj pro 40 jednotek metra pro město Su-čou v Číně za 1,1 miliardy korun, 12 bateriových tramvají pro tureckou Konyu za 800 milionů Kč, kontrakt na 30 tramvají pro Bratislavu za dvě miliardy a tři elektrické jednotky pro Litvu za 750 milionů Kč. Za necelých pět měsíců letošního roku už Škoda Transportation uzavřela kontrakty za více než pět miliard korun v tuzemsku i zahraničí.

Studie: Platební morálka firem v ČR je ve srovnání s Evropou lepší

Platební morálka firem v Česku byla loni ve srovnání s Evropou lepší. Zatímco firmy v ČR zaplatily včas 38,2 % faktur, v Evropě to bylo 37,6 % faktur. Vyplyvá to ze studie poradenské společnosti Bisnode ve spolupráci se společností Dun & Bradstreet. Nejspolehlivěji faktury proplácí Dáňové, včas jich proplatí přes 90 procent. Následují Němci a Maďaři. Naopak nejhorší platební morálku v Evropě mají portugalské firmy, které včas proplatí jen zhruba 17 % faktur. Portugalské firmy následují za anglickými a irskými společnostmi.

Premiér podpořil vznik strategické průmyslové zóny v Bochoři

Premiér Bohuslav Sobotka z ČSSD podpořil vznik strategické průmyslové zóny v areálu bývalé vrtulníkové základny v Bochoři. Podmínkou pro její vznik je dostavba chybějících úseků D1. Na ploše 300 hektarů by mohlo vzniknout podle hejtmana kraje Jiřího Rozbořila z ČSSD až sedm tisíc pracovních míst. „Pokud by se nám podařilo takovou zónu vytvořit a dopravně ji napojit a urychlit výstavbu dálnice D1, což tu zónu výrazně zatraktivní, tak by to byla obrovská příležitost pro vyřešení zaměstnanosti v Olomouckém kraji a pro sociální vzestup celého regionu.“

Výrobce řetězů Pewag na východě Čech investuje 800 mil. Kč

Rakouský výrobce řetězů Pewag ve svých východočeských závodech ve Vamberku na Rychnovsku a v Chrudimi investuje do rozvoje výroby 800 milionů korun. Celkem by

v závodech mělo vzniknout okolo 200 nových pracovních míst. ČTK o tom informovala společnost Pewag. V Chrudimi, kde Pewag nyní vlastní kovárnu, vyroste do dvou let nový podnik za více než 300 milionů korun. Ve Vamberku, kde firma v současnosti vyrábí technické a sněhové řetězy, postaví Pewag v nové lokalitě do roku 2018 výrobní jednotku až za 500 milionů korun.

Skupina Pewag Group celosvětově zaměstnává 1 500 lidí, z toho 400 v Česku, kde má podniky ve Vamberku, Chrudimi a České Třebové. V ČR vyrábí sněhové řetězy a komponenty pro technické řetězy. Většinu produkce z ČR vyváží.

Byty opět zdražují

Byty a rodinné domy opět zdražují. Jejich ceny se postupně dostávají k hodnotám, kde byly zhruba před sedmi lety. Tedy před finanční a hospodářskou krizí. Někteří analytici pro letošní rok odhadují růst cen o 3 procenta. Ceny bytů ovlivňuje jednak klesající nezaměstnanost, vyšší mzdy i klesající úroky hypoték. Největší zájem je o nejmenší byty, protože jsou dobré jako investice k následnému dlouhodobému pronajímání. Obecně se nejvíc prodávají jednopokojové byty, v průměru jsou po celém Česku v nabídce necelých 90 dní. V cenách bytů tradičně vede Praha, kde je největší poptávka po nemovitostech. Svou roli sehrává i to, že lidé mají v tomto regionu vyšší příjmy než v jiných krajích. Prodeje rostou i v Brně nebo Královéhradeckém kraji. Naopak méně se prodávají ve Zlínském a Karlovarském kraji.

Aeroholding letos nepočítá s další finanční pomocí ČSA

Český Aeroholding nepočítá s tím, že letos poskytne další finanční injekci Českým aeroliniím, v nichž drží zhruba 19 % akcií. V *Otázkách Václava Moravce* v České televizi to řekl předseda představenstva Českého Aeroholdingu Václav Řehoř. Letošní ztrátovou zimní sezónu musel Aeroholding sanovat podporou 152 milionů korun. Aeroholding se podle Řehoře shodl s dalšími akcionáři, Travel Servicem a Korean Air, že je třeba prosadit restrukturalizační plán. Především je potřeba, aby se ČSA na úrovni operativního zisku dostaly alespoň na nulu, uvedl Řehoř.

Vláda schválila konec druhého pilíře penzijního systému

Vláda schválila definitivní ukončení druhého pilíře důchodového spoření ke konci příštího roku. Podle návrhu by ve druhém pilíři nemělo být možné od začátku roku 2016 spořit a peníze by měli účastníci dostat zpět. Sněmovna již na konci dubna schválila vládní novelu, která uzavírá fondy druhého důchodového pilíře pro nové klienty. Cílem je zamezit spekulativním snahám přihlásit se na poslední chvíli do systému a získat případné výhody od státu. Zrušení druhého pilíře penzijního systému je podle části opozice nezodpovědné. Bývalý ministr financí Miroslav Kaloušek kritizoval vládu za to, že za zrušený pilíř nenabídla žádnou alternativu. Naopak podle Jiřího Dolejša (KSČM) jde o ukončení nepovedeného experimentu, s rozhodnutím vlády souhlasí.

Babiš: Důchodci letos dostanou jednorázový příspěvek 600 korun

Všichni důchodci dostanou letos jednorázový příspěvek 600 korun. ČTK to sdělil ministr financí a šéf hnutí ANO Andrej Babiš. Státní pokladnu to podle něj bude stát 1,7 miliardy korun. V příštím roce se tak peníze budou valorizovat podle zákona, tedy o inflaci a třetinu růstu reálných mezd, dodal Babiš. Příplatek by podle představ ČSSD měli důchodci obdržet v prosinci letošního roku. Podle současného zákona vzrostou peníze v příštím roce průměrně přibližně o 100 korun. Pokud by vláda schválila zákon o zvýšení důchodů od ledna 2016 o 1,8 procenta, což navrhla ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová (ČSSD), peníze na příští rok by v průměru vzrostly o 200 korun.

Rozšíření jaderných elektráren začne z Dukovan

Vládní koncepce rozvoje jaderné energetiky počítá se stavbou dvou nových bloků v jaderných elektrárnách v Dukovanech i v Temelíně, potvrdil při návštěvě Dukovan premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Stavba prvního z bloků by měla vzhledem ke stáří elektrárny začít v Dukovanech. Výběrové řízení na dodavatele nového bloku by podle premiéra mohlo být zahájeno koncem roku 2016. Podle premiéra je potěšující, že rozvoj dukovanské elektrárny má silnou podporu okolních obcí i Kraje Vysočina. Elektrárna podle něj vytváří základ ekonomické stability regionu. Premiér předpokládá, že pro přípravu výstavby nových bloků ČEZ zřídí dceřinou společnost. „Pokládám za reálné také to, že dodavatel by se mohl na investici kapitálově podílet. Přípravu investice musí financovat ČEZ. Nejsem stoupencem toho, aby vláda garantovala výkupní ceny za dvacet nebo třicet let, pokládám to za riziko pro veřejné rozpočty,“ řekl Sobotka.

Na dani z příjmu loni státu nejvíce odvedla společnost ČEZ

Na dani z příjmu právnických osob stát loni nejvíce získal od energetické společnosti ČEZ. Na druhém místě žebříčku, který sestavuje ministerstvo financí, skončila Česká spořitelna. Loni bylo pořadí prvních dvou firem opačné. Třetí se letos umístila Komerční banka, čtvrtá skončila ČSOB a pátá byla společnost Hyundai. Ministerstvo financí sestavuje žebříček jako ocenění podniků, které se nejvíce podílejí na plnění veřejných rozpočtů.

Vláda nominovala Rafaje do čela antimonopolního úřadu i na další období

Současný předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Petr Rafaj by měl tuto instituci vést i dalších šest let. Jeho nominaci schválila vláda. Podle informací ČTK se tak ale stalo většinou jediného hlasu; v minulosti Rafaje kritizovali zejména někteří ministři za ANO. Konečné slovo bude mít prezident Miloš Zeman, který šefa ÚOHS na návrh vlády jmenuje. ÚOHS aktuálně dohlíží na zadávání veřejných zakázek, povoluje fúze a pokutuje firmy za kartely a zneužití dominance. Monitoruje poskytování veřejné podpory a dohlíží na zneužití významné tržní síly.

Babiš popřel, že by chtěl koupit část řetězce Tesco

Ministr financí a majitel koncernu Agrofert Andrej Babiš (ANO) popřel zájem o koupi části obchodního řetězce Tesco. Že chce Babiš část řetězce získat, píše týdeník *Euro* na základě informací nejmenovaných zdrojů z finančních kruhů. Babiš ale novinářům řekl, že jsou tyto informace nepravdivé. Tesco v České republice provozuje přes 200 obchodů, 19 čerpacích stanic a sedm obchodních center. Podle *Eura* by hodnota české části řetězce mohla dosáhnout až 55 miliard korun.

Novela o významné tržní síle prý může zdražit potraviny

Novela zákona o významné tržní síle může zdražit potraviny a narušit tržní prostředí. Z jednostranné regulace budou těžit výlučně dodavatelé a v konečném důsledku postihne zákazníci. Na tiskové konferenci to uvedl Svaz obchodu a cestovního ruchu. Novela může podle svazu vést i ke snížení podílu českých potravin v obchodech. Největší obchodní řetězce proto připravují společné prohlášení premiéru Bohuslavu Sobotkovi (ČSSD). „Novela zákona povede u obchodních řetězců ke standardizaci podmínek a de facto k vyloučení svobodné soutěže. Brání obchodnímu vyjednávání a za vše hrozí doslova likvidačními sankcemi. Výsledkem bude zvýšení cen zboží,“ řekla prezidentka svazu Marta Nováková. Podle ní má novela diskriminační charakter, protože se vztahuje pouze na obchodníky. Mnozí dodavatelé mají také významnou tržní sílu, dodala Nováková.

Praha je devátým nejbohatším regionem EU, Bratislava je před ní

Praha byla v roce 2013 devátým nejbohatším regionem v Evropské unii. Lépe je na tom Londýn, Lucemburk, Brusel či Hamburk, ale například i Bratislava a její okolí. Česká metropole naopak překonala třeba Vídeň či německý Stuttgart. Vyplývá to ze zveřejněných údajů Evropského statistického úřadu Eurostat. V první desítce se umístilo sedm regionů zahrnujících hlavní města příslušných zemí. Hrubý domácí produkt na obyvatele Prahy dosahoval v roce 2013 podle statistiky 173 procent průměru EU. Dostala se tak sice do první desítky, postupně se ale propadá. Ještě v roce 2010 byla osmým, v roce 2009 sedmým a v roce 2008 dokonce šestým nejbohatším regionem EU.

Mezičtvrtletní růst ekonomiky je rekordní

Česká ekonomika v letošním prvním čtvrtletí meziročně vzrostla o 4,2 procenta, uvedl Český statistický úřad. V porovnání s posledním loňským čtvrtletím se HDP reálně zvýšil o 3,1 procenta. Statisticy původně odhadovali růst o 2,8 procenta. Podle dostupných údajů ze stránek ČSÚ je mezičtvrtletní růst ekonomiky rekordní. V případě meziročního výsledku jde o největší růst od čtvrtého čtvrtletí 2007, kdy ekonomika rostla meziročně o 5,3 procenta. „Na výrazný mezičtvrtletní růst HDP měl vliv vysoký růst hrubé přidané hodnoty a nerovnoměrný výběr spotřební

daně z tabákových výrobků, který ovlivnil srovnávací základnu v roce 2014,“ uvedli k novým údajům o ekonomice statistici. Vedle rostoucí spotřeby domácností pomohly české ekonomice i investice.

Vývoj tuzemské ekonomiky v letošním prvním čtvrtletí byl proti odhadům České národní banky vyšší o 2,3 procentního bodu v meziročním i mezičtvrtletním vyjádření. Uvedl to ředitel sekce měnové ČNB Tomáš Holub.

Růst české ekonomiky by za celý letošní rok mohl díky solidním základům přesáhnout tři procenta. Za silným růstem v prvním čtvrtletí je ale velký podíl zásob, což se v dalších čtvrtletích nebude zřejmě opakovat a růst ekonomiky v dalších čtvrtletích tak bude pomalejší a spíše začínat dvojkou. Vyplývá to z reakcí ČTK oslovených analytiků na data o vývoji HDP za první čtvrtletí. Nicméně v prvním čtvrtletí je česká ekonomika společně s Rumunskou nejvíce rostoucí v EU, upozornili.

MMF: Česká ekonomika letos zrychlí růst na tři procenta

Česká ekonomika letos podle odhadu Mezinárodního měnového fondu zrychlí růst na tři procenta. Střednědobě by se měl růst stabilizovat okolo 2,25 procenta. Na tiskové konferenci to uvedli zástupci MMF. Podle původního odhadu MMF měl letos český hrubý domácí produkt vzrůst o 2,5 procenta. „Ekonomika roste díky silné domácí poptávce a exportu, což je dobrá zpráva,“ uvedl zástupce MMF Costas Christou. Růst ekonomiky podle něj podporuje vhodná rozpočtová politika.

V dubnu pokračoval meziroční pokles cen v zemědělství i průmyslu

Výrobní ceny v dubnu meziročně opět klesly v zemědělství a průmyslu. Ceny zemědělských výrobců se snížily o 10 procent a průmyslových výrobců o 2,6 procenta. Naopak ceny stavebních prací stouply o jedno procento. U tržních služeb byly ceny vyšší proti loňskému dubnu o 0,1 procenta. Informoval o tom Český statistický úřad. Rovněž v meziměsíčním srovnání se ceny v zemědělství snížily, zatímco v průmyslu stouply. „Celková čísla za výrobní inflaci nepřinášejí žádné překvapení a stejně jako ve většině evropských zemí se ceny ve výrobě ještě stále snižují. Obrat přinese až silnější poptávka nebo třeba zdražení energií, které ovšem v dohledné době moc pravděpodobné není,“ uvedl analytik ČSOB Petr Dufek. Meziroční pokles cen průmyslových výrobců je přitom podle hlavního ekonoma ING Jakuba Seidlera nadále tažen zejména poklesem cen ropy a také nadprůměrnou úrodou v minulém roce. „Tyto faktory budou udržovat meziroční dynamiku cen průmyslových výrobců zápornou i v následujícím období,“ uvedl. Ceny zemědělských výrobců byly proti březnu nižší o 0,2 procenta, zlevnilo mléko a vejce, naopak zdražila čerstvá zelenina, ovoce a drůbež. V průmyslu se ceny meziměsíčně zvýšily o 0,4 procenta, přičemž nejvíce se zvyšovaly ceny chemických látek a výrobků. Ceny stavebních prací se podle odhadů zvýšily ve srovnání s březnem o 0,1 procenta a ceny tržních služeb v podnikatelské sféře o půl procenta. Zdražovaly reklamní služby, průzkum trhu a architektonické a inženýrské služby, zlevnily však služby v oblastech nemovitostí a zaměstnání.

Odbory doporučují vyjednávat o růstu mezd reálně o 3 až 5 procent

Odbory doporučují pracovníkům firem vyjednávat pro příští rok se zaměstnavateli o reálném růstu mezd o tři až pět procent. Ve veřejném sektoru budou požadovat přidání o pět procent. Sdělil to předák Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula. Odboráři budou podle něj usilovat také o zvýšení nemocenské pro dlouhodobě nemocné pracovníky. „Za posledních deset let jsme měli sedmiprocentní nárůst mezd. Pokud bychom se chtěli přiblížit k Rakousku na jejich současnou úroveň, tak nám to podle optimistického předpokladu bude trvat do roku 2100, spíše do roku 2115. Aby se doba zkrátila, musí být dynamika růstu vyšší – na reálnou úroveň někde kolem tří, spíše pěti procent,“ uvedl Josef Středula. Podle něj by tak měli zástupci zaměstnanců se zaměstnavateli pro příští rok vyjednávat o nominálním růstu výdělků o zhruba 4,5 až 6,5 procenta. S pokrytím inflace by se neměli spokojit. Předák podotkl, že česká ekonomika znovu roste a mnohé firmy mají zisk. Podle Josefa Středuly by se to mělo promítnout do výdělků. Pokud by zaměstnavatelé nebyli ochotni pracovníkům přidat, pohrozil Josef Středula případnou stávkou.

Zapsat firmu do obchodního rejstříku bude možné online u notáře

Notáři mohou nově provádět online zápisy do obchodního a dalších veřejných rejstříků. Cílem změny je zrychlit a zjednodušit proces zápisu, který doposud prováděly soudy. Aplikaci, jež vstoupí do ostrého provozu ve všech notářských kancelářích, na tiskové konferenci představili ministr spravedlnosti Robert Pelikán (za ANO) a prezident Notářské komory Radim Neubauer. Kromě obchodního rejstříku budou moci notáři přímo zapisovat i do nadačního

rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo do rejstříku společenství vlastníků jednotek.

České stavebnictví letos poroste o pět procent, očekávají šéfové stavebních firem

Růst podle devíti z deseti ředitelů potáhnou investice soukromého i veřejného sektoru, vyplývá z nejnovější Kvartální analýzy českého stavebnictví Q2/2015 společností CEEC Research a SGCP. Pětiprocentní růst v přepočtu na peníze znamená 21 miliard korun navíc. Zástupci velkých firem očekávají růst mírně nižší (o 3,9 procenta). Stavaři se shodují na tom, že oživení sektoru je už viditelné.

Profesor Ing. Gustav Tomek, DrSc. získal nový titul

Ing. Gustav Tomek, DrSc.

Dlouholetý viceprezident České marketingové společnosti a předseda hodnotitelské komise soutěže Marketér roku, kterou pravidelně již deset let vyhlašuje Česká marketingová společnost, získal titul Čestný marketér roku 2014. Je to vzácné ocenění, kterým se dosud mohli pochlubit jen dva významní světoví marketingoví odborníci – profesor Philip Kotler, guru světového marketingu, a profesor Ernest Kulhavy z Rakouska, významný odborník a uznávaná mezinárodní veličina.

Pan profesor Tomek, který nedávno oslavil krásné kulaté zralé životní jubileum, doplnil trojici, která dál bude bdít nad vysokou úrovní marketingového dění nejen v naší republice, ale i v Evropě a ve světě.

KOMENTÁŘ

Tygrík Evropy

Zaskočení a zmatení dobrou, až skvělou zprávou. Tak se dá popsat pocit z minulého týdne, kdy statistici oznámili, že česká ekonomika vzrostla proti minulému roku o 3,9 procenta. To je nejvíce od začátku roku 2008, nejvíce v regionu a skoro nejvíce v EU. Stali jsme se náhle ekonomickým tygrem Evropy?

Jde opravdu o velmi dobré číslo. Vyšší růst hrubého domácího produktu (HDP) oznámilo zatím jen Rumunsko, překonali jsme všechny sousedy, a to včetně chválených Poláků. Ještě zajímavější než meziroční růst ekonomiky je růst mezičtvrtletní. Ten totiž dosáhl 2,8 procenta, což je nejvyšší číslo od poloviny devadesátých let.

Ruku v ruce s otázkou, jak je to možné, jde otázka, proč tedy vybíráme tak málo na daních. Vždyť s takovým růstem HDP jde vyšší výběr daní v podstatě automaticky. Jenže za první čtyři měsíce je na tom státní rozpočet o téměř 27 miliard hůř než za stejné období loni. Navzdory prudkému růstu ekonomiky, navzdory spásitelským slibům An-

dreje Babiše. Kde je těch 200 miliard navíc, o nichž mluvil, údajně proplývaných na korupci a plýtvání?

...Ekonomika nesporně roste výrazněji než v posledních letech. Částečně díky oživení, jež jako obvykle předcházelo na západ od našich hranic. Částečně díky obrovskému propadu cen ropy, a tím i pohonných hmot na přelomu roku, které ponechalo více peněz v peněženkách lidí na jiné útraty. Částečně těžíme z politiky Nečasovy vlády, jež před lety trochu utáhla šrouby. Částečně se do tohoto trendu trefila i Česká národní banka oslabením koruny, jež však platíme jinde.

Ekonomika zažívá lepší fázi hospodářského cyklu a bude teď chvíli slušně růst, ale už ne s tak bombastickými čísly. Výběr daní se díky tomu bude pozvolna zvětšovat, ale stát to nespasí. Vliv současné vlády na tyto faktory bude stejně jako v minulosti mnohem menší, než si ministři myslí. Jestli mají někde významný vliv, pak v nadměrném utrácení.

Několik odstavců z komentáře Miroslava Cvrčka: Tygrík Evropy, Reflex 21-15

VĚDA A TECHNIKA

Vláda schválila program podpory výzkumu v objemu šest miliard Kč

Vláda schválila program podpory aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje Trio, který bude pro roky 2016-2021 disponovat se 6,15 miliardami korun. Maximální výše účelové podpory jednoho projektu je 20 milionů korun. Cílem programu je zvýšit aplikovatelnost výsledků výzkumu a vývoje v českých podnicích. Během jednání vlády to uvedl vicepremiér Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL). Trio cílí na podniky zaměřující se na vývoj v high-tech odvětvích. V programu tedy budou podporovány projekty v oblasti klíčových technologií se zaměřením na fotoniku, mikro- a nanoelektroniku, nanotechnologie, průmyslové biotechnologie, pokročilé materiály a pokročilé výrobní technologie.

Učená společnost ocenila právníka Pavlíčka a endokrinologa Stárka

Medaili za zásluhy o rozvoj vědy, nejvyšší vyznamenání Učené společnosti České republiky, získali ústavní právník Václav Pavlíček a endokrinolog Luboslav Stárka. Učená společnost je předala v pražském Karolinu. Ocenění pro vědce mladší 40 let si odnesli matematik Vít Jelínek a fyzikální chemik Petr Slaviček. Další ceny dostali také dva středoškolské učitelé za podporu zájmu o vědu a výzkum a středoškolské studenti s jedenácti nejlepšími badatelskými projekty, mimo jiné o dopadech těžby uhlí, salesiánském řádu nebo o výzkumu kosatců.

Konference Jan Hus – husitství – husitská Praha

Na vznik a formování obrazu osobnosti Jana Husa, jeho života a odkazu jeho díla napříč dějinami se zaměřila třídenní mezinárodní konference, která proběhla v Clam-Gallasově paláci v Praze. S příspěvkem na ní vystoupili na čtyři desítky odborníků. Husovu osobnost a jeho odkaz posuzovali nejen v kontextu českých dějin, ale i se zřetelem k týmž procesům jinde ve světě, v různých komunitách a sociálních skupinách. Konferenci s názvem Jan Hus – husitství – husitská Praha pořádal u příležitosti letošního 600. výročí Husovy mučednické smrti Historický ústav Akademie věd ČR a Archiv hlavního města Prahy. „Rozdíly a rozpory mezi různými tradicemi nehodláme zastírat. Přitom chceme zvýraznit také roli Prahy jako centra bezprostřední recepce Husova odkazu, zdroje inspirace pro pokračující předmoderní tradici stejně jako místo, kde se formovala a nalézala nemalý ohlas i její moderní podoba,“ uvedli pořadatelé. Některé referáty se věnovaly životu v Praze na počátku 15. století a Mlada Holá a Martin Holý ve společném příspěvku promluvili o Betlémské kapli jako místu husovské paměti od konce 15. do počátku 17. století. Následovala mimo jiné i reflexe Husa a jeho odkazu ve filmu a televizi, proměny Jana Husa v učebnicích dějepisu či Masarykova aktualizace Husova učení na konci 19. století.

Mezinárodní letní škola

Letošní mezinárodní letní škola Barokní venkovské kostely v kontextu evropské kultury se koná v Broumově. Přípravuje ji Ústav dějin umění Akademie věd ČR ve spolupráci s několika dalšími institucemi a kromě toho se do přípravy setkání dále zapojují pedagogové, odborní pracovníci a studenti německých, chorvatských, slovinských, slovenských a rakouských škol a institucí. Na programu bude celá řada tematických přednášek a proběhnou také praktické ukázky dokumentace, průzkumů, konzervování a restaurování památek.

Účastníci broumovské letní školy budou mít možnost navštívit sakrální stavby Kryštofa a Kiliána Ignáce Dientzenhofera a podrobně si je prohlédnout. Součástí programu je i výlet po Broumovských stěnách a památkách, konference studentů dějin umění a architektury a chybět nebudou nejruznější neformální diskuse a výměny zkušeností mezi odborníky a studenty z oblasti dějin kultury, umění a architektury, dokumentace historických staveb a uměleckých děl, jejich ochrany a restaurování.

Letní škola bude probíhat od 5. do 12. července tohoto roku a je určena především vysokoškolským studentům. (mk)

Bulovka první v ČR bude dopravovat potrubní poštou cytostatika

Nemocnice Na Bulovce jako první v Česku bude dopravovat na kliniky cytostatika za pomoci potrubní pošty. ČTK to řekl její mluvčí Martin Šalek. Potrubní poštu nemocnice zbuduje do podzimu. Vzniknou dva systémy, první pro běžnou přepravu vzorků, druhý pro přepravu přípravků na léčení rakoviny. V minulosti už v nemocnici potrubní pošta fungovala, na chodbách ještě jsou nefunkční skříňky. „Potrubní pošta výrazně usnadňuje práci a šetří peníze,“ vysvětlil mluvčí důvod obnovy. Potrubí bude dlouhé pět kilometrů a bude obsluhovat všechny nemocniční pavilony prostřednictvím 45 stanic.

V Praze se otevřela vzdělávací kancelář kosmické agentury

V Praze se otevřela vzdělávací kancelář Evropské kosmické agentury (ESA). Má pomáhat českým učitelům základních a středních škol více zapojit téma vesmíru do výuky. Česká pobočka kanceláře ESERO (European Space Education Resources Office) bude součástí mezinárodní sítě. S podporou ESA se stará o rozvoj a začleňování moderních výzkumných a technologických metod satelitního průzkumu Země a průzkumu vesmíru do vzdělávání.

Plzeňské centrum Techmania připravilo další kriminální pátrání

Další možnost rozplétat kriminální případ s pomocí kriminalistických věd a dopadnout gang pytláků nabízí zájemcům plzeňské vědecké centrum Techmania, které se vě-

nuje popularizaci vědy a techniky zábavnou formou. Vedle předchozích pátrání v laboratořích chemie a biologie si nyní nový kriminální případ a jeho objasnění připravila také laboratoř fyziky. Zájemci se například dozvědí, jak rychle letí projektil. Na základě získaných indicií a zjištěných důkazů pak určí pachatele fiktivního zločinu, řekla ČTK mluvčí Techmanie Markéta Čekanová. Zhruba na hodinový program se musejí lidé předem registrovat a koupit si vstupenku, řešením případu a jednotlivými pokusy je provede instruktor.

Vědci představují na výstavě v Průhonících botanický výzkum

Sedm příběhů o současném botanickém výzkumu v Akademii věd ČR představuje nová výstava v průhonickém zámku a v místní botanické zahradě. Ukazuje např. změny české krajiny od konce doby ledové doposud i třeba proměny okrasných květin v nebezpečného vetřelce. Veřejnosti bude výstava otevřena do 13. září. Jde o jednu z akcí k 125. výročí založení Akademie věd, připravil ji Botanický ústav. Návštěvníci najdou mezi exponáty například půdní profil, který v sobě nese informaci o vývoji krajiny za posledních 14 tisíc let, fotobioreaktor k pěstování řas nebo rostliny pěstované in vitro. Protože výstava se pořádá v rámci cyklu s názvem *Umění (a) vědy*, mohou si zájemci prohlédnout skleněnou knihu, jejíž stránky jsou porostlé houbami. Součástí výstavy jsou interaktivní prvky i hry pro děti.

Wichterleho přemii dostali vědci za klonování myši i výzkum virů

Unikátní klonování myši, výzkum v oblasti kostních implantátů či hledání léku proti virům jsou některé z prací, za které mladí vědci obdrželi prestižní Prémii Otto Wichterleho. Odborná porota přitom vybrala badatele, kterým není více než 35 let a kteří již v Akademii věd ČR dosáhli špičkových výzkumných výsledků. Celkem 21 laureátů si rozdělí více než sedm milionů korun. Ocenění převzali od předsedy Akademie věd ČR Jiřího Drahoše v pražské Lannově vile.

Kardiologové varují před konzumací energetických nápojů u dětí

Kardiologové varují před konzumací energetických nápojů u dětí a dospívajících, mohou u nich vyvolat srdeční arytmii, zvýšit jim prudce tlak nebo přispět k selhání ledvin. V kombinaci s alkoholem mohou být pro nevyzrálý organismus

smrtící. Varování zveřejnili kardiologové v Praze na 49. výročním sjezdu své evropské organizace AEPC spolu se závěry studie, podle níž jsou české děti v pití těchto nápojů evropskými přeborníky. V Česku je pije 40 % dětí, což je nejvíce ze sledovaných zemí, a dokonce i dvě procenta dětí od dvou do pěti let věku. Čeští náctiletí jsou s 82 % ve spotřebě těchto nápojů druhí po Belgii, kde je pije 85 % dospívajících.

Olomoučtí vědci získali patent na látku s protinádorovým účinkem

Olomoučtí vědci získali evropský patent na nové látku s protinádorovým účinkem. Jde o komplexní sloučeniny na bázi platiny, které jsou účinnější než dnes používaná chemoterapeutika a mají i menší negativní vedlejší účinky. Udělení patentu předcházely mnohaletý výzkum. Jeho získání je prvním krokem k možnému využití těchto látek jako léčiv nádorových onemocnění, informoval ČTK mluvčí Univerzity Palackého v Olomouci Radek Palaščík.

Vědci objevili genetickou nemoc krve, zvyšuje riziko leukémie

Vědci objevili dosud nepopsanou dědičnou krevní nemoc, která se projevuje sníženým počtem krevních destiček. Vzácná genová mutace zvyšuje riziko propuknutí leukémie. Na dlouholetém výzkumu pracovali experti z Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně společně s laboratořemi v Itálii a Spojených státech. Objev zveřejnil vědecký časopis *Nature Genetics*. K odhalení dědičné genetické mutace vedl lékaře nestandardní případ pacientky, jež se před 25 lety vyléčila z akutní lymfoblastické leukémie, avšak poté měla nevysvětlitelný a přetrvávající nízký počet krevních destiček. „Když se jí narodily děti, zjistilo se, že i ony mají nižší počet destiček. Právě to nás nasměrovalo k hledání genetické příčiny tohoto stavu,“ uvedl hematolog Michael Doubek. Nakonec lékaři v rodině odhalili mutaci genu ETV6, který je zodpovědný za krvetvorbu.

Monografie Česká paměť zkoumá národní paměť a české dějiny

Netradiční pohled na vybraná témata českých dějin 20. století i vztah minulosti a současnosti nabízí nová kolektivní monografie *Česká paměť*. Připravili ji pracovníci Památníku Lidice a Akademie věd ČR. Texty napsalo dvanaásť uznávaných historiků a politologů i mladých badatelů, kteří se zabývali zkoumáním paměti v souvislosti s českými dějinami, jaká skutečně je a co ji utvářelo.

VZPOMÍNKA

Emil rytíř Škoda (Emil Ritter von Skoda, 18. 11. 1839, Plzeň – 8. 8. 1900 Selzthal, Štýrsko)

Emil rytíř Škoda byl významný český podnikatel, technik a velkopodnikatel. Je zakladatelem největší strojírenské továrny Škoda v Plzni. O Škodovi se říkalo, že chce o všem rozhodovat, což se již vymykalo tehdy modernímu trendu, který kvůli stále složitějším technologickým procedurám i narůstajícímu počtu zaměstnanců vyžadoval, aby se vel-

cí šéfové zabývali jen klíčovými záležitostmi ekonomiky, financí a celkové podnikové koncepce.

Valtr Komárek (10. 8. 1930 – 16. 5. 2013) – český ekonom, prognostik, politik.

Komárek se jako ekonom a prognostik stal jednou z tváří sametové revoluce v roce 1989. Zažil deportaci do koncentračního tábora. Bývalý komunist, přítel legendár-

ního Che Guevary, někdejší ředitel proslulého Prognostického ústavu Akademie věd a bývalý místopředseda vlády Národního porozumění.

Jiří Kotalík (22. 7. 1920 – 26. 1. 1996) – český historik umění.

Je jedním z nejvýraznějších představitelů českých dějin umění, absolvent oboru dějiny umění a historie na MU v Brně a UK v Praze a někdejší ředitel Národní galerie.

Antonín Matějček (31. 1. 1889 – 17. 8. 1950) – český historik umění.

První český autor dějin světového umění, průbojný organizátor našeho nového kulturního života a velká vědecká osobnost, jež české dějepisectví umění povznesla na stupeň mezinárodního významu.

Arnold Jirásek (3. 7. 1887 – 28. 7. 1960) – český akademik, chirurg a popularizátor medicíny.

Miroslav Plzák (25. 8. 1925 – 13. 11. 2010) – český lékař, přední psychiatr a sexuolog.

Plzák proslul jako populární klasik manželské terapie a zakladatel Linky důvěry.

Jan Antonín Baťa (7. 3. 1898 – 23. 8. 1965) – český podnikatel.

Jan Antonín Baťa s manželkou

„Pravda vyjde najevo jako olej na vodu,“ to bylo oblíbené rčení Jana Antonína Bati. Brazilci si tohoto českého emigranta natolik vážili, že ho navrhli na Nobelovu cenu míru.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Rakousko nevyklučuje podání žaloby na ČR kvůli jaderným elektrárnám

Rakousko nevyklučuje, že na Českou republiku podá žalobu u Soudního dvora Evropské unie. Vadí mu, že Česko chce postavit nové reaktory. Zatím však Vídeň čeká na to, zda česká vláda pro takový projekt schválí státní podporu. Řekl to rakouský ministr životního prostředí Andrä Rupprechter. Rakouští politici dávají opakovaně najevo, že státní dotace do jaderné energetiky by považovali za nepřijatelné.

Rakouští politici kritizují plány ČR postavit nové reaktory

Mluvčí rakouských vládních sociálních demokratů (SPÖ) pro otázku životního prostředí Hannes Weninger a hornorakouský ministr životního prostředí Rudolf Anschöber kritizovali plány české vlády vybudovat nové jaderné reaktory. Jaderná energie podle nich nemá budoucnost a rozšiřování jaderných elektráren by prý nemělo být podporováno evropskými subwencemi. Sociální demokrat Weninger v prohlášení uvedl, že jaderná energie je „neovladatelná a neobstojí na trhu“, protože je „ekonomicky nerenovatibilní“. Politik ze země, která se vzdala využívání energie ze štěpení jádra, tak reagoval na český plán rozvoje jaderné energetiky.

CVVM: Většina Čechů je pro zachování a růst jaderné energie

Většina Čechů je pro zachování nebo navýšení podílu jaderné energetiky na výrobě elektřiny. Téměř polovina lidí je také pro dostavbu třetího a čtvrtého bloku jaderné elektrárny Temelín. Vyplývá to z květnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR. Větší obavy z používání jaderné energie má třetina Čechů. K rozší-

ření výroby jaderné energie se staví kladně 22 % lidí, podle 45 % by měl podíl jádra zůstat na současné úrovni. Skupina lidí, která by uvítala snížení podílu jaderné energetiky, je 22 procent, zbývajících 11 % neví. Žádný strach nemá z jaderné energie 23 % Čechů a dalších 40 % má pouze malé obavy. Střední obavy vyjádřilo 24 % lidí a velké 9 procent. Vládě důvěřuje při rozhodování o jaderné energetice více než polovina Čechů. CVVM provedl průzkum od 11. do 18. května. Zúčastnilo se ho 1 043 obyvatel České republiky starších 15 let.

Ochranáři nechali upravit zničenou historickou papírnu v Podyjí

V Národním parku Podyjí u Hnanic na Znojemsku nechali ochranáři s vodohospodářmi upravit areál historických papíren. Původně šlo o rozpadající se kamenný objekt, jehož zdi hrozily zřícením. Nyní je zpevněný, zbavený náletových dřevin a přístupný turistům. Opraven je i nedaleký náhon na řece Dyji, řekl ČTK mluvčí parku David Grossmann. Práce přišly na šest milionů korun, většinu uhradil stát. Papírna stojí v místě nazývaném Devět mlýnů. Kdysi jich v této oblasti stálo skutečně devět, a právě podle toho jej lidé pojmenovali. Z mlýnů se zachoval jediný. Ten za první republiky předělal brněnský podnikatel na papírny. Devět mlýnů patří k nejvyhledávanějším lokalitám Podyjí. Leží těsně pod vinicí Šobes, o níž odborníci mluví jako o nejkrásnější vinici na Moravě.

Voda v Dejvicích je nezávadná, nemocných je nejméně 460

Rozbory podle hygieniků ukázaly, že voda v pražských Dejvicích a Bubenči už neobsahuje bakterie ani viry. Je tedy po čtyřech dnech pitná a lidé ji mohou z kohoutků pít. Na jednání pražského zastupitelstva to řekla hygienička hlav-

ního města Zdeňka Jágrová. Podle ní podobnou epidemii Česko nezažilo od sedmdesátých let. Jak řekla, hygienici evidují nejméně 460 nemocných, kteří vyhledali lékařskou pomoc. Nemocných, kteří své potíže řešili doma, je ale řádově více, upozornila Zdeňka Jágrová.

Nová koncepce počítá až s 30 procenty energie z obnovitelných zdrojů

Nová energetická koncepce České republiky počítá s tím, že obnovitelné zdroje budou v zemi vyrábět až 30 % energie. Největší objem vyprodukuje jaderné elektrárny Dukovany a Temelín. Ty mají v součtu zajistit až 50 % energie. Předseda vlády Bohuslav Sobotka (ČSSD) při návštěvě Temelína řekl, že v budoucnosti by se mohl poměr obnovitelných zdrojů ještě zvýšit.

Vládní koncepce rozvoje energetiky počítá se stavbou dvou nových bloků v jaderných elektrárnách v Dukovanech i v Temelíně. Stavba prvního z nich by měla vzhledem ke stáří elektrárny začít v Dukovanech. Výběrové řízení na dodavatele nového bloku by podle premiéra mělo být zahájeno koncem roku 2016.

Zdravotníkům ztěžovalo v Nepálu práci vedro, vlhko a prach

Čeští zdravotníci, kteří v Nepálu za uplynulý měsíc ošetřili přes 1 100 lidí zraněných při zemětřeseních, pracovali v mimořádně obtížných klimatických podmínkách. Denní teploty okolo 40 stupňů Celsia, vysoká vlhkost a především prašnost, před níž se nedalo uniknout, ztěžovala ošetřování lidí, z nichž někteří měli kromě zlomenin a pohmožděnin i velmi složitá poranění. Novinářům to řekl odborný vedoucí týmu, lékař Petr Nestrojil. „Zranění k nám putovali pěšky, sami nebo za pomoci svých blízkých, i tři až čtyři hodiny. Mnozí měli starší poranění a jejich rány již byly infikované,“ uvedl lékař. V paměti mu utkvěla žena, která si poranila páteř, když při zemětřesení vyskočila z prvního patra rozpadajícího se domu.

Skupina působila ve městě Melamči, asi 40 kilometrů severovýchodně od Káthmándú. U trosk z toho, co z města zbylo, vytvořili tábor. Tým tvořený devíti lékaři a deseti zdravotními sestrami se pustil do práce po šesti dnech. Složitě případy odvážel vrtulník na další ošetření do jiných nemocnic. „Když už se zdálo, že nejhorší vlnu zraněných máme za sebou, přišlo další zemětřesení,“ uvedl Nestrojil. Asi nejtěžší byla pro zdravotníky situace, kdy po něm museli ošetřovat skupinu dětí, které popadaly ze stromu a byly těžce zraněné.

Češi svou životní situaci vnímají jen o málo hůř, než je průměr EU

V hodnocení své životní situace jsou Češi v Evropské unii velmi lehce pod průměrem. Plyne to z průzkumu, který zveřejnil Eurostat. V souhrnu sledovaných aspektů, jako jsou osobní vztahy, životní prostředí, ale i využití času, zaměstnání nebo finanční situace, byli z evropské osmdvacítky nejspokojenější lidé v Dánsku, Finsku a Švédsku. Nejmenší celkovou spokojenost se životem projevovali Bulhaři. S průměrnou hodnotou 7,8 na škále od nuly do 10 bodů byla oblast osobních vztahů nejlépe celoevrop-

sky hodnoceným aspektem vlastní životní situace dotazovaných. Češi byli v této věci dokonce ještě optimističtější a osobní vztahy „oznámkovali“ hodnotou 8,1 bodu. Spokojenost se vztahy přitom byla nejvýše hodnocena ve většině zemí EU. Nejméně byli lidé v EU spokojeni se svou finanční situací. Úplně nejhůř svou finanční situaci přitom nevnímají krizí stíhaní Řekové (4,3 bodu), ale Bulhaři. Ti svou nespokojenost vyjádřili na desetibodové škále velmi nízkou hodnotou 3,7. Češi jsou ve vnímání své finanční situace přesně na celoevropském šestibodovém průměru.

V Troji vykvetla unikátní orchidej, jinde v Evropě ji nepěstují

V botanické zahradě v pražské Troji vykvetla unikátní orchidej *Neuwiedia zollingeri javanica*. Jinde v Evropě se je nedaří po převozu z jihovýchodní Asie pěstovat, v Praze rostou už tři roky. Květy jsou tři centimetry velké, mají sytě žlutou barvu a zvenčí jsou pokryté dlouhými chlupy. Botanická zahrada doufá, že se podaří z květů získat semena a vzácnou orchidej rozšířit do expozic. Rostlina kromě květu připomíná spíš palmu než orchidej. Tento konkrétní poddruh orchideje roste pouze ve Vietnamu, na Borneu, Jávě, Sumatře a Bali.

Kouření v restauracích vadí v ČR stále více lidem

Kouření v restauracích, kavárnách či barech vadí v Česku stále více lidem, ukázal letošní výzkum Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (FSV UK) a agentury Ipsos. Oproti roku 2012 stoupl jejich počet o deset procentních bodů na 52 procent. Razantně také přibýlo těch, kteří by rozhodně zákaz kouření uvítali, z 28 na 40 procent, řekl vedoucí studentského projektu FSV UK Miroslav Slíž. V ČR kouří třetina dospělých. „Letošní průzkum ukázal jasný nárůst lidí, kteří by rozhodně uvítali zákaz kouření v restauracích,“ řekl s tím, že celkově si zákaz kouření v restauracích přeje 78 % dotázaných. Výsledky byly zveřejněny při příležitosti Světového dne bez tabáku, který je 31. května. Zákaz kouření v restauracích platí ve většině zemí EU.

Zájemci o „zelené dotace“ už poslali na fond žádosti za 123 milionů

Zájemci o dotace na zateplení budov a energetické úspory za jeden týden podali žádosti za více než 123 milionů korun. Na Státní fond životního prostředí došlo celkem 459 žádostí, řekla ČTK mluvčí ministerstva životního prostředí Petra Roubíčková. Žádosti podle ní každým dnem rychle přibývají. To je téměř 11 % z celkové částky 1,1 miliardy korun, která je pro letošek připravena. Z toho 600 milionů by mělo jít na rodinné domy a půl miliardy na pražské bytovky.

Majitelé domů si za nové energetické průkazy připlatí

Majitelé domů si za nové energetické průkazy budov připlatí až desetitisíce korun. Průkazy totiž budou muset obsahovat nové doporučení, jak konkrétně na energiích ušetřit. Uvedl to v novém vydání časopis *Týden*. Podle něj změ-

nu podoby průkazů přináší novela vyhlášky o energetické náročnosti budov, kterou muselo připravit ministerstvo průmyslu a obchodu pod hrozbou sankcí ze strany Evropské komise. Ministerstvo podle týdeníku nemá přesně proočteno, jak velký dopad bude mít změna na cenu průkazů. Předpokládá, že náklady vzrostou v průměru zhruba o desetinu. Podle expertů prý ale zdražení bude vyšší.

Průkaz energetické náročnosti musejí mít od ledna majitelé budov s plochou nad 1 500 metrů čtverečních. Vlastníci bytových domů, administrativních budov, stavebníci a společenství vlastníků si budou muset takzvané energetické štítky nechat zpracovat podle nedávné novely pouze v případech prodeje nebo pronájmu těchto staveb.

Devadesátiny slaví propagátor zdravé výživy Rajko Doleček

Devadesátiny oslavil v pondělí 1. června propagátor zdravé výživy Rajko Doleček. Český lékař česko-srbského původu je autorem více než dvou set odborných publikací na téma zdravé výživy, endokrinologie, diabetologie i stárnutí. Jeho lékařská kariéra je spjata s Fakultní nemocnicí Ostrava. Především v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století byl znám z televizních pořadů, jako byl například *Nebezpečný svět kalorií*. Velmi se angažuje za srbský národ, věnuje se mu například v knihách *Necenzurované obrazy z dějin jihoslovanských bratrů* (2007) nebo *Rozhovory s generálem Mladičem* (2010).

Plzeňská ZOO otevřela expozici nejjedovatějších hadů

Plzeňská zoologická zahrada otevřela svou letošní hlavní novinku – expozici Království jedu s dvanácti druhy jedovatých hadů čtyř světadílů. Nikde jinde v ČR tak rozsáhlá veřejně přístupná kolekce jedovatých hadů není. Mezi více než třemi desítkami hadů nechybí čtyřka nejjedovatějších druhů – kobra královská, jež je zároveň i nejdelším jedovatým hadem světa, mamba černá, tajpan černohlavý a křo-

vinář němý, řekl při otevření expozice v opraveném starém tropickém pavilonu Z ředitel ZOO Jiří Trávníček. Zřízení expozice mimořádně náročné na bezpečnost návštěvníků i chovatelů stálo tři miliony korun.

V Praze vznikne nová záchraná stanice pro zraněná zvířata

Praha v následujících čtyřech letech postaví novou záchranou stanici pro volně žijící živočichy v Jinonicích. „Nynější provizorní stav areálu přestává být udržitelný,“ tvrdí radní Jana Plamínková (Trojkoalice/STAN). Půjde o investici v řádu desítek milionů korun. Přesný rozpočet zatím není znám. Pražská záchraná stanice ročně ošetří 2 500 zraněných zvířat. Nejčastějšími zvířecími pacienty v Praze bývají poštolky, rorysi, holubi, ježci, netopýři a zajáci.

Dvorská ZOO je znovu členem asociace evropských zahrad

Zoologická zahrada ve Dvoře Králové se znovu stala členem Asociace evropských zahrad a akvárií (EAZA). Zahradě se tím otevírají možnosti chovu nových druhů vzácných zvířat, informoval ČTK Martin Holec z tiskového odboru hradeckého hejtmanství. Zahrada pod vedením bývalé ředitelky Dany Holečkové asociaci opustila v roce 2010. V roce 2012 byla ZOO vyloučena i ze Světové asociace zoologických zahrad (WAZA), ve stejném roce Holečková skončila ve funkci. Novým ředitelem se stal Přemysl Rabas a ZOO loni na jaře podala přihlášku na znovupřijetí do evropské asociace. Podle Martina Holka se zatím jedná o dočasné dvouleté členství. „Ze začátku zřejmě budeme pod nějakou přísnější kontrolou, ale to se dalo očekávat a není na tom nic špatného,“ uvedl hejtmanův náměstek Otakar Ruml (KSČM). Podle ředitele Přemysla Rabase bude mít ZOO díky členství v EAZA lepší pozici pro získávání nových druhů zvířat, už v létě by měla dostat vzácné primáty drily. Díky členství podle Přemysla Rabase ožívá i plán na chov goril či hrochů.

ARCHEOLOGIE

Na Karlštejně byla objevena chodba z přelomu 15. a 16. století

Pod hlavním nádvořím hradu Karlštejn byla objevena gotická spojovací chodba z přelomu 15. a 16. století, o jejíž existenci se dosud pouze spekulovalo. Podle archeologů je to nejvýznamnější objev na Karlštejně od jeho přestavby na konci 19. století. Návštěvníci by si chodbu mohli prohlédnout do tří let. Informovala o tom Česká televize. Gotický hrad Karlštejn založil v roce 1348 český král a římský císař Karel IV.

Na tvrzi v Kurovicích byla objevena černá kuchyně ze 14. století

Na tvrzi v Kurovicích na Kroměřížsku byla objevena černá kuchyně z konce 14. století, řekl ČTK předseda Sdru-

žení pro záchranu a obnovu tvrze Kurovice Martin Malina. Tvrz, kterou odborníci označují za jedinečnou ukázkou sídla středověké nižší šlechty na Moravě, sdružení od roku 2006 opravuje. Víkendové historické dny na tvrzi připomněly 740 let od první písemné zmínky o Kurovicích. Tvrz zaplnili šermíři a příznivci historie, vystupovalo 150 účinkujících, kteří předváděli souboje.

Spojení Liberečanů s vojáky ze sedmileté války genetika nenašla

Spojení Liberečanů s vojáky ze sedmileté války, jejichž pozůstatky objevili archeologové při rekonstrukci Nerudova náměstí v Liberci, zatím genetické testy neodhalily. Na přednášce věnované genetickému původu Liberečanů to řekl archeogenetik Daniel Vaněk, který analýzu zpracovával. Vědec se mimo jiné podílel na identifikaci obětí z ma-

sových hrobů po válce v Jugoslávii a spolupracuje také s kriminalisty. Zkoumání kosterních pozůstatků v Liberci i testování obyvatel bude podle něj pokračovat.

V posledních pěti letech objevili archeologové při velkých stavbách na Liberecku desítky koster. „Máme 320 koster z Raspenavy, 97 z Hrádku nad Nisou a 157 z Liberce, to jsou největší soubory koster našich prapředků, které chceme postupně prozkoumat,“ řekl ČTK archeolog Severočeského muzea v Liberci Petr Brestovanský. Ne všechny ale bude možné genetickým testům podrobit, kostry z Hrádku už archeologové vrátili do země. „Před pěti lety jsme nevěděli to, co víme dnes,“ přiznal archeolog. Právě genetické

zkoumání může podle Brestovanského ukázat, jak různorodé je osídlení Liberecka, odkud předkové zdejších obyvatel přišli.

Dobře zachované kostry vojáků z 18. století, kteří zemřeli za sedmileté války po bitvě u Liberce, odkryli archeologové při rekonstrukci Nerudova náměstí před čtyřmi lety. Vojáci v letech 1757 a 1758 podleli následkům bitvy nebo epidemii skvrnitého tyfu, která po ní následovala. V místě bývalého lazaretu bylo pochováno několik stovek lidí, poprvé se však archeologům podařilo najít pozůstatky těl, která umožnila i nejsložitější výzkumy včetně genetických testů.

DOPRAVA

Ministerstvo ČR chystá od ledna zavedení nových dopravních značek

Od příštího ledna by se na tuzemských silnicích měly objevit nové dopravní značky. Počítá s tím návrh vyhlášky, který poslalo ministerstvo dopravy do meziresortního připomínkového řízení. Mezi novými značkami, které úřad plánuje zařadit mezi současné, je například cedule upozorňující na zvýšený pohyb chodců, doplňková cedulka označující jezdce na kolečkových bruslích nebo na vozítku segway. Chystá se i značka zákazu předjíždění pro kamiony. Na cedulích upozorňujících na pohyb domácích a divokých zvířat by se mohla objevit i jiná zvířata než jelen nebo skot. „Dnes existuje pouze symbol krávy (který značí obecně dobytek) a skákající jelen (který značil pohyb lesní zvěře). Nově bude možné na značku umístit i symbol jiného zvířete – koně, žabu a další. Budou označovat zónu, kde zvěř migruje přes komunikaci,“ řekl ČTK mluvčí ministerstva dopravy Zdeněk Neusar.

V Praze by mohlo vzniknout skoro 30 nových železničních zastávek

Na území Prahy by mohlo v budoucnu vzniknout téměř třicet nových železničních zastávek. Vybudovány mají být v rámci zkvalitnění železničního propojení Prahy a Středočeského kraje. Vyplývá to z materiálu, který projednával magistrátní výbor pro dopravu a který má ČTK k dispozici. Stavět se má i v centru, kdy má být nová zastávka na Výtoni v Podskalí – její výhodou by bylo napojení na tramvaje a nedaleké metro B, v jejím okolí je v docházkové vzdálenosti i několik památek včetně Vyšehradu. Vznik nových zastávek by přivítaly České dráhy (ČD). Kdy by mohly začít nové zastávky vznikat, není z materiálu jasné, stejně tak, kdo by jejich vznik financoval.

Česko čekají rekordní uzavírky silnic, najít objížděku bude těžké

Česko o prázdninách čekají dosud největší uzavírky silnic, stát na jejich rekonstrukce krajům poslal 4,4 miliardy korun. Další 200 milionů korun získá Praha. Ministr dopravy Dan Ťok (za ANO) na setkání lídrů českého stavebnictví upozornil, že bude problém najít objížděné trasy. Přesný

plán uzavírek ministerstvo zatím nemá k dispozici. Situaci navíc komplikuje rekonstrukce vyčíslené dálnice D1, kde se bude pracovat hned na pěti úsecích.

Vídeňské hlavní nádraží v jízdním řádu 2016

V souvislosti s blížícím se dokončením stavebních prací na Hlavním nádraží ve Vídni (Wien Hbf), tedy napojením nástupišť 3-12 na předpolí na východní straně stanice a tím jeho plném zprovoznění, se objevil i první předběžný seznam všech vlaků osobní dopravy, které během 24 hodin projedou přes tato nástupiště v jízdním řádu 2016. Mělo by to být 309 vlaků jedoucích denně a dalších asi 200, které pojedou jen v některé dny v týdnu, nebo sezónně. Podle toho budou od 13. 12. 2015 všechny vlaky ze/ve směru Linz – Salzburg vedeny tunelem (Lainzer Tunnel) přes Meidling přímo na hlavní nádraží Wien Hauptbahnhof, žádný dálkový spoj již nepojede na/z nádraží Wien Westbahnhof. To se týká i mezinárodních vlaků z/do Polska, Česka, Rumunska a Srbska, i ty budou mít výchozí/konečné stanice na Wien Hbf.

Vlaky kategorie ICE, které jezdí z/do Německa přes Passau, již nebudou jezdit až na letiště, ale ukončí svou jízdu rovněž na Hlavním nádraží. Dálkovou dopravu mezi stanicemi Wien Hbf a Flughafen Wien Schwechat mají obstarávat v půlhodinovém taktu vlaky kategorie RJ (34) a IC (33). Kromě toho budou na letiště z centra Vídně i nadále vedeny vlaky CAT a rychlodráhy linky S7.

J. Zajíček

Sasko stojí o vysokorychlostní trať z Drážďan do Prahy

Drážďany a Prahu by měla spojit nová vysokorychlostní železnice vedená tunely pod Krušnými horami. Serveru německého deníku *Freie Presse* to řekl saský zemský ministr dopravy Martin Dulig, který chce trasu železnice prosadit do spolkového plánu na výstavbu dopravní infrastruktury. Podle něj má návrh podporu Česka i Evropské komise. Koordinátor Evropské komise Mathieu Grosch řekl *Freie Presse*, že trať z Drážďan do Prahy by měla být součástí transevropských dopravních sítí a měla by zajistit kvalitní propojení severní a jižní části kontinentu.

Svetový kongres esperanta bude na Slovensku

V roku 2016 sa bude po prvýkrát na Slovensku konať Svetový kongres esperanta. Konkrétne pôjde o 101. ročník tohto kongresu, ktorý bude hostiť v Nitre. Termín je naplánovaný, ako každoročne, na 8 dní od soboty do soboty, čiže od 23. do 30. júla 2016, a bude tak súčasťou konferencií, výstav, koncertov a ďalších podujatí. Slovenská esperantská federácie (SKEF) je hlavným organizátorom podujatia. Akcia ma vylepšiť obraz Slovenska vo svete, ako aj okoreniť miestny turizmus. Slovenská pošta bude tlačiť špeciálne poštové známky s esperantským motívom.

Program kongresu zahrňuje: zoznamovací večer, slávnostné otvorenie, výročné schôdze, zasadnutia sekcií, zasadnutie výboru UEA, umelecké večery, kultúrne večery, kongresová univerzita, divadelné predstavenia, medzinárodný ples, návšteva mesta, zájazdy, prijatie účastníkov na radnici, prijatie zástupcov na veľvyslanectvách atď.

Svetový kongres esperanta je medzinárodné esperantské stretnutie, ktoré sa koná už vyše 100 rokov. Kongres sa koná každý rok od roku 1905, okrem obdobia prvej a druhej svetovej vojny. Prvý esperantský kongres sa konal od 5. do 13. augusta 1905 v Boulogne-sur-Mer vo Francúzsku. Podujatie sa každý rok naplánuje na inom mieste. V súčasnosti sa v rôznych slovenských mestách každoročne koná Letná škola esperanta s účasťou vyše 200 ľudí z približne 25 krajín sveta.

Esperantu sa na Slovensku venovali osobnosti ako Ján Valaštan-Dolinský či Martin Benka. Z roku 1907 pochádza prvá učebnica esperanta v slovenčine, na ktorej vzniku pracoval Albert Škarvan.

Esperanto alebo aj Lingvo Internacia – „medzinárodný jazyk“ – je najrozšírenejší medzinárodný plánový jazyk. Pochádza už od roku 1887, kedy ho zverejnil lekár L. L. Zamenhof. Jeho cieľom bolo vytvoriť ľahko naučiteľný a použiteľný neutrálny jazyk, ktorý by uľahčoval medzinárodnú komunikáciu. Esperanto sa síce v žiadnom štáte nepoužíva ako úradný jazyk, no používa ho komunita približne 100 000 až 2 000 000 ľudí, z čoho približne 1 000 tvoria rodení hovoriaci. V súčasnosti sa esperanto využíva pri cestovaní, korešpondencii, medzinárodných stretnutiach a kultúrnych výmenách, kongresoch, vedeckých diskusiách, v literatúre, divadle a kine, hudbe, spravodajstve, rozhlasovom a televíznom vysielaní.

Francúzsky veľvyslanec udelil štátne vyznamenanie na Slovensku

Francúzsky veľvyslanec Didier Lopinot prišiel dňa 28. 5. 2015 na návštevu do Kežmarku, kde udelil vyznamenanie vedúcemu rómskeho folklórneho súboru Kesaj Tchave Ivanovi Akimovi. Konkrétne išlo o udelenie štátneho vyznamenania Rytier Národného rádu, ktoré mu francúzsky veľvyslanec udelil v obrazovej sieni kežmarského hradu. Získal ho hlavne za zásluhy, keďže v tejto krajine je známy v hudobných a kultúrnych kruhoch. So svojím súborom vystupuje na rôznych festivaloch a iných podujatiach vo Francúzsku.

Ivan Akimov je hlavou rómskeho súboru Kesaj Tchave už 15 rokov a momentálne má súbor približne 50 členov. Obdivuhodný je fakt, že sa tento súbor preslávil skôr

za hranicami Slovenska, a to najmä vo Francúzsku, než na domácej pôde.

Vyznamenaný Ivan Akimov

Vznikne register adries na Slovensku

Na Slovensku bude od júla vytvorený register presných údajov o všetkých adresách v štáte. Tento register vznikne na základe zákona o registri adries z dielne ministerstva vnútra. Návrh zákona o registri adries, ktorý 11. februára 2015 schválila vláda, vypracovalo ministerstvo vnútra na základe Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy. Register adries sa vypracoval v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Počas leta bude na základe plánov rezortu spustený Informačný systém Registra adries.

Register adries bude obsahovať informácie o všetkých adresách a adresných bodoch bytových a nebytových budov, bez väzieb na osoby, ktoré disponujú právami k týmto budovám.

Okrem tohoto návrhu ministerstvo vnútra novelizovalo aj zákon o občianskych preukazoch. Pôjde o to, aby bolo možné elektronicky požiadať o vydanie nového občianskeho preukazu pri skončení doby jeho platnosti alebo pri zmene trvalého pobytu. Pomocou internetu by sa v budúcnosti mala dať nahlásiť aj strata alebo krádež občianskeho preukazu.

Výmena častí územia s Maďarskom

Na slovensko-maďarských hraniciach sa budú konať úpravy spoločných hraníc. Uvádza sa to v dokumente názvom Návrh na uzavretie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Maďarskom o štátnej hranici, ktorý ministerstvo vnútra predložilo na rokovanie vlády. Navrhované úpravy na Slovensku sa budú týkať územia pri rieke Ipel' v katastrach obcí Leľa, Salka a Malé Kosihy v okrese Nové Zámky, Ipel'ský Sokolec, Kubáňovo a Šahy v okrese Levice a Šiatorská Bukovinka v okrese Lučenec. Pôjde tak o výmenu asi 17 hektárov územia na oboch stranách. Podľa ministerstva vnútra sa výmeny musia spraviť kvôli zmenám koryta rieky Ipel', ktoré spôsobili rôzne vodohospodárske úpravy.

Slovensko-maďarské zmluvy o hraniciach tiež uvádzajú vybudovanie kanalizácie samosprávou maďarskej obce

Somaskóujfalu, ktorá siaha na územie Slovenskej republiky pri obci Šiatorská Bukovinka. Zmena územia má teda zlepšiť jej riadnu prevádzku a údržbu bez prekračovania štátnej hranice.

Ceny festivalu *Nová dráma/New Drama* 2015 sú rozdané

Na záverečnom ceremoniáli jubilejného ročníka festivalu *Nová dráma/New Drama 2015* v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava sa udelili tri festivalové ceny a ceny súťaže *Dráma*. Hlavnú pozornosť malo vyhlásenie Grand Prix *Nová dráma/New Drama 2015*, ktorú získala inscenácia *Desatoro* Činohry Slovenského

ho národného divadla. Desať autorských inscenácií, desať prikázaní v netradičných priestoroch novej budovy SND hovoria o zložitej téme, zaťaženej množstvom predsudkov a apriórnych výkladov.

V Bratislave sa v piatok 15. mája skončil jedenásty ročník festivalu inscenácií súčasnej drámy. Súčasťou záverečného ceremoniálu festivalu v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava bolo odovzdávanie troch festivalových cien a cien súťaže *Dráma*. Vyvrcholením celého podujatia a tiež programovej sekcie Focus Nemecko bola inscenácia *Spomienka na bojové polia 1914/2014* berlínskeho divadla HAU Hebbel am Ufer v réžii Hansa Wernera Kroesingera.

Festivalovým divákom, ktorí mali možnosť hlasovať počas celého festivalu, sa najviac páčila inscenácia *Majster a Margaréta* v režijnom spracovaní Ondreja Spišáka. Na bratislavskom festivale sa s ňou v divadelnom šapito predstavilo Teatro Tatro z Nitry. Cenu bratislavského diváka prebral dvorný scénograf Teatra Tatro František Lipták. Prekvapenie prinieslo vyhlásenie Ceny študentskej poroty. Názor deviatich účastníkov Seminára mladej kritiky pod vedením Martina Ciela sa vzácné zhodol s bratislavskými divákmi a cenu udelili tiež inscenácii *Majster a Margaréta* divadla Teatro Tatro. Zvláštnu cenu poroty za inovatívnu prácu s textom a vysokú kvalitu inscenácie, dosiahnutú napriek podmienkam v slovenskom nezávislom divadle, získala inscenácia Debris Company *Clear* v réžii Jozefa Vlka. Cenu odovzdala čestná riaditeľka festivalu Zuzana Kroneřová umeleckému šéfovi súboru Debris Company Jozefovi Vlkovi.

Predsedníčka trojčlennej medzinárodnej poroty Kristina Matvienko oznámila víťaza ceny Grand Prix *Nová dráma/New Drama 2015*. Cenu získal projekt Činohry Slovenského národného divadla *Desatoro*. Cenu prevzal riaditeľ Činohry Slovenského národného divadla Roman Polák.

V slávnostný večer sa udeľovali aj ceny súťaže pôvodných dramatických textov divadelných hier v slovenskom a českom jazyku *Dráma 2014*. Prvá cena súťaže sa rozhodla odborná porota neudelíť. Na druhom mieste sa umiestila Jana Ondrušová s textom *Historiky utorkovej noci*. Na treťom mieste sa umiestnili dva texty: *Rukojemníci* autora Petra Scherhaufera a *Christmas Eve Babe* Kaji Kowalczu-

kovej. Cenu Rádia Devín získal Ervín Hodulík za text *Dva ja*. Cenu odovzdal Ján Šimko z Rádia Devín.

Ceny súťaže *Dráma 2014*:

1. miesto: neudelené
  2. miesto: Jana Ondrušová: *Historiky utorkovej noci*
  3. miesto: Kaja Kowalczuková: *Christmas Eve Babe*
  3. miesto: Peter Scherhauffer: *Rukojemníci*
- Cena Rádia Devín: Ervín Hodulík: *Dva ja*

Ceny festivalu *Nová dráma/New Drama 2015*

Cena bratislavského diváka: Michail Bugakov – Ondrej Spišák: *Majster a Margaréta*, Teatro Tatro, Nitra, réžia: Ondrej Spišák

Cena študentskej poroty: Michail Bugakov – Ondrej Spišák: *Majster a Margaréta*, Teatro Tatro, Nitra, réžia: Ondrej Spišák

Zvláštna cena poroty za inovatívnu prácu s textom a vysokú kvalitu inscenácie, dosiahnutú napriek podmienkam v slovenskom nezávislom divadle: Debris Company, Bratislava: Peter Lomnický: *Clear*, réžia: Jozef Vlk

Grand Prix *Nová dráma/New Drama 2015*: *Desatoro*, Činohra Slovenského národného divadla, Bratislava, réžia: Anna Petrželková / Kamil Žiška / Ján Luterán / Sláva Daubnerová / Iva Jurčová / Lukáš Brutovský / Anti Korenči a Juraj Bielik / Marián Amsler / Júlia Rázusová / Michal Vajdička

Jedenásty ročník festivalu *Nová dráma/New Drama 2015* priniesol to najzaujímavejšie spomedzi inscenácií súčasnej drámy. Festival, ktorý od roku 2005 pripravuje Divadelný ústav, sa udomácnil v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava, A4 – priestore súčasnej kultúry, Činohre Slovenského národného divadla, Divadle elledanse, Divadle Aréna, Divadle Ticho a spol. a v šapito Teatro Tatro. O tri ceny festivalu *Nová dráma/New Drama 2015* sa uchádzalo 11 inscenácií. Hlavnú cenu za najlepšiu inscenáciu festivalu Grand Prix *Nová dráma/New Drama 2015* udelila medzinárodná porota v zložení Kristína Matvienko (RUS), Jana Binder (DE), Ján Šimko (SK). Študenti, účastníci kritického seminára, rozhodli o Cene študentskej poroty. Diváci po každom predstavení hlasovali za svoju najobľúbenejšiu inscenáciu. Ich voľba rozhodla o inscenácii, ktorá dostala divácku cenu – Cenu bratislavského diváka. Okrem súťažnej prehliadky inscenácií bol jeho súčasťou aj bohatý sprievodný program. Tvorili ho inscenované čítania, výstava fotografií, prednášky a diskusie s dramatikmi a tvorcami, workshop, kritický seminár, medzinárodná konferencia. Program Novej drámy spestrila zahraničná sekcia Focus venovaná nemeckému divadlu. Patrónkou Novej drámy 2015 sa stala dramatička Dea Loher, ktorá predstavila publikáciu svojich hier a viedla Master class v Goetheho inštitúte v Bratislave. Do Bratislavy prijal pozvanie divadelný teoretik Jürgen Berger a divadlo HAU Hebbel am Ufer inscenáciou *Spomienka na bojové polia 1914/2014* zavŕšilo v Mestskom Divadle P. O. Hviezdoslava šesťdňový festival novej drámy.

Porota

Kristína Matvienko – divadelná kritička a teatrologička; Jana Binder – riaditeľka Goetheho inštitútu v Bratislave; Ján Šimko – divadelný a rozhlasový dramaturg, režisér a publicista.

Dramaturgická rada

Inscenácie do hlavnej súťaže a to najzaujímavejšie z novej drámy vybrala dramaturgická rada. Tento rok pracovala v zložení: teatrologičky Dária Fojtíková Fehérová, Martina Ulmanová a teatroológ Miloslav Juráni. Od novembra do marca vyberali z bludiska inscenácií súčasných dramatických textov vo všetkých divadlách na Slovensku. Sledovali štátne, samosprávne aj nezávislé divadlá a z takmer päťdesiatich inscenácií pripravili výber najzaujímavejších inscenácií súčasných textov, ktoré boli napísané po roku 2000.

Výstava *Obraz, spomienka, svedectvo*

Umelecká fotografia má svoje pevné miesto v divadelnej kultúre. Festivalových návštevníkov o tom presvedčí výstava laureáta druhého ročníka Bienále divadelnej fotografie 2014 Mila Fabiana v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava.

Trojboj

Už tradičnou súčasťou festivalu je aj inscenované čítanie finálnových textov súťaže *Dráma – Trojboj*. Spomedzi množstva prihlásených textov sa do finále súťaže prebojovala trojica finalistov. Trojboj sa uskutočnil v piatok 15. mája 2015 v Modrom salóne Slovenského národného divadla. Meno víťaza súťaže sa verejnosť dozvie až počas slávnostného záverečného odovzdávania cien festivalu.

Dramaticky mladí

Ďalším kúskom festivalového programu bolo inscenované čítanie z dielni kreatívneho písania a slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže dramatických textov autorov do 18 rokov *Dramaticky mladí*, ktoré sa uskutočnilo v 11. mája 2015 v Štúdiu 12.

Festival v číslach

11 domácich inscenácií, 1 zahraničná inscenácia, 5 inscenovaných čítaní, 1 medzinárodná konferencia, 1 Master class, 1 diskusia s tvorcami a dramaturgmi, 1 prednáška Theory Event, 3 prezentácia publikácie, 1 výstava, 4 festivalové ceny, 13 festivalových scén.

Festival *Nová dráma/New Drama 2015* pripravili Divadelný ústav v spolupráci s Bratislavským kultúrnym a informačným strediskom a umeleckou scénou BKIS – Mestským divadlom P. O. Hviezdoslava. Vizuálny koncept festivalu pripravilo kreatívne štúdio Milk. Záštitu nad festivalom prevzal primátor Bratislavy Ivo Nesrovnal. Záštitu nad programovou sekciou Focus Nemecko prevzal veľvyslanec Spolkovej republiky Nemecko J. E. dr. Thomas Götz.

(DÚ)

Európska únia očami drámy / Ódy či frašky?

Projekt *Európska únia očami drámy / Ódy či frašky?* vyhlásil Divadelný ústav pri príležitosti desiateho výročia vstupu Slovenska do Európskej únie. Jeho cieľom bolo stimulovať vznik nových dramatických textov o najmladšom období histórie našej krajiny. Na výzvu zareagovalo dvadsaťdva autorov, ktorí v dramatických textoch reflektovali témy spojené s týmto mílnikom. Súbor hier, po prvýkrát verejne prezentovaných v novembri minulého roka počas *Noci divadiel 2014*, je pestrou paletou autorských poetík a prístupov, kritických i pozitívnych postojov konkrétnych dramatikov. Počas festivalu bola verejnosti predsta-

vená polovica textov z projektu, teda jedenásť hier, ktoré si vybrali jedenásť mladí režiséri – študenti Katedry réžie a dramaturgie Divadelnej fakulty VŠMU, pričom ide o prvú systematickejšiu spoluprácu VŠMU s festivalom *Nová dráma/New Drama*.

Režiséri zapojení do projektu

Divadlo Lab

- Hana Tichá (Viliam Klimáček: *Deň, kedy zomrel Gagarin*)
- Veronika Martinková (Dodo Gombár: *EUROROOM*)
- Magdaléna Žiaková (Silvester Lavrík: *Môže byť vodiaci pes antisemita?*)
- Štefan Bielik (Miklós Forgács: *Villa Agorafóbia*)
- Karol Rédlí (Peter Scherhauer: *Shiny Happy Euro-Kidz!*)
- Veronika Stepanovičová (Iveta Škripková: *Europédia*)
- Maximilián Sobek (Luba Lesná: *Christa a tá mladá*)
- Matej Synak (Dušan Poliščák: *Vrbový háj*)
- Peter Kasten (Zuzana Uličianska: *Die Schwester*)
- Pavol Viecha (Adriana Krupová: *Ešte sa to dá zachrániť*)
- Samuel Chovanec (Eva Maliti: *Identita*)

(DÚ)

Festival Rotenstein na Červenom Kameni

Rotenstein festival je najväčším historickým festivalom na Slovensku. Tento ročník sa konal počas víkendu 30.-31. mája na hrade Červený Kameň a účastníkov zabávali programy na dokopy troch pódiiach. Najväčšou atrakciou festivalu boli rytierske turnaje na koňoch, doplnené jazdeckou lukostreľbou, turnajom peších rytierov, sokoliarmi, šermiarskymi, hudobnými, kaukliarskymi či tanečnými vystúpeniami. Ďalšími časťami festivalu bol aj netradičný catering, dobové atrakcie, rytierske tábory, dobová tržnica či stredoveké remeslá. Vo festivalovej stredovekej dedinke si mohli taktiež vyskúšať mlieč múku na žarnove či píliť a opracovávať drevo stredovekými nástrojmi. Popri tom všetkom sa na festivale pohybovali sliepky, kohúty, kačice a husi stredovekých plemien. Diváci mali taktiež možnosť vidieť viac než 250 účinkujúcich zo Slovenska, Čiech, Rakúska a Poľska.

Hrad Červený Kameň

Vedec roka 2014

Slovenskí vedci boli tento rok už po osemnástykrát ocenení titulom Vedec roka. Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže sa uskutočnilo dňa 12. 5. 2015 v Slovenskom rozhlasu v Bratislave. Súťaž o toto ocenenie vyhlásilo Centrum vedecko-technických informácií SR, Slovenská akadémia vied a Zväz slovenských vedecko-technických spoločností. Do súťaže sa mohli zapojiť slovenskí vedci, technológovia a mladí výskumníci zo všetkých oblastí vedy.

Cieľom súťaže je profesionálne a spoločensky vyzdvihnúť najlepšie a najvýznamnejšie osobnosti vedeckého života, ako aj dosiahnuté výsledky vo vede a výskume na Slovensku. Osemnásty ročník sa konal pod záštitou prezidenta SR Andreja Kisku a ceny Vedec roka odovzdala štátna tajomníčka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Romana Kanovská. Odovzdávania cien sa zúčastnil aj generálny riaditeľ Centra vedecko-technických informácií SR prof. RNDr. Ján Turňa, CSc., predseda SAV prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc., prezident ZSVTS prof. Ing. Dušan Petráš, Ph.D., rektori slovenských univerzít a rodiny ocenených. Hlavou hodnotiacej komisie bola tento rok podpredsedníčka SAV RNDr. Eva Majková, DrSc.

Ocenenie odovzdávané pri tejto príležitosti vzniklo tento rok, v spolupráci s Ústavom dizajnu Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Dizajn tohto ročného ocenenia navrhol študent Jakub Masár.

Ocenenia za rok 2014 boli udelené v piatich kategóriách:

Vedec roka SR: ocenenie získava vedec, ktorého výsledok výskumu možno označiť za „Vedecký počin roka“: doc. Ing. Fedor Gömöry, DrSc., Elektrotechnický ústav, Slovenská akadémia vied, za výskum vedúci k novým poznatkom o správaní kompozitov supravodič/feromagnetikum v jednosmerných a striedavých magnetických poliach.

Vedkyňa roka SR: ocenenie získava vedkyňa, ktorej výsledok výskumu možno označiť za „Vedecký počin roka“: Mgr. Lucia Kučerová, Ph.D., Ústav experimentálnej onkológie, Slovenská akadémia vied, za výsledky vo výskume vlastností nádorových kmeňových buniek a bunkovej terapii agresívnych ľudských metastatických nádorov.

Osobnosť roka v oblasti technológií: ocenený bude výskumník – realizátor významného „Technologického počinu“: doc. Ing. Sergej Hloch, Ph.D., Fakulta výrobných technológií, Technická univerzita v Košiciach, za vynikajúce výsledky dosiahnuté v rámci riešenia projektov výskumu technológie vodného prúdu a mimoriadny prínos pre interdisciplinárnu medzinárodnú vedeckú spoluprácu v oblasti progresívnych výrobných technológií.

Osobnosť roka v programoch EÚ: ocenený vedec – výskumník, ktorý v príslušnom roku vynikol v rámci vedecko-výskumnej spolupráce s EÚ: prof. RNDr. Pavol Miškovský, DrSc., Prírodovedecká fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, za významný podiel na príprave a koordinácii úspešného projektu 7. RP EÚ získaného na Slovensku (Fostering excellence in multiscale cell imaging) v pozícii zodpovedného riešiteľa a za významný podiel na zapojení sa Slovenska do pan-európskej siete pre biologické zobrazovanie – EuroBiolimaging.

Mladá osobnosť vedy: ocenený mladý vedec alebo technológ do 35 rokov – za vynikajúci vedecký alebo tech-

nologický výsledok dosiahnutý v príslušnom roku: Ing. Ľubomír Švorec, Ph.D., Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, Slovenská technická univerzita v Bratislave, za vysokú vedeckovýskumnú a publikačnú aktivitu v oblasti elektrotechnickej charakterizácie biologicky aktívnych látok a využitia nových elektródových materiálov v klinickej, environmentálnej a potravinárskej stopovej analýze.

Nové vedecké centrum v Martine

V Martine vybudovali nové výskumné centrum pre biomedicínu, stane sa tak základom pre nové diagnostické postupy a možnosti liečby, ktorým sa budú vedci venovať v najmodernejších laboratóriách. Jedným z ďalších cieľov bolo vybudovať lukratívne pracovné ponuky najmä pre slovenských vedcov, ktorí pracujú v zahraničí.

Vedecké centrum patrí pod Jeseniovu lekársku fakultu v Martine. Výskumné pracoviská budú zamerané na oblasť neurovied, onkológie, molekulovej medicíny a respirológie. Novodobé laboratória umožnia vedcom pracovať aj na výskume rakoviny. V Martine už majú prístroj, ktorý je najvyššou generáciou zariadenia na čítanie genetickej informácie. V Martinskom centre pre biomedicínu má pracovať 200 vedcov a doktorandov. Projekt je financovaný z eurofondov, pričom zariadenie stálo 26 miliónov eur a viac ako polovica zo sumy išla na prístroje. Štát prispel taktiež na výstavbu ako aj Univerzita Komenského, pod ktorú Jeseniova lekárska fakulta v Martine patrí.

Vojenské múzeum pod Slavínom

Na bratislavskom Slavíne by malo vzniknúť vojenské múzeum. To by malo byť umiestnené priamo v podzemí pamätníka, kde sú doposiaľ nevyužitú priestory s rozlohou približne 300 metrov štvorcových. Tento projekt má v pláne ministerstvo obrany a radnica. Vojenské múzeum by tak malo pripomínať 2. svetovú vojnu, konkrétne oslobodenie Slovenska počas rokov 1944-1945. Na jeho vytvorenie sa dohodol minister obrany Martin Giváč s bratislavským primátorom Ivom Nesrovnalom. Tento nápad vznikol v rámci 70. výročia ukončenia druhej svetovej vojny, ktoré bolo práve tento rok. Vojenský historický ústav by mohol múzeu poskytnúť fotografie z druhej svetovej vojny ako aj z oslobodenia Bratislavy, ktoré sú v súčasnosti uložené v archíve a verejnosť k nim nemá prístup.

Výstavy

Výstavy pripravované Divadelným ústavom môžete navštíviť v novej aj historickej budove Slovenského národného divadla, v Slovenskom komornom divadle Martin aj vo foyeri Štúdia 12 na Jakubovom námestí.

Mária Kišonová Hubová

K stému výročiu narodenia veľkej dámy slovenskej opery pripravil Divadelný ústav fotograficko-dokumentačnú výstavu mapujúcu jej skvelú umeleckú dráhu. Expozície znamenávajú Kišonovú-Hubovú od prvých sezón ladených predovšetkým v operetnom tóne cez koloratúrne a lyrické party talianskej i francúzskej opery, štýlovo vzorne poňatý mozartovský repertoár, slovansky mäkké postavy českej a ruskej opery, prvolezecké príležitosti v pôvodnej slovenskej

tvorbe až po skvostne uchopené charaktery opery 20. storočia. Samozrejme, nemohli sme obísť ani slávne kreácie umelkyne v Pucciniho *Bohème*. Musetta či Mimi? Roztopašná grizetka či citovo bohatá ústredná hrdinka? Jedno i druhé, vždy v najvyššej hereckej i speváckej kvalite. Ako napokon vždy, keď na javisku stála Hubová. Výstava bude sprístupnená od 10. apríla 2015 vo foyeri pri šatni (suterén) v historickej budove Slovenského národného divadla a potrvá do 28. júna 2015. Autorkou výstavy je Michaela Mojžišová, grafické riešenie Viera Burešová.

opätminútsno.snd

Výstava sprítomňujúca 95 rokov Slovenského národného divadla. Jubileá inštitúcií sú príležitosťou odhaliť zdanlivo skryté a zabudnuté. Pri takej významnej národnej kultúrnej inštitúcii, akou je Slovenské národné divadlo, je namieste sprítomniť osobnosti, udalosti, fakty a najmä prchavé umelecké činy. Tie prinášali do povedomia formujúceho sa národa neraz zásadné estetické aj etické hodnoty. Peripetie, víťazstvá i ťažkosti divadla sú jeho neodmysliteľnou súčasťou. V koncepcii našej výstavy sme sa sústredili predovšetkým na sprítomnenie tvorivých umelcov – interpretov, ale aj riaditeľov a významných režisérov, dramaturgov, umeleckých šéfov, choreografov, sólistov v opere i balete a zásadné výsledky ich tvorivej činnosti v najvýznamnejších inscenáciách každého umeleckého súboru SND. Výstava je členená do desiatich časových období. Ambíciou tvorcov výstavy, ktorí pripravili obsahovú koncepciu a náplň, je aj snaha vidieť život jedinečného trojsúborového divadla v kontextoch a súvislostiach doby. Divadlo ako živé umenie priamo aj nepriamo vyrastá zo životných peripetií konkrétnej doby, krajiny a reflektuje a sprítomňuje vnútor-

ný zmysel prítomnosti či minulosti ľudského bytia vo svete. Zrýchľujúca a pulzujúca doba prináša do života národnej kultúrnej inštitúcie nové výzvy. V neraz zložitých existenčných podmienkach však stále ostáva prvou scénou slovenskej divadelnej kultúry a vytvára predpoklady systematickej tvorivej činnosti a svojbytnej umeleckej vízie. Vernisáž výstavy *opätminútsno.snd* sa uskutočnila 6. marca 2015 vo výstavnej sieni novej budovy Slovenského národného divadla a je otvorená všetkým záujemcom dve hodiny pred predstavením a pre školy a organizované skupiny na požiadanie aj v iných termínoch s odborným výkladom. Výstavu v spolupráci so Slovenským národným divadlom pripravil Divadelný ústav Bratislava. Kurátormi sú Martin Timko, Katarína Kunová a Zuzana Nemcová, autorom architektonického riešenia výstavy je Miroslav Daubrava, graficky ju spracovala Nora Nosterská. Výstava potrvá do konca prebiehajúcej divadelnej sezóny 30. júna 2015.

Bábkové divadlo mal rád

Výstava venovaná 100. výročiu narodenia Jána Ozábala, prvého riaditeľa Štátneho bábkového divadla v Bratislave, autora a prekladateľa bábkových hier. Výstava bola pripravená k uvedeniu jeho inscenácie *Sloník*, ktorou otváralo Bábkové divadlo Žilina svoju tohoročnú divadelnú sezónu 6. decembra 2014 v novo zrekonštruovaných priestoroch. Jej prvé uvedenie bolo v Bratislavskom bábkovom divadle 10. novembra 2014. Materiál použitý na výstave je z Archívu Divadelného ústavu, Archívu Detského divadla Branka Mohajlieviča Osijek, Chorvátsko, Bábkového divadla Žilina a súkromného archívu autorky. Autorka výstavy Ivica Ozábalová, grafické riešenie Viera Burešová.

(DÚ)

POSTREHY ZO SLOVENSKA

Západné Slovensko

Bratislava, Mestská časť – Devín

Ing. Ľubica KOLKOVÁ,

starostka Devína, predstaviteľka miestneho zastupiteľstva a samosprávy, verejná činiteľka, Bratislava

Vážená pani starostka,

oslovujem Vás v mene šéfredaktorky Klubu, časopisu *Čechov a Slovákov vo Viedni*, Ing. Helyny Baslerovej. Odovzdávam pozdrav Vám, poslancom, samospráve a občanom starostlávneho Devína. Prosím o rozhovor.

Pani starostka, Devín – podobne ako Vysoké Tatry – predstavuje symbol našej národnej hrdosti a svojbytnosti. Devín je pamätihodnosťou, ktorá pripomína históriu Veľkej Moravy, misiu slova svätého Cyrila a svätého Metoda, revolučné vystúpenie Slovákov 1848-1849, ktorých vedúcou osobnosťou bol mysliteľ národa Ľudovít Štúr, prvý demokrat v dejinách Slovenska a zakladateľ politiky. Devín je kolískou bratstva Slovákov a Čechov, priateľstva slovanských a neslovanských národov, no tiež kolískou kresťanstva, vzdelanosti a kultúry. Ako chápete tieto hodnoty Devína z pohľadu súčasnosti?

Možno skonštatovať, že tieto hodnoty pretrvávajú a sú takpovediac nemenené. Vidno to najmä na význame, ktorý Devínu pripisujú nielen bežní návštevníci – Slováci privádzajúci sem svojich hostí často zo širého sveta, ale aj významné návštevy štátnikov či iných osobností. Prídu sa dotknúť histórie a objavia nádheru umiestnenú na sútoku dvoch riek chránenú masívom Devínskej Kobyly. Devín je nielen potechou ducha, práve kvôli svojej

vyššie spomínanej bohatej histórii, ulahodí určite aj oku estetá siluetou hradu, mnohými zelenými zákutiami, chránenými prírodnými útvarmi alebo nespútaným majestátnom Dunaja a Moravy. Sú to hodnoty ktoré si musíme chrániť „ako oko v hlave“ a odovzdávať ich ďalším generáciám ktoré prídu po nás.

Pani starostka, Devín je prirodzenou spojnicou národov strednej Európy. Dokladá to aj vzácny prírodný úkaz – sútok Dunaja a Moravy; onen sútok Dunaja a Moravy akoby prízvukoval spolupatričnosť Slovákov, Čechov, Rakúšanov v ich bytí ako národov blízkych, historicky a osudovo spriaznených. Ako sa premietajú hodnoty Devína vo vedomí Devínčanov a v spôsobe ich života?

Pokiaľ sa pýtate na bežný život Devínčanov, tento má okrem obvyklých radostí či starostí bratislavského meštana určite svoje špecifiká. Prijemné no i menej pozitívne. Napríklad je v týchto dňoch témou č. 1 otázka čo s komármi. Vyrojili sa ako každý rok, otravujú, bzučia štípu... a ako každý rok sa všetci dožadujú ich celoplošnej likvidácie pričom zabúdajú, že sme obklopení chránenými územiami v ktorých sú postreky zakázané, že postreky len obývaných území sú drahé a málo efektívne, nakoľko o 2-3 dni priletia ďalšie hordy komárov z nepostriekaných humien... Občas nám život vedľa znepríjemní aj nevychovaní návštevníci, ktorí nám najmä cez víkendy blokujú autami cesty i výjazdy z domov a v pondelok zbierame po nich kopy neporiadku. Je to akoby daň za krásu, ktorú my Devínčania máme na druhej strane zasa k dispozícii sedem dní v týždni. Uživame si vidiecky charakter života v druhej najmenšej komunite v rámci mestských častí Bratislavy, navzájom sa poznáme, deti pri svojich hrách vybehnú z domu a sú v prírode, organizujeme si rôzne kultúrne podujatia ktoré nám právom mnohí závidia.

Pani starostka, aké spoločenské premeny nastali v Devíne po 17. novembri 1989? Akými cestami sa uberala samospráva v Devíne – tento nový inštitút demokracie?

Nástup samosprávy v Devíne nedopadol veru najlepšie. Síce s dobrým úmyslom a projektom rozvoja Devína cez výstavbu tzv. Novej obytnej zóny chcel prvý starosta developovať nové územia v Devíne, no bez skúseností a s rovnako amatérskymi poradcami nás zadlžil tak, že na nás bola Ministerstvom financií uvalená tzv. nútená správa. Je to režim obmedzujúci akýkoľvek rozvoj obce. Celé hospodárenie sa má sústrediť na splatenie dlhu a obec smie plniť a financovať len zákonom stanovené úlohy a povinnosti. Inak povedané – žiadne investície do rozvojových programov, žiadne dotácie zo štátnych či európskych fondov, žiadna podpora občianskych projektov – len prísny finančný režim pod dozorom ministerstva a ďalších kontrolných orgánov. Je to smutné, najmä s prihliadnutím na fakt, že bez majetku a s minimálnym ročným rozpočtom vo výške cca 500 000,- EUR nemáme bez zmeny legislatívy šancu splatiť ani len istinu nášho dlhu (cca 7 mil. EUR), o príslušenstve už nehovoriac. Túto situáciu – faktické púhe vegetovanie – si Devín naozaj nezaslúži.

Pani starostka, občania Devína Vám vo voľbách 2010 a 2014 preukázali dôveru a stali ste sa vedúcou politickou osobnosťou Devína. Občania Devína dali dôveru aj poslancom miestneho zastupiteľstva, ktoré je jadrom samosprávy v Devíne. Verejnosť oceňuje Vašu činnosť, ako aj činnosť poslancov a očakáva ďalší vzostup Devína. Aké menovité úlohy sa Vám podarilo realizovať vo volebnom období 2010-2014? Akú spoluúčasť na úlohách v Devíne majú iné inštitúcie Bratislavy a Slovenskej republiky? Ved' Devín je symbolom slovenskej štátnosti, má ako taký národný význam.

Ako som spomínala vyššie, aktívne môžeme riešiť len úlohy, ktoré sú zákonom prikázané ako povinnosti obce a ďalšie úlohy ktoré nás nesmú stáť ani cent z obecného rozpočtu. V praxi to potom vyzerá tak, že všetky kultúrne aktivity si v Devíne organizujeme za pomoci rôznych zbierok, pričinením šikovných Devínčanov a doslova „na kolene“. Obrovským šťastím pre Devín sú jeho obyvatelia. Sú šikovní, ochotní zapájať sa do komunitného života, každý prispieva ako vie. Vďaka nim vieme každý rok zorganizovať množstvo rôznych, medzičasom už tradičných podujatí. Z tých „naj“ spomeniem napríklad štyri vinárske akcie (Devínsky stravec a hody, Vinobranie, 2x Deň otvorených pivníc), fašiangovú folklórnu veselicu, jesennú celomestskú šarkaniádu na hrade či úžasné koncornočné detské muzikálové predstavenie. Ďalším šťastím je, že aj v nútejnej správe má obec možnosť opraviť majetok ktorý má zverený do správy a je v havarijnom stave. Túto obmedzenú možnosť predsa len investovať do obecného sme naplno využili. Vďaka nej máme opravené viaceré komunikácie, požiarnu zbrojnicu, Dom kultúry, a konečne aj verejné toalety pod hradom. V tomto roku rozbiehame opravu druhého krídla historickej budovy v ktorej sídli naša materská škôlka, čím získame prepotrebnú druhú triedu pre detičky, ktorých nám utešene pribúda. Rovnako sa nám podarilo uzavrieť vzájomne výhodnú nájomnú zmluvu na budovu základnej školy s kvalitnou vzdelávacou inštitúciou tak, že naše deti sa môžu vzdelávať prakticky doma, za veľmi výhodných podmienok, v slovenskom i anglickom jazyku.

Pani starostka, ako ste riešili vo volebnom období 2010-2014 otázku zhotovenia hrádze pozdĺž Dunaja a obnovu prevádzky, kaviarne – reštaurácie pod hradným Amfiteátrom. Mám na mysli celkovú úpravu týchto objektov, včítane samotného Amfiteátra a to tak, aby táto najkrajšia lokalita Devína mohla opätovne slúžiť slávnostiam mieru a bratstva Slovákov a Čechov, slovanských a neslovanských národov, ako tomu bolo v minulosti. Môžete túto otázku bližšie vysvetliť?

Hrádza bola dobudovaná ešte v predchádzajúcom volebnom období a z médií ste určite zachytili, ako výrazne pomohla ochrániť väčšinu Devína pred veľkou vodou v minulom roku. Avšak časť obývaného územia Devína pozdĺž Devínskej cesty kde žije cca 40 rodín žiaľ nebola pri pro-

jektovaní protipovodňovej ochrany Bratislavy do plánov na výstavbu hrádze zahrnutá a tak sa počas tejto povodne ocitla celá pod vodou. Na snahu o riešenie tejto situácie, kde by bolo potrebné riešiť zároveň aj vybudovanie cyklotrasy EUROVELO13, ktorá je síce vyznačená v európskych cyklomapách, ale de facto neexistuje a cyklisti tu riskujú život kľúčovaním popri autách, počúvame rovnakú odpoveď od všetkých kompetentných – „Nie sú peniaze!“ Zatiaľ môžeme len dúfať, že sa nám podarí presvedčiť o vážnosti tejto situácie príslušné inštitúcie skôr, než sa tu niekomu niečo vážne nestane.

Reštaurácia pod hradným Amfiteátrom je podobný, akoby začarovaný príbeh o nekonečne sa vlečúcom súdnom spore, v ktorom ide o jej správu. Tesne po nežnom prevrate podpísal vtedajší riaditeľ Mestského múzea nájomnú zmluvu na tieto objekty na 99 rokov s podnikateľom, ktorý chcel amfiteáter i budovu reštaurácie obnoviť. Nejasnosti o tom, ako mala rekonštrukcia a ďalšie využitie priestorov vyzerá a o tom či mal onen riaditeľ právo takúto zmluvu uzavrieť či nie, sú predmetom súdneho sporu a mesto ako majiteľ tak nesmie – až do právoplatného rozhodnutia súdu - s týmto svojím majetkom nijak nakladať.

Pani starostka, aké sú Vaše predstavy a vízie o ďalšom rozvoji Devína a samosprávy v nasledujúcom volebnom období 2014-2018?

Akákoľvek vízia o budúcnosti Devína začína vyriešením našej zlej finančnej situácie a ukončením nútejnej správy. Na to je však potrebná zmena legislatívy, takže všetko závisí od dobrých rozhodnutí rovnako dobrých zákonodarcov a tých si musia rozumne zvoliť zodpovední voliči. Potom budeme môcť byť aktívnejší pri potrebnej obnove Devínskej cesty, pri budovaní cyklotrasy, či pri rozvoji cezhraničnej spolupráce s našimi rakúskymi susedmi prostredníctvom čerpania európskych projektových financií. Mohol by sa konečne realizovať projekt biologickej likvidácie komárov, aj rôzne zámery na podporu rozvoja cestovného ruchu. Rovnako je tu priestor pre využívanie vodnej cesty na šport a rekreáciu, potrebujeme obchod a ďalšie služby – hlavne lekára... Zatiaľ si však môžeme stavať len dosiahnuteľné, reálne ciele, ktorými sú pre mňa aj naďalej zachovanie prírodných krás a vidieckeho charakteru Devína, uchovávanie a rozvoj vinohradníckych tradícií spojených s agroturistikou, podpora občianskych aktivít na skrášľovanie Devína – skrátka udržiavanie a budovanie všetkého, čo robí náš každodenný komunitný život krajším.

Vážený pán docent,

ďakujem Vám za návštevu. Som veľmi rada, že o Devíne sa bude písať vo Vašom časopise, ktorý má medzinárodné dimenzie. Odovzdajte prosím vrelé pozdravy šéfredaktorke Klubu, časopisu Čechov a Slovákov vo Viedni, Ing. Helene Baslerovej, českej spisovateľke PhDr. Márii Brandeis, českému spisovateľovi a dramatikovi európskeho významu Pavlovi Kohoutovi, ktorí pôsobia vo Viedni, a ostatným členom redakčného tímu Klubu. Pozdravujem Slovákov a Čechov v Rakúsku, Austrálii a Amerike. Dovoľte, aby som Vám popriala veľa úspechov vo výskume nášho národa a štátnosti, mnoho tvorivých publicistických počinov v záujme čitateľov – Slovákov a Čechov, ktorí trvalo žijú v zahraničí.

S úctou

Ing. Ľubica Kolková, starostka Devína
Bratislava – Devín, 2015

Vážená pani starostka,

ďakujem Vám za prijatie a za rozhovor. Želám Vám veľa úspechov vo Vašej verejno-politickej činnosti na prospech občanov Devína. Považujem Vás za významnú predstaviteľku demokratickej politiky, verejnej správy a samosprávy v Devíne, Bratislave a na Slovensku.

S úctou

doc. JUDr. Marián Velický, CSc.
Bratislava – Devín – Viedeň, 2015

Komentár:

Hlava Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska kráľovná Alžbeta II. s manželom princom Philipom počas návštevy Slovenskej republiky zavítala 3. októbra 2008 na Devín. Kráľovná Alžbeta II. obdivovala nádhernú prírodnú scenériu Devína; oceňovala pamätihodnosť Devína, históriu Veľkej Moravy, zvlášť kresťanskú a kultúrnu hodnotu Devína ako posvätného miesta vierozvestov sv. Cyrila a sv. Metoda, ich blahodarné účinkovanie na Devíne.

V Devíne pôsobil Ivan Rumanovský, významná osobnosť slovenskej kultúry v oblasti filmovej a televíznej produkcie. V intenciách nadobudnutých znalostí štúdiom na FAMU v Prahe sa Ivan Rumanovský podieľal na mnohých projektoch filmovej a televíznej tvorby v Bratislave. Osobitne záslužnou činnosťou Ivana Rumanovského bola dokumentaristika, ktorej zasvätil takmer celý svoj život; dokumentárny film sa stal ťažiskom jeho práce, ktorou obohatil filmovú a televíznu tvorbu na Slovensku. Črtou práce Ivana Rumanovského bola súčinnosť s inštitúciami vedy a umenia; spolupracoval s mnohými tvorcami z tejto oblasti. Prospešnou bola spolupráca Ivana Rumanovského najmä s Jozefom Veľkým, literárnym vedcom a filmovým teoretikom, kameramanmi Františkom Trucom, Jánom Kohútom, Štefanom Veľkým, Martinom Červenkom, Gejzom Kendym, ale aj s význačným televíznym zvukovým majstrom Ottom Veľkým. Dielo Ivana Rumanovského, inak vynávača idey bratstva Slovákov a Čechov, zostáva inšpiráciou aj pre súčasných tvorcov filmového a televízneho umenia.

Štefan Veľký (1938, Nemšová – 2008, Zürich) ilegálne opustil ČSSR v septembri 1968 na protest proti invázii armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968. Usadil sa vo Švajčiarsku a stal sa uznávaným kameramanom švajčiarskeho filmu a televízie v Zürichu. Ako osobnosť v oblasti filmu a televízie vo Švajčiarsku výrazným spôsobom prezentoval Slovensko a našu národnú kultúru.

V Devíne pôsobí Spolok priateľov staroslávneho Devína, ktorý úspešne vedie Češka Pavla Rumanovská, manželka Ivana Rumanovského. Spolok svojou spoločenskou činnosťou je šíritelom priateľstva Slovákov, Čechov, príslušníkov slovanských i neslovanských národov.

V zložitých časoch vo vývoji Slovenska a ČSSR 1969-1970 som sa zúčastňoval občianskych zhromaždení v Devíne, a to ako predstaviteľ inštitúcie Národného frontu v Bratislave; spolu so mnou sa na týchto zhromaždeniach zúčastňoval aj Pavol Bratranec, občan Devína. Našou úlohou bolo objasňovať spoločenské pomery, ktoré sa v štáte vytvorili po invázii armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968. Občania Devína vyslovovali obavy z vývoja; zazneli symptómy o tom, že prichádza doba diktatúry ducha našich národov i občanov ako individualít; práve A. Dubček usiloval o to, aby naše národy a občania boli skutočnými slobodnými individualitami, osobnosťami, subjektmi vývoja. V tomto zmysle som viedol dôverné rozhovory s Františkom Komzalom a Pavlom Bratrancom v Dome kultúry v Karlovej Vsi, a to na záver mojich vystúpení v Devíne.

František Komzala, účastník Povstania 1944, povereník SNR pre sociálnu starostlivosť v Zbore povereníkov Karola Šmidkeho 1945-1946, neskôr veľvyslanec ČSR v ČLR a veľvyslanec v Indii; mal rozhovory s osobnosťami svetovej politiky – Mao Ce-Tungom a Džaváharlálom Néhrúom; František Komzala, čs. diplomat, významný slovenský štátnik, humanista, demokrat, zástanca politiky reforiem A. Dubčeka – ťažko niesol inváziu armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968; ako politik usudzoval, že vývoj v ČSSR bude komplikovaný, že naše národy nebudú mať v úcte ZSSR, že sa oslabí skutočné priateľstvo ľudu Sovietskeho zväzu a Československa, odchýli sa od tradičných ideí všeslovanstva, internacionalizmu, socializmu.

Pavol Bratranec, účastník Povstania 1944, väznený v Mauthausene, vzdelanec a humanista – bolestivo sa ho dotýkala invázia armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968; okupáciu chápal ako predzvesť aj možného zániku socializmu; ako pedagóg myslel predovšetkým na mládež, ktorá bude odmietať priateľstvo ľudu Československa s ľudom Sovietskeho zväzu, ako aj samotné idey socializmu. – Prítomný na našich debatách bol aj Viliam Nováček, riaditeľ Domu kultúry v Karlovej Vsi; prejavoval súhlas s politikou reforiem Alexandra Dubčeka, odsudzoval inváziu armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968. – František Komzala a Pavol Bratranec sa vyznačovali hlbokým vlastenectvom a humanizmom; milovali naše národy. Žiaľ, už nežijú. Navždy zostávajú v mojich spomienkach. Prechovávam k nim úctu. (Márián Veľký, 2015)

Ing. Lubica Kolková, vedúca politická osobnosť Devína, významná predstaviteľka demokratickej politiky, verejnej správy a samosprávy v Devíne, Bratislave a na Slovensku – je osobnosťou, ktorá je plne oddaná myšlienke o spoločenskom povznesení Devína. Príznačnou vlastnosťou starostky Devína Ing. Lubice Kolkovej je postulát o tom, že Devín – popri Vysokých Tatrách – je symbolom národnej hrdosti Slovákov. Devín pokladá za pamätihodnosť, ktorá si zaslúži pozornosť samospráv Devína a Bratislavy, celého Slovenska, osobitne prezidenta Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky.

Literatúra:

Miroslav Veľký: Devín, Obrázková publikácia, Bratislava 1977

Márián Veľký: Niekoľko myšlienok o priateľstve národov, Devíne, slovenskej národnej štátnosti, in: Klub – kulturný mesačník Čechů a Slováků v Rakousku 28, 2008, č. 11-12.

Dodatok:

15. novembra 2014 sa na Slovensku konali voľby do samospráv obcí a miest. V Devíne sa opätovne stala starostkou Ing. Lubica Kolková, významná verejná činiteľka v Devíne, Bratislave, na Slovensku. Lubice Kolkovej k zvoleniu za starostku staroslávneho Devína úprimne blahoželáme.

Za redakciu Klubu, Viedeň: Marián Veľký, november 2014

Oslava Dne matek u žactva Sokola Vídeň XVI/XVIII

Páteční cvičebné hodiny u obou žakovských skupin byly tentokrát věnovány především našim maminkám a babičkám. Na konci cvičení rodičů s dětmi jsme předvedli několik tanečků, které jsme se v poslední době naučili, a po básničkách předaly děti jak maminkám a babičkám, tak i sestřím vedoucím kytičky. V následující hodině žactva děti ukázaly na nářadí, co umějí, a na závěr oslavily přítomné maminky a babičky přednesem básniček a poctily je kytičkami. I my vedoucí jim přejeme hodně zdraví a radosti z dětí.

Nazdar!

Mb

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie PÍBLOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7 (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení rodičů s dětmi
	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

42. sokolské setkání v Tyršově Oetzu

Jak zní známá sokolská píseň *Lví silou*: „...a byť i cesta daleká, ta sokolíka neleká...“ A vskutku, sokoly nezalekla ani dálka ani nepříznivá předpověď počasí. Navzdory tomu slétli se sokolové z Londýna, Paříže, Švýcarska, Německa, samozřejmě z Rakouska, České republiky a Slovenska. Jejich cílem byl jako každým rokem tradiční sraz sokolů v tyrolském Oetzu, místě, kde v roce 1884 tragicky zahynul v řece Aacha zakladatel Sokola dr. Miroslav Tyrš. Již po dvaadvacáté putovali sokolové na toto místo, aby společně uctili jeho památku. Ale také proto, aby zde prožili nezapomenutelné chvíle mezi sokolskými sestrami a bratry.

Pro letošní organizátory ze župy Švýcarské to nebyl lehký úkol provádět přípravy na piburské louce za deštivého a velmi chladného počasí. A tak v sobotu s malým zpožděním, když přestalo krápat, mohl začít turnaj ve volejbalu. My diváci v teplých bundách jsme obdivovali ty odvážlivce na hřišti a o to víc jsme je povzbuzovali.

K večeru se konalo slavnostní zahájení při nástupu všech účastníků, a bylo jich hodně, se vztyčením vlajky, kterou přinesli ke stožáru ti nejmenší a za pomoci vztyčili při zvuku sokolských fanfár.

Sobotní táborák byl slavnostně zapálen, i se rozhořel, ale déšť a silný mrazivý vítr nás předčasně zahnal.

Nedělní podmínky byly již příznivější. Vítr se uklidnil, déšť přestal, a tak na louce mohlo vše probíhat podle programu. Pokračovalo se v turnaji, dospělí mohli změřit své síly v různých disciplínách, děti se s radostí a zápalem účastnily poutavých her. Zatímco na louce bylo rušno, sešli se zástupci všech zúčastněných žup a jednot na schůzi Zahraniční obce sokolské, aby podali zprávy o své činnosti a projednali různé důležité body. Poté následovala schůze Světového svazu sokolstva pro hlavní zástupce. Mezitím byl již odstartován tradiční běh kolem Piburského jezera. Muži zdolali celou trasu, ženy zkrácenou, přičemž jedna žena absolvovala trasu mužů, a děti tu nejkratší. Některé starší se přidaly k dospělým. Výsledky byly obdivuhodné a byly odměněny potleskem diváků.

Odpoledne se stal turnaj čím dál napínavějším, diváci povzbuzovali, co mohli, a hráči se dokonce i pořádně zapotili. Byl to perný boj, a přesto velmi přátelský. K radosti nás sokolů ze župy Rakouské obsadilo první místo družstvo Vídeň.

1. Sokol Vídeň
2. Sokol Zábřeh na Moravě
3. Rodina LuWi
4. Sokol Mnichov
5. Sokol Luzern

Při večerním táboráku byly jak družstvům, tak i jednotlivcům předány zasloužené medaile a diplomy. A všichni účastníci byli odměněni potleskem všech shromážděných sokolů.

Výsledky:

Běh mužů

1. Peter Egli, Sokol Winterthur (17:32)
2. Mark Bachmann, Sokol Luzern (18:18)
3. Stanislav Hluchník, Sokol Mnichov (20:46)

Celkem běželo 8 mužů. Trasu mužů běžela jako jediná žena Dana Mosimann, Sokol Solothurn (26:09).

Běh žen

1. Andrea Renggli, Sokol Luzern (12:38)
2. Veronika Krátká, Sokol Mnichov (14:00)
- Angi Egli, Sokol Winterthur (14:45)

Celkem běželo 7 žen.

Běh dětí

Předškoláci

1. Darian Egli, Sokol Winterthur
2. Darja Hájková, Sokol Winterthur
3. Nik Mosimann, Sokol Solothurn

Mladší žáci

1. Tristan Egli, Sokol Winterthur
2. Julian Egli, Sokol Winterthur
3. Jaroslav Hájek, Sokol Winterthur

Mladší žákyně

1. Karolína Rokická, Sokol Mnichov
2. Amalie Mrtvá, Sokol Mnichov

Devítiboje dětí se zúčastnilo 12 dětí.

Sedmiboje dospělých 44 závodníků.

1. Pavla Šebestová, Sokol Zábřeh
2. Helena Springinsfeld, Sokol Winterthur
3. Jana Bachmann, Sokol Luzern

U táboráku nechyběla dobrá nálada, písně se souborem „Vycpálkovci“ a také opékání buřtíků a jiných dobrot. Nikomu se nechtělo věřit, že se naše setkání chýlí ke konci. Těch pár dní o svatodušních svátcích uběhlo jako vždy neuvěřitelně rychle.

Slavnostním závěrem sokolského setkání byl pondělní již nespportovní program. Po mši za dr. Tyrše v místním kostele a vystoupení souboru „Vycpálkovci“ v obecním domě pronesl zdravici ČOS vzdělavatel bratr doc. RNDr. Zdeněk Mička a pak se starosta župy Švýcarské bratr Chour rozloučil s přítomnými a slavnostně předal štafetu bratru Hanzlovi, starostovi jednoty Mnichov, která bude pořádat setkání v Oetzu v příštím roce.

Závěrečnou akcí byl průvod ve slavnostních krojích s historickými prapory podél Aachy k pamětním deskám na místě skonu dr. Miroslava Tyrše. Do hučení dravé řeky Aachy zazněly zde jako vždy obě hymny, jak česká, tak i slovenská. A pak již nastalo srdečné a dojemné loučení sester a bratrů, kteří se pak rozjížděli do všech stran s hřejivým pocitem sounáležitosti. Děkujeme švýcarským sokolům za jejich letošní organizaci a přejeme mnichovským trochu lepší počasí. Za rok se budeme opět těšit na toto naše tradiční setkání.

Nazdar!

Mb

MS v hokeji

Čeští hokejisté prohráli v zápase o bronz na mistrovství světa v Praze s týmem Spojených států amerických 0 : 3 a stejně jako před rokem na šampionátu v Minsku skončili čtvrtí. Český tým získal medaili na vrcholném turnaji naposledy v roce 2012 v Helsinkách, kde vybojoval bronz. Hokejový útočník Jaromír Jágr po porážce českých hokejistů prohlásil, že v národním týmu končí.

Tenista Tomáš Berdych v první světové čtyřce

Tenista Tomáš Berdych se poprvé v kariéře posunul ve světovém žebříčku ATP na čtvrté místo. Před českým hráčem

už jsou jen vedoucí Srb Novak Djoković, druhý Roger Federer ze Švýcarska a Brit Andy Murray. Devětadvacetiletý Berdych je čtvrtým českým rodákem, který se dostal do elitní čtyřky. Jan Kodeš sice byl od založení současné podoby žebříčku ATP Tour v srpnu 1973 nejlépe pátý, ale krátce před tím mu přisuzovali třetí příčku. Na druhé místo za své kariéry vystoupal Petr Korda a světovou jedničkou byl Ivan Lendl.

Čeští hokejisté vstoupili do Síně slávy

Bývalý brankář Dominik Hašek a útočník Robert Reichel vstoupili do Síně slávy Mezinárodní hokejové federace (IIHF). Olympijským vítězům z Nagana se dostalo této po-

cty při slavnostním ceremoniálu před vyvrcholením mistrovství světa v pražském hotelu Clarion Congress. Rozšířili počet českých zástupců ve vybrané společnosti na 24, před nimi byl naposledy oceněn v roce 2012 bývalý kanojér Milan Nový.

Triatlonista Ospalý mistrem Evropy

Filip Ospalý se v Rimini stal mistrem Evropy ve středním triatlonu. Na tratích 1,9 kilometru plavání, 90 kilometrů na kole a 21 kilometrů běhu za ním na dalších místech skončili favorizovaný Ital Giulio Molinari a Bart Aernouts z Belgie. Kvůli rozbouřenému moři to zprvu vypadalo, že plavecká část evropského šampionátu bude zrušena, počásí se ale nakonec umoudřilo. Devětatřicetiletý Ospalý přidal zlato z Rimini k titulům mistra Evropy v triatlonu z roku 2001 a v duatlonu o pět let později.

Judista Krpálek je stříbrný

Judista Lukáš Krpálek dosáhl na další velký úspěch. Po titulech mistra světa i Evropy získal v Maroku stříbrnou medaili na prestižním turnaji Masters pro 16 nejlepších judistů světa v jednotlivých kategoriích. V Rabatu prohrál až ve finále s Ázerbájdžáncem Elmarem Gasimovem, který je za ním ve světovém žebříčku druhý. Krpáčkovi stříbro přineslo 210 bodů do olympijské kvalifikace, a má tak velkou šanci, že v Riu bude mezi nasazenými.

Házenkářky Mostu jsou opět mistryněmi

Házenkářky Mostu jsou potřetí za sebou českými mistryněmi. Svěženkyně trenéra Luboše Hudáka ve finále porazily Porubu 2 : 1 na zápasy, rozhodující duel doma vyhrály 27 : 19. Poruba se snažila vrátit po třech letech na trůn, doma dokázala vyhrát úvodní dramatické finále až po střelbě sedmimetrových hodů, ale v Mostu na favorizované soupeřky nestačila.

Brno chce dát na záchranu motocyklové Grand Prix 50 milionů

Automotodrom Brno nechce kvůli velké finanční zátěži pořídit letošní jubilejní 50. ročník motocyklové Grand Prix, proto město Brno zváží poskytnutí mimořádné dotace 50 milionů korun na zachování závodu, řekl novinářům primátor Brna Petr Vokřál (ANO). Původně mělo město na letošní ročník dát 10 milionů korun. Závod se má uskutečnit 16. srpna. Automotodrom nechce podle Vokřála nadále prohlubovat ztrátu, která vznikla v minulých ročnících vlivem zalistovacího poplatku ve výši kolem 70 milionů korun. Ten je potřeba zaplatit promotérovi mistrovství světa silničních motocyklů Dorně.

Královnou bílé stopy je Šárka Strachová

Vítězkou ankety Král bílé stopy uplynulé sezóny o nejlepšího reprezentanta Svazu lyžařů České republiky se stala slalomářka Šárka Strachová, bronzová medailistka ze světového šampionátu v Beaver Creeku. Navázala tak na svá dvě vítězství v anketě v letech 2009 a 2010. Strachová

zavítězila ve velké konkurenci, české lyžování mělo velmi úspěšnou sezónu. Například Lukáš Bauer se stal na šampionátu ve Falunu vicemistrem světa v běhu na lyžích na 50 km klasicky s hromadným startem. V hlasování trenérů, funkcionářů, odborníků a novinářů obsadil druhé místo.

Repríza finále ME 1996 ve fotbalu v Edenu

Český fotbal si připomenul jeden z největších úspěchů své historie. Na stadionu Slavie v Praze Edenu se odehrála repríza finále mistrovství Evropy z roku 1996, na kterém český tým vedený Dušanem Uhrinem starším získal stříbrné medaile. A přítomno bylo kompletní tehdejší mužstvo včetně realizačního týmu. Proti nim se postavil výběr Německa složený z hvězd devadesátých let v čele s držitelem Zlatého míče Lotharem Matthäusem. Nechyběl ani držitel Zlatého míče Pavel Nedvěd, autor památného lobu Karel Poborský či autor gólu ve finále Patrik Berger.

Skifařka Knapková popáté první na ME

Skifařka Miroslava Knapková se stala popáté v kariéře evropskou šampionkou ve veslování, Ondřej Synek obsadil na šampionátu v Poznani druhé místo. Olympijská vítězka z Londýna Knapková triumfovala na jezeře Malta díky skvělému finiši. V polovině trati byla ještě pátá, 500 metrů před cílem třetí. Nakonec však druhou Jeannine Gmelinovou ze Švýcarska porazila o téměř dvě sekundy. Čtyřiatřicetiletá česká reprezentantka ovládla skif na ME potřetí za sebou.

Úspěšné kajakářky

Kajakářka Kateřina Kudějová vybojovala bronzovou medaili na mistrovství Evropy ve vodním slalomu. Pěťadvacetiletá reprezentantka zajela v Markkleebergu jako jediná z finalistek čistou jízdu a prohrála jen s vítěznou Španělkou Maialen Chourrautovou a Ricardou Funkovou z Německa. Štěpánka Hilgertová v sedmačtyřiceti letech skončila osmá.

Zlatá tretra v Ostravě

Zuzana Hejnová na Zlaté tretře v Ostravě vyhrála svůj první závod na 400 metrů překážek po téměř roce. Mistryně světa, která se dlouho potýkala se zdravotními problémy, zvítězila v čase 55,13 sekundy před Denisou Rosolovou (55,45). Třetí doběhla po klopýtnutí na poslední překážce vedoucí žena letošních světových tabulek Wenda Nelová z JAR. Zaplněné hlediště nezklamala ani hlavní hvězda mítinku Usain Bolt. Jamajský světový rekordman vyhrál dvoustovku, letošní maximum si zlepšil o sedm setin na 20,13 a zařadil se na čtvrté místo tabulek. Na lepší výkon nebyly podmínky. Mítink provázelo chladné a deštivé počasí, start vrcholu večera byl navíc hned dvakrát odložen. Nově zrekonstruovaný stadion byl pýchou letošního závodu. Uzávěřený stánek s kapacitou 15 000 diváků dokonce přiměl vedení české atletiky uvažovat o případném pořádání mistrovství Evropy. Pro rok 2020 dokonce svaz vyjádřil oficiální předběžný zájem. Organizátoři přesunou Zlatou tretru za rok na červen.

American sniper a svatí

„Někdy je potřebné raději probdít noc v modlitbě než zůstat lhostejný a nedělat nic...“ Fr. Bill, Molokai, 2015

Před několika dny jsem zhlédl film Clinta Eastwooda s názvem *American sniper*. Podotýkám, že se to stalo během mého pobytu na Havaji, tedy v USA, a v přítomnosti jednoho starého kněze, který ho chtěl vidět spolu se mnou. Tyto dva faktory považuji za důležité. Reakce na zmíněný film budou v Evropě zcela jistě jiné než v Americe, kde je celá společnost tvrdě konfrontována s následky války Američanů v Iráku, Afghánistánu i s nynějším bojem proti fanatickým ozbrojencům Islámského státu. V Evropě všeobecně převládá názor, že se Američané neměli do konfliktu s arabským světem pouštět a že si za nynější problémy mohou sami. Docela silný nárůst „antiamerikanismu“ eviduji hlavně ve své bývalé vlasti, tj. v České republice a na Slovensku.

Film natočený podle pravdivé události přibližuje osud Chrise Kyleho, který jako jeden z mnoha ostřelovačů pomáhal americkým jednotkám v boji proti armádě Saddáma Husajna. Není pochyb, že bez těchto ostřelovačů by byly ztráty na životech vojáků mnohem vyšší. Před nástupem jednotky do boje kontrolovali dalekohledy celou síť ulic měst i vesnic. Pokud zahlédli podezřelé osoby běžící s granáty nebo podomácku vyrobenými výbušninami proti vojákům či tankům, museli je rychle zneškodnit. Bohužel tak často zlikvidovali i malé děti, jimž jejich otcové nebo matky vložili do rukou smrtící zbraň, nebo také těhotné ženy. Ostřelovači byli na tento způsob vraždění připravováni tvrdým výcvikem, a to nejen fyzickým, nýbrž i psychologickým. Před stisknutím spouště museli, zvláště když se jednalo o malé děti, zhluboka dýchat, aby si okysličováním mozku zachovali vnitřní klid a netřásla se jim ruka.

Krutost války a narušená psychická rovnováha

Chris Kyle takto zabil více než 160 lidí a stal se americkým národním hrdinou, protože tím nepřímo zachránil životy tisíců svých krajanů. Tato „práce“ však byla spojena s krutou daní, o které se na veřejnosti mlčí – s psychickým traumatem z toho, že člověk vraždí. Tisíce amerických vojenských veteránů dodnes bojují s následky krutosti války. Mnozí z nich museli po návratu do USA vyhledat psychiatra a jsou stále léčeni na psychiatrických klinikách. Počet sebevražd je u bývalých vojáků v porovnání s jinými skupinami lidí v USA velice vysoký. Chris Kyle, v očích Američanů hrdina, byl tímto údělem postižen tím víc, že sám měl dvě malé děti ve věku těch, které musel na druhém konci světa zabíjet. I on musel podstoupit psychiatrickou léčbu a jen těžce a pomalu se vracel do koloběhu běžného života, do role manžela, otce a příslušníka normální společnosti. A když se mu to jakžtakž povedlo, stal se obětí vražedného atentátu. Před několika dny proběhlo v Texasu soudní řízení s jeho vrahem, který byl odsouzen na doživotí. Smutný a krutý osud. Smutná a krutá konsekvence války, smutné a kruté následky toho, když člověk sám vraždí...

Opustit status pasivního diváka

Ale co má tento smutný a krutý osud společného se svatými, co má společného s námi v Evropě, co má společného se mnou? Úvodem jsem se zmínil, že jsem film viděl spolu s jedním starým americkým knězem na ostrově Mo-

lokai, kde kdysi žily tisíce vyděděnců, bezdomovců, opuštěných a trpících malomocných. Ano, film jsem sledoval díky nejnovějšímu DVD na místě, kde utrpení bylo ztělesněno tak jako snad nikde jinde na světě. A onen kněz není žádný upejpavý, americkým blahobytem zhýčkaný člověk. Ví mnoho o utrpení, viděl bídu i utrpení v mnohem větší míře, než si dovedeme představit. Dvacet pět let působil jako nejbližší spolupracovník a zpovědník Matky Terezy z Kalkaty. Do USA se vrátil teprve pár let po její smrti a na Molokai nyní buduje centrum spirituality P. Damiána, které chce podle odkazu Matky Terezy i P. Damiána sloužit těm nejobozejším.

Krutost některých scén mi vehnala slzy do očí. Musel jsem se svého společníka zeptat, jak se na to může dívat, jak bude moci po takovém filmu spát, a on mi odpověděl: „Ta krutost mi připomíná realitu tohoto světa. Že není zde, kde teď žiji, ještě neznamená, že neexistuje. Existuje někde jinde, v tolika končinách světa! A já, i když u toho nejsem a zdánlivě proti tomu nemohu nic dělat, musím jako křesťan dělat alespoň to minimum, co je v mých silách a možnostech – musím se za všechny ty oběti modlit; za ty, kteří v hrozných bídě žijí a v hrozných mukách umírají, i za ty, kteří se na jejich bídě podílejí a kteří je vraždí. Někdy je potřebné raději probdít noc v modlitbě, než zůstat lhostejný a nedělat nic.“ A dozvěděl jsem i to, že právě tento kněz a jeho kongregace se velice zasazují o zahájení procesu svatořečení Josefa Duttona, který býval spolupracovníkem P. Damiána. Nebyl to ani kněz, ani řeholník, nýbrž, jak dnes v církvi říkáme, obyčejný laik. Měl velmi komplikovaný život. Nejdříve působil mnoho let jako voják z povolání. Střílel a vraždil. Když už byla krutost válčení nad jeho síly, opustil jako důstojník armádu. Oženil se, ale manželství mu ztroskotalo. Začal holdovat alkoholu a ten z něho udělal ruinu. Na pokraji fyzických i psychických sil si v jednom z mála světlých momentů uvědomil bezúčinnost a tragédii svého života a rozhodl se začít žít jako normální člověk. Jeho rozhodnutí bylo tak silné, že se okamžitě vydal do trapistického kláštera v Kentucky, sídla jednoho z nepřísnejších řádů. Vnitřně si to odůvodnil tím, že zde chce činit pokání za svůj dosavadní život.

Byl zvyklý na vojenskou náтуру a dril, možná by byl v klášteře vydržel, kdyby se v jakýchsi novinách „náhodou“ nedočel o P. Damiánovi a kolonii malomocných na Molokai. V té chvíli si uvědomil, že než se před světem uzavřít do samoty klášterní cely a činit pokání by možná bylo lepší věnovat své síly těm, kteří jsou na tom ještě hůř než on sám – zdravotně postiženým malým dětem bez rodičů a příbuzných. Vydal se na Molokai, kde zasvětil ve službě těm nejobozejším čtyřačtyřicet let svého života. Zemřel tam v roce 1931 ve věku 88 let a je pochován uprostřed svých malomocných nedaleko od hrobu P. Damiána.

Svět plný kontrastů, kontrastuplná církev

American sniper, Josef Dutton, já. My všichni dnes. V této době plné krutosti válek, nesmyslného vraždění, pronásledování, zoufalých útěků, přeplněných utečeneckých táborů... Kam jen oko dohlédne, všude je utrpení. Pokud ho nevidíme, tak jsme lháři, pokrytci a nezasloužíme si nosit označení člověk.

Ale možná že Josefa Duttona katolická církev za svatého nikdy neprohlásí. V poslední době jsme spíše svědky toho, jak tato institucionalizovaná kanonizace totálně

selhává a dehonestuje samu sebe. Za svaté jsou prohlašováni řeholníci, kněží, a obzvláště jeden papež prohlašuje za svaté své předchůdce. To je trapné a smutné. Takový proces stojí spoustu peněz a ty si celá ta klerikální mašinerie, která za procesy stojí, vřdycky jaksí najde pro kanonizaci sebe samých než pro kanonizaci laiků a lidí bez moci. Tváří v tvář tomu hroznému utrpení, ve kterém se dnes svět nachází, je načase, aby si církve uvědomila, že takhle už dál

jednat nemůže. Nadešel čas nového myšlení a také deklerikalizace církve. To samo o sobě by ale bylo málo. Nadešel čas aktivního převzetí odpovědnosti laiky a všemi křesťany bez klerikální moci v církvi, kterým záleží na tom, aby se stav tohoto nemocného světa konečně změnil, převzetí štafety a vykročení na novou cestu vydávání svědectví Ježíšovu Evangelium.

Peter Žaloudek, Molokai, Havaj, 2015

Užitek z putování a cestování aneb Naši poutníci a turisté ve Vídni

Měsíc květen vybízí tradičně k různým výletům, poznávacím akcím, zájezdům, cestování či k putování všeho druhu. Všeobecně se dá říci, že jde o velmi užitečné a potřebné aktivity, které člověka často posouvají někam dál. Velký význam má pro poutníky a turisty již samo poznávání nových míst, zemí, lidí, zvyků a obyčejů. Putování a cestování vytrhuje člověka z uzavřenosti a stereotypu prostředí, ve kterém žije a otvírá jej okolnímu světu, jeho duchovním a kulturním hodnotám a často přináší do jeho života nové zkušenosti.

Věřící lidé zároveň vnímají, že se na posvátných místech, kam putují, mohou modlit se zvláštní důvěrou a že tímto způsobem mohou načerpat novou sílu a impulsy pro svůj život. Takové putování je výrazem víry a oddanosti člověka Bohu i vyjádřením jeho důvěry v přímluvu Panny Marie či svatých. Avšak mimořádná síla, kterou mnohý poutník na posvátných místech zakouší, se nesmí připisovat jakémusi magickému působení místa, kostelů, soch, obrazů nebo lidí, ale jedině samotnému Bohu.

Pro mne osobně každá pořádná pouť znamená delší cestování do různých posvátných míst, která jsou spojená např. s životem Ježíše Krista či Panny Marie, s působením apoštolů nebo našich světců a patronů. Duchovní užitek je značný, ale bývá s tím spojena i určitá oběť. Člověk musí obvykle podstoupit trochu nepohodlí při cestování, někdy i větší fyzickou námahu a skromnější stravování. K tomu je třeba připočítat i větší finanční výdaje, delší čas strávený v modlitbě apod.

V případě putování do Vídně to ale není zase až tak náročné. Mnozí návštěvníci zde touží poznat místa, která jsou spojená s životem a působením sv. Klementa Marii Hofbauera, hlavního patrona Vídně a rodáka z Tasovic u Znojma. Mám velkou radost z toho, že do Vídně za tímto účelem přijíždějí jak jednotlivci, tak i celé autobusy našich krajanů, poutníků a turistů. Naposledy jsem zde provázel poutní zájezdy ze Znojemska, Brněnska a z Hané. Rád se ujímám takových příležitostí, abych alespoň trošku přispěl a obohatil život dnešního člověka.

Po stopách sv. Klementa Marii Hofbauera ve Vídni

Jak vlastně probíhá taková pouť „po stopách sv. Klementa M. Hofbauera“ ve Vídni? Obvykle jde o skupiny 50-75 lidí, kteří přijedou dopoledne autobusem, vystoupí na Schwedenplatz, odkud dojdou za pár minut pěšky do historického centra města až k chrámu Panny Marie Na Nábřeží, kde jsou uloženy ostatky světce a patrona Vídně. Následuje prohlídka chrámu, kde se již od roku 1820 slouží české bohoslužby. Bývá také možnost nahlédnout do malého mu-

zea světce, které je součástí chrámu. Poté přichází nejdůležitější část duchovního programu, mše svatá, která bývá sloužena na úmysly poutníků.

Po mši svaté se přesuneme do prostor přilehlého kláštera redemptoristů, kde si mohou poutníci trochu odpočinout, občerstvit se z vlastních zásob, využít sociální zařízení apod. Kolem poledne vyrážíme dál do města. Jdeme pěšky po stopách světce, který nás zavede do míst, jako jsou kostel am Hof, kostel minoritů, kostel a klášter sv. Anny, kostel a klášter sv. Uršuly, obytný dům sester sv. Uršuly, bývalá pekárna „U železné hrušky“, kostel a klášter františkánů, chrám sv. Štěpána, arcibiskupský palác, kavárna Diglas, stará univerzita, kaple sv. Salvátora apod.

Vesměs jde o pěší putování historickým centrem Vídně. Pro starší poutníky bývá taková cesta dosti namáhavá, ale četné zastávky v kostelech, kde je vždy čas na modlitbu a na trochu odpočinku, pomáhají poutníkům dojít až do cíle. Na konci však bývají všichni unaveni, takže nestojí ani o volno a rozchod po městě. Poutníci se posadí nejraději někde v parku, koupí si zmrzlinu, kávu nebo pivo a povídají si o svých zážitcích. Pozdě odpoledne či večer odjíždějí naplnění dojmy zpět do své vlasti.

Po stopách patrona Vídně v neděli 14. června 2015

A co my, Češi a Slováci ve Vídni, známe našeho rodáka a patrona tohoto města? Jak se říká, „Pod svícem největší tma“. Nedělám si tedy žádné iluze, jak je to v našich řadách se znalostí života a působení sv. Klementa M. Hofbauera. Proto jsem nabídl i zdejším krajanům poznávací akci s názvem: „Po stopách patrona Vídně“. Akce se uskutečnila v neděli 14. června.

A co z toho máme? Domnívám se, že obdivuhodná vytrvalost tohoto světce, patrona Vídně a rodáka z Tasovic u Znojma, může být stálou inspirací pro Čechy a Slováky, kteří žijí ve Vídni a nemají to zde vždy jednoduché. Zdá se, že v životě sv. Klementa platilo pořekadlo: „Dum spiro, spero“ neboli „Dokud dýchám, doufám“. Přál bych si, aby jeho životní příběh inspiroval a povzbuzoval v dobrém všechny krajaný ve Vídni.

P. Jiří Šindelář, CSsR, Salvatorgasse 12, 1010 Wien
GSM: +420 732 961 694, Tel.: +43 (0)1 533 9594 105,
GSM: +43 677 614 182 32
jiri.sindelar.cssr@gmail.com
info@lidovemisie.cz

Pořad *Kulatý stůl* tentokrát i s ORF

Dne 6. 5. 2015 se konal další pořad z cyklu *Kulatý stůl – významní Češi ve Vídni*, který pořádá Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s Českým centrem ve

Vídni. Hostem večera byl obchodní vedoucí sociálně demokratického Hospodářského svazu Vídeň pan BA Petr Baxant. Pořad byl velmi dynamický díky promyšlené moderaci vedené zkušenou moderátorkou, historičkou dr. Janou Starek. Jejím prostřednictvím měli posluchači možnost spoluprožívat životní pouť P. Baxanta protkanou překvapivými zákrutami. Projev obou protagonistů zaujal nejen publikum, ale i kameru ORF, která vedle interview s P. Baxantem také tento program natáčela.

mb

Mag. Tereza Hofmanová, zástupkyně ředitele Českého centra, BA Petr Baxant, obchodní vedoucí Sociálnědemokratického hospodářského svazu Vídeň, ing. Helena Basler, předsedkyně Klubu

fota: Mag. Eva Zemanová

Výstava Vídeň a její „čestí cihláři“ / Wien und die „Ziegelböhm“

Na základě iniciativy Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku byla na velvyslanectví ČR instalována výstava Wohnpartner team – Vídeň a její „čestí cihláři“, která byla zahájena vernisáží 18. května 2015. Úvodního slova se ujal J. E. Jan Sechter, velvyslanec ČR, a místopředseda Kulturního Klubu Čechů a Slováků v Rakousku Mag. Richard Basler. K výstavě promluvili za Wohnpartner team týmová manažerka Mag. Claudia Huemer a týmový vedoucí Arno Rabl.

Kulturní klub se také postaral o hudební doprovod této akce. Předsedkyně Klubu poznala před pár lety bodrého truhlářského mistra a majitele truhlárny ve třetím okrese pana Vejvancicky. Slovo dalo slovo, ... že jeho rodina pochází z řad tehdejších cihlářů a dozvěděla se také o jeho hudebním koníčku. A tak ji napadlo, když vyjednávala výstavu, že by pan Vejvancicky mohl na vernisáži se svou skupinou Trio Con Moto vystoupit – a pan Vejvancicky ochotně svolil. A nejen to, výstupy propojil slovními a hudebními vzpomínkami, jakousi cestou od minulosti k dnešku (česká národní písnička, typický vídeňský „Heurigerlied“, *Sonáta D dur* Christopa Gottlieba Scheidlera a *Serenáda* Enrica Toselliho aj.).

Na přehledných panelech měli návštěvníci možnost se názorně seznámit s tématem těžkého života českých cihlářů, v další místnosti byl (ve smyčce) promítán film s výpovědi pamětníků, na stolech ležely brožurky s tematikou výstavy. Vernisáž byla velmi dobře navštívena, mezi hosty jsme mohli mj. pozdravit Mag. dr. Achleitner ze Spolkového kancléřství.

Ohlas z vídeňských novin:

http://www.wienerzeitung.at/nachrichten/wien/service/752647_Die-Sandler-vom-Wienerberg.html

J. E. Jan Sechter, velvyslanec ČR

Mag. Richard Basler, místopředseda Kulturního Klubu Čechů a Slováků v Rakousku

Sie schufen die Materialien für die Prachtbauten der Ringstraße: Tschechische Schwerstarbeiter, die sogenannten Ziegelböhm, fristeten ein ausgebeutetes Dasein am unteren Rand der Gesellschaft. Eine Ausstellung erzählt ihre Geschichte.

400 Kilometer Fußmarsch nach Wien

So auch die Vorfahren von Josef Vejvancicky. Er bildet mit seiner Tochter Irene Kubinecz und der Gitarristin Andrea Saeed die Musikgruppe „Trio Con Moto“, die bei der Ausstellungseröffnung für die musikalische Untermalung sorgte. Sie alle sind Nachfahren der Ziegelböhm.

„Meine Urgroßeltern sind nach ihrer Heirat 1882 in Habartice sofort nach Wien gegangen. Sie haben über vierhundert Kilometer zu Fuß zurückgelegt. Wenn ich das heute meinen Enkeln erzähle, glaubt mir das keiner“, erinnert sich Vejvancicky. „Meine Urgroßeltern haben in Wien dann zwar unter erbärmlichen Umständen existiert, aber sie haben überlebt. Damals den nächsten Tag zu überleben, das war eine Leistung.“

„Mein seliger Urgroßvater hätte sich nie träumen lassen, dass sein Urenkel einmal Innungsmeister-Stellvertreter und Träger der silbernen Ehrenmedaille der Kammer Wien wird,“ mein Josef Vejvancicky.

Trio Con Moto – Irene Kubinecz, Josef Vejvancicky, Andrea Saeed

Týmová manažerka Mag. Claudia Huemer

Týmový vedoucí Arno Rabl

fota: Wohnservice Wien Ges.m.b.H

Neznámí přesvědčili

Mladý ansámbl z ČR – Husákovo kvarteto – vystoupilo 27. 5. 2015 na pozvání Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku v Mramorovém sále Velvyslanectví ČR v Rakousku na koncertu tradiční řady májových koncertů, jež Kulturní klub pořádá na půdě Velvyslanectví ČR pod záštitou velvyslance. Letošní májový koncert byl zvláštní tím, že neoslavoval měsíc květen hudebními čísly, ale byl věnován 70. výročí ukončení druhé světové války a všem těm, kteří pro konečný mír bojovali a položili za něj své životy. Za nepřítomného velvyslance ČR J. E. J. Sechtera promluvila v úvodu koncertu jeho zástupkyně dr. J. Bašová, za Kulturní klub potom dr. M. Brandeis.

Husákovo kvarteto – soubor čtyř studentů Konzervatoře Brno – Martin Husák, první housle, Radek Blahuš, druhé housle, Marek Vejpustek, viola, Matěj Kovanda, violoncello – přesvědčilo nejen vtipně zvoleným programem od klasiky (J. Haydn, A. Dvořák, J. Suk, A. Glazunov, J. Masenet) po známé melodie uznávaných a oceněných autorů sféry filmové hudby, pop-rocku (D. Guetta, Coldplay, L. Cohen, F. Garden, J. Williams, Adele, Metallica, A. Piazzola). Posлуhači ocenili i sólové výstupy R. Blahuše (skladba významné současné české skladatelky S. Bodorové), M. Husáka (zralé vlastní variace na známé téma) či kouzelné improvizace na melodii *Fools Garden Lemon Tree* v podání violisty M. Vejpustka. Bez sólového výstupu, avšak jistou intonací a jasným tónem „držel“ zvuk kvarteta violoncellista M. Kovanda. Kvarteto si svojí spontánností získalo publikum, jež mladé umělce odměňovalo dlouhotrvajícím potleskem i zvoláními „bravo“ po jednotlivých číslech.

Facit: Husákovo kvarteto rozehrálo celý rejstřík svých dovedností od vitality přes něhu, zpěvnost, vášeň, bolest, mírnost, razantnost až po hravost, to vše v kompaktním zvuku. Po skončení koncertu zůstala radost z krásna hudby na obou stranách – u účinkujících i u posluchačů.

mb

Mag. Richard Basler, místopředseda Klubu, dr. Marie Brandeis, místopředsedkyně Klubu, Husákovo kvarteto, dr. J. Bašová, zástupkyně velvyslance ČR

Tom Vašíček – *Mezi nebem a zemí* ve Štěpáně

DI Tomislav Vašíček

V pátek 29. května probíhala v Rakousku Dlouhá Noc kostelů a ve vídeňském Štěpánském dómu měla premiéru skladba *Mezi nebem a zemí*, variace na *Německou mši* Franze Schuberta a J. Ph. Neumanna. Autorem této sonáty/mše je Tom Vašíček, jeden z prvních českých rockerů či rock'n'rollerů, který se ve zralém věku pouští do klasické hudby podle švédského pořekadla: Na stará léta se Čert dává na náboženství.

Musel jsem se přijet podívat. Skladba i její provedení měly fantastický úspěch. O Schubertovi se psává, že jeho melodičnost snad pochází od jeho moravských rodičů – ze Šumperka. A Tomovy variace ve vši modernosti měly zpěvnost, na kterou si mohou dělat nárok Češi, Moravané, Rakušané i Němci. Ba i trochu dávných sputnických harmonií se do partitury vešlo.

Koncert byl také skvělou prezentací vašíčkovského hudebního klanu: muzikálová zpěvačka Caroline Vasicek, která bohužel pro nachladlé hlasivky zpívat nemohla, uvedla dílo svého otce způsobem, jakým naše švédská Viktorie uvádí svého Pappa krále. Její muž Boris Pfeifer zpíval bas v Gesangs-Quartetu účinkujícím spolu s početným dětským sborem. Mne nejvíc okouzila desetiletá Tomova vnučka Marvie, která držela druhý hlas v sólových *Myškách-Mäuschen*. Bez chyby bylo i smyčcové kvarteto: dvoje housle, violoncello a kontrabas, to vše pod suverénním řízením dirigenta a klavíristy Bernda Leichtfrieda.

Nabitý Štěpánský dóm nadšeně ocenil hudbu překračující hranice muzikální i zemské.

Ivan Jonáš

Praha a Stockholm (Karby 11. 6. 2015)

Převzato: <http://www.cesky-dialog.net/clanek/6823-premiera-ceskeho-rock-n-rollera-ve-videnskem-domu/>

Ohlédnutí a zprávy

Cena pro českou historičku

Archiv pro dokumentaci rakouského odboje (Dokumentationsarchiv des österreichischen Widerstandes, DÖW) ve Vídni uděluje od roku 2004 ve spolupráci s International Conference of Labour and Social History (ITH) tzv. Ceny Herberta Steinera (1923-2001), pojmenované podle zakladatele DÖW, za vynikající vědecké práce zabývající se odbojem, perzekucí a exilem v období nacionálního socialismu. Hlavní cenu za rok 2014 získala za studii na téma *Prisoners Society in the Terezín Ghetto 1941-1945* česká historička dr. Anna Hájková, která současně působí na University of Warwick ve Velké Británii. Slavnostního aktu předání cen třem vyznamenaným se v sídle DÖW zúčastnil také pan Jan Sechter, velvyslanec ČR v Rakousku.

Jana Stárková

Vzpomínková akce proti násilí

8. května 2015 se v dopoledních hodinách v historické zasedací síni Parlamentu konala tradiční Vzpomínková akce proti násilí a rasismu při příležitosti uctění památky obětí národního socialismu, nad kterou má patronát prezidentka Národní rady Doris Bures spolu s prezidentkou Spolkové rady obchodní radní Sonjou Zwazl. Pamětní řeči se ujala spisovatelka Christine Nöstlinger. Součástí programu bylo uvedení pásma „Die letzten Zeugen“ / „Poslední svědci“ podle projektu Dorona Rabinivice a Matthiase Hartmanna v provedení žijících svědků, kteří byli podpořeni herci Burgtheatru. Kulturní klub zastupovali Mag. Eva Zemanová a Mag. Richard Basler.

Generálmajor Karl Semlitsch a Richard Basler, Klub

Fota: Mag. Eva Zemanová

Slavná mše svatá v kostele na Rennwegu

9. května 2015 se konala Slavná mše svatá v českém kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu. Hlavním celebrantem o svátku svatého Jana Nepomuckého byl dr. Karel Simandl, papežský prelát a rada Apoštolské nunciatury v Berlíně, který udělil svátost biřmování. Koncelebrovali superior a rektor kostela P. Szczepan Perycz-Szczepański CCG, P. Ludwig Pociask CCG, P. Andreas Kühne SDB a P. Jan Horák SDB, koordinátor české duchovní služby v Rakousku. Rytmické písně zpívala a na hudební nástroje doprovázela Schola Dona Bosca pod vedením pastorační asistentky Pavly Carmignato SMDB a varhaník br. Josef Zahradník CCG.

Zaslal: LeoG

Návštěva hejtmána Jihomoravského kraje Michala Haška ve Vídni

Dne 9. června 2015 uskutečnil hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek návštěvu Vídně. V rámci návštěvy českojazyčné školy provozované Školským spolkem Komenický předal hejtman Michal Hašek představitelům spolku finanční dar ve výši jednoho milionu korun, jehož poskytnutí schválilo zastupitelstvo Jihomoravského kraje na svém zasedání 19. února 2015. Symbolicky, den před výročí tragédie v Lidicích, která se odehrála 10. června 1942, předal hejtman Michal Hašek a velvyslanec ČR Jan Sechter diplomy dvěma studentkám školy, jejichž práce ocenila odborná porota 43. ročníku výtvarné soutěže Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice 2015. Výstavu i soutěž každoročně pořádá Památník Lidice k uctění památky zavražděných lidických dětí. V rámci návštěvy Vídně se hejtman Michal Hašek rovněž setkal se starostou města Vídeň Michaellem Häuplem.

(zpráva velvyslanectví České republiky v Rakousku)

Vzpomínková akce k osvobození Mauthausenu

V neděli 10. května 2015 si Rakouská republika připomněla 70. výročí osvobození koncentračního tábora Mauthausen. Pietního aktu uctění památek obětí nacistické zločiny se zúčastnili tradičně kromě členů rakouské vlády, mnohých zahraničních hostů z přibližně 65 zemí světa a zástupců diplomatických sborů v Rakousku také zástupci velvyslanectví v čele s velvyslancem Janem Sechterem. Letos z české strany byli přítomni předseda české vlády Bohuslav Sobotka, ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová a ministr kultury Daniel Herman. Předseda vlády se během pietního aktu také setkal s rakouským spolkovým prezidentem Heinzem Fischerem, kancléřem Wer-

nerem Faymannem a ocenil tři přeživší. Medaili obdrželi Eva Clarková, Hana Berger-Moranová a Mark Olsky, kteří se narodili vězňům tábora v posledních týdnech války.

Tradiční proslov českého a slovenského velvyslance před československým pomníkem byl zakončen společným zpěvem české a slovenské hymny. Vzhledem k omezení předsedkyně Klubu s ochotou v zastoupení Klubu položila věnec Kulturního klubu u pamětní desky Karla Hašlera paní Mag. Martina Kroupová ze ZÚ.

Výstava Dora Müller

12. května 2015 byla zahájena v ÖGB Catamaran, Johann-Böhm-Platz 1, 1020 Wien výstava *Dora Müller – eine Brünner Deutsche. Der Weg zum tschechisch-deutschen Verständnis*. Zahájení se mj. zúčastnil velvyslanec ČR Jan Sechter a řada vedoucích spolupracovníků Moravského zemského muzea.

Předsedkyně Německého kulturního sdružení v Brně Dora Müllerová byla poslední pamětnicí předválečného Brna, kam se uchýlovali němečtí antifašisté. Byla také jedním z mála lidí německé národnosti, kteří v Brně zbyli po „pochodu smrti“ v roce 1945. V roce 1997 sestavila putovní výstavu *Přestupní stanice Brno*, která pak procestovala rakouská i německá města. Její zásluhou byla také v budově brněnského kina Scala osazena pamětní deska, která upomíná na roli Brna, jež před druhou světovou válkou přijalo mnohé německé uprchlíky pronásledované fašistickým režimem. V roce 2005 obdržela Cenu města Brna za aktivní přístup k českoněmeckému dialogu v poválečné Evropě. Za války Dořina tatínka Eltena Theodora Schustera vyslyšalo gestapo, které u nich doma dělalo i domovní prohlídky. Dořina nevlastní sestra Blanka Schusterová byla součástí převaděčské sítě, která z nacisty ohrožených území přepravovala do Palestiny židovské děti. I jejich přestupní stanicí se na chvíli stávalo Brno. Prý se jich takto zachránilo 1 938.

Dora Müllerová vystudovala vysokou školu, ale celý život prožila, jako kdyby titul inženýrky chemie nikdy nezískala. Promovala totiž za války na německé technice a po porážce nacistů byla její studia v Československu prohlášena za neplatná.

Paní ing. Dora Müllerová (1920-2009) byla jednou z těch osob, se kterou historička dr. Jana Starek natočila v rámci projektu *Zapomenutí hrdinové* (Ústav soudobých dějin AV ČR) dlouhý rozhovor. „Paní Dora Müllerová toho mnoho vykonala pro lepší porozumění mezi Čechy a Němci/Rakušany, byla to skvělá žena,“ dodává dr. Starek.

Výstava o Ludovítu Štúrovi

13. mája 2015 otvoril Slovenský inštitút v spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou výstavu u príležitosti 200 let od narodenia Ludovíta Štúra s názvom *Ludovít Štur: Sprachwissenschaftler; Publizist und Politiker – Sein Werk und Leben*.

Ludovít Štúr (28. 10. 1815, Uhrovec – 12. 1. 1856, Modra) bol najvýznamnejší predstaviteľ slovenského národného života v polovici 19. storočia, poslanec uhorského snemu, autor súčasného slovenského spisovného jazyka, politik, jazykovedec, učiteľ, spisovateľ a novinár. Motto: „Človek bez svedomia je koža biedna, daromná, národ bez vedomosti historickej o sebe a predkoch svojich je hromádka koží otrockých.“

Kunst-Kollegium končí

20. května 2015 zakončil slavností po třiceti letech trvání a více než sto akcích svou činnost spolek Kunst-Kollegium. Naposledy byly v Ateliéru Jan vystaveny práce všech členů.

P. Anton Srholec

Am 22. Mai 2015 erhielt Pater Anton Srholec den Leopold Kunschak-Anerkennungspreis im Österreichischen Parlament in Wien. Mit den Leopold Kunschak-Preisen werden Arbeiten auf dem Gebiet der Geistes-, Sozial- und Wirtschaftswissenschaften, der Arbeits- und Sozialmedizin sowie Arbeiten auf dem Gebiet der Publizistik ausgezeichnet. Die Nominierung von Pater Anton Srholec für den Leopold-Kunschakpreis wurde von 76 namhaften Persönlichkeiten aus Kunst, Kultur, Politik und Kirche aus mehreren Ländern unterstützt (siehe Auflistung der Namen in der beiliegenden Einladung). An die Spitze dieses Ehrenkomitees stellte sich der ehemalige österreichische Caritaspräsident Franz Küberl.

Niklas Perzi hostem ORF

26. května 2015 byl diskusním hostem ORF v programu pod názvem *Das Schweigen brechen – 70 Jahre nach der Vertreibung der Sudetendeutschen* historik Niklas Perzi (Zentrum für Migrationsforschung a Institut für Neuzeit- und Zeitgeschichtsforschung ÖAW), moderace se ujal Andreas Olbrecht.

Blíže viz <http://oe1.orf.at/programm/405382>.

Literární festival v divadle Brett

28.-29. května 2015 proběhl v divadle Brett Literarische Lenz / Literární festival, kterého se zúčastnili mj. spisovatelé: z Prahy Kateřina Rudčenkova – *Chůze po dunách*, z Brna Martin Reiner – *Román o básníku Ivanovi Blatném*, z Bratislavy Uršula Kovalyk – *Krasojezdkyně* a z Košic Agda Bavi Pain – *More. Love. Čajky*.

Agentura pro podporu cestovního ruchu**CzechTourism se vrací do Rakouska**

Ministryně pro místní rozvoj České republiky Karla Šlechtová a generální ředitelka CzechTourism Monika Palatková otevřely 29. května 2015 zahraniční zastoupení CzechTourism ve Vídni. Zahraniční zastoupení CzechTourismu s působností pro Rakousko a pro Švýcarsko bude působit na společné adrese s Velvyslanectvím České republiky, kde již od roku 2014 působí zahraniční zastoupení agentury Ministerstva průmyslu a obchodu CzechTrade.

Vystoupení Pavla Koutníka

2. a 23. června 2015 spoluúčinkoval Pavel Koutník, česko-vídeňský hudebník a skladatel, současný předseda pěveckého spolku Lumír, na koncertech v chrámu sv. Petra, Peterplatz. Na programu byly árie z kantát J. S. Bacha.

Diskuse Medienfreiheit im Donauraum

10. června 2015 zorganizoval Institut für den Donauraum und Mitteleuropa (IDM) v tiskovém klubu Concordia diskusi s názvem *Medienfreiheit im Donauraum*.

Diskutovali: Maria Gerchak, Europäischer Freiwilligendienst (EFD), Erasmus+ mit Schwerpunkt Europabildung und Kultur im FEZ-Berlin, Gregor Mayer, Journalist (u. a. für *Profil*, *Der Standard*, Deutsche Presse-Agentur) und

Buchautor, Belgrad/Budapest, Nedad Memić, Chefredakteur von *Kosmo*, Wien, Lída Rakušanová, 1978-1994 politische Kommentatorin bei Radio Freies Europa (RFE) in München; seit 1989 freie Journalistin und Korrespondentin für tschechische und deutschsprachige Medien, Prag.

Moderace: Rudolf Bretschneider, Geschäftsführer GfK Austria GmbH, Lehrbeauftragter am Institut für Publizistik und Kommunikationswissenschaft der Uni Wien, Vorstandsmitglied des Instituts für den Donauraum und Mitteleuropa (IDM), Wien.

Close Harmony Friends in Verehrung von Anton Srholec

10. Juni 2015 – Konzert in der Hofburgkapelle, Hofburg-Schweizerhof *Close Harmony Friends in Verehrung von Anton Srholec* anlässlich der Überreichung des Leopold Kunschak-Anerkennungspreises an Anton Srholec Begrüßung: S. E. Juraj Machac, Botschafter der Slowakischen Republik in Österreich.

Festredner: Dr. h.c. Franz Küberl, Direktor der Caritas der Diözese Graz-Seckau.

Eröffnung: Dr. Erhard Busek, Vizekanzler a.D und Vorsitzender des Instituts für den Donauraum und Mitteleuropa.

Kňaz **Anton Srholec Dr.h.c.** (* 12. 6. 1929, Skalica) študoval v Skalici, v Trnave a v Šaštíne, maturoval v 1951 v Bratislave. V roku 1946 vstúpil do saleziánskej spoločnosti s cieľom venovať sa výchove chudobnej mládeže.

V roku 1951 sa pokúsil ilegálne prekročiť hranice za účelom študovať teológiu. Za tento trestný čin bol odsúdený na 12 rokov väzenia. Vo väzení strávil 10 rokov. Prevažnú časť svojho trestu odpykal v uránových baniach v Jáchymovských koncentračných táborech. Po návrate z väzenia bol ešte 10 rokov robotníkom. Vo väzení aj ako robotník stále študoval. Predovšetkým teológiu. V Ostrave mu bolo umožnené študovať aj cudzie jazyky, kde si urobil štátne skúšky z jazyka anglického a nemeckého. V roku 1969 počas Dubčekovej éry dostal povolenie ísť na tri mesiace do Talianska. Pobyt si predĺžil na jeden rok, dokončil teologické štúdiá a pápež Pavol VI. ho 17. 5. 1970 v Ríme vysvätil za kňaza. V roku 1985 mu bol odobratý štátny súhlas z dôvodov, že jeho činnosť sa nezhoduje s predstavami Úradu pre veci cirkevné. Bol vyšetrovaný pre svoju aktívnu účasť na slávnostiach na Velehrade a stal sa opäť robotníkom. V Záhorskej Vsi, kde bolo veľa rímskych občanov, sa stal ich obhajcom a ochrancom ich práv. Posledné štyri roky pred dôchodkom pracoval ako robotník v sklade a v roku 1989 využil právo pracujúceho občana a odišiel do starobného dôchodku.

Od roku 1992 sa venuje bezdomovcom, pre ktorých zriadil domov v Podunajských Biskupiciach, za ktorý nesie zodpovednosť. V domove zvanom Resota je ubytovaných 60 bezdomovcov a 40 ich dochádza ambulantne. Je to neštátne občianske združenie, ktoré žije zo sociálnych príspevkov bezdomovcov a pomocou dobrodincov.

V súčasnosti je Anton Srholec činný v Slovenskom Helsinskom výbore pre práva menšín v slovenskej sekcii Spoločnosti pre vedu a umenie, bol členom rady Konta Nádeje, je činný v Konfederácii politických väzňov a v iných spoločenských a sociálnych organizáciách. Je členom Medzinárodného ekumenického združenia, Teologického fóra, kde sa stretáva s podobne zmyšľajúcimi teológmi na slovenskej úrovni. Nakoľko ovláda nemecký jazyk, občas cho-

dí na zastupování do Rakúska a na teologické semináře do Nemecka. Popri sociálnej činnosti sa venuje publicistike.

12. Juni 2015: Neue Gedenktafel zu Schieles 125. Geburtstag

Im Atelierhaus in der Hietzinger Hauptstraße 101 wurde Freitag, 12. Juni 2015, also exakt an Schieles 125. Geburtstag, um 14 Uhr eine Gedenktafel feierlich enthüllt.

Vzpomínkový večer ÖAW

12. června 2015 uspořádala Rakouská akademie věd vzpomínkový den na počest nacistickým režimem pronásledovaných vědců. V hlavním traktu ÖAW byla slavnostně odhalena busta prof. Hanse Przibrama a na bývalém místě BVA (Biologische Versuchsanstalt) byla odhalena pamětní deska „dlouho zapomenutých“ vědců.

Hans Leo Prziabram (7. 7. 1874, Lainz u Vídně – 20. 5. 1944, koncentrační tábor Terezín) byl rakouský zoolog a zakladatel experimentální biologie v Rakousku. Jeho rodiče pocházeli z Prahy, otec Gustav Prziabram (1844-1904) byl textilní průmyslník a poslanec českého zemského sněmu, matka Charlotte, rozená Schey von Koromla.

Ve stejný den byla také otevřena výstava *Experimentalbiologie im Prater. Präsentation des Virtuellen Gedenkbuches für die NS-Opfer an der ÖAW* (Theatersaal, Sonnenfelsgasse 19, 1010 Wien).

Více: Aktuariat@oeaw.ac.at.

Prezentace Kulturführer Mitteleuropa 2015

18. června 2015 proběhla v TQW / Studios, Tanzquartier Wien GmbH, Museumsplatz 1, 1070 Wien (Studio 1) prezentace *Kulturführer Mitteleuropa 2015*, kterou uspořádal Institut für den Donauraum und Mitteleuropa (IDM) ve spolupráci s Tanzquartier Wien a s podporou Balassi Institutu – Collegium Hungaricum Wien, Bulharského kulturní-

ho institutu – Haus Wittgenstein, Polského institutu Vídeň, Slovenského institutu ve Vídni, Slovinského kulturně-informativního centra (SKICA) a Českého centra ve Vídni.

Prezentace knihy na velvyslanectví

24. června 2015 zvalo české velvyslanectví na prezentaci knihy *Die mährische Schriftstellerin Marie von Ebner Eschenbach und Zdislavice*. Miguel Herz Kestranek četl z pamětí Marie von Ebner-Eschenbach *Mein Kinderjahre*.

Diskuse Historička jako svědek: Alice Teichová a její doba (1920-2015)

24. června 2015 proběhla v rámci oslav 650 let od založení Vídeňské univerzity v malém slavnostním sálu UNI diskuse na téma *Historička jako svědek: Alice Teichová a její doba (1920-2015)*.

Alice Schwartz, provdaná Teichová, se narodila ve Vídni dne 19. září 1920. V roce 1938 utíká před nacisty z Vídně do Anglie, kde pokračuje večerními kurzy ve studiu, v roce 1942 obdrží stipendium na University of Leeds, kterou absolvovala v roce 1945 s BA v ekonomii. V roce 1948 doprovázela svého manžela uprchlíka Mikuláš Teicha zpět do jeho rodného Československa, kde získala v roce 1952 doktorát v ekonomické historii na Karlově univerzitě v Praze. S potlačením Pražského jara v roce 1968 se rozhodla pro druhý a trvalý exil ve Velké Británii, v krátkosti dosáhla titulu prof. na University of East Anglia. I po dosažení penzijního věku pracovala jako členka fakulty ekonomiky a politiky v Cambridge (od roku 1986) a vedoucí výzkumu na London School of Economics (od roku 1989).

Sir Richard Evans, prezident Wolfson College v Cambridge, připomněl prof. Teichovou jako ženu s „nádherným vídeňským šarmem, který používá k vybudování mezinárodní sítě kontaktů v oblasti hospodářských a sociálních dějin“.

Prof. Teichová zemřela dne 12. března 2015.

Pouť smíření

Smíření s minulostí má někdy i velmi konkrétní, osobní podobu – smíření se sebou samým, s těmi rysy osobnosti, které odhalují můj egoismus, pokrytectví, zbabělost, neochotu podělit se ze svého nadbytku s těmi, kteří nemají nic. Také zlo v dějinách lidstva mívá velmi konkrétní podobu – stačí pohled do zrcadla, které často plní funkci zpytování vlastního svědomí.

Setmdesát let po skončení druhé světové války se část mladé generace, která zná hrůzy války jen z vyprávění svých prarodičů, učebnic, knih a filmů, odvážně do oné doby vrací. Zvrátit koloběh času samozřejmě nemůže. Avšak připomínkou toho, co se stalo, pietním aktem, modlitbou a křesťanskou vizí bratrského soužití na Zemi chce tato generace křesťanů poukázat na to, jak nebezpečné je zapomínat, úmyslně vytěsňovat dějiny, jak nezbytné je vyvodit z nich důsledky a žít tak, aby k podobným zločinům už nedocházelo.

Ve školách, do kterých jsem za komunistů chodil, se o násilném vysídlení Němců vůbec nemluvalo. Učili nás o fašistických agresorech, hrdinné Rudé armádě, partyzá-

nech a Slovenském národním povstání. Ty stránky minulosti obou našich národů, které strana považovala za nepohodlné, se prostě vymazaly – jako by ani neexistovaly. Brutality Čechů a Slováků páchané na Němcích, na jejich majetcích, ženách, dětech včetně novorozenců ve jménu „kolektivní viny“ či „práva a spravedlnosti“ se raději veřejně zamlčovaly, aby náhodou někoho nenapadlo, že to byl jen obyčejný akt brutální a bezohledné krvelačné odplaty. Přece by něco takového nemohli Češi, Slováci, ba ani hrdinná Rudá armáda udělat!

Nedávno jsem navštívil malou obec nedaleko České Třebové, kde před druhou světovou válkou žili Němci. Zaslouhou mladé české rodiny, která se usídlila v budově někdejší německé fary a již velmi záleží na tom, aby se nastupující generaci připomenula předválečná minulost této vesnice, vyšla najevo fakta, o nichž až donedávna neměla veřejnost ani ponětí. Pár kroků od kostela jsem viděl záhon květin a několika keřků, všude kolem pěkný park, lahodící očím. „Pod těmi květinami je s největší pravděpodobností společný hrob dvaceti Němců, včetně dětí a nemluvnat, kteří zvolili sebevražednou smrt, aby se vyhnuli týrání, znásilňování a dalším krutostem »osvoboditelů«. Chystáme pro tyto oběti pomník. Jde to pomalu, protože se při

odkrývání těchto faktů stále ještě setkáváme s nezájmem a dokonce odporem místních lidí, potomků přistěhovalců ze všech koutů tehdejší republiky," řekl mi člověk, který se v odhalování minulosti této obce angažuje.

30. května se uskutečnila pouť smíření za násilné vysídlení dvaceti tisíc Němců z Brna. Město museli opustit do 31. května 1945 a vydat se pěšky do Rakouska. Asi deset procent z nich, převážně starých a nemocných lidí a malých dětí, pochod nepřežilo. Pochováni jsou ve společném hrobě na provizorním hřbitově nedaleko Pohořelic. Bez pomníků a jmen tam leží asi 900 lidí.

Z celého území tehdejšího Československa bylo stejným způsobem odsunuty více než tři miliony Němců, s podobnými ztrátami na životech. Byly mezi nimi i rodiny nynějšího vídeňského kardinála Schönborna a biskupa Ludwiga Schwarze z Lince, který na odsunutí z obce Most u Dunaje nedávno vzpomínal v rozhovoru s novinářem periodika *Oberösterreichische Nachrichten* (OÖN, 30.-31. května 2015) takto: „Naši vesnici obsadili 2. července 1945, bylo mi tehdy pět let. Všechny 1 800 občanů ji muselo opustit během dvou hodin. Seřadili nás do osmistupů. Otce, který chtěl mou dvouletou sestřičku táhnout na dřevěném vozíku, jeden z dozorců zřekl, že jsme všichni majetek ztratili a nesmíme si s sebou nic vzít. V táboře u Bratislavy oploceném drátěným plotem, kam jsme posléze dorazili, nebyly žádné ubytovací možnosti ani jídlo. Teprve když tam propukla epidemie tyfu a úplavice, musel být tábor na nátlak vítězných mocností otevřen a my jsme pokračovali v pochodu do Rakouska, nejdříve do Bergu. Nikdo nejásal radostí. V naší skupině bylo padesát nemocných, včetně mé sestřičky Rézi, která na následky tyfu zemřela. Odtamtud už nás nikdo vyhnat nesměl, mohli jsme se ubytovat. Stáje sedláků byly prázdné, neboť jim Rusové sebrali všechnu dobytek, neměli jsme co jíst. »Musíte jít žebrať,« řekl nám starosta. A tak jsme opravdu chodili prosit o chleba a kousek jablka. Když ve Vídni hledali lidi na práci, šli jsme. Ubytovali nás v bývalém pracovním lágru v třetím okrese. Tam jsem vyrůstal.“

Pan Jaroslav Ostrčilík, který je iniciátorem pietních poutí konaných k připomínce násilného vysídlování Němců z Brna, řekl ČTK, že zatímco prvního pietního pochodu, který zorganizoval před devíti lety, se zúčastnili pouze tři lidé, letos to byly již tři stovky.

(<http://www.tt.com/home/10084511-91/wallfahrt-der-vers%C3%B6hnung-erinnerte-an-br%C3%BCnner-to-desmarsch-1945.csp>)

Pater Hanák, farář z Bohdalic, který se pietní pouti každoročně účastní, řekl pro *Katolický týdeník* (2.-8. června 2015, str. 2): „Pietní pochody z Brna do Pohořelic se na památku brutálního vyhnání německých Brňanů konají již osm let vždy koncem května. Letos, sedmdesát let od těch hrozných událostí, jsme pochopili, že už bylo dost jen samotné piety, že musíme vycházet z přítomnosti a hledět do budoucnosti. A že právě tato sedmdesátka, jakési symbolické číslo plnosti, jakoby vyzývá k následujícímu poselství: Jak dlouho ještě chcete vyprovázet mrtvé z města ven? Přiveďte je zase zpět a přiveďte i jejich blízké! A tak jsme se rozhodli uspořádat pochod opačným směrem, z Pohořelic do Brna.“

Ke kauze vysídlení německých občanů se před dvěma týdny oficiálně vyjádřilo i město Brno v dokumentu *Vyjádření smíření a budoucnosti*: „Město Brno upřímně lituje událostí z 30. května 1945 a následujících dní, kdy byli lidé

na základě principu kolektivní viny a své jazykové příslušnosti donuceni Brno opustit.“

(<http://www.tt.com/home/10084511-91/wallfahrt-der-vers%C3%B6hnung-erinnerte-an-br%C3%BCnner-to-desmarsch-1945.csp>)

Pater Hanák vyjádření brněnských představitelů uvítal (*Katolický týdeník*, 2.-8. června 2015, str. 2): „Na to, co se stalo a co nelze ani vymazat, ani bez povšimnutí přejít, existuje jediná dobrá odpověď, a tou je odpuštění. Tato pouť je prosbou o odpuštění i poděkováním za odpuštění, které osvobozuje od účinků jakéhokoliv zla.“

Vzpomínkového pochodu se kromě velkého počtu mladých lidí, většinou katolíků, zúčastnilo i několik pamětníků z Německa a Rakouska, v době vysídlování malých dětí. Nemluvili o křivdě ani zatrpklosti, ale zdůrazňovali význam pochodu jako připomínky čehosi, co by se ve vyspělé a slušné společnosti nemělo už nikdy opakovat.

Mezi účastníky pochodu byli rovněž občané, kteří nemají s německou okupací či příslušností k německému národu nic společného, ale přesto byli v důsledku lidské zloby a zbabělosti, jež nezná hranic, pronásledováni. Paní Vlasta Doležalová řekla velmi výstižně (*Katolický týdeník*, 2.-8. června 2015): „Vzpomínky na okupaci a na Němce mi nejsou příjemné. Prožili jsme kruté chvíle a poznali, co je to skutečný strach. Je ale pravda, že na nacistickém bezpráví a útlaku měli svůj podíl i naši lidé. O to ohavnější byla potom jejich pomsta na německých ženách, dětech a starých lidech. Na jaře roku 1945 předvedli mého manžela na brněnské gestapo, když se v německé zbrojovce, kde byl totálně nasazený, vyjádřil o okupantech, mírně řečeno, neuctivě. Udál ho jeden Čech, kterého dobře znal. Naštěstí se rozhoukaly sirény leteckého poplachu, začaly padat bomby a mému manželovi se v nastalém zmatku podařilo utéci. Přišel květen, konec války, a manžel se na brněnském náměstí potkal se svým udavačem. Měl na rukávu červenou partyzánskou pásku a s namířenou zbraní hnal

Památník v Semaníně

před sebou hlouček zubožených německých žen. Naše iluze o nové svobodě tak rychle skončily.“

Není snad možné najít paralelu s tím, co se událo před tolika lety, i v dnešní době, třeba v tom, jak mnozí členové komunistické strany či dokonce bývalí estébáci po změně režimu prostě převlékli kabáty a dosáhli politických postů a vysokých funkcí?

Ježíš praví: Ten, kdo je bez viny, ať hodí kamenem. Jindy zase říká: Nesudte, abyste nebyli souzeni. A jak se lidově říká to, čemu každý z nás dobře rozumí: Měli bychom žít tak, aby se o nás nemohlo říci, že vodu kážeme a víno pijeme.

Těším se z toho, že nová generace mladých lidí se konečně začíná ptát svých rodičů a prarodičů, jak to vlastně kdysi bylo a proč. Těším se i z toho, že křesťansky motivovaná mládež hledá cestu do budoucna – cestu k lepšímu spoluzítí lidí všech ras bez rozdílu barvy pleti, kultury či náboženství, a že tak vydává to nejlepší a nejkrásnější svědectví o tom, jakou solí, světlem a radostnou zvěstí může být Evangelium v dnešním, tak komplikovaném a přelidněném světě, neochotném přijímat nové utečence nebo vytvořit ekonomicko-sociální podmínky tak, aby ze společných dober, která jsme všichni na této zemi dostali od Boha jako dar, se stejnou mírou dostávalo i těm, kteří se narodili v Africe, Asii nebo v Jižní Americe.

Peter Žaloudek, Vídeň, začátek června 2015

Österreich und Tschechien wollen Kontakte vertiefen

Grenzlandtreffen – Wirtschaftskooperation im Zentrum Wien/Poysdorf (PK) - Fragen der wirtschaftlichen Zusammenarbeit standen im Zentrum eines Grenzlandtreffens zwischen dem österreichischen Bundesrat und seinem tschechischen Pendant, dem Senat. Bundesrats-Präsidentin Sonja Zwagl (V) betonte dabei die Notwendigkeit der grenzüberschreitenden Kooperation auf allen Gebieten, insbesondere auch in Fragen der Verkehrsinfrastruktur, des Breitbandausbaus oder im Bereich der Forschung. „Gerade in einer schwierigen Zeit ist es wichtig, die guten Kontakte zu unseren Nachbarn weiter zu stärken und zu festigen,“ so Zwagl. Ivo Barek, der Vizepräsident des tschechischen Senats, verwies darauf, dass Österreich der drittgrößte Investor in der Tschechischen Republik ist und hoffte darauf, dass diese Investitionen in Zukunft noch weiter wachsen werden. „Österreich ist für uns Nachbar, Partner und Investor.“

Die Bedeutung der Wirtschaftsbeziehungen zwischen Österreich und Tschechien belegt auch die Handelsbilanz. 2014 wurden Waren mit einem Volumen von fast 4,8 Mrd. € von Österreich aus nach Tschechien exportiert, die Importe aus Tschechien betragen 5,4 Mrd. €.

Als beispielhaft für die Vertiefung der grenzüberschreitenden Beziehungen hervorgehoben wurde von Zwagl auch das Projekt „Summercamp“ der Wirtschaftskammer Niederösterreich, bei dem Unternehmerinnen aus Tschechien und Niederösterreich mit ihren Kindern gemeinsam einige Tage verbringen, Fragen des Geschäftslebens diskutieren und sich grenzüberschreitend vernetzen. Barek plädierte unter anderem für einen weiteren Ausbau der Beziehungen auf bildungspolitischer Ebene, etwa durch einen verstärkten Studierendenaustausch auf universitärer Ebene oder zusätzliche Initiativen zum Erlernen der Sprache des jeweiligen Nachbarlandes.

Auf dem Programm standen unter anderem ein Besuch der Volksschule Poysdorf, wo rund die Hälfte der Kinder auch Tschechisch lernt, ein Besuch der Wein- und Traubenwelt „Vino Versum“ und des Kabelwerks „Gebauer & Griller“.

http://www.parlament.gv.at/PAKT/PR/JAHR_2015/PK0644/index.shtml

Festival Wiener Festwochen 2015

14. 5. – 21. 6. 2015 – různé divadelní scény

Od 14. května zprostředkovával festival Wiener Festwochen po dobu pěti týdnů divákům současné jevištní umění: 39 produkcí z dvaceti zemí, od činohry přes tanec až po operu, doprovázené pestrou řadou koncertů ve Vídeňském koncertním domě (Wiener Konzerthaus). Po dlouhé době byla na festivalu zastoupena i česká divadelní scéna. Zahájení festivalu Wiener Festwochen proběhlo dne 14. května v rámci Letního nočního koncertu Vídeňských filharmoniků v zámeckém parku Schönbrunn. Vystoupení zdarma pod širým nebem potěší každým rokem tisíce nadšených návštěvníků a je přenášeno do celého světa. Letos dirigoval Zubin Mehta, jako sólista vystoupil klavírista Rudolf Buchbinder.

Program festivalu Wiener Festwochen nabídl pět premiérových představení: *Kings of War* od Iva van Hove (podle Shakespearových královských dramát), *Nejsem žádná černoška* – představení Kettly Noels, *Dobrodružství dobrého vojáka Švejka* – dramatizace románu od Dušana Davida Pařízka, *Noise* od Sebastiana Nüblinga, *Eduard II. Láska jsem já* – Ewald Palmeshofer a jeho interpretace Marlowa v režii Nory Schlocker. Švýcarský režisér Milo Rau uvedl poprvé své představení *The Civil Wars* v Domě umělců (Künstlerhaus), Australan Simon Stone představil v Akademickém divadle (Akademietheater) své představení *John Gabriel Borkman*, ve kterém si zahrála mimo jiné Birgit Minichmayr. S představením *Hotel Metropole. Dát vzpomínce budoucnost* osvětluje řada *Into the City* historii adresy na náměstí Morzinplatz ve Vídni, kde byl kdysi ubytován Mark Twain a kde později za nacistického režimu vyslychalo a mučilo gestapo.

V prostorách MuseumsQuartier byla k vidění adaptace Händelova Oratoria *Jephtha* od Lydie Steier. Comic opera *Bez názvu č. 1 – Opera od Herberta Frische* měla svoji rakouskou premiéru v divadle Burgtheater. Andrea Breth poprvé uvedl inscenaci opery v divadle Theater an der Wien *Modrovousův hrad* Bély Bartóka střídavě s představením *Geistervariationen* Roberta Schumanna.

37. Mezinárodní hudební festival proběhl jako součást festivalu Wiener Festwochen od 9. května do 23. května na jevišti ve Vídeňském koncertním domě. Zahájen byl Vídeňskými filharmonikami pod taktovkou Daniela Hardinga. Na programu byla premiéra od Olgy Neuwirth a Mahlerova *Píseň o zemi*. Následovalo kolem 50 večerů s nejlepšími orchestry, nechyběli Vídeňští symfonici a vídeňský Radio-Symphonieorchester. Chick Corea doprovodil zpěvák Bobbyho McFerrina na klavír, herec Karl Markovics četl Doderera. V rámci závěrečného koncertu zazněly díla Brucknera a Messiaena.

Rakousko-česko-maďarská produkce podle románu *Dobrý voják Švejk* od Jaroslava Haška Dušana Davida Pařízka – *Der Fall Švejk*: Na Švejka v Divadle Komédie nezbyly peníze, nyní ho Pařízek režíroval ve Vídni. Dušan David

Pařízek je autorem adaptace a režisérem divadelního představení *Kauza Schwejk*. Pařízek rovněž navrhl scénou. Projekt je koprodukcí pražského divadla s prestižní vídeňskou přehlídkou Wiener Festwochen a německým divadlem Theater Bremen. Spolu s kolegy z Rakouska a Německa si v ní zahráli čeští herci Jiří Černý, Vladimír Javorský a Ivana Uhlířová v roli nadporučice Lukášové, zcela odlišně od románu. Představení mělo premiéru 17. května v MQ a bylo třikrát reprízováno. V listopadu se objeví v Brémách a pak bude mít českou premiéru ve Studiu Hrdinů, kdy se ovšem podstatně promění.

Dušan David Pařízek strávil první polovinu života v Německu, kde se usadili jeho rodiče po odchodu z tehdejšího Československa po roce 1968. On sám se v devadesátých letech vrátil. Za sebou měl studia divadelní vědy na univerzitě v Mnichově, před sebou divadelní režii na DAMU. Ještě na škole, v roce 1998, založil Pražské komorní divadlo. Autor představení pravidelně spolupracuje s předními německými, rakouskými a švýcarskými scénami. V jeho zpracování románu Jaroslava Haška o „dobrém vojákově“ ve stylizovaném soudním přelíčení se zabývá vzájemnými výčitkami, vysvětlováním a obhajováním války, kterou údajně nikdo nechťel. Na tragické souvislosti tématu spojeného se vznikem první světové války lze podle něj nahlédnout i osvěžujícím způsobem. Podstatnější podle něj je, co si jednotlivé národy myslí a proč se například Maďaři a Češi nesnášejí. Inscenace *Kauza Schwejk* si podle inscenátorů klade za cíl vyloučit Haškův odkaz doslova, jako výzvu vytvořit psychologickou studii nadčasových fenoménů xenofobie, národního šovinismu i parazitování. Haškem načrtnuté národní postoje a vlastnosti byly v rámci inscenace během soudního přelíčení reprezentovány představiteli Rakouska, Maďarska a Česka. Představení proběhlo v německém jazyce, ale také česky a maďarsky. Kdo z diváků ovládal němčinu a češtinu, a podle reakce při přestavení, které jsem navštívila, jich nebylo málo, měl výhodu oproti češtině neznalých při vtipných překladech-nepřekladech z češtiny do němčiny. Ve hře byly použity originální pasáže románu, které byly rozšířeny například o úvahy ve formě situační provokace. Na scéně kouřící čeští protagonisté, nadporučice Lukášová, vojín Vaněk a dobrovolník Marek jsou napomínáni, že je na jevišti přísný zákaz kouření. Jejich lakonická odpověď zní: „No co, jsme Češi.“ Švejkovo jméno bylo identifikováno jako židovské, do hry byli zapojeni přihlížející diváci, bylo si možno vybrat mezi normální přestávkou, nebo pauzou s nabídkou guláše a piva. Představení trvalo dvě hodiny a patnáct minut a vídeňským publikem bylo přijato pozitivně.

Pondělní promítání na velvyslanectví

Snímek *Habermannův mlýn*, který Klub ve spolupráci s ČcV a ZÚ vybral jako květnový film, je snad od počátku „filmem pro pamětníky“. Není to „hladivý vzpomínkový film“ jako nějaká protektorátní komedie, ale snímek pro ty, které zajímá „historická paměť“, přičemž často stačí samo otevření tématu jako doklad toho, že už i umění, a nejen zpravodajská média, reflektuje nějakou dějinnou bolest. Snad film nějak oživí společenskou diskusi na téma vyhnání. Společné financování německou i českou stranou a uvedení do kin v obou zemích dokládá schopnost a snahu domluvit se, spolupracovat a navzájem se konfrontovat. Rozvržení postav na dobré a zlé na obou stranách zase ujis-

tí, že nejde o žádnou „proněmeckou propagandu“ – jak by někdo řekl o „vodu na sudeťácký mlýn“. Jde skutečně o první český film, který téma odsunu Němců po válce pojednává takto otevřeně. Žádný další film s tímto tématem už pravděpodobně nevznikne, protože chybí cílové publikum, a zároveň by bylo špatné, kdyby česká porevoluční kinematografie podobný snímek neměla. *Habermannův mlýn* zpracovává skutečný a dodnes nevyřešený případ vraždy jednoho mlynáře německého původu.

Festival Dvořákova Praha

Geniálního skladatele Antonína Dvořáka oslaví letos festival Dvořákova Praha za přítomnosti prestižních světových i domácích orchestrů, hvězdných sólistů a dirigentů. Od 7. do 23. září zamíří na koncertní pódia věhlasná hudební tělesa jako Philharmonia Orchestra London v čele s Christophem von Dohnányim, Academy of St Martin in the Fields, Tonhalle-Orchester Zürich či Freiburger Barockorchester. Osmý ročník festivalu slavnostně otevře jedinečný violoncellista Yo-Yo Ma ve spojení s Českou filharmonií. Přednímu tuzemskému tělesu budou patřit i další festivalové večery, včetně toho závěrečného. Program letos ozdobí i houslistka Lisa Batiaschvili, violoncellista Gauthier Capuçon, houslista David Garrett nebo pianista Piotr Anderszewski.

Sestavením programu Komorní řady, festivalu uvnitř festivalu, byl v letošním roce pověřen pianista Ivo Kahánek. Mladý umělec, který poutá mezinárodní pozornost, dostává v rámci Dvořákovy Prahy prostor ke spolupráci se světovou špičkou komorní hudby. Do české metropole pozval například smyčcová kvarteta Emerson Quartet nebo Tetzlaff Quartet; v mezinárodní konkurenci se ovšem tento klavírista představí také sólově.

Po loňském počínu, kterým bylo uvedení Dvořákovy operní prvotiny *Alfred*, festival opět přichází s programovým formátem Opera in Concert. V koncertním provedení zazní v jedinečném mezinárodním obsazení Mozartův *Don Giovanni*. Spirituální koncert bude letos věnován dílu mimořádného komponisty Arvo Pärta. V programu opět nechybějí program pro rodinné publikum, debutový Den D věnovaný mladým umělcům či další z objevných výprav po Stopách Antonína Dvořáka.

Hlavním festivalovým centrem je tradičně Rudolfinum, srdcem komorní řady Anežský klášter, duchovní hudba zazní v katedrále svatého Víta. Předprodej vstupenek na všechny festivalové koncerty již začal. Více informací na www.dvorakovapraha.cz.

Ensemble Tonus

Rakouská hudební skupina Ensemble Tonus byla přizvána 14. 7. 2015 na zámek v Kroměříži ke společnému koncertu. V první části programu provedou rakouští hudebníci díla ze svého programu. V druhém díle společně s českými kolegy představí hudbu z notového archivu zámku Kroměříž.

Ensemble Tonus wurde 1999 von Musikern der Wiener Symphoniker, des Concentus Musicus Wien und der Wiener Akademie gegründet. Es spielt vorrangig Bläsermusik der Renaissance und des Barock auf historischen Instrumenten (Zink, Barocktrompete, Renaissanceposaune, Orgelpositiv und Virginal). Neben der Konzerttätigkeit als reines Instrumentalensemble stellt die Zusammenarbeit

mit Sängern, Chören und anderen Ensembles sowie die solistische Tätigkeit der Ensemblemitglieder einen wichtigen Teil der künstlerischen Arbeit dar. Bisherige Projekte fanden unter anderem im Brahms-Saal des Wiener Musikvereins, im Schubert-Saal des Wiener Konzerthauses, bei den Internationalen Barocktagen Sankt Anna im Steinbruch, im Rahmen der Bregenzer Festspiele sowie gemeinsam mit dem „Chorus sine nomine“ im Großen Saal des Wiener Musikvereins und bei den Salzburger

Pfingstfestspiele statt. 2001 wirkte das Ensemble bei einer Produktion der Linzer „Opera di Camera“ von Claudio Monteverdis *Die Rückkehr des Odysseus* mit. Die 2007 bei Camerata erschienene CD Mummum, sowie die 2014 bei VMS Records erschienene CD

Dazu Nikolaus Harnoncourt: Ich bin sehr beeindruckt und überzeugt, dass diese Gruppe in die vordere Reihe der einschlägigen Ensembles gehört.

www.ensemble-tonos.com

IN MEMORIAM

Zemřel Rudolf Černý

Po dlouhé těžké nemoci zemřel 19. dubna 2015 krajan Rudolf Černý, dlouholetý předseda České sociálně demokratické strany Rakouska, předseda Jednoty „Máj“, místopředseda Menšinové rady, místopředseda Školského spolku Komenský a člen českého Poradního sboru u Spolkového kancléřství. Rudolf Černý se narodil 14. července 1939 ve Vídni, kde také navštěvoval českou obecnou a hlavní školu. Vyučil se pánským krejčím. Po vojenské službě získal místo v ORF, kde byl zaměstnán pětadvacet let. Od mládí se angažoval v českých spolcích. Mimo menšinu působil aktivně v muzeu Favoriten v 10. vídeňském okrese. Poslední rozloučení s krajanem Černým se konalo ve čtvrtek 30. dubna t. r. na hřbitově v Oberlaa.

Dagmar Vaněčková zemřela v pondělí 4. května t. r. v Třeboni

Dagmar Vaněčková (* 1933 v Jižních Čechách) – úřednice, kulturní referentka, novinářka. Za angažování v období Pražského jara a nesouhlas s normalizační politikou po srpnové invazi ztratila zaměstnání a byl jí dán zákaz publikační činnosti. Spolu s mužem pracovala v disentu, samizdatu, v první skupině signatářů Charty 77. Od roku 1980 žila s manželem Františkem Vaněčkem v Rakousku. Ve Vídni založila československý výbor Mezinárodní společnosti pro lidská práva. Psala pro exilová periodika, Rádio Svobodná Evropa, rakouská média, agenturu Associated Press, krátce pracovala v AFCE. Od roku 1990 žila částečně v Rakousku i ČR. Po ukončení českého vysílání Rádio Free Europe publikovala nadále v *Listech* aj.

Dagmar Vaněčková: Velmi osobní ohlédnutí zpět

„Neměla jsem nic a nikoho na svědomí, ale po příchodu do exilu jsem považovala za samozřejmé se prostřednictvím pařížského *Svědectví* omluvit a sklonit se před památkou obětí komunismu. Moji rodiče byli z hlubokého přesvědčení komunisté, a tak jako jiní ve své době usilovali o sociální spravedlnost. Nejen jako katolická konvertitka nemohu nechtít své rodiče. Tím spíše, že nikomu vědomě neublížili a otec si své protrpěl v nacistickém vězení.

Mým příchodem do exilu se nicméně uzavřelo jedno osudové okružní: matka se narodila ve Vídni, kde až do své smrti žili mí prarodiče a matčini sourozenci. (Má první ces-

ta do ciziny – ještě v dětském věku – vedla do Vídně k smrtelnému loži babičky.) Ve Vídni zemřel na konci minulého století můj muž. Tajně sem emigrovaly dcery Lenka a Štěpánka. Prožijí zde své životy má vnoučata a možná i jejich děti.

Začínat v 57 a 47 letech novou, obtížnou etapu života bylo bezesporu riziko. Chartisté, pravda, nemuseli procházet táborem v Traiskirchenu, a pokud znali němčinu, našli i nějakou práci. Nečekaně a mile se nás ve Vídni ujali sokolové, tak jako už předtím našich dcer...

Mgr. Přemysl Janýr senior, který se znal s mým mužem z jinošských let, se snažil radit a pomáhat tak jako mnoha jiným exulantům... Pěkně nás přijali mezi sebe členové Společnosti pro vědy a umění, přestože ani jeden z nás nebyl takzvaný akademik. Po počáteční nedůvěře projevil porozumění pro některé společné cíle i zvěčnělý P. Josef Novotný, provinciál řádu křižovníků s červenou hvězdou.

V jednom z prvních příspěvků pro *Svědectví* jsem se vyznala, že osobně pokládám svůj odchod z vlasti za selhání, protože jsem opustila společenství lidí, nejen chartistů, s nimiž jsem sdílela po určitý čas společný osud. Proto jsem s mým mužem považovali za samozřejmé, že exilem účast na tomto společenství nekončí...

Exil je zvláštní, nezastupitelná životní zkušenost. Přes všechny obtíže, neúspěchy a hořkosti se stal neocenitelnou součástí mé životní pouti.

Končím citátem ze svého rozhovoru s Pavlem Landovským, který mi řekl: »Já jsem neodjel z Prahy, já jsem odjel do Prahy.« Budiž. Cesty a návraty jsou i mně souzeny: z Vídně do Prahy, z Prahy do Vídně...“ a dodáváme do Třeboně.

11. května 2015 zemřel ve Vídni po těžké chorobě pan Robert Urbanek

Pan Robert Urbanek se narodil 28. 12. 1931 v Brně, kde navštěvoval základní školu. Pocházel z podnikatelské rodiny, jeho dědeček byl stavitel studní a mistr cechu pro Moravu a Slezsko. Podnik byl v roce 1945 zabaven a začleněn do komunálního podniku. S tak „špatným“ kádrovým posudkem zbyla pouze možnost vyučení, a tak v 1946 nastoupil do učení na stavebního a nábytkářského truhláře. V roce 1952 do roku 1954 absolvoval základní vojenskou službu. Již během vojny se v roce 1953 ženil s Marketou Halm, dcerou proslulého brněnského kožešníka, jehož podnik byl taktéž zestátněn. V letech 1953 a 1958 se manželům narodily dcery Alena a Margita. Život v tamním čes-

koslovenském režimu byl pro mladou rodinu čím dál těžší, neustávalo šikanování pro buržoazní původ a také kvůli blízkým příbuzným žijícím na západě. Na základě stálého politického pronásledování a i pro zajištění budoucnosti svých dcer se Urbánkovi rozhodli opustit ČSSR. Tento záměr se jim podařilo uskutečnit po vstupu vojska států Varšavské smlouvy. Vycestovali 28. 9. 1968 ve 3:30 hod. z Brna směrem do Rakouska. Později byli v ČR v nepřítomnosti odsouzeni k 10 a 12 měsícům odnětí svobody.

Od širokého příbuzenstva si pronajali domek v Klosterneuburgu, kde směli za „udržovací práce“ a nízký nájem bydlet. Protože pan Urbanek i jeho manželka vyrůstali dvojjazyčně, dokázali se bez potíží dorozumět. Během krátké doby získali status „politických uprchlíků“. Ani ne po týdnu pracovala paní Urbanková ve firmě na nábytkové látky jako fakturantka a pan Robert získal místo ve stavební firmě, která renovovala ústavní soud, jako tesař. Za rok začal pracovat jako opravář nábytku a až do důchodu pracoval v několika nábytkářských firmách. Po pěti letech získali rakouské státní občanství. Alena a Margita (v české škole byly v roce 1968 z politických důvodů odmítnuty) začaly navštěvovat ihned rakouskou základní školu.

V roce 1989 po převratu okamžitě využívali možnosti přestovat kontakty s brněnskými příbuznými. Paní Urbanková zemřela po dlouhé těžké nemoci v létě 1990.

Pan Urbanek byl právem velice pyšný na své dcery, které dosáhly akademického vzdělání.

A protože pan Urbanek byl vychován dvojjazyčně, pokračujeme v němčině tím, co bylo vysloveno na jeho pohřbu.

Die Töchter, eigensinnig wie der Vater, studierten, die eine Kunst, die andere Soziologie, gingen ihren Berufen nach, und obwohl die Interessen so unterschiedlich waren, riss der Kontakt nie ab. Er war stolz auf seine Töchter und interessierte sich für die Arbeit seiner Schwiegersöhne. Er unterstützte die Bauvorhaben von Alena und Ferdinand, wo er konnte, übernahm Tierhüter- und Reparaturarbeiten in der Wohnung von Margita und Dieter.

Allmählich erweiterte sich auch sein Freundeskreis in Wien. Er war ein kluger, geistreicher und hilfsbereiter Zeitgenosse und ein immer gerne gesehener Gast bei den zahlreichen kulturellen und politischen Veranstaltungen des Tschechischen Klubs in Wien, wo er viele neue Freunde gewann und besonders sich mit einem sowohl auf menschlicher als auch auf politischer Ebene austauschen konnte.

In seiner Wohngegend, am Bacherplatz im 5. Wiener Gemeindebezirk, engagierte er sich gegen das Bauvorhaben einer Tiefgarage in einem Park, die er gemeinsam mit anderen tatsächlich verhinderte.

Nach dem Tod seiner Lebensgefährtin, die er sehr betrauerte, bekam er zusehends auch selbst Probleme mit seiner Gesundheit. Langwierige Untersuchungen, mögliche Fehldiagnosen und medikamentöse Behandlungen brachten keine Heilung, möglicherweise verheimlichte er, nicht nur, gegenüber seinen Töchtern auch das, was er ohnehin schon wusste. Die letzte Diagnose vom Anfang des Jahres, „Amyloidose der Niere mit Beteiligung des Herzens“, las sich bereits wie ein Todesurteil.

Er wünschte sich sosehr noch das Krankenhaus verlassen zu können, verstarb aber dort in den frühen Morgenstunden des 11. Mai.

Einige Tage vorher, erzählte er seiner Tochter, er wäre ein großer Opernfan. Wir hören nun die berühmte Mondschein-Arie aus *Rusalka* von Antonín Dvořák...

Bude nám chybět!

Helena Basler, *Kulturní klub*

Otec supermarketů Billa Karl Wlaschek zemřel v neděli 30. května ve Štýrském Hradci ve věku 97 let

Karl Wlaschek

Ještě v jeho třiceti letech nic nenaznačovalo tomu, že by se z něj měl stát úspěšný podnikatel. Po večerech se pod pseudonymem Charlie Walker živil jako poměrně úspěšný pianista po barech. Pak ale bleskovou rychlostí vybudoval Billu, síť prodejen, která dnes pokrývá téměř celou střední a východní Evropu.

Rakušan s českými kořeny se narodil 4. srp-

na 1917 ve Vídni. V roce 1953 otevřel ve Vídni parfumerii, ve které prodával za diskontní ceny. Od toho byl jen krok k rozšíření sortimentu a založení Warenhandel Karl Wlaschek (zkratkou WKW), diskontu, jež měl již v roce 1960 po celém Rakousku 45 poboček! V těchto pobočkách však již Wlaschek prodával především potraviny. V roce 1961 dochází k přejmenování společnosti na dodnes známou Billu. Název vznikl z prvních dvou slabik německého „Billig Laden“. Postupně si Billa v Rakousku budovala neotřesitelnou pozici.

V roce 1996 prodal Wlaschek Billu, která se mezitím po pádu železné opony začala rozšiřovat do států střední a východní Evropy, německé společnosti REWE. Zin- kasoval za ni 1,1 miliardy eur a původně je chtěl investovat v bankovním sektoru, nicméně jeho plán na privatizaci banky Creditanstalt nevyšel. Wlaschek se tak vrhl na nemovitosti.

Wlaschek vlastnil ve Vídni kromě čtyř velkých paláců Kinsky, Harrach, Esterhazy, Ferstel například historickou budovu vídeňské burzy nebo Wiener Café Central a k tomu spoustu dalších budov v centru a v celém Rakousku pak přes 100 velkých nemovitostí, k nejluxusnějším mimo hlavní město například pětihvězdičkový hotel Radisson v Salzburgu. Patřil k nejbohatším Rakušanům. Byl pětikrát ženatý. Americký časopis *Forbes* odhadl jeho majetek naposledy na 4,1 miliardy amerických dolarů.

Zemřel František Daneš

Ústav českého jazyka a teorie komunikace s lítostí oznamuje, že ve čtvrtek 19. 3. ve věku 95 let zemřel prof. PhDr. František Daneš, DrSc. (* 23. 7. 1919, Písek). Patřil mezi nejvýraznější představitele české lingvistiky a jazykovědné bohemistiky, zabýval se gramatikou (je autorem koncepce dvourovinné valenční syntaxe), textovou lingvistikou, otázkami lexikologie, jazykové kultury a prapopisu; významná byla rovněž jeho činnost popularizační.

Sommersprachkurse Slowakisch

Juli – August 2015 – Anmeldung und mehr Informationen unter slowakisch@gmx.net

Anfängerkurse:

Kurs I.: Mo und Mi 10:00-11:30

Kurs II.: Mo und Mi 15:30-17:00

Fortgeschrittene: Di und Do 10:00-11:30

Festival Teatro Barocco 2015

in Stift Altenburg bei Horn, Niederösterreich

3., 4., 11., 12., 17., 18., 24., 25. und 26. Juli jeweils 19:30

Georg Anton Benda: *Medea* (1775)

Joseph Haydn: *Lo Speciale* (1768)

Mit fulminantem Erfolg bei Publikum und Presse entdeckt und inszeniert Intendant Bernd R. Bienert bedeutende Werke der von Mozart hoch geschätzten Zeitgenossen. Für die Saison 2015 hat er Haydns Opera buffa *Lo Speciale (Der Apotheker)* und das von Mozart geliebte Melodram *Medea* ausgewählt. Erstmals seit 200 Jahren werden diese Meisterwerke bei Teatro Barocco wieder in ihrer ursprünglichen gestischen und optischen Fassung zu erleben sein.

Mit Operaufführungen im Stil der Mozartzeit erschließt Teatro Barocco vergessene Werke unserem heutigen Verständnis aus ungewohnten Perspektiven, Teatro Barocco und die mit Paul Trogers Fresken ausgeschmückte 50 Meter lange Bibliothek von Stift Altenburg verschmelzen zum schönsten barocken Saaltheater Österreichs.

Medea

Melodram, UA 1775

Musik: Jiří Antonín Benda

Text: Friedrich Wilhelm Gotter

Inszenierung und Ausstattung: Bernd R. Bienert

Medea: Kira von Zierotin

Jason: Samuel Machto

Einer Idee des Genfer Schriftstellers, Naturforschers und Philosophen, Jean-Jacques Rousseau, entstammt die ursprüngliche Erfindung des Melodrams. Der böhmische Komponist Georg Anton Benda brachte diese Kompositionsform zu erster Vollendung und vertonte im dritten seiner Melodramen auch Rousseaus Ursprungstext zu *Pygmalion*. Bendas *Medea* aus dem Jahr 1775 ist ein trotz seiner großen Bedeutung für die europäische Musikgeschichte bis heute selten und zumeist konzertant aufgeführtes Werk, zu dessen Musik nicht gesungen, sondern gesprochen wird. Melodramen, auch Monodramen oder Duodramen genannt, verbinden Dichtung und Komposition kunstvoll zu einem Theater mit Musik. Mozart liebte Bendas innovative Erfindung des Melodrams so sehr, dass er diese am 12. November 1778 sogar im Brief an seinen Vater erwähnte. Bendas Melodramen waren Vorbilder für Mozarts unvollendete Oper *Zaide*, sowie für zahllose weitere Kompositionen seiner Zeitgenossen und Nachfolger. Noch innerhalb der Opern Schuberts finden sich neben den Gesangspartien Einschübe in Form von zu Musik gesprochenen Melodramen. Bei genauer Untersuchung finden sich die historischen Vorläufer zu Wagners Leitmotivtechnik und zu Strauss' Programmmusik, wie auch zu dessen sinfonischen Dichtungen bereits in G. A. Bendas innovativem Werk. Wohl auch deshalb wurde

bereits 1870 am Münchener Nationaltheater Bendas *Medea* in einer vergrößerten Orchesterfassung neu inszeniert.

Im 20. Jahrhundert griffen Komponisten wie Richard Strauss und Arnold Schönberg die Form des Melodrams mit ihren Kompositionen *Enoch Arden* und *Pierrot lunaire* erneut auf. In weiterentwickelter und modernisierter Kompositionstechnik fand die Form des Melodrams schließlich Eingang in unsere Zeit. Zuletzt schufen u.a. Komponistinnen wie Olga Neuwirth (*Der Tod und das Mädchen II*, UA 2000), Roman Haubenstock-Ramati (*Unruhiges Wohnen*, UA 1991) und Josef Klammer (*Ikarus – ein höheres Wesen*, UA 2004/2006) zeitgenössische Werke zu Dichtungen der österreichischen Nobelpreisträgerin Elfriede Jelinek, die bei der Expo 2000 in Hannover, am Opernhaus Zürich, bei Wien Modern, am Festspielhaus St. Pölten, bei der ars electronica in Linz, und am Zentrum für Kunst und Medientechnologie in Karlsruhe zur Aufführung kamen.

<http://www.teatrobarocco.at/>

Kammermusikfestival Schloss Laudon

Donnerstag, 27. 8. 2015, 19:30, Duo-Abend

Vorgespräch: Christophe Pantillon: „Joachim Stutschewsky und die Neue Jüdische Schule“

Johann Sebastian Bach: *3 Duette in der Bearbeitung für Violine und Violoncello* von J. Stutschewsky nach BWV 802, 803 und 804

Joachim Stutschewsky: *Duo für Violine und Violoncello* (1940)

Hanns Eisler: *Duo op. 7 für Violine und Violoncello* (1924)
Bohuslav Martinů: *Duo Nr. 1 für Violine und Violoncello* (1927)

Zoltán Kodály: *Duo op. 7 für Violine und Violoncello* (1914)

Klara Flieder (Violine), Christophe Pantillon (Violoncello)

Freitag, 28. 8. 2015, 19:30

Erich Wolfgang Korngold: *Streichquartett Nr.1 A Dur, op. 16* (1921-1922)

Antonín Dvořák: *Quartett für zwei Violinen, Viola und Violoncello, „Amerikanisches Quartett“, op. 96* (1893)

Mario Castelnuovo-Tedesco: *Klavierquintett Nr. 2 op. 155 „Ricordi della Campagna Toscana“*

aron quartett, Massimo Giuseppe Bianchi (Klavier)

Samstag, 29. 8. 2015, 19:30

Erich Wolfgang Korngold: *Fünf Lieder für mittlere Stimme und Klavier op. 38* (1940, 1947)

Hanns Eisler: *Lieder aus dem Hollywood Songbook* (1942)

Gustav Mahler: *Drei Lieder aus Des Knaben Wunderhorn*

Giacomo Puccini: *Crisantemi für Streichquartett* (1890)

Ottorino Respighi: *„Il Tramonto“ für Mezzosopran und Streichquartett* (1914)

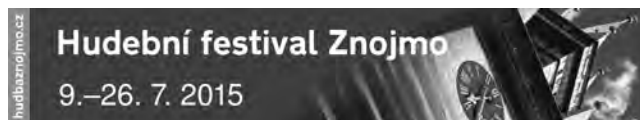
Ernest Chausson: *„La Chanson perpétuelle“ für Mezzosopran, Streichquartett und Klavier* (1911)

Janina Baechle (Mezzosopran), Kristin Okerlund (Klavier), aron quartett

Schloss Laudon, Wien 14., Mauerbachstraße 43-45
U4 bis Hütteldorf (Endstelle), ÖBB-Postbus 249/1070
Schnellbahn S15, S50, Regional (Haltestelle Hadersdorf)

& 5 Minuten Fußweg
<http://www.schlosslaudonfestival.at/Konzert-Programme/Konzert-programm-2015.htm>

Hudební festival Znojmo

Svoji druhou dekádu začíná festival s německou pečlivostí a moravskou srdečností. Po slunné Itálii a vášnivě Francii zavítáme do precizního a tradicionalistického Německa. Jedenáctý ročník bude věnován klasicistnímu skladateli Jiřímu Antonínovi Bendovi a baroknímu skladateli Georgu Philippu Telemannovi. Oba autoři žili a tvořili převážně v Německu a vdechli život mnoha oratoriím, operám, melodramatům, symfoniím a dalším skladbám.

Hudební festival Znojmo vám také letos odhalí mnoho svých tváří – vážnou, zábavnou, akční i poklidnou, operní, jazzovou i folklórní. Na velké hvězdy i malé hvězdičky se můžete těšit v každém koutu města Znojma i ve vzdálenějších koncích znojemského okresu. Gentlemen Singers, Pavel Šporcl, Michaela Fukačová, Czech Ensemble Baroque, La Tempesta, Ivo Kahánek, Pavlína Seničí, Cimbál Classic, Martin Jakubíček... a tím zdaleka náš výčet hudebníků nekončí.

Nádhernou letní atmosféru plnou hudebních zážitků, jako každý rok, dokreslí lahodné víno z jedinečných jihomoravských vinic. Skvělí znojemští vinaři vybírají svá nejlepší vína, která umocňují kouzlo koncertů. Naši vinaři vám naservírují výtečná vína přímo na koncertních místech.

Děkujeme za vaši přízeň a budeme se těšit na viděnou od 9. do 26. července na Hudebním festivalu Znojmo!

Více informací: <http://www.hudbaznojmo.cz/festival>.

Přehled kompletního programu Hudebního festivalu Znojmo: <http://hudbaznojmo.cz/festival/program/cely-program>.

Předprodej v Turistickém informačním centru, Obroková ulice, online prodej: (<http://www.ticketpro.cz/jnp/en/festivals/hudebni/1586969-hudebni-festival-znojmo-2015.html>)

Na všechny koncerty – sleva na Senior pas 10 %.

Změna programu vyhrazena.

PROGRAM:

Čtvrtek 9. července

18:00 Filmová projekce, Kino Svět

Pátek 10. července

17:30 Slavnostní průvod od divadla k radnici

Slavnostní maškarní průvod se vydá od Městského divadla k radnici, aby převzal symbolický klíč od bran města Znojma z rukou starosty. Všichni, kdo chtějí v maskách zahájit festival a karneval, jsou srdečně zváni.

19:00 Pavel Šporcl & Gipsy Fire

Pavel Šporcl představí svou nejnovější desku s názvem *Gipsy Fire*. Za doprovodu cikánské cimbálové muziky předvede houslový virtuos řadu technicky extrémních skladeb z „cikánského“ repertoáru, chytlavé i melancholické filmové melodie a Piazzollovu modlitbu Ave Maria.

Na Káře / Jízdárna Louckého kláštera

Vstupné

20:30-23:00 Festivalový rej

Masky, jazz, cimbálka, ohňostroj, kvalitní víno a lahodné jídlo zahájí festivalové dění ve Znojmě. Na náměstí vystou-

pí Bigband ZUŠ Znojmo pod vedením Karla Fojtíka a poté znojemští umělci Jazz Hunters. Na nádvoří Domu umění zahraje Cimbálová muzika Antonína Stehlíka. Masarykovo náměstí, vstup volný

Sobota 11. července

11:00 Setkání festivalů na Heiliger Steinu

Cimbálová muzika Antonína Stehlíka zahraje k posezení a pikniku bez hranic.

Heiliger Stein

19:00 Pocta českým symfonikům

Benda – Kramář – Vranický – to jsou české hvězdy světového klasicismu, kterým vzdají hold hudebníci souboru Czech Ensemble Baroque s dirigentem Romanem Válkem. Ansámbl, stejně jako sólistky (klasicistní klarinet) Ludmila Peterková a Marjolein de Roos, hrají na dobové nástroje. Renomé, jehož skladatelé ve své době dosáhli, a kvalita jejich děl přetrvávala i do dnešních dnů.

Program: Jiří Antonín Benda, František Vincenc Kramář, Lukáš Hurník, Pavel Vranický.

Jízdárna Louckého kláštera

Vstupné

Neděle 12. července

11:00 Tour de Varhany

Martin Jakubíček a jeho cesta od varhan k varhanám... Divák si vybere jeden kostel, nebo s mistrem putuje od nástroje k nástroji.

Znojmo, Tasovice, Lechovice

Pondělí 13. července

19:00 Uherčice, Pavlína Seničí

Dobročinný operní recitál Pavlína Seničí a jejího hosta Felixe Slováčka jr. Po koncertě se koná dražba unikátních vín s výtěžkem věnovaným na rekonstrukci renesančního skvostu – uherčického zámku.

Nádvoří uherčického zámku / Banketní sál uherčického zámku

Úterý 14. července

14:00-17:00 Dětské hudební odpoledne

Dílny, hraní a zábava pro děti i rodiče.

Nádvoří u Cafe Muzeum

18:00 Malí géniové

Neuvěřitelné výkony malých nadějí české hudby. Nejmladší festivaloví umělci dokážou svému publiku, že ve světě hudby na věku nezáleží.

Nádvoří Jihomoravského muzea / Městské divadlo

Středa 15. července

19:00 Koncert tří virtuozů: Fukačová, Šporcl, Kahánek
Michaela Fukačová – první dáma evropského violoncella, Pavel Šporcl – největší hvězda české vážné hudby, Ivo Kahánek – špičkový klavírista číslo jedna. Tito tři virtuosové se setkávají v unikátním projektu připravovaném speciálně pro Hudební festival Znojmo.

Program: Ludwig van Beethoven, Antonín Dvořák.

Zámek v Jevišovicích / kostel v Jevišovicích

Vstupné

Čtvrtek 16. července

19:00 Komediální koncert Gentlemen Singers

Vokální soubor Gentlemen Singers z Hradce Králové je jediným profesionálním mužským oktetem svého druhu v České republice, vítězem mezinárodních soutěží a pravidelným účastníkem významných festivalů od USA až po Jižní Koreu.

Nádvoří Jihomoravského muzea / Jízdárna Louckého kláštera

Vstupné

Pátek 17. července

21:00 Koncert při svíčkách

Komorní koncert v krásných romantických prostorách nádvoří renesančního Domu umění. Hudebníci dvora Bedřicha II. Velikého v podání Petra Pomkla, Lucie Fišerové a Dalibora Pimka.

Program: Jiří Čert, Johann Joachim Quantz, František Benda, Antonín Stamica.

Dům umění

Sobota 18. července

19:00 Víno, cimbál, po německu Znovín Znojmo

Cimbál, klasika a německý nádech – to vše s vtípem sobě vlastním podá Dalibor Štrunc. K tradičnímu setkání milovníků cimbálové hudby, zpěvu a vína zahraje Cimbál Classic. Po skončení koncertu bude následovat beseda u cimbálu s cimbálovou muzikou Antonína Stehlíka.

Nádvoří Louckého kláštera / Štukový sál v Louce

Pondělí 20. července

18:00 Výlet s Jiřím Antonínem

Série tří komorních vystoupení. Po loňském úspěchu nového koncertního cestování festival opět přivádí hudbu divákům až téměř domů. Návštěvníci si mohou vybrat jeden z koncertů, nebo budou putovat s umělci do všech tří stanišť. Každý z koncertů bude obsahovat originální sestavu písní v podání vokálního souboru Czech Ensemble Baroque Vocal Quintet.

Program Únanov: H. Schütz, árie – Bach, Schütz, Monteverdi, D. Buxtehude, T. Novotný.

Program Prosiměřice: C. Monteverdi: *Knihy madrigalů*.

Program Božice: D. Buxtehude, J. S. Bach.

Únanov, Prosiměřice, Božice

Úterý 21. července

10:00-18:00 Hudba v ulicích

Happening umělců všech žánrů v ulicích města Znojma. Ulice, náměstí a parky v historickém centru Znojma. Koncertní piknik v Národním parku Podyjí. Kouda's Quartet zpřijemní letní dopoledne svým hravým dixielandem. Zájemci o piknikové občerstvení si mohou objednat piknikový koš do pátku 24. 7. na vstupenky@hudbaznojmo.cz. Národní park Podyjí

Středa 22. července

19:30 Koncert moravskokrumlovského zámku

Vítězové interpretační soutěže Letní školy barokní hudby 2014 v Holešově letos poprvé zavítají na zámek v Moravském Krumlově.

Autobusová doprava – jízdné dobrovolné, odjezd od divadla v 18:30.

Zámek v Moravském Krumlově

Pátek 24. července

19:00 Koncert znojemských hudebníků

Znojemští rodáci zahrají svému městu! Sólisté: Veronika Pacíková – zpěv, Anežka Jungová – violoncello, Lucie Hagenhoferová – flétna, Gabriele Huss-Kubizek – housle.

Program: G. F. Händel, G. Ph. Telemann, J. S. Bach, J. A. Benda, W. A. Mozart, J. Haydn.

Císařský sál znojemského hradu

Sobota 25. července

21:00 Daniel v jámě Ivové – premiéra

Unikátní scénické provedení oratoria Georga Philippa Telemanna, které se vytváří na míru Hudebnímu festivalu Znojmo. Biblický příběh v kouzelných prostorách kostelu sv. Michala rozehraje soubor Czech Ensemble Baroque s dirigentem Romanem Válkem. Typickou barokní formu zaručuje režie profesorky Heleny Kazárové, specialistky na barokní gestiku a herectví. Záštitu nad koncertem převzal poslanec Evropského parlamentu Tomáš Zdechovský.

Obsazení: Daniel – Piotr Olech (kontratenor), Darius: Jiří Miroslav Procházka (baryton), Arbace: Petra Noskaiová (mezzosopran), Die Freude: Lenka Cafourková Ďuricová (soprán) a další. Režie: Helena Kazárová, scéna: Petr Stibora, dirigent: Roman Válek, sbormistr: Tereza Válková, koncertní mistr: Peter Zajíček.

Kostel sv. Michala

Vstupné

Neděle 26. července

8:00 Vycházka s odbornými průvodci do Národního parku Podyjí

Sraz u Jihomoravského muzea

08:00 Cyklovyjíždka za hudbou do Národního parku Podyjí

Sraz u Jihomoravského muzea

10:00 Vycházka za hudbou do Národního parku Podyjí

Sraz u kostela v Hnanicích

Christian Ludwig Attersee

18. srpna 1940 se v Bratislavě narodil Christian Ludwig Attersee, vl. jm. Christian Ludwig, významný rakouský výtvarný umělec, malíř, hudebník, spisovatel, designér, scenograf, filmař a pedagog. Je zástupcem současného evropského malířství padesátých let, svébytným spoluvůrcem evropského popartu, solitérem rakouského umění šedesátých let. Sám se považuje za protipól vídeňského akcionismu a zakladatel vlny „Nového rakouského malířství“ (druhá polovina sedmdesátých let).

V roce 1944 se přestěhoval do Rakouska, mládí prožil v Aschach u Lince a na Attersee v Horním Rakousku. Byl také předním rakouským sportovcem v disciplíně plachtění (jachting), několikanásobným rakouským mistrem. Od poloviny šedesátých let vystavuje. Spolupracuje s umělci jako Günter Brus, Gotthard Graubner, Jörg Immendorff, Markus Lüpertz, Hermann Nitsch, Walter Pichler, Dieter Roth, Gerhard Rühm, Oswald Wiener a dalšími. V roce 1984 s úspěchem reprezentoval Rakousko na benátském Bienále. V letech 1990-2009 byl profesorem na Universität für angewandte Kunst ve Vídni (malířství, animovaný film a tapiserie). Je držitelem mnoha ocenění a vyznamenání, účastnil se přibližně 500 samostatných výstav v Evropě a USA.

Sonderausstellung Schloss Weitra 2015 „Die Könige des Böhmerwaldes“

In Kooperation mit dem Institut für das Studium totalitärer Regime, der Botschaft der Tschechischen Republik in Österreich und der Gemeinde Bad Leonfelden ist ab 13. Juni 2015 die Sonderausstellung „Die Könige des Böhmerwaldes“ auf Schloss Weitra zu sehen.

Sie beleuchtet die Tätigkeiten der sogenannten Kurierre und Schleuser im Böhmerwald, die unter Einsatz ihres Lebens tschechoslowakischen Bürgern halfen und für ausländische Nachrichtendienste wertvolle Informationen sammelten.

Leider wurden viele von den Grenzwachern und dem Nationalen Staatssicherheitsdienst aufgegriffen und zu hohen Freiheitsstrafen verurteilt, beinahe vierzig sogar zum Tode.

Neben ihren Schicksalen beinhaltet die illustrierte Dokumentation Abschnitte über Angehörige des Nationalen Staatssicherheitsdienstes, ausländische Exilzentren, Propaganda in Film sowie Literatur und Veränderungen in der Landschaft und der Besiedlung des Böhmerwaldes.

Besondere Aufmerksamkeit kommt der bisher wenig bekannten „Aktion Stein“ zu.

Ort: 3970 Schloss Weitra, Schlosstheater.

KinderuniWien 2015!

Mit 496 Lehrveranstaltungen, 29 559 Plätzen in Vorlesungen, Workshops und Seminaren an sechs Universitäten und einer Fachhochschule und über 600 WissenschaftlerInnen ist die KinderuniWien 2015 die umfangreichste der letzten 13 Jahre. Und das Angebot kann sich sehen lassen – mit der KinderuniWirtschaft gibt es heuer einen neuen Bereich, der das Programm noch vielfältiger macht.

Volles Programm mit Spaß, Wissen und atemberaubenden Experimenten

Die Universität Wien, die Medizinische Universität Wien, die Technische Universität Wien, die Universität für Bodenkultur Wien, die Veterinärmedizinische Universität Wien, die FH Campus Wien und – neu dabei – die Wirtschaftsuniversität Wien haben sich für die KinderuniWien 2015 zusammengeschlossen und ein kunterbuntes Lehrangebot erstellt, mit dem sie sich von 6. bis 18. Juli fest in Kinderhände begeben.

An der KinderuniWissenschaft dreht sich zum 650. Geburtstag der Universität Wien alles um 650 Jahre Geschichte. Außerdem wird es mit dem Sprachenschwerpunkt wieder so richtig bunt: Es gibt Lehrveranstaltungen in Sprachen wie Türkisch, Französisch, Spanisch und natürlich auch Englisch.

Beim Schwerpunkt „Von der Brille bis zum Kunstherz – Technik zum Leben“ an der KinderuniMedizin werden die Kinder an der MedUni Wien in die Geheimnisse der Medizin eingeweiht und lernen Erstaunliches über den menschlichen Körper und Krankheiten.

In Anlehnung an die Forschungsschwerpunkte der TU Wien, die heuer 200 Jahre feiert, werden gezielt Lehrveranstaltungen im Fokus von „Energie und Umwelt“ an der KinderuniTechnik angeboten. Außerdem gibt es wieder ein spezielles Programm exklusiv für Mädchen!

Mit einem besonderen Angebot zu „Klima und Ener-

gie“ und „Boden“ möchte die KinderuniBoku im internationalen Jahr des Bodens auf dessen große Bedeutung aufmerksam machen und die Welt unter unseren Füßen genauer unter die Lupe nehmen.

Die Veterinärmedizinische Universität Wien begeht das 250. Jahr ihres Bestehens und bietet an der KinderuniVetmed allerlei Wissenswertes über Tiere, Tiermedizin, Tierschutz und gesunde tierische Lebensmittel – denn der richtige Umgang mit Tieren will gelernt sein!

Die Fachbereiche der KinderuniFH Campus sind ebenso vielfältig und reichen von Technik über Gesundheit und Soziales bis hin zu öffentlicher Verwaltung.

Die KinderuniWirtschaft geht gemeinsam mit neugierigen Kids in zahlreichen Lehrveranstaltungen den wirtschaftlichen, sozialen und ökologischen Zusammenhängen in unserer Welt auf den Grund.

Und auch im Rahmenprogramm zur KinderuniWien 2015 gibt es wieder viel zu tun: Während im „A1 Internetcafé für Kids“ am Campus der Universität Wien in den Pausen und unter Betreuung von Mediencoaches gebloggt, gefilmt und programmiert werden kann, sorgt wienXtra für Spiel und Action an der KinderuniWissenschaft und KinderuniBoku.

Gratis ist wichtig, aber nicht genug

Durch das langjährige Engagement des KinderuniWien-Partners A1 sowie Dank der Unterstützung des Bundesministeriums für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft, der Stadt Wien und weiterer KooperationspartnerInnen wie Erste Bank, Wien Kanal/ebswien hauptkläranlage/Wiener Wasser, Austria Glas Recycling GmbH und Altstoff Recycling Austria AG, OMV, Superfit, Iglo, LGV oder Eskimo kann der Besuch der KinderuniWien kostenfrei gehalten werden. Diesjährige Schwerpunkte werden unterstützt vom Klima- und Energiefonds und von der Berndorf Privatstiftung.

2014 haben 4 362 Kindern an der KinderuniWien teilgenommen. Aber auch wenn der Besuch kostenlos ist, ist es für manche Kinder schwerer als für andere teilzunehmen. Mit KinderuniTagestickets werden Kinder aus karitativen Einrichtungen abgeholt, von BetreuerInnen an der KinderuniWien begleitet, in der KinderuniMensa gepflegt und abends wieder nach Hause gebracht. Für die Kinder ein unvergessliches Erlebnis! Unternehmen wie die Wiener Städtische, Boehringer Ingelheim und Mondi unterstützen die Kinderuni-Patenschaftsaktion ebenso wie zahlreiche private SpenderInnen und ermöglichen dadurch die Vergabe von zahlreichen KinderuniTagestickets.

Die Termine der KinderuniWien 2015:

bis -3. Juli: Anmeldung über Internet unter kinderuni.at, an den Anmeldeschaltern am Campus der Universität Wien und am A1 Internet für Alle Campus

6.-18. Juli: KinderuniWien 2015:

06.-10./13.-16. Juli: KinderuniWissenschaft, Campus Universität Wien

06.-10. Juli: KinderuniTechnik, Technische Universität Wien

08.-09. Juli: KinderuniFH Campus, FH Campus Wien

08.-09. Juli: KinderuniWirtschaft, Wirtschaftsuniversität Wien

13.-17. Juli: KinderuniMedizin, Medizinische Universität Wien

- 13.-16. Juli: KinderuniBoku, Universität für Bodenkultur Wien
 16.-17. Juli: KinderuniVetmed, Veterinärmedizinische Universität Wien
 18. Juli: Sponision im Großen Festsaal im Hauptgebäude der Universität Wien

Nähere Informationen unter: <http://kinder.univie.ac.at>
 Petra Eckhart, Kinderbüro Universität Wien
 Mobil: +43/664/8565 809
petra.eckhart@univie.ac.at
<http://kinderuni.at>

Gero Fischer: Unser Campus

Ausstellung im Rahmen des Campus-Festivals 650 Jahre Universität Wien

Dauer der Ausstellung: bis 30. 09. 2015

Der Universitätscampus – ursprünglich ein Militärspital – beherbergt heute eine Reihe von Universitätsinstituten daneben aber auch Gastronomiebetriebe, Buchhandlungen u.a. Ein ganz besonderes Merkmal unterscheidet ihn von vielen anderen: Er entstand mitten in einer Großstadt nicht als abgehobener oder abgeschlossener Ort der Arbeitswelt von Wissenschaft und Lehre sondern ist attraktiv durch Plätze der Ruhe und Kontemplation aber auch durch Feste, Großevents über das ganze Jahr. Die Fotodokumentation versucht diese sich ständig in Bewegung befindliche Vielfalt einzufangen.

Der Autor Gero Fischer (Univ. Prof. i.R. am Institut für Slawistik) hat vor 15 Jahren die Fotogalerie auf der Pawlatsche gegründet und betreibt sie seither mit dem Maler und Kunsterzieher Vladimír Kočí. Der Fotodokumentarist fotografiert fast ausschließlich mit Analogtechnik in Schwarz-Weiß und arbeitet die Bilder auch selbst aus. Der größte Teil der Fotodokumentation entstand in den letzten beiden Jahren (der Autor will sie weiter fortsetzen). Ich darf Sie auch auf folgende interessante Publikation unser Ostrauer Kollegen Jaroslav David und Přemysl Mácha zu Ortsbezeichnungen in ihrer Verbindung mit Gedächtnis, Identität und kulturellem Erbe aufmerksam machen, eines von mehreren Ergebnissen ihres diesbezüglichen Forschungsprojekts *Místa paměti – názvy míst jako kulturní dědictví* (dazu siehe im Detail die Projektseiten: <http://projekty.osu.cz/mistapameti/>)

Galerie auf der Pawlatsche
 Universitätscampus
 1090 Spitalgasse 2-4/Hof 3
 co Institut f. Slawistik

Kulturní léto v Senátu ČR 2015

Koncerty se konají každý čtvrtek do 24. září 2015, vždy v 17 hodin ve Valdštejnské zahradě.

02. 07. Pěvecký sbor Trávnice a dechová hudba Brumovjanka
 09. 07. Vyškovský Big Band
 16. 07. Folklorní soubor Lipina
 23. 07. Jílovský komorní sbor
 30. 07. Malá dechová hudba Věnovanka
 06. 08. Chodské slavnosti v Praze
 13. 08. Tůmovo kvinteto ZUŠ F. I. Tůmy z Kostelce nad Orlicí

20. 08. Dětský folklorní soubor Žižkovjáneek
 27. 08. Žatecký příležitostní sbor
 03. 09. Soubor valašských písní a tanců Jasénka
 10. 09. ZUŠ J. B. Foerstra Jičín
 17. 09. Utopenci ve vlasech
 24. 09. Big Band Z.U.B.B. ZUŠ Adolfa Voborského, Praha 4

Vstup volný

Táborek Wochen – Deutsch-Tschechisches Kulturprogramm Ausstellungen – Konstanz

bis 31. Juli 2015

Jan Hus in der tschechischen zeitgenössischen Kunst

11 Exponate von 11 Künstlern im Hus-Haus
 Kooperation der Galerien La Femme und Liliová 8
 Atrium Gallery sowie Hus-Museum Konstanz und Hus-Museums-Gesellschaft Prag
 Hus-Haus, Hussenstraße 64
 Di-So 11:00-17:00 Uhr, auch Mo 06. 07. 11:00-17:00 Uhr
 geöffnet
 Eintritt frei

Ganzjährig

Jan Hus – Mut zu denken, Mut zu glauben, Mut zu sterben

Dauerausstellung Hus-Museum
 Sonderöffnungszeiten zum Gedenkwochenende
 Di-So 11:00-17:00 Uhr, auch Mo 06. 07. 11:00-17:00 Uhr
 geöffnet
 Hus-Haus, Hussenstraße 64

04. 07. – 14. 07. Jiří Anderle: Grafik

03. 07. 16.30 Uhr Vernissage
 Eine Ausstellung der deutsch-tschechischen Vereinigung Konstanz e.V.
 Rathausgalerie, Kanzleistraße 13/15
 Mo-Fr 08:00-18:00 Uhr, auch Sa 04. 07. und So 05. 07. 11:00-16:00 Uhr geöffnet
 Eintritt frei

Jihočeské festivaly – výběr

- 03.-05. 07.** Mighty Sounds – táborské letiště Čápův dvůr
17. 07. – 15. 08. MHF – Český Krumlov
17. a 18. 07. České Hrady.cz – Rožmberk nad Vltavou
Srpen Jihočeský jazzový festival – České Budějovice
27. 08. – 11. 09. Hudební slavnosti Emy Destinnové – České Budějovice

Letní shakespearovské slavnosti 2015

25. 06. – 05. 09.

Pražský hrad: *Romeo a Julie, Sen noci svatojánské, Večer tříkrálový, Zkrocení zlé ženy, Jak se vám líbí, Veselé paničky windsorské*
 Nejvyšší purkrabství, Jiřská 6, Praha 1
 HAMU – Hudební a taneční fakulta AMU, Lichtenštejnský palác, Malostranské náměstí 13, Praha 1
Mnoho povyku pro nic
 Patrick Doyle: *Shakespeare in concert* (21. 08.)
www.shakespeare.cz

Auch diesen Sommer gibt es Kurse von Mag. Iva Schach an der KVH:

Hier noch die Links zu den einzelnen Details der Kurse und zur Anmeldung:

Aktion grüne Innenhöfe:

<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Aktion-gr%C3%BCne-Innenh%C3%B6fe-Kurs/294337012.html>

Zeichnen in Wiener Kaffeehäusern:

<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Zeichnen-in-Wiener-Kaffeeh%C3%A4usern-Kurs/294337013.html>

Kinderporträts:

<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Kinderportr%C3%A4ts-Kurs/294339390.html>

Federzeichnung:

<http://www.vhs.at/kurs-details/vhs-wien-kurse/Federzeichnung-Kurs/294339394.html>

Český národní symfonický orchestr (ČSNO) v Rakousku

„Der Pate“ (1972), das zeitlose Meisterwerk von Francis Ford Coppola, wird in HD auf Großbildleinwand gezeigt, während die unvergänglichen Melodien von Nino Rota erstmals live von einem Symphonieorchester aufgeführt werden.

In Wien wird Rotas geheimnisvolle Werk vom Tschechischen Nationalen Symphonieorchester (ČNSO) aufgeführt. ČNSO wurde 1993 vom Trompeter Jan Hasenöhl gegründet und bei seinem 20. Geburtstag im Jahr 2013 hat ČNSO einen wichtigen Platz zwischen Europas besten sinfonischen Ensembles gewonnen.

Bekannt für seine Vielseitigkeit präsentiert das Orchester jährlich ein breites Programm, das von Konzerten klassischer Musik bis hin zu zeitgenössischen Genres, Film- und Jazz oder Musicals reicht.

Während der Tournee wird der Film in der englischen Originalversion, digital bearbeitet in voller Länge und mit Untertiteln in der Landessprache angezeigt.

Termine: Der Pate Live

10. 10. 2015, 20:00 Uhr in der Wiener Stadthalle, Roland Rainer Platz 1, 1150 Wien

22. 10. 2015, 20:00 Uhr in Tipsarena Linz, Ziegeleistraße 76, 4020 Linz

Weitere Infos: www.cnso.cz/en

Praha má opět přímé spojení s New Yorkem

Americká letecká společnost Delta Air Lines obnovila přímou linku z Prahy do New Yorku a rozšiřuje tak možnosti cestování mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými. Od 22. května 2015 na této trase z Prahy denně létá stroj Boeing 767-300 s kapacitou 225 míst, který Delta nasadí ve spolupráci s Českými aeroliniemi, které jsou jejím partnerem v alianci SkyTeam. Letošní delší období provozu znamená 8% zvýšení kapacity proti roku 2014. Linka DL 210 bude z newyorského letiště J. F. Kennedyho odletat v 19:52 tamního času a v Praze přistávat v 10:35 SELČ následujícího dne. Zpět se bude Boeing 737 vracet jako spoj DL 211, s odletem z pražského ruzyňského letiště v

12:35 SELČ. Do New Yorku pak dle letového plánu dorazí v 15:50 lokálního času. Linka Praha – New York, provozovaná jen v letní sezóně, je vůbec jediným přímým spojením z České republiky do USA.

Čeští příznivci UNICEF již na pomoc v Nepálu přispěli částkou 6 557 845 Kč

Celkem UNICEF během měsíce od katastrofy do Nepálu dodal 512 tun humanitární pomoci, jako jsou tablety na čištění vody, příkrývky, terapeutická výživa, hygienické a sanitační prostředky a další nezbytná pomoc, jejíž zajištění umožnili díky svým příspěvkům i dárci z České republiky. Zemětřesení vyvolalo mezi českými občany mimořádně silnou odezvu a mnozí z dárců přidali k finanční podpoře i osobní vzkaz, např. „Děkuji Vaší organizaci za práci, kterou děláte, protože bez ní by celé neštěstí bylo ještě mnohem horší.“

Na kontě české pobočky UNICEF se k 27. květnu 2015 sešly příspěvky ve výši 6 557 845 Kč – Děkujeme! Další pomoci je však stále zapotřebí – pracovníci UNICEF v terénu upozorňují na to, že v postižených oblastech každou hodinu přijde na svět 12 dětí, u jejichž porodu není přítomen kvalifikovaný zdravotník.

Pomoci těmto dětem můžete:

- příspěvkem na sbírkový účet UNICEF ČR: 11771177/0300, v. s. 814
- nákupem vhodného Dárku pro život z naší nabídky
- odesláním dárcovské SMS ve znění: DMS UNICEF na číslo 87777 (cena 30 Kč, UNICEF obdrží 28,50 Kč)

Setkání s UNICEF ve Zlíně a v Pardubicích

Na začátku června proběhly dvě akce, jedna v rámci Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež se uskutečnila ve zlínském OC Zlaté jablko – tradiční Pečení pro život, jehož letošními patrony byli herečka a modelka Pavlína Němcová, herec Martin Písařík, prezidentka nadačního fondu Kapka naděje Vendula Svobodová a herečky Jitka Ježková a René Slováčková, druhá v pardubickém OC Atrium Palác, kde byla vedle možnosti mlsání pro návštěvníky připravena i výstava panenek z projektu Adoptuj panenku a zachrániš dítě a fotografií zachycujících práci UNICEF během humanitárních krizí v Nepálu a v zemích zasažených ebolou. Výtěžek z obou akcí byl věnován na podporu programů UNICEF.

Rádi bychom Vás také informovali o výprodeji skladových zásob zboží s logem UNICEF, který začne v pondělí 1. června v naší pražské prodejně (Rytířská 31, Praha 1). Mnohé z věcí, jichž se výprodej týká, najdete již teď v našem e-shopu – například trička z kvalitní bavlny v akci 2 za 1, oblíbené puzzle s motivem UNICEF nyní pouze za 100 Kč a více než 90 dalších položek za mimořádně výhodné ceny!

Nové knihy

Pilsen / Plzeň – Die schönsten Ausflugsziele, Band 10

Der Kulturreiseführer Pilsen / Plzeň ist als 10. Band in der Reihe „Do schau her“ erschienen und führt zu bedeutenden Museen und Theatern in Pilsen, wie zum Beispiel dem Neuen Theater, dessen Fassade wie ein „Schweizer Käse“

durchlöchert ist und nachts in wechselndem Farbspiel strahlt. Autor ist Hans Schopf, der schon mehrere Reiseführer geschrieben hat.

Der Autor empfiehlt Pilsen als Städtereise in zwei oder drei Tagen zu entdecken. Für Kinder sind Zoo, Dino Park und das neue Techmania Science Center besonders zu empfehlen.

Pilsen ist die viertgrößte Stadt Tschechiens und bietet sehr gute Einkaufsmöglichkeiten, die in einer Tabelle aufgelistet sind.

Bei der An- und Abreise können Sie die schönen Burgen und Schlösser in der Umgebung besichtigen. Diese sind im Buch kurz erwähnt.

www.Ohetaler-Verlag.de

Printbuch-ISBN 978-3-95511-038-3,

eBook-ISBN 978-3-95511-039-0

Rückfragen: E-Mail: info@ohetaler-verlag.de

Tel. 0049 (0) 8552 4200

Ohetaler und Morsak Verlag, Finkenweg 13,
94481 Grafenau

Tel. 0049 (0) 8552 4200 von 9-12 Uhr

E-Mail: info@morsak.de

Jaroslav David – Přemysl Mácha: *Názvy míst. Paměť, identita, kulturní dědictví*

Kde se říká v Ostravě U hodin? Používají v Havířově spíše označení Namko, U Lenina, nebo náměstí Republiky? Zná více obyvatel Velkých Karlovic pojmenování Cindolána, nebo Škaredica? A kde v Praze najdeme Husákovu ticho?

Kniha *Názvy míst. Paměť, identita, kulturní dědictví* se ve čtyřech kapitolách zabývá nejen obecnými aspekty vztahu zeměpisných jmen k historii, konkrétnímu místu a jeho paměti, ale také jejich úlohou v komunikaci a ve formování lokální identity. Pozornost věnuje rovněž vzájemné interakci současné standardizované a nestandardizované, takzvané živé toponymie. V neposlední řadě představuje zeměpisná jména jako významnou součást kulturního dědictví a zamýšlí se nad způsoby jejich ochrany.

Výzkum byl prováděn v městském i venkovském prostředí. Případovou studii městského prostředí reprezentují obce Ostrava (místní části Hošťálkovice, Moravská Ostrava, Ostrava-jih, Poruba, Vítkovice) a Havířov. Jedná se o specifická sídliště městského typu, jejichž vývoj ve 20. století byl dynamický a velmi těsně propojený s politickými a společenskými dějinami regionu i státu. Předmětem případových studií venkovského prostředí byly obce v horní části povodí řeky Morávky (Morávka, Krásná, Pražmo, Raškovice, Vyšní Lhoty) a horní části údolí Vsetínské Bečvy (Velké Karlovice, Karolinka, Nový Hrozenkov).

Brno: Host 2014, váz., 240 stran.

ISBN 978-80-7491-425-6

http://issuu.com/hostbrno/docs/david_nazvy-mist_issuu/34?e=1453111/12940350

Josef Petráň: *Filozofové dělají revoluci. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*

Monografie, sepsaná k příležitosti 25. výročí sametové revoluce, sleduje fáze „komunistického experimentu“ na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v širším historickém kontextu. Na osudech generací studentů i pedagogů

ukazuje turbulenci poměrů, v nichž se od roku 1948 střídala období závislosti na komunistické ideologii s obdobími, v nichž se mnozí dopracovali k sebereflexi a samostatnému myšlení, jež vyžadovalo občanskou odvalu. Dokládá, že na fakultě byli mezi studenty i pedagogy jak lidé, kteří by tu ve svobodných poměrech neměli co pohledávat, tak erudovaní odborníci, vystavení ideologickému tlaku a kádrovému prověřování, v horším případě pak dohledu tajné státní policie. Šířeji se věnuje především událostem roku 1989, podmínkám i průběhu politického převratu, a snaží se postihnout dědictví minulosti v dalším vývoji fakulty.

„Výsledkem je v podstatě chronologicky vystavěný narativní text, ovšem prokládaný kapitolkami o strukturálním vývoji fakulty i jejích ústavů a kateder, o klíčových představitelích oborů i politického »managementu« fakulty, o struktuře studentstva i o výrazných studentských osobnostech i o událostech klíčového charakteru, jimž je tu věnována soustavná pozornost v podobě komplexních analytických studií. Autor se přitom nevyhýbá osobnímu morálnímu hodnocení, hledá u klíčových postav psychologické motivy a – ostatně jako v Petráňových předchozích knihách – podává své líčení čtivě a stylisticky vytříbeně, takže čtenář trpělivě akceptuje i detailní podrobnosti, servírované nadto v ohromném rozsahu.“

Prof. PhDr. Jiří Pešek (z recenzního posudku)

Praha: Karolinum 2015, vázaná, 1136 str.

ISBN 978-80246-2994-0

http://www.cupress.cuni.cz/ink2_ext/index.jsp?include=podrobnosti&id=250510

A byli jsme...

Dvojportrét 1992-2012

Texty: Eugen Brikcius, Petr Král, Zdeněk Merta a Karel Holub (eds.)

Fotografická publikace Zdeňka Mertou *A byli jsme...* představuje na více než 420 fotografií ve formě dvojportrétů tváře známých i opomíjených osobností české kulturní scény, které autor zachycoval po dvě dekády 1992-2012. Na rozdíl od aranžované ateliérové fotografie, která se ve duchu moderní psychologie noří na rozličné způsoby do nitra jednotlivého člověka, byly dvojice protagonistů Zdeňkem Mertou zaskočeny na rozdílných místech a v různých situacích, docházelo tak k přímé konfrontaci jejich vztahu, o jehož intenzitě a vnější podobě neměli jednotliví protagonisté často tušení.

Vydal Jakub Sluka / Retro Gallery, Praha 2015, 164 str.

Termíny akcí

**Dvořákova Praha
7.–23. září**

Rudolfinum / Anežský klášter / katedrála sv. Víta

**Po stopách Antonína Dvořáka
6. září**

Vysoká u Příbramě, Třebsko

**Rodinný den
20. září**

Rudolfinum

**Struny podzimu
5. října–19. listopadu**

Státní opera / Rudolfinum / FORUM Karlín /
Národní památník na Vítkově / České muzeum hudby /
Lucerna / Pražský hrad

**Struny dětem
16.–18. října**

divadlo Minor, Novoměstská radnice

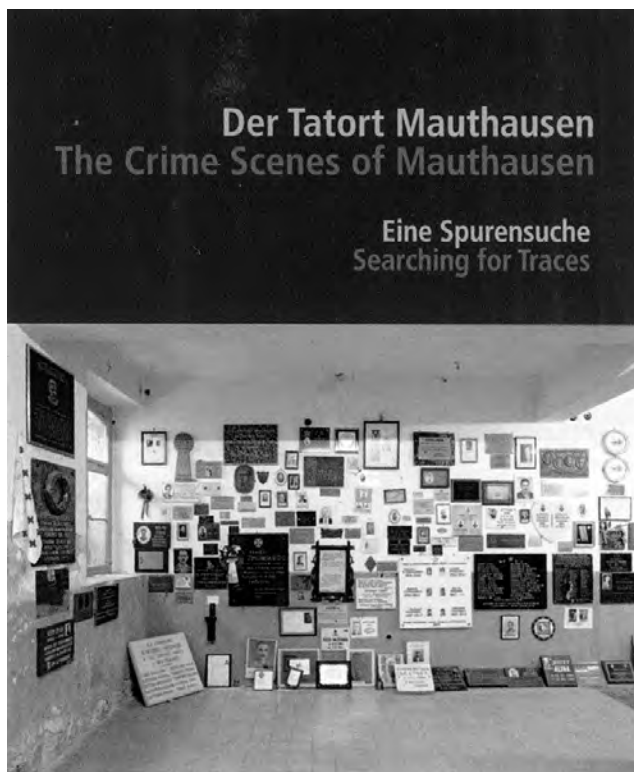
**Spotlight – klubová noc Strun podzimu
19. listopadu**

Roxy

Katalog k výstavě

Der Tatort Mauthausen – Eine Spurensuche

Red. poznámka: Na obálku byla vybrána místnost, kde se vlevo pod oknem nachází pamětní deska Karla Hašlera.

Pozvánka na výstavu

Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
a Archäologisches Landesmuseum
Baden-Württemberg vás zvou na výstavu

JIHOČESKÉ MUZEUM
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

alm

Mistr Jan Hus a Kostnický koncil

**16. 5. 2015
až 13. 1. 2016**

© Ilustrace: J. Jan Hus – Janek Janda, Národní muzeum

HUSITSKÉ MUZEUM
V TÁBOŘE

výstava / exhibition

JAN HUS

1415 2015

600 let years | Tábor
STARÁ RADNICE

VÝSTAVA SE KONÁ POD ZÁŠTITOU
PREMIÉRA ČR BOHUSLAVA SOBOTKY,
MINISTRA KULTURY ČR DANIELA HERMANA,
HEJTMANA JIHOČESKÉHO KRAJE JIŘÍHO ZIMOLY
A RADY MĚSTA TÁBORA

6. 6. – 31. 10. 2015

4. července, 15:00, Dvůr Fratres:

ČESKOSLOVENSKÉ ŽENY JAKO OBĚ TI POLITICKÉHO TERORU

Po komunistickém puči v roce 1948 v Československu a převzetí moci komunistickou stranou začalo systematické pronásledování domnělých politických odpůrců. Málo je známo o osudech odvážných žen, které za svou angažovanost za lidská práva a politickou a kulturní svobodu zaplatily dlouholetými tresty odnětí svobody a léty, které strávily za nelidských podmínek ve vězení. – Kulturní most představuje pamětníci.

ÚVODNÍ SLOVO **KAREL SCHWARZENBERG** PŘEDSEDA ZAHRANIČNÍHO VÝBORU POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY A BÝVALÝ MINISTR ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR

VÝSTAVA JANY ZOGLAUER VINŠOVÉ TAPISERIE PROTI ZAPOMNĚNÍ

Přírodní materiál vlna doprovází člověka již po mnohá tisíciletí. – V Rakousku žijící česká umělkyně Jana Zoglauer Vinšová představí výběr svých tapiserií, ve kterých tematizuje problematiku současné Evropy, jako je zapudit nedávnou minulost a do centra politického dění stavět jen ekonomické zájmy.

Jana Zoglauer Vinšová

IMPULSNÍ REFERÁT TOMÁŠE BOUŠKY

Pražský orální historik **Tomáš Bouška** představí pamětnici **Hanu Truncovou** a seznámí nás s jejím životním příběhem. Referuje o Jáchymově, nucených pracích vězňů v uranových dolech a znovuošetření tamní naučné stezky. Také objasní dobu normalizace po sovětské invazi v roce 1968, vznik disidentského hnutí jako špičky odporu, až do převzetí politické moci v roce 1989. – Prezentace spolku „Politici vlní vězni.cz“. *Dokumentární film K.Ch.*

Karla Charvátová byla vyhozena z vysoké školy v roce 1948 ve věku 23 let pro svou angažovanost za lidská práva. Byla zatčena tajnou policií, ve výšetřovací vazbě násilněna dozorcem a přivezena do jiného stavu. Majetek rodiny byl zkonfiskován. Dítě musela přivést na svět v ledovém vězení a dát ho k adopci. Teprve ve věku 70 let se opět setkala se svojí dcerou.

Rozhovor s pamětníci Hanou Truncovou

Hana Truncová, narozená 1924 v Tepličkách, byla v roce 1951 odsouzena k 13 letům vězení, ze kterých si odpykala 9 let: roznášela plakáty a pomáhala politicky pronásledovaným k útěku. Dnes se angažuje za tehdejší oběti. – Dva dojemné osudy, příklady za mnohé jiné.

VIOLONCELLO-KONCERT:

Jonáš Kráček je od roku 1999 sólovým cellistou Vídeňského komorního orchestru a hraje na významných koncertních podiích v Evropě, Japonsku a v USA. Britský kytarista a skladatel **Justin Lavash** je zakladatelem Moonbelly kvartetu a žije v Praze. Hudební umělci předvedou jako hommage pro tyto dvě odvážné ženy slavnostní improvizaci s použitím klasických kompozic a stylistických prostředků.

Za program dne zodpovídá: *Jana Zoglauer Vinšová*

25. července, 15:00, Dvůr Fratres:

JAZYKOVÉ HRANICE – KULTURNÍ PLURALITA EVROPY

Jazykové hranice jsou hranice komunikační a souvztažné i místy mezikulturní syntézy. Střední Evropa se vyznačuje jazykovými, etnickými, a tím také jazykovými hranicemi. – Kulturní most dává k dispozici prostor komplexnímu ztvárnění, představení a diskuzi na téma výtvarného umění, dokumentárního filmu, literatury a hudby.

VÝSTAVA CHRISTIANA THANHÄUSERA: DŘEVORYTY A ŠTOČKY

Eratické dřevoryty **Christiana Thanhäusera** zkoumají rozmanitost krajiny Českého lesa zblízka v téměř čárových vzorech, které odkrývají Stříterovy slovní obrazy. Ve štočcích vznikají z těchto struktur do dřeva vyřezané záznamy tohoto detailního průzkumu. Spektrum prací je doplněno motivy k "Nördlichen Linie" (Severní čára) od H. C. Artmanna a cyklem na téma Dunaje - "jen plynoucí hranice nejsou žádné zdi".

HLUBOKÉ KONTRASTY / TIEFE KONTRASTE DOKUMENTÁRNÍ FILM LENKY OVČÁČKOVÉ

Dvojazyčný dokumentární film „Tiefe Kontraste / Hluboké kontrasty“ české kulturní vědkyně a režisérky **Lenky Ovčáčkové** se věnuje rozličným obrazům života v německo-česko-rakouském regionu Českého lesa. Jsou

Juri Andruchowytš

Martin Pollack

uloženy do subtilního literárně poetického rámce, který zprostředkuje zamyšlení a porozumění. Odráží se v citlivých rozhovorech a obrazech, jako reflexe vnímání historie, vyrůstající ze současnosti a nepřekračující hranici krajiny.

JURI ANDRUCHOWYTŠ / MARTIN POLLACK: VE STŘÍDAVÉ KOUPELI HISTORICKÝCH ZVRATŮ

Literární díla **Martina Pollacka** a **Juri Andruchowytše** jsou hluboké interpretace životních příběhů posazené do střídavé koupeli historických převratů ve středověčném Evropě 20. a 21. století. Mají mimořádný vztah k příhraničnímu prostoru, který stál jako „tavící kotlík“ etnické, sociální a kulturní plurality ohniště Evropy. Oba autoři jsou výjimeční znalci a kronikáři tamních transformačních procesů. Četba z děl obou autorů (v němčině)

KONCERT: KLEZMEROVÁ KAPELA SIMCHA

Klezmerová hudba je produktem aškenázkého středověčného židovství, je světskou, neliturgickou židovskou hudbou, která se od 15. století postupně vyvíjela. **Klezmerová kapela Simcha** pochází z Ostravy, ze severní Moravy, kde se po staletí uskutečňovala výměna s polským kulturním prostorem. Členové kapely Simcha považují svoji hudbu za výraz židovským ovlivněného středověkého mezikulturního dialogu.

Za program dále zodpovídají: *Lenka Ovčáčková, Klára Benš & Emar Caplovic*

8. srpna, 15:00, Dvůr Frates:

UMĚNÍ & PŘÍRODNÍ VĚDY ROZDÍLNÉ CESTY K POZNÁNÍ SVĚTA?

Jsou umění a přírodní vědy dvě zcela odlišné oblasti? – Téma dne má ukázat společné body i způsob, jak se umění a přírodní vědy mohou navzájem ovlivňovat a obohacovat. Obě oblasti spojuje kreativita neúporně zkoumajících lidí: zatímco přírodní vědy nacházejí krásu a harmonii světa v matematických rovnicích, otevírá umění prostor pro poznání za hranicemi racionála. – Zajímavé téma, které určitě přinese mnoho otázek.

VÝSTAVA BERNDA GÖBELA: IKAROVA SÉRIE

Německý sochař **Bernd Göbel** (Halle an der Saale) se ve své sérii „Ikarus“ zabývá působením přírodních věd a techniky na člověka. Jak se člověk vypořádá s neustále technizovanějším světem? Je schopen se s ním vyrovnat, selže, nebo jím bude převálcován? Či dokonce ztratí hlavu?

IMPULZNÍ REFERÁT MONIKY ZIEGLER

Klíč ke společným bodům umění a přírodních věd, tedy kreativitu a idealismus každého jednotlivého tvůrce, objasní **Monika Ziegler** v svém úvodním impulzním referátu. Jde zde hlavně o intuici, vůli porozumět, neobávat se

Bernd Göbel

Bernd Göbel

Gerhard Rühm

Felix Mitterer

selhání a konečně o přání vytvořit něco nového.

PERFORMANCE ALEXANDRA LAUTERWASSERA: ZVUKOVÉ A VODNÍ VLNY V REZONANCI

Alexander Lauterwasser zjistil, že se fyzikální procesy dají vyjádřit uměním: tvary, které příroda již dávno vynalezla (například v krunýřích želvy). Umělec využívá schopnosti vody reagovat na vibrace a rezonovat s tóny. Takto vytváří na bázi různých skladeb „vodní obrazy zvuku“ a zviditelňuje rezonanci zvukových vln vodními vlnami: v tomto experimentu se jeví krásu a harmonie v souznění přírody, hudby a umění.

„ZPRÁVA PRO JISTOU AKADEMII“ OD FRANZE KAFKY DIVADELNÍ HRA PRO JEDNU OSOBU S KLAUSEM ROHRMOSEREM

Ve literatuře se setkáváme s tématem přírodních věd. Znamý herec a režisér **Klaus Rohmoser** z Innsbrucku, který působí v různých divadlech v Rakousku a v Německu, zahraje hru pro jednu osobu „Zpráva pro jistou akademii“ od Franze Kafky: bývalá opice Červený Petr předkládá akademii zprávu o tom, jak se stal člověkem. Zpráva může být vysvětlena jako nucená asimilace. Proslulý „missing link“ (chybějící článek) v evoluční řadě mezi opicí a člověkem je tedy díky Kafkovi zastaralý, neboť on dokazuje, že je to jen drezúra, která odlišuje opici od člověka. Kafkova ostrá kritika společnosti je i dnes stále aktuální. – O hudební doprovod herec se postará **Martin Schuster** z Heidenreichsteinu.

Za program dne zodpovídá: **Monika Ziegler**

22. srpna, 15:00, Dvůr Frates:

K JUBILEU „20 LET KULTURNÍHO MOSTU“ GERHARD RÜHM: TEXTY, DUETY, ŠANSONY

S uměleckou skupinou „Wiener Gruppe“ (Rühm, Artmann, Bayer, Achleitner ...) vystoupilo v 50. letech poprvé v Rakousku avantgardní hnutí, které spektakulárními akcemi, (např. rozřezáním klavíru), experimentálními texty a nekonvenčním životním stylem provokovalo tehdejší konzervativní literární a uměleckou scénu. Bylo to první vítězství radikální moderny nad establishmentem i prskajícím bulvárním tiskem. To dalo odvahu celé generaci umělců, kteří našli své působení v nových uměleckých směrech (např. v tzv. „Videňském akcionismu“ okolo Hermana Nische).

Gerhard Rühm, nar. 1930, byl vůdčí osobností legendární „Wiener Gruppe“ (Videňské skupiny) a pracuje v různých oborech umění, jejichž hranice právě on, jako nikdo jiný zpřístupnil. Tento všestranný umělec žije po mnoho let v Německu. – Společně se svou ženou Monikou Lichtenfeld ve Frates přečte vlastní texty a představi překvapivou performanci duety a kritickými písněmi

Hubert Sielecki se proslavil svými jasnými, společenskokritickými krátkými filmy. Uvedeme třicetiminutovou sérii jeho krátkých filmů podle Rühmových textů. (WITZ (Vtip) 4:00; SEHEN (Vidění) 14:00; DIALOG ÜBER ÖSTERREICH (Dialog o Rakousku) 4:00; DER LÄNGSTE KUSS (Nejdelsší polibek) 10:00 Min.)

– Ernst Jandl napsal: „Gerhard Rühm je jedním z nejvýznamnějších umělců tohoto století. (...) Nezná kompromisy“

Výstava Bernd Göbela otevřena!

Za program dne zodpovídá: **Hubert Sielecki**

5. září, 15:00, Dvůr Frates:

INKLUZE - O HODNOTĚ ČLOVĚKA

Váhabu, vykrukujeme se, jsme nejisti, jak korektně označit tě lově ka s postř ením. Často jde o výmluvu, abychom si udrželi odstup. Ať je náš postoj arogantní či soucitný, neodpovídá správným mezilidským vztahům. Ti, kteří byli ze společnosti vyloučeni, chtějí být v jejím středu. Naše odlišnosti by nás měly v solidární společnosti vzájemně posilovat.

VÝSTAVA & PERFORMANCE

Umělci s postizněním z Čech a Rakouska vystavují svá díla, která vznikla, když se hlouběji zabývali společností. Svým uměním se chtějí postavit do centra života. – Projekt vznikl v kooperaci „Tagesstätte Zuversicht“ z Klein Pertholz a její partnerské organizace „Domova sv. Aněžky“ z Týna nad Vltavou. Výstavu uvedou jako kurátoři působí Daniela Gruse a Paul Seidl.

AUTORSKÉ ČTENÍ FELIX MITTERER

a **Michael Gindler, Christina Hendl, Melanie Koller, Robert Krauer, Alfred Lanner, Felix Mitterer, Jürgen Scheidl** – přátelé a spolupracovníci „Mezi dnem a nocí“

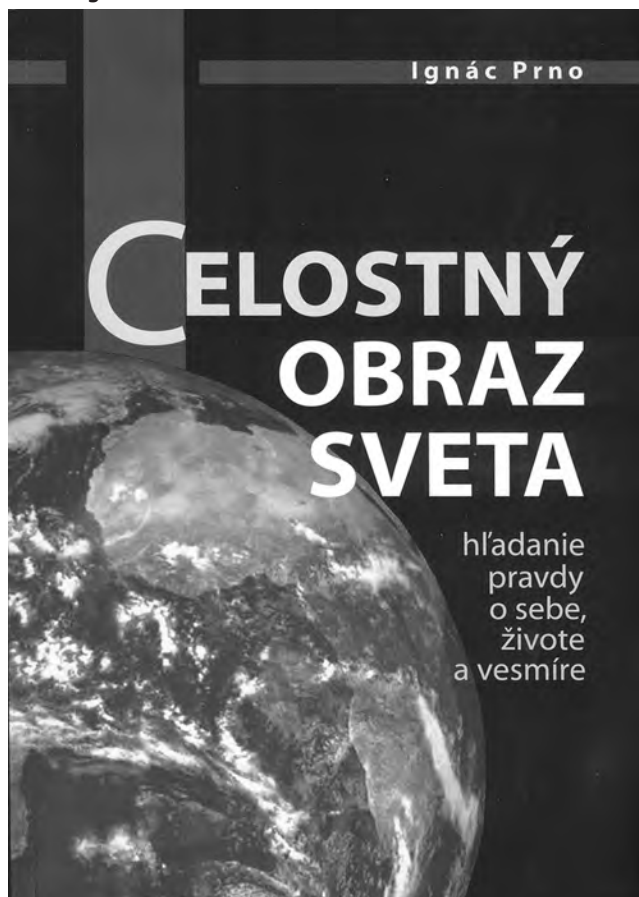
Rozhovor u krbu: Dvojazyčné moderované diskuse se zúčastní Felix Mitterer, Christina Hendl (Tagesstätte), Jan Šesták (nyní sociální pracovník v Centru Arpíka), Martin Hetzen-dorfer (Verein Zuversicht). Překlad: Jitka Růžicková

Manifest: Při této příležitosti vznikne jako resumé Manifest umělců, který bude předán zodpovědným politikům a mediím obou zemí.

Hudební rámeček: Představení skupiny Combo Pertholz pod vedením Karla Immervolla doprovází publikum po celý den i při průvodu přes hranice.

Za program dne zodpovídá: **Robert Krauer**

Z nových knih

Kontakt: doc. Ing. Ignác Prno, CSc., Alexyho č. 1/A,
841 02 Bratislava – Dúbravka
e-mail: prno@stonline.sk, Slovenská republika

V nemeckom jazyku s názvom *Holistisches Bild der Welt*
(ISBN 978-3-639-49722-9). K dispozícii aj na internetovom
obchode morebooks.de.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien
tel./fax/záznamník (od 10:00): ++43-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme platenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2015 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2015 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2015 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: AT 03 1200000 683035901
SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2015, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otkujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: AT03 1200 0006 8303 5901
SWIFT: BKAUATWW
účel: inzerce

Kontakt:

- Tel.: +43/(0)699/195 440 77
Fax: +43/(0)1/7988454
e-mail: inzerce@kulturklub.at

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00
Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Každou první sobotu v měsíci
otevřeno pro veřejnost
od 10:00 do 15:00 hodin!

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstrasse 24-26
1010 Wien

Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

INFO:
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at
www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter
0676/7345566

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

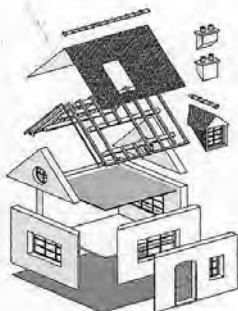
Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Fa. Malermeister Benedek Kolenyak

- Stuckarbeiten
- Putztechniken
- Innen - und Aussenputz
- Renovierung
- Trockenbau
- Malerarbeiten
- Ausbau

und alle Arbeiten rundum Hausbau wie Estrich, Boden, Fliesen, Maurer Arbeiten.
Wir sind eine kleine Firma, aber mit guten Referenzen und Super Preisen mit Sitz in:

A-2145 Hausbrunn, Bezirk Mistelbach, NÖ

Mehr Info unter www.malerei.eu.sk oder unter Tel.: 0043 676 7417 564

AEROBIK S KWETKOU

od ledna 2015 vždy v úterý v 18:00
Sokolovna Steingasse 7, 1170 Wien
Bližší informace:
dr. K. Ozábalová,
tel: 0699/ 10 88 97 51

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Aircraft Gewerbekälte GmbH KÄLTE- & KLIMATECHNIK

Dipl. Wi. Ing. (FH) Markus Stefan
Brigittenauer-Lände 156-158, 6/15, 1200 Wien

E-mail: m.stefan@aircraft-gewerbekaelte.at

Tel.: +43 699 109 50 189

www.aircraft-gewerbekaelte.at

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík

seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764

fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at

www.kulturklub.at

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 06 991 991 1111

www.hroch.at

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6

tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo

tel./fax 515 22 57 30

e-mail: info@tiskarna-sladek.cz

www.tiskarna-sladek.cz

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,

www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11:00-15:00, 17:00-23:00 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek

11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (rodina Ficencova)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00

17:00-18:00 – sleva 25%

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen

Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte

Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien

Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering

3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec

tel./fax: 038-7486 159

Info v reštaurácii Pressburg

**ZLATNICTVÍ
HODINÁŘSTVÍ
RICHARD ARNOLD**

Opravy šperků
a hodin, předělávky,
vlastní výroba (též
u doneseného materiálu
1100 Wien, Buchengasse 88

Tel./fax: 604 54 85

po-pá 9-12 a 14-18 hod.,
so 9-12 hod.

Božena Němcová: O hloupém Honzovi

Byl jeden táta a měl Honzu. Jednou řekl k němu: „Honzo, ty rosteš jako dříví v lese, jsi hrozný klacek a posud si ani v kostele nebyl. Půjdeš dnes do kostela. Ale to ti povídám, ať mi tam ani hubou neklapneš.“

Honza hodil hlavou, ustrojil se a šel do kostela. Za chvíli, když vešel do kostela, vstoupil kněz na kazatelnu a začal kázat. Honza koukal s otevřenou hubou, ale po chvíli se zamračil, podepřel boky a mružel: „Nu, rád bych věděl, proč ten košiláč jen na mne zevluje a se mnou se vadí: vždyť jsem mu nic neudělal, ale bude-li to dlouho trvat, popadnem se do křížku.“

„I mlčte, hloupý, a poslouvejte,“ okřikovali ho lidé.

„Ba to nebudu poslouchat, ani slova nechci již vědět.“

I vtlačil si klobouk na hlavu, oba palce strčil do uší a obrátil se ke knězi zády. To když udělal, vystrčili ho lidé ven z kostela.

„Ty už jdeš?“ ptal se táta.

„Jsem rád, že jsem doma, co mě to namáhání stálo. Vylezl vám tam košiláč do díže a začal se napařovat a se mnou vadit až hrůza. Jen trochu jsem hubou klapl a lidé mne okřikovali, a když jsem si uši zacpal, vystrčili mne ven. Více tam nepůjdu.“

„Ty jsi hloupý Honza. Večer půjdeš k muzice.“

Dobrá; večer dal táta Honzovi zlatník s doložením, aby si koupil za něj piva a dával děvčatům hodně připíjet, aby s ním rády tancovaly.

Honza šel; na prahu hospody stál šenkýř. „Za zlatník piva,“ poroučel Honza, sotva k němu došel.

„Snad jen pintu,“ opravoval hospodský.

„Už jsem řekl a dost!“ Honza na to.

„Nu dobrá, jděte dál!“

V hospodě byl jen houdek a několik párů se točilo v kolečku. Honza vyvalil oči, otevřel hubu a troubil. Najednou zavřísknou ze síně dudy a dudák vstoupí do sednice, provázen chasou. To jak Honza viděl, vyrazil ze sednice, až na prahu hospodského povalil, který nesl pro něho ve vědře za ten zlatník piva. „Táto,“ křičel přijda domů, „vícekrát mne neposílejte k muzice, co jsem se tam polekal.“

„Nu, ty pitomče, co zas?“ ptal se tatík.

„Ba co: když jsem tam přišel, skřípal jeden na prkénko a několik bláznů se točilo po sednici, až se jim hlava div nezatočila. Najednou to kvikne, blázni všichni strachem vykřikli a hrnuli se ke dveřím; a do nich vstoupil chlap a mačkal pod paží čerta. Já se ulekl a utíkal pryč.“

„Už vidím, s tebou není ve vesnici pořizení, musíš mezi pány. Já znám jednoho, který potřebuje sloužícího do pokoje, k němu tě dovedu.“ Honza byl spokojen a šel s tátou, aby své štěstí mezi pány zkusil. Přišli k pěknému zámku a tam řekl táta, aby šel Honza o službu prosit. U vrat stál vrátný a ptal se Honzy, jak se jmenuje.

„E co bych povídal, jak se jmenuju, vždyť to není pán,“ pomyslel si v duchu Honza. „Předevčírem se jmenuju,“ odpovéděl vrátnému a šel nahoru k pánovi.

„Jak se jmenuješ,“ ptal se ho pán, když ho byl již do služby přijal.

„Honza.“

„To není hezké, Honza, budeme ti říkat Johanes!“

„I pro mne si říkejte jak chcete, ale Honzo mne volejte, sice vás nebudu slyšet.“

Pán se smál, vykázal mu práci na celý den a Honza odešel. Přišel do kuchyně a kuchařka se hned ptala, jak se jmenuje.

Honzu to ptaní trochu mrzelo, povídá tedy: „Co vy ráda. Dobré víno.“

Když přišel nahoru do pokojů, potkala ho paní. „Ach, náš nový lokaj: jak mu říkají?“

„Říkají mně Johanes, a jmenuji se Kočka,“ odpověděl Honza, celý vzteklý, že musí pořád povídat, jak se jmenuje.

„Ten chlap je blázen, pomyslela si paní a šla dál. Přišla slečna a poručila: „Chci polívku!“

„Já jsem Polívka,“ řekl Honza, kterému se děvče zalíbilo.

„To máš divné jméno,“ řekla slečna, „ale já se neptám na ně, ale chci, abys mi přinesl z kuchyně polívku.“

„Na mou věru, tu holku bych si hned vzal, kdyby mne chtěla,“ myslil si Honza, když odnášel polívku, a myslil na ni celíký den. Večer, když bylo po vši práci a všichni ulehli, šoural se pomalu skrze několik pokojů do toho, kde slečna spala.

„Mama, mama, Polívka!“ křičela slečna na matku, když ucítila kroky a poznala sloužícího.

„Snad bys nejedla ještě v noci polívku?“ ozvala se matka z vedlejšího pokoje.

„Honem, mama, ten nový sloužící je zde.“
 „Vstávej honem, můj milý, Kočka je u dcery,“ budila paní pána.

„Proč mne budíš, ať ji zažene.“

„Jak ho zažene, vždyť to není opravdická kočka: snad mi rozumíš, ten nový sloužící.“

„Ten se jmenuje Johanes, a ne Kočka.“

„Jen vstaň, ať se jmenuje jakkoliv, ten to je.“

Pán vyskočil, vzal bič ze zdi a běžel ke slečně do pokoje, ale tam již nikdo nebyl a jen slečna mu povídala, že přišel k její posteli, a když křičela, že utekl.

I pustil se pán za ním; ale pod schody upadl přes kuchařku. „Ona nestydatá, co tu leží? Kdo ji porazil?“

„Dobré víno, milospane.“

„A ona mi to ještě povídá? Až se vrátím, srovnáme se, ona nestydo!“

I běžel zase za milým Honzou, ale nikde ho nebylo. Ptal se vrátného, neviděl-li sloužícího.

„Předevčírem?“ ptal se vrátný, který jeho pravé jméno neznal, jako nebohá kuchařka.

„On je osel, předevčírem tu ani ještě nebyl,“ rozzlobil se pán. Teprve po dlouhém hádání přišel všemu na stopu a ke vši zlosti se musel smát, že je měl Honza za blázný.

Zatím přišel Honza domů celý říčný.

„No, ty jdeš již ze služby?“ ptal se táta.

„Ještě bych nebyl přišel, ale bál jsem se bití. Mají tam dceru a ta je proklatě hezká; mně se líbila, já k ní večer zašel a chtěl jsem jí dát hubičku. Ale ona začala křičet, jako by ji na vidličky brali, a svolala celý zámek. Musel jsem utíkat, nechťel-li jsem dostat výprask.“

„No ty jsi boží dřevo, již nevím, co s tebou,“ rozzlobil se táta.

„Já vím, táto, co udělám, řekl na to Honza; v zámku jsem slyšel o jednom králi, který prý svolal mnoho učenných, by se s nimi hádal. Ať prý mu mluví, co mluví, on pořád říká: „To je pravda,“ a komu by řekl: „Ty lžeš!“ ten prý vyhraje a k tomu dá buď mnoho peněz, anebo svou dceru. Já tam půjdu a budu se s ním hádat, až řekne: „Ty lžeš!“

„Nu možná, že se k tomu hodíš. Jdi spánembohem!“

Honza se tedy sebral a šel k tomu pro své hádání vyhlášenému králi. Šťastně se dostal až na místo a byl ke králi připuštěn.

„Ty se tedy chceš se mnou přít?“ ptal se král.

„Nu, pokusím se o to,“ řekl Honza a sedl vedle krále na vypchanou židli.

„Nyní začni povídat, a jestli ti řeknu, že lžeš, dostaneš mou dceru a mnoho peněz,“ řekl král a pokynul Honzovi, aby začal.

„Jednou jsem šel do lesa a porazil jsem dub,“ začal Honza.

„To může být pravda,“ řekl král.

„Bylo z něho pilin, až tmal!“

„Také to může být pravda.“

„Z těch pilin jsem upletl provaz.“

„I to může být pravda.“

„Nahoře se mi ho kousek nedostávalo, uřízl jsem dole kus a nahoře nastavil.“

„Také to může být pravda.“

„Již jsem se chytal trámu, tu se provaz utřhl a já se zaryl sto sáhů pod zem.“

„I to může být pravda.“

„Vzpomněl jsem si, že máme v kuchyni motyku, a chuť jsem vylezl ven, abych se vykopal.“

„To může být pravda.“

„Když jsem vyšel, viděl jsem běžet zajíce, a ten měl na krku cedulku.“

„I to může být pravda.“

„A na té cedulce stálo, že pásl váš táta s mým dědkem prasata.“

„To lžeš,“ rozkřikl se král a vyskočil ze sesle.

„Že lžu? Tedy jste prohrál, a já dostanu peníze.“

Tu se král ulekl a vzpomněl teprv na svou sázku.

„Poslouchej, Honzo, já ti dám peněz dost, ale dceru, tu ti přece dát nemohu; ty jsi selský a ona je princezna.“

„Jen mi dejte peníze, já se o vaši princeznu neprosím, vímť o hezcím děvčeti.“

Král byl i s tou poklonou spokojen, dal Honzovi peněz, co chtěl, a byl rád, že ho zbyl z krku. Když přišel Honza domů, koupil si panství a měl chytrosti až dost.

Hugo von Hofmannsthal: *Píseň na cestu*

***

Když letní jitro šedne kdes
 z oblohy růžové jak vřes,
 jak růžový vřes na stráni
 se bledý srpek naklání.

Tu stříbrnými podrážkami
 za vrátka v plotě vkročí,
 krásou a tichem opásány,
 růžové sny, ty nejmladší.

Alejí bledých topolů
 jdou, kudy vítr se honí,
 jdou živými ploty pospolu,
 brodí se jetelem vonným.

Pak prsty jemnými jako dech
 posunou závoru u branky
 a kradou se tichounce po schodech
 nahoru do tvé komůrky.

Tam nad tvým lůžkem zůstanou stát
 a tam se smutnýma očima
 mohou tvé duši naslouchat,
 jak to v ní vře, jak nedřímá.

Kvůli tobě sem mířily, běda!
 A ty máš dech neklidný, rychlý.
 Smířily se s tím, běda!
 Jdou zpátky, odkud sem přišly.
 Tam, kde už jitro šedne kdes
 růžově jako kvete vřes.

(mk)

Otakar Theer: *Sladko je žíti (Všemu navzdory)*

Dole, pod úvozem, je nemocnice.

Ráno někdy

některé z oken zůstane otevřeno.

A za ním:

lůžko, tmavá pelest, bílá prostěradla

a (jako v obrysu) vosková tvář toho,

jenž právě dožil.

Myslíš

na problouzněné, horečné chvíle,

na plápolající zrak, podušky vlhké potem,

na ruce, v úzkosti ztuhlé, když odchází se

do černé noci.

Kolem, v jitřní chlad jara, dýchají stromy
tak zcela blízko tomu, pro něhož není jitra.

Trávník, nedávno ještě pod sněhem, plazí se, šťastný,

tak zcela blízko tomu, pro něhož není barev.

U střechy – delfíni vzdušného moře – hrají si mráčky,

tak zcela blízko tomu, jenž nekývne rukou.

Ó smrti, svlečená z romantiky, drsná, syrová, surová!

Chápeš,

jak sladko je žíti.

www.cesky-jazyk.cz/citanka/otakar-theer

Josef Svatopluk Machar: *Pravdy znak****Červencové jitro***

Dnes žárem praží slunce vyschlou zemi

a obloha se v žhavých mráčcích bělá –

Co dělat? Ležet klidně pod olšemi

a v řeku zřít, jak plyne zlenivělá.

Já kdysi běhal všemi ulicemi,

– den jak dnes žhavý – zmořen byl jsem zcela,

Bez dechu téměř, s potu ručejem

Za dívkou, která podobu tvou měla.

Jen podobu tvou ... Mnohý kousek hloupý

vyvede člověk s prudkou krví mládí,

však přijde čas a rozvaha v um vstoupí...

Má dávná láska s bílým parazolem

teď z domu jde as ... Klidno je tu kolem,

a stín olší příjemně tak chlad...

(mk)

ČESKÁ BÁSNICKÁ MODERNA**Antonín Klášterský: *Léto v městě***

Jak víčka bledá nad umdleným zorem

jsou spuštěny všech oken clony v žáru,

pod nohou pálí dlažba trotoárů,

vše mrtvo, třídy liduprázdný skorem.

Jen holubi tu klovou v hejně sporém,

i sluha usnul, složen na svou káru,

teď hrčí vůz ... kdos prchá z nudy spáru,

snad v pole van, snad k vile stinné borem.

Pak úředníka vidíš, jak se ztrácí

v svůj úřad zvolna s tichou rezignací,

již zvykl v práci srpen žítí v městě.

Teď nad Strahovem slunce již se schvělo.

Tlustoučkový mnich jde po Hluboké cestě

a modrým šátkem utírá si čelo...

(mk)

HISTORICKÉ A KULTURNÍ OHLÉDNUTÍ**1300****červenec**

Mincovní reforma **Václava II.** – zahájení ražby tzv. pražských grošů.

1415**6. červenec**

Upálen **mistr Jan Hus** (* 1369).

Kostnický koncil (1414-1418) trval čtyři roky a zabýval se především velkým papežským schismatem. Kromě toho se věnoval reformě církve a také případu pražského univerzitního učitele Jana Husa. Král Zikmund a Jan XXIII. svolávají kostnický koncil (1414-1418). Zásluhou Zikmunda (1410-1437) v první řadě bylo, že koncilní cesta vedla přece ještě k úspěchu. Duchovně čilý, ale jinak těkavý panovník prokázal v koncilní otázce pozoruhodnou obratnost a velkou vytrvalost. Rozchází se s politikou svého předchůdce připojil se k Janu XXIII. a udělil mu – jistě nechtěně daný – souhlas k velkému unijnímu koncilu v říšském městě Kostnici na Bodamském jezeře. Vyjednáváními s oběma papeži a téměř se všemi evropskými státy zajis-

til Zikmund předem ekumenické oběslání; byl pozván také cařihradský císař Manuel.

Ulrich Richental: *Chronik des Konstanzer Konzils*, rukopis, kolem 1465, Zikmund Lucemburský uděluje léno vévodovi Ludvíkovi VII. Bavorskému

Hlasování podle národů je vlastní jen kostnickému koncilu. Není to, jak by bylo možno se domnívat, něco jako proniknutí národnostního principu. Koncilní národy jsou v tom podobny „národům“ středověkých univerzit, politicky podmíněné svazky, poradní a hlasovací tělesa, která mohou sdružovat rozličné národnosti. Německý koncilní národ zahrnoval kromě Němců také Skandinávce, Poláky, Čechy, Uhry, Chorvaty a Dalmaty, anglický národ Skoty a Iry. V Kostnici byli osobně přítomní biskupové a opati v menšině proti prokurátorům těch, kteří se nedostavili, a církevních korporací (klášterů, kapitul, univerzit) právě jako proti doktorům teologie a kanonického práva.

Soud nad Janem Husem

Ulrich Richental: *Chronik des Konstanzer Konzils*, rukopis, kolem 1465

Právě tato obnova církve tanula na mysli pražskému univerzitnímu učiteli Janu Husovi, jehož nauka a osoba zaměstnávala koncil v jednacích pauzách po sesazení Jana XXIII. Jako jeho vzor, Angličan John Wiclif, jehož 45 tezí bylo odsouzeno 4. května 1415, prchal Hus z církve přítomnosti, tak bohatě na prohřešky, do duchovní církve vyvolených Bohem, ve které nikoliv úřední kněžství a objektivní působení svátostí zaručovaly účast na vykoupení, ale jen držení pneumaty. Sám bez výtky, popudil proti sobě také svého někdejšího ochránce, pražského arcibiskupa, bezohlednou kritikou kléru, ale zato získal mnoho přívrženců u šlechty a v českém lidu. Koncil měl o něm říci poslední slovo. Pro cestu do Kostnice mu král Zikmund vystavil průvodní list (glejt), církevní klatba nad ním vynesená byla zrušena, ale

ne suspense, tj. zákaz sloužit mši a kázat. Když Hus v Kostnici přestoupil tento zákaz, byl vzat do vazby. Před vyšetřujícími soudci, které jmenoval koncil, odmítl odvolání svého učení: „Neučím žádný blud, žádný Čech není kacír.“ 6. července 1415 byl odsouzen jako tvrdošíjný kacír a podle platného práva předán světské moci k popravě. O rok později jej na hranici následoval jeho přítel Jeroným Pražský, který nejdříve odvolal. Pevné chování, se kterým šel na smrt, vynutilo humanistovi Poggiovovi, který se účastnil poprav, výrok: „Vir praeter fidem egregius.“ („Nehledě na víru – vynikající muž.“)

Z knihy Hubert Jedin: Malé dějiny koncilů, Česká katolická charita, Praha 1990.

Husovo učení dalo vzniknout husitskému hnutí, české reformaci a úsilí o proměnu katolické církve. Husovi se také přiznává zásluha na reformě českého pravopisu.

V roce 1999 prohlásil papež Jan Pavel II., že lituje krutě smrti Jana Husa, a uznal ho jako reformátora církve.

1420

14. červenec

Bitva na Vítkově, **Jan Žižka** zvítězil nad křižáky.

1555

27. červen

Rakouský arcivévoda a místodržitel v Čechách **Ferdinand Tyrolský** položil základní kámen k letohrádku Hvězda.

Ferdinand Tyrolský (14. 6. 1529, Linec – 24. 1. 1595, Innsbruck) – syn císaře a krále Ferdinanda I. a Anny Jagellonské. V roce 1547 byl pověřen funkcí místodržitele v Čechách, které prošly neúspěšným stavovským odbojem proti panovníkovi. Tento úřad se stal důležitým nástrojem pro ovládnutí země Koruny české a král Ferdinand I. našel v synovi schopného a oddaného vykonavatele své politické linie vůči českým stavům. Za svého pobytu v Čechách začal Ferdinand rozvíjet sběratelské a umělecké zájmy. Později se jeho sídelním městem stal Innsbruck a nejoblíbenější rezidencí blízko zámek Ambras, kde do roku 1576 žila i jeho měšťanská manželka Filipína Welsperová a kde soustředil i své bohaté umělecké sbírky.

1. srpen

Narodil se **Edward Kelly**, anglický alchymista, činný též na pražském dvoře Rudolfa II. († mezi 1594 a 1597).

1600

8. červen

V Rečkově koleji na Starém Městě pražském provedl **Ján Jesenský** (Jesenius) první pitvu lidského těla v Čechách.

1655

7. červenec

Narodil se **Kryštof Dientzenhofer**, barokní stavitel a architekt, činný v Čechách, otec Kiliána Ignáce Dientzenhofera († 20. 6. 1722). Kryštof Dientzenhofer přišel do Prahy spolu se svými sourozenci z alpského Rosenheimu. Kryštof se v Praze oženil s vdovou po staviteli, takže získal zavedenou stavební firmu. Dva syny vyžehnil a narodily se mu ještě tři další děti. Pocházel z hornobavorské stavební rodiny – byl prostředním z pěti bratří, kteří se všichni stali významnými staviteli. Vyučil se zedníkem a roku 1677 se přestěhoval do Čech, kde se živil jako polír u mistra.

V roce 1689 dostal povolení provozovat stavitelskou činnost, v této době už pracoval společně s A. Leuthnerem na stavbě zámku v Ostrově u Karlových Varů. Roku 1698 začal působit v Chebu, později stavěl dvůr zámečku v Hamrníkách nebo kostel sv. Kláry v Chebu. O dvacet let později začal samostatně budovat i v Praze.

Stavby v Praze: Loreta, Šternberský palác (pravděpodobně podle návrhu Giovanniho Battisty Alliprandiho, nyní Národní galerie), dům U bílé kuželky, břevnovský klášter, bývalý klášter voršilek v chrámu sv. Jana Nepomuckého, dům „Weisbírovský“, Rožmberský dům, Kaisersteinský palác, Vrtbovský palác, chrám sv. Jana Nepomuckého, chrám Nejsvětější Trojice, bazilika sv. Markéty v Břevnově, chrám sv. Mikuláše na Malé Straně.

1695

15. srpen

Poprvé se rozezněla zvonková hra Lorety v Praze.

1795

25. červen

V Praze se konal první veřejný koncert Ludwiga van Beethovena.

1830

František Josef I. (18. 8. 1830, Vídeň – 21. 11. 1916) – rakouský císař, český a uherský král z dynastie habsbursko-lotrinské. Jeho tížádství matka Žofie Bavorská ho cílevědomě vychovávala jako budoucího císaře, vedla ho k religiozitě, odpovědnosti a pílí. Odmalička žil v přesvědčení o božské vyvolenosti dynastie. Pocit výjimečnosti dovedl mladého arcivévodu k izolovanosti a autokratické sebe-důvěře, po celý život se nesblížil ani s vlastními sourozenci. Jeho záliba ve všem vojenském měla vliv i na jeho oblékání, nosil téměř výlučně uniformu. Vzhledem k časnému převzetí vlády se mu nedostalo obecnějšího a širšího vzdělání.

Poté, co se v Olomouci v roce 1848 jeho strýc Ferdinand I. zřekl trůnu, opřel se nový císař o rakouského ministerského předsedu Felixe knížete Schwarzenberga, potlačil revoluci a obnovil velmocenské postavení Rakouska v italské a německé oblasti. Odvolal ústavu, obnovil absolutistické řízení a převzal sám vládu, avšak bez dostatku politických zkušeností. Během krymské války si Rakousko nepřátelilo Rusko, obojaký postoj ho přivedl do mezinárodní izolace a nesprávná kalkulace i do války s Francií a Sardinii. Odstoupil Lombardsko, mocensky vyklidil italskou oblast a bezmocně přihlížel vzniku národního italského státu. Po prohrané válce s Pruskem se Rakousko stáhlo i z německé oblasti a přišlo o Benátky. V roce 1867 proběhlo rakousko-uherské vyrovnání. Monarchie se rozdělila na dvě části, měla dvě hlavní města, dva oddělené parlamenty, komplikovaný systém společných a oddělených ministerstev. Vyrovnání říši neupevnilo, naopak vedlo k posílení nacionalismu u „neuspokojených“ národů a ve své podstatě vedlo k zániku říše. František Josef I. až do své smrti bránil další federalizaci říše, dodržoval ústavu a vyrovnání.

Liberální vlády (1867-1879) zavedly pokrokový školský, tiskový a volební zákon, českou otázku ovšem nevyřešily. V zahraniční politice se podařilo okupovat Bosnu a Hercegovinu, uzavřít spojení s Německem a Itálií. Roku 1907 bylo zavedeno všeobecné volební právo.

Císař byl mezi lidmi oblíben, stal se symbolem tradice a zárukou spravedlnosti. Zemřel uprostřed první světové války po osmašedesáti letech vlády a je pohřben v kapucínské kryptě ve Vídni. Z manželství s Alžbětou Bavorskou se narodily čtyři děti. Císař svou manželku miloval, ale kvůli své citové chladnosti, Alžbětině extravagantnosti a zásahům své matky zpočátku šťastné manželství ztroskotalo. V rodině ho stíhala jedna tragédie za druhou. Bratra Maximiliána zastřelili v Mexiku, jediný syn Rudolf spáchal sebevraždu, císařovna se stala obětí atentátu.

1845

5. srpen

Zemřela **Magdalena Dobromila Rettigová**, národní buditelka, spisovatelka (* 31. 1. 1785). Dodnes je známá především jako autorka knihy *Domácí kuchařka*.

10. srpen

Narodil se český sochař **Bohuslav Schnirch** († 30. 9. 1901). Studium absolvoval nejprve ve Štýrském Hradci, v dalším studiu pokračoval ve Vídni u profesorů Franze Bauera a Františka Melnického a Mnichově u profesora Maxe Widenmanna. Pobyt v Itálii (především v Římě) v letech 1871-1873, kde jej velice ovlivnila renesance, měl pro jeho tvorbu velmi zásadní význam. Po návratu do Čech byl osloven architektem Josefem Zítkem, který právě projektoval budovu Národního divadla, aby tuto důležitou budovu ozdobil. Lodžie s korintskými sloupy nad hlavním vstupem do budovy nese jeho sochy Apollon a devět múz. Největší a bezesporu nejznámější Schnirchovo dílo jsou obrovské bronzové trigy (antická trojspěží) s bohyněmi vítězství na nárožních pylonech budovy, na kterých pracoval tři desítky let. Původní trigy však byly zničeny při požáru Národního divadla a nově je vytvořili jeho žáci, sochaři František Rous, Emanuel Hallmann a Ladislav Šaloun. Na divadlo byly umístěny v roce 1911, tedy až po Schnirchově smrti. Pro Poděbrady vytvořil jezdecký pomník Jiřího z Poděbrad. Pomník je na náměstí umístěn od roku 1896 „Spolkem pro zbudování pomníku králi Jiřímu v Poděbradech“. Socha byla nejdříve vystavena na Jubilejní a národopisné výstavě v Praze. Sochař Bohuslav Schnirch sám přispěl na zhotovení sochy volbou materiálu, když na místo drahého bronzu zvolil zcela neobvyklý materiál. Socha je vytepaná z dvanácti měděných plátů upevněných na nosnou ocelovou kostru a patří k vrcholným dílům české monumentální plastiky 19. století. Čtyři štítonoši se znaky Čech, Moravy, Slezska a Lužice jsou umístěny na pískovcovém podstavci. Po stranách pomníku jsou emblémy míru a války a pamětní nápisy. Jiří s napřaženou rukou je „zachycen“ ve chvíli, kdy podává ruku ke smíru poraženému Matyáši Korvínovi po bitvě u Vilémova v roce 1469.

1850

1. červen

Byl otevřen Negrelliho železniční most v Praze.

1860

Alfons Maria Mucha (24. 7. 1860 – 14. 7. 1939) byl český světoznámý malíř a designér období art nouveau. Byl otcem spisovatele Jiřího Muchy. Stal se známým téměř přes noc díky divadelnímu plakátu *Gismonda*, který si u něj objednala pařížská herečka Sarah Bernhardt. Roku 1879

Alfons Maria Mucha

odchází do Vídně pracovat jako malíř divadelních dekorací do firmy Kautský – Brioschi – Burghardt. Poté odchází do Mikulova, kde maloval portréty místních obyvatel. Roku 1883 byl pozván hrabětem Khuen Belassim k vytvoření dekorací interiérů zámku Emmahof ve Vídni. V roce 1885 odchází na akademii do Mnichova a o dva roky později do Paříže na akademii Julian. Roku 1892 je pověřen ilustrovat *Scènes et épisodes de l'histoire d'Allemagne* od Charlese Seignobose. K osudovému zlomu v jeho kariéře dochází roku 1897, když získává objednávku na plakát pro Sarah Bernhardt.

Nejslavnější Muchovo období je kolem přelomu 19. a 20. století. V USA byl uvítán jako největší dekorativní umělec světa, přesto se touží vrátit do Čech. Stal se autorem prvních známek a bankovek samostatné Československé republiky. Mucha však nebyl pouze grafikem a tvůrcem světoznámých plakátů art nouveau. Všestranným nadáním zasahoval do všech uměleckých oborů, sochařstvím počínaje a divadlem konče.

Alfons Mucha se stal známým i jako designér užitého umění; kromě plakátů, vinět, čokolád, sušenek a cigaret maloval návrhy jídelních menu, kalendářů a dekorativních zástěn, doplňoval knihy svými ilustracemi, např. *Otčenáš (La Pater, 1899)*. Jeho tvorba zahrnuje návrhy interiérů, nádobí, šperků, ale i návrh okna katedrály sv. Víta (1931) v Praze.

Alfons Mucha se stal známým i jako designér užitého umění; kromě plakátů, vinět, čokolád, sušenek a cigaret maloval návrhy jídelních menu, kalendářů a dekorativních zástěn, doplňoval knihy svými ilustracemi, např. *Otčenáš (La Pater, 1899)*. Jeho tvorba zahrnuje návrhy interiérů, nádobí, šperků, ale i návrh okna katedrály sv. Víta (1931) v Praze.

1865

26. srpen

Byla zahájena pravidelná paroplavba v Praze na Vltavě s kolesovým parníkem Praha.

7. srpen

Narodil se **Luděk Marold**, malíř († 1. 12. 1898) – český malíř a ilustrátor, který vytvořil panoráma *Bitva u Lipan*. Již v šestnácti letech byl přijat na pražskou Akademii výtvarných umění, kde však vydržel pouhý rok. Jeho dalším studijním městem byl Mnichov. Setkal se zde s mnohými Čechy (Alfons Mucha a další) a zaznamenával první úspěchy s kresbami zachycujícími výstižně skutečnost. Kromě publikování v českých (*Světlozor*) i německých časopisech se v jednadvaceti letech pokusil o ilustraci románu *Pan markýz* od Serváce Hellera. V roce 1887 se Marold vrátil do Prahy, kde pracoval v ateliéru Maxe Pirnera a stal se redaktorem Spolku Mánes, kterému předsedal Mikoláš Aleš. O rok později zaujal svým pozorovacím talentem, který využil v několika obrazech (olejomalba *Z vaječného trhu*) a v roce 1889 odjel do Paříže. Zde brzy přišel díky své nestálosti o státní stipendium a spřátelil se s Vojtěchem Hynaisem. Rychle se uchytil díky svým ilustracím cizojazyčně a české literatury (Erbenův *Vodník*). Na mezinárodní výstavě v Mnichově byl v roce 1892 za ilustrace oceněn i zlatou medailí. Ani v Paříži však nezapomínal Marold na obrazy, v nichž tentokrát zobrazoval momentky z francouzského prostředí. Přiblížil se dekorativnímu stylu secese, aniž

by se stával pouze popisným. Začal dostávat i nabídky na tvorbu plakátů. V roce 1898 dostal medaili za akvarely, které zakoupila pruská vláda. V té době se již opět nacházel v Praze, kde vytvořil plakát *Náš dům v asanaci* pro zpěvohru. Výstavu architektury a inženýrství pak ozdobilo jeho panoráma *Bitva u Lipan*. Ve stejném roce umřel, aniž by se dočkal v Čechách souborné výstavy svých prací. Ta se uskutečnila až v roce 1899.

Luděk Marold, návrh plakátu pro firmu Nestlé, 1897, olej, plátno

1870

1. srpen

V Praze se narodil český sochař **Ladislav Jan Šaloun** († 18. 10. 1946, Praha). Byl žákem Tomáše Seidana a Bohuslava Schnircha. K jeho nejvýznamnějším dílům patří sousoší mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí v Praze. Podílel se též na výzdobě Obecního domu. K jeho dalším dílům patří např. socha Krakonoše v Hořicích. V letech 1897-1905 byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes. V roce 1946 byl jmenován národním umělcem.

1875

29. červen

Zemřel **Ferdinand V.** zvaný **Dobrotivý**, bývalý rakouský císař a poslední korunovaný český král, který vládl v letech 1835-1848 (* 19. 4. 1793).

1880

5. červenec

Narodil se **Jan Kubelík**, houslista a skladatel († 5. 12. 1940). Jan Kubelík byl významným českým houslistou a skladatelem. Na konzervatoř byl přijat Otakarem Ševčíkem dříve, než to dovoloval řád školy. Jeho profesor na něm aplikoval svou novou metodu a během šesti let z něho udělal dokonalého umělce. Při absolventském koncertě

v roce 1898 v Praze vyvolala úžas jeho interpretace Paganiniho *Houslového koncertu G dur*. Po koncertech ve Vídni o něm hudební kritikové psali, že by ho ve středověku „upálili jako čaroděje“. Kubelík postupně navštívil mnohá evropská města. V Anglii ho přijala královna Viktorie, v Rumunsku dostal nejvyšší řád od královny Carmen Sylvy, v Římě byl hostem královské rodiny a papež Lev XIII. mu propůjčil vyznamenání Řehoře Velikého. Londýnská Filharmonická společnost jej jmenovala čestným členem, rodiště Paganiniho Janov mu udělilo zlatou medaili. Podobných vyznamenání přijal mnoho. Ve svých dvaadvaceti letech zastínil všechny žijící houslisty včetně Kreislera, Sarasateho, Hubaye, Wilhelmje, Joachima i našeho Ondříčka. Vládl brilantní technikou, svou hru dovedl stupňovat až k démoničnosti. Vzdušnosti a lehkosti výrazu dosahoval vahou silně napjatého smyčce. Hrál na světově proslulé Stradivariho housle „Emperor“ z roku 1715, jejichž cenu nelze penězi vyjádřit.

V roce 1901 se vydal do USA, kde absolvoval 78 koncertů za doprovodu světoznámého operetního skladatele českého původu Rudolfa Frimla. Jeho vystoupení prý vyvolávala „běsnění“, jeho hra byla „plná ďábelských překážek“. Jeho vánoční koncert v San Franciscu na náměstí poslouchalo 100 tisíc posluchačů. Z obrovských honorářů si koupil zámek Býchory u Kolína, kde si vytvořil domov s půvabnou komtesou Marianou Csáky-Széllovou. Měli spolu osm dětí. Ameriku navštívil Kubelík desetkrát. Skvělých úspěchů však dosáhl i v Argentině, Uruguayi, Chile a Brazílii. Hrál několikrát i v Austrálii, na Novém Zélandu absolvoval čtyřicet koncertů, koncertoval v Turecku, Palestině, Indii, Číně, Japonsku, na Filipínách, hrál ve všech státech severní Afriky atd. Později, v roce 1928, jako první český umělec vůbec koncertoval i v sovětském Rusku.

Celý život neúnavně propagoval českou hudbu a pomáhal českým umělcům – nejen vahou své autority, ale značné příjmy mu dovolovaly poskytovat i finanční podporu dokonce takovým tělesům, jakým byla Česká filharmonie. Svým postojem i vynikajícím mistrovstvím se stal Kubelík vzorem pro další generace českých hudebních umělců.

Natrvalo se domů vrátil v roce 1938. Za okupace připravil s Českou filharmonií deset koncertů s padesáti díly světové literatury, které hrál z paměti na důkaz svého nestárnoucího umění. 11. května 1940 měl koncert v sále sokolovny v Neveklově, v milovaném kraji svých předků. Ten, který procestoval největší a nejslavnější sály celého světa, nevěděl, že toto je už jeho poslední veřejné vystoupení. Zemřel po operaci jater. Místem jeho posledního odpočinku se stal Slavín na Vyšehradském hřbitově.

V rodinné tradici pokračoval slavný dirigent a skladatel Rafael Kubelík – první syn Jana, který se narodil po šesti dcerách.

21. červenec

Narodil se **Milan Rastislav Štefánik**, politik, generál francouzské armády, astronom, spoluzakladatel československého státu († 4. 5. 1919).

26. červenec

Narodil se **Karel Farský**, teolog, spoluzakladatel Církve československé husitské, v letech 1924–1927 její první patriarcha († 12. 6. 1927).

5. srpen

Zemřel **Quido Mánes**, malíř (* 17. 7. 1828). Quido Mánes byl český malíř, syn Antonína Mánesa a bratr Josefa Mánesa a Amalie Mánesové. Již od svých deseti let studoval na pražské Akademii a v letech 1870–1871 studoval dokonce v Düsseldorfu. Maloval nejdříve historické a bitevní scény, později také studoval lidové typy pro galerii slovenských krojů. Jeho hlavním oborem se však stala naturalistická malba žánrových scén s postavami z městského i vesnického života.

1885

26. červen

Narodila se **Antonie Nedošinská**, herečka († 17. 7. 1950). Antonie Nedošinská prošla kočovnými společnostmi a s manželem, hercem Jiřím Nedošinským, zakotvila na Smíchově. Odtud pak odešla v roce 1928 do Národního divadla a stala se velkou charakterní herečkou, vytvářela lidové typy rozhodných, ale přitom dobrých žen. K filmu přišla v roce 1916, když se filmovalo *Zlaté srdéčko*. S hereckým kolegou Theodorem Pištěkem se setkala již v roce 1921 při natáčení románu *Děvčata, vdávejte se!*, ale teprve od němé verze Kondelíka si ji diváci začali všimnout. Důkazem její nesmírné popularity je přední strana prvního čísla časopisu *Kinorevue* z roku 1934. Naposledy se Antonie Nedošinská objevila před filmovými kamerami roku 1947, shodou okolností opět s Theodorem Pištěkem, v roliče hospodyně Máry v Čapkových povídkách Martina Friče. Antonie Nedošinská zemřela v Poděbradech, kam si jezdila léčit nemocné srdce. O její smrti informovaly v malých notickách jen některé noviny.

16. červenec

Narodila se **Hana Benešová**, manželka bývalého prezidenta ČSR Edvarda Beneše († 2. 12. 1974).

Hana Benešová

29. červenec

Narodil se **Emil Artur Longen**, dramatik, režisér, herec, spisovatel a malíř († 24. 4. 1936). Emil Artur Longen, vlastním jménem Emil Artur Pittermann, byl dramatik, autor životopisných próz, výtvarník, filmový scénárista, herec a režisér. Byl synem advokáta Pittermanna z Vlašimi. Studoval malířství na Akademii výtvarných umění, ale pro absenci byl vyloučen. Jeho největší vášní bylo divadlo. Už v patnácti letech utekl z domova a přidal se ke kočovné společnosti. Otec ho za to vydědil. Emil Artur Longen patřil k největším bouřlivákům prvních třiceti let 20. století, žil jako bohém, přátelil se s E. E. Kischem a Jaroslavem Haškem. Oženil se s herečkou Xenou Markovou.

Longen využíval čas nejen na dobrodružství, jimiž dráždil měšťáky, ale hlavně na svou tvorbu. Jako výtvarník se podílel na založení malířské skupiny Osma. Jako herec, režisér a autor působil hlavně v kabaretu, prošel několika podniky. Několik scén sám založil, největší vážnost získala Revoluční scéna, která uváděla původní hry i novátorské výklady klasiky a inscenačně porušovala dobové konvence. Trvaleji, v letech 1923-1930, působil v Divadle Vlasty Buriana. Pracoval zde jako herec, režisér, dramaturg, autor i překladatel. Mnohostranností svého zájmu se stal Emil Artur Longen předchůdcem české umělecké avantgardy. Mimo jiné byl u zrodu několika kabaretů a divadel, hrál a psal hry, filmové scénáře i romány, maloval dekorace a natáčel filmy. Podle mínění některých badatelů měl Longen velkou zásluhu na úspěších Vlasty Buriana. Psal pro něj hry a scénáře, např.: *C. k. polní maršálek*, *Hrdinný kapitán Korkorán*, *Nezlobte dědečka*, *Anton Špelec*, *ostrošelec*.

24. srpen

Malíř, grafik a ilustrátor **Václav Špála**, jeden ze sběratelsky nejvyhledávanějších českých umělců 20. století, se narodil před sto třiceti lety 24. 8. 1885 ve Žlunicích u Nového Bydžova jako jedno z devíti dětí cihlářského mistra. Studoval školu uměleckého zámečnictví v Hradci Králové, na Uměleckoprůmyslové škole v Praze a v letech 1903-1908 Akademii výtvarných umění (dostal pokyn odejít, neboť „pracoval po celý rok mimo školu a směřoval k odchylným uměleckým cílům“).

Špála již od prvních prací fascinuje bravurní, virtuózní malířskou technikou a citem pro barvu. Vystavoval společně se skupinou Tvrdošíjn a byl spoluzakladatelem Spolku výtvarných umělců. Na začátku jeho tvorby se nechal ovlivňovat především zahraničními umělci. Pod dojmem Munchovy výstavy v roce 1905 vznikla *Skica venkovského děvčete* (1907), obraz *Baruše* je inspirován Cézannem, *Kvetoucí jablň* pak van Goghem. Následující léta bychom mohli označit za hledání osobitého stylu tvorby, v kresbách tuší si osvojoval umění fauvismu. V roce 1911 v obraze *Idyla (Dvě dívky při koupeli)* poprvé použil typickou kombinaci dvou barev: navzájem se vyvažující teplé červené a studené modré, která se v jeho tvorbě objevuje až do roku 1923 (později v návratech ke starším dílům). V Paříži se setkal s kubismem a jeho další tvorba byla tímto střetem silně ovlivněna. Po roce 1923 začal hledat nové téma a maluje krajiny. Malování přírody – jak sám říkal – využíval k vyjádření sebe sama. Na obrazech s krajinářskou tematikou je možné sledovat proměnu malířského rukopisu od favisticko-kubistických krajin až po zelené a později modré

krajiny, které se téměř blíží monochromním plátnům. Po roce 1930 se uchýlil k méně osobité, honosnější malbě kytic a zátiší. V roce 1945 získal čestný titul národní umělec. Zemřel 13. 5. 1946 v Praze.

Václav Špála: *Krajina z Dalmácie*, 1913, olej, plátno

1895**13. červen**

Narodil se **Theodor Pištěk**, herec († 5. 8. 1960). Theodor Pištěk byl český divadelník, ale především filmový herec, který hrál od roku 1920 do roku 1959 ve 325 českých, ruských a německých filmech. Narodil se v rodině majitele vinohradského divadla Aréna, jeho matka byla herečka. Po první světové válce, která přerušila jeho studia medicíny, a smrti otce se ujal otcova divadla. Později prošel mnoha pražskými divadly. Především ale hrál v mnoha filmech. V roce 1925 se rozhodl po odstoupení sponzorů financovat film *Takový je život*. Zadlužil se a aby mohl splácet půlmilionový dluh, vystupoval každý rok v minimálně desítkách filmů. Hrál například s Antonii Nedošinskou, Oldřichem Novým nebo Vlastou Burianem. Jeho ženou byla herečka Marie Ženíšková, vnučka malíře Františka Ženíška. Je otcem výtvarníka Theodora Pištěka.

Antonie Nedošinská a Theodor Pištěk

11. červenec

Narodila se **Susanne Marville** (vlastním jménem Marta Schölerová), filmová herečka a scénáristka († 14. 1. 1962). Její exoticky znějící pseudonym vznikl složením prvních pís-

men jejího skutečného křestního jména a přezdívky režiséra Václava Binovce, jejího objevitele a zakladatele společnosti Wetebfilm, který si nechal říkat Willy. Ještě jako dítě se objevila na jevištích po boku spisovatelky Popelky Biliánové. Byla třikrát provdána: nejdříve za pana Schullbauera (narodila se jim dcera, herečka Marta Fričová, 1914-1994; která do roku 1928 používala jméno Marta Marwille), poté se stavebním inženýrem Františkem Hessem (měla s ním dceru Evu Hessovou; 1926-2000) a nakonec od roku 1928 s režisérem Martinem Fričem (1902-1968). Václav Binovec z ní, díky svým filmům, udělal první českou filmovou hvězdu světového měřítka. Diváky uchvacovala svým hubeným hbitým tělem, hustými černými vlasy, zvláště pronikavým obličejem, záhadnými očima, klidným výrazem a téměř neexistující mimikou. Díky svým vlastnostem získávala role podivných či bohatých paniček, často se záhadnou minulostí (občas vytvářela také obyčejné prosté venkovské charaktery). Několikrát si ji do svých snímků vybrala také německá a švýcarská produkce. Po roce 1928 již výhradně natáčela se svým manželem Martinem Fričem, který ji také zajistil nejlepší role v dramatech *Páter Vojtěch* (Frantina), *Varhaník u sv. Víta* (varhaníková schovanka Klára), *Chudá holka* (Marie Růžová) a *Vše pro lásku* (neteř Věra). Zvuková éra nadobro ukončila její kariéru. Marwille měla totiž zvláštní hlas a výslovnost, která se ve zvukovém filmu nemohla uplatnit. Divákům se představila naposledy vytvořením titulní úlohy nevěrné a mlčenlivé Polany Hordubalové v dramatu podle Karla Čapka *Hordubalové* (1937). Poté se vzdala nadobro své filmové kariéry a stáhla se do ústraní, kde mohla lépe pečovat o svého manžela a rodinu. První a nejzářivější filmová česká hvězda dvacátých let a jedna z našich prvních ženských průkopnic československé kinematografie Suzanne Marwille zemřela 14. ledna 1962 v Praze ve věku nedožitých sedmašedesáti let. Její poslední manžel Martin Frič svoji jedinou ženu přežil o šest let.

1900

30. červenec

Před 115 lety se narodil český malíř, grafik a ilustrátor **Vojtěch Tittelbach** († 16. 9. 1971), člen SVU Mánes a skupiny 58. Školení: Uměleckoprůmyslová škola, Praha (profesor Jaroslav Benda, Emanuel Dítě), Akademie výtvarných umění, Praha (profesor Max Švabinský). Dílo: hlavně grafik, zpočátku sociální témata, expresivnost, později vliv surrealismu, socialistický realismus, portrét, monumentální tvorba.

1915

21. srpen

Zemřel malíř **Karel Myslbek** (* 24. 7. 1874). Z Karla Myslbeka, syna slavného sochaře Josefa Václava Myslbeka, se umělec stát neměl. Malířství studoval dokonce tajně: pod jménem František Voves se přihlásil do večerních kurzů na Akademii k Maxmilianovi Pirnerovi. I když mu otec v umělecké dráze bránil, nakonec Karel řádně vystudoval AVU. Byl členem SVU Mánes; jeho generace vstoupila do veřejného života v roce 1900. Tehdy mladý malíř prošel – podobně jako jeho vrstevníci – vlivem symbolismu a dekadence z okruhu Moderní revue. Na konci devadesátých let 19. století maloval Karel Myslbek společně s Milošem Jiránkem v krajině u Mělníka. V roce 1905 se účastnil spolkové výstavy a poprvé se *Kostýmní studií* uvedl jako malíř lidské

opuštěnosti a smutku. Během doby barevnost jeho děl potemněla, v rukopise byly patrné silné tahy štětcem. V době cesty do Španělska ho ovlivnily Velázquezovy a Goyovy obrazy. V Myslbekově tvorbě pak převládly sociální náměty či krajiny pražských periferií, v nichž zachycoval životní tragický pocit. To se také projevilo na jeho první samostatné výstavě v roce 1908, ale i v pozdějších dílech, například v obrazech *Vystěhovalci*, *Chudobinec* či *Neštěstí*. Cítil s lidským utrpením, jež zobrazoval realisticky, monumentálně a se vší vážností (to se promítalo i do řady jeho grafik a kreseb). Ačkoliv byl ovlivněn dobovými tendencemi, jeho tvorba se v zásadě přiklání k realismu 19. století. Tragický osud, který byl častým námětem jeho obrazů, se naplnil 21. srpna 1915, když Myslbek v Krakově spáchal sebevraždu.

1925

6. červenec

Narodila se **Herberta Masaryková**, redaktorka a překladatelka, vnučka T. G. Masaryka († 30. 9. 1996).

22. srpen

Zemřel malíř, dekoratér a grafik **Vojtěch Hynais** (* 14. 12. 1854, Vídeň), tvůrce z generace Národního divadla. Hynais studoval malířství nejdříve na Akademii ve Vídni, později také na Akademii v Paříži. V letech 1874 a 1877 pobýval v Itálii, kde se inspiroval tamními náboženskými a mytologickými obrazy. Žil dlouho v Paříži, kde pracoval především jako dekoratér, v letech 1888-1892 také spolupracoval s porcelánkou v Sèvres. Hynais přinesl do českého výtvarného umění plenérovou malbu s výraznými atmosférickými prvky a vjemy. V portrétní tvorbě Hynais zastával principy naturalismu a jeho obrazy se vyznačovaly také zajímavými dekorativními prvky. Hynais patřil do generace Národního divadla, pro které v letech 1881-1883 vytvořil hlavní oponu, jež nahradila shořelou oponu Františka Ženíška. Namaloval také celou řadu dalších obrazů, které jen potvrdily jeho způsobilost namalovat pro divadlo monumentální oponu. Mezi tyto obrazy patřila plátna *Apoteóza zemí Koruny české*, *Mír*, *Historie a Idyla* a alegorie *Jara*, *Léta* a *Podzim*. Úspěch opony Národního divadla přinesl

Vojtěch Hynais: *Moc a pokrok* (návrh na výstavu Panteonu NM), 1899, olej, plátno

Hynaisovi i další prestižní zakázky – například pro Dvorní divadlo ve Vídni a Pantheon Národního divadla v Praze. V roce 1893 byla Hynaisovi nabídnuta profesura na pražské Akademii, kterou nadšeně přijal. Jeho pocty zahrnovaly také členství v České akademii věd a umění a jmenování důstojníkem francouzské Čestné legie.

1935

8. červenec

Zemřel **Ignát Herrmann**, spisovatel, publicista a editor, tvůrce vážného a zábavného pražského románu (* 12. 8. 1854).

20. srpen

Zemřel **Otakar Ostrčil**, hudební skladatel, dirigent, organizační pracovník a pedagog, nositel pokrokových idejí české dramatické hudby (* 25. 2. 1879). Vážná, soustředěná tvář s knírkem, upřené oči za cvikem nebo brýlemi, vzorná pěšinka, elegantní oblek, vznešené držení štíhlé postavy. Takové jsou portréty Otakara Ostrčila. „Přímý v jednání, vpíjející se a pátravý pohled, dikce poněkud obřadně zpomalená, ale jasná a nerozpačitá, vždy slohově vybraná a pronášená pevným hlasem kovového zabarvení,“ tak jej charakterizovali ti, kdo jej respektovali a vážili si jej. V jiných vzbuzovala jeho zásadovost, důslednost, pečlivá příprava dojem chladného intelektu. Ti, kdo žili v přesvědčení, že umělec musí být rozevlátý, širokých nekoordinovaných gest, rozržitý a nekontrolovaných afektů, považovali jeho hudbu za plod intelektuálního kalkulu a jeho dirigentské výkony za chladné a nezaujaté. A pak ještě byli protivníci – otevření i skrytí. Vlastnosti a postoje kteréhokoli člověka mohou být vykládány pozitivně i negativně, podle toho, do jaké míry odpovídají, nebo odporují našim vlastním vlastnostem a postojům. Otakar Ostrčil byl mužem několika povolání, jež patřily jak do racionálního světa, tak do světa emocí. Mohl je zvládnout jen díky naprostému sebeovládání a železným nervům, jež považoval za svou velkou výhodu...

1945

Malíř **Antonín Procházka** (5. 6. 1882, Vážany u Vyškova – 9. 6. 1945, Brno) je jednou z klíčových osobností české

Antonín Procházka: *Zátíší s kávovou konvicí*, 1921, kombinovaná technika, plátno

meziválečné moderny. Byl členem skupiny Osma, Skupiny výtvarných umělců a SVU Mánes. Od roku 1925 žil trvale v Brně. Počátky jeho malířské tvorby nesly rezonance vlivů, jimiž procházela generace Osmy v hledání moderního výrazu. Od fauvismu přešel ke kubismu, s nímž se setkal v Paříži. Kolem roku 1913 rozšířil kubistické tvarosloví o osobní hravou barevnost především v zátíchích. Poté spojil vlivy kubismu a orfismu s méně či více výraznou barevností. Klasickou olejomalbu kombinoval s pískem, kterými utvářel různé struktury plochy. Tuto plasticitu rozvinul i v dalších obrazech, kdy za pomoci enkaustiky dosáhl skutečně reliéfního povrchu. Zároveň však s dobovým proudem nové věcnosti opouštěl kubistické výrazové prostředky a přikláněl se k větší popisnosti. Pro závěrečnou fázi jeho tvorby je charakteristický návrat k historickým námětům.

17. červen

Představením Jiráskovy *Lucerny* zahájilo provoz Stavovské divadlo v Praze.

19. červen

Bylo otevřeno Divadlo 5. května, dříve Nové německé divadlo, roku 1949 přejmenováno na Smetanovo divadlo.

26. červen

Byla podepsána charta Spojených národů.

Josef Hora (8. 7. 1891, Dobříň – 21. 6. 1945, Praha) – český básník, překladatel a literární kritik. V letech 1910-1916 studoval v Praze práva. Trvale se však do Prahy přestěhoval až v osmadvaceti letech. Pobyt v Roudnici mimo kulturní centrum ovlivnilo jeho literární počátky, které byly nejjisté. Psal pro *Rudé proudy* a od roku 1914 do pražského *Práva lidu*, kde publikoval seriál *Malé město za války*, který obsahoval fejetony s válečnou tematikou. Psal také pro kulturní rubriku *Rudého práva* a působil v redakci roudnického časopisu *Podřipan*. Roku 1934 byl zvolen předsedou Obce českých spisovatelů. Od roku 1941 již nepublikoval ze zdravotních důvodů – začala se u něj projevovat Parkinsonova choroba. Zemřel předčasně v třiapadesáti letech. Po smrti byl jmenován národním umělcem. Je pochován na Vyšehradě.

Josef Hora: Jan houslista (úryvek básně)

Vy vlny moře, moře klasů,
jimiž Jsem šel jen jako host!
Co jsem z vás urval svému času,
ježž pohltila minulost?
Jen vítr, vítr ve mně rost,
i plul jsem jím, pták stěhovavý,
ve větru doma, kolem hlavy
šál snu, jenž bez domova vlál...
Mé housle! Cizincům jsem hrál,
a cizí žena v jejich hlasu
plakala láskou pro můj žal!
Vy vlny moře, moře klasů!

16. červenec

V Nevadské poušti proběhl první pokusný jaderný výbuch.

17. červenec

Jednání Velké Trojky v Postupimi.

6. srpen

Spojené státy shodily uranovou atomovou bobu Little Boy na **Hirošimu**, v okamžiku bylo zabito 80 tisíc lidí.

8. srpen

SSSR vyhlásil válku Japonsku.

9. srpen

Spojené státy shazují plutoniovou atomovou bombu Fat Man na město **Nagasaki**. Umírá 60 až 80 tisíc lidí, dalších 60 tisíc je zraněno.

2. září

Definitivní tečku za druhou světovou válkou představuje až **kapitulace Japonska** z 2. září 1945. Oficiálním koncem druhé světové války v Evropě byl okamžik, kdy vstoupila v platnost německá kapitulace, to znamená půlnoc z 8. na 9. května 1945. Ovšem v samotné Evropě klid zbraní nastupoval v různé době. V Jugoslávii se například bojovalo ještě 14. května. V Československu docházelo k bojům ještě 12. května. A poslední německá jednotka kapitulovala až počátkem září na Špicberkách.

1950**1. červen**

V Praze v ulici Na Příkopě byl otevřen Dětský dům.

27. červen

Popravena česká politička a právnička **Milada Horáková** (* 25. 12. 1901).

3. červenec

Narodil se **Jan Zajíc**, student, který se upálil na protest proti nastupující normalizaci po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 († 25. 2. 1969).

1955**1. červen**

V Husitské ulici v Praze na Žižkově byla otevřena první samoobslužná prodejna.

23. červen

Zemřel **František Janda-Suk**, první český olympijský medailista, první český atlet, který vytvořil světový rekord, jako první na světě použil při hodu diskem otočky (* 25. 3. 1878).

1960**17. červen**

Zemřela **Růžena Nasková**, herečka (* 28. 11. 1884). Legendární herečka Národního divadla Růžena Nasková, rozená Nosková, se narodila 28. listopadu 1884 v Praze do pražské měšťanské rodiny magistrátního úředníka J. Noska. Její starší sestra Helena Malířová (1877-1940) byla spisovatelkou, o níž roku 1948 redigovala sborník *Jeden život*. Začala studovat zpěv a učila se herectví u Otýlie Sklenářové-Malé. Své zkušenosti sbírala u ochotníků, u kterých pohostinsky hrála až do roku 1944. V letech 1904-1907 vystupovala ve slovinském Národním divadle v Lublani, přičemž o divadelních prázdninách účinkovala v pražských okrajových divadlech a literárních kabaretech (U medvídků, karnevaly na Žofíně). Od roku 1907 byla dlouholetou

členkou činohry Národního divadla. Kvůli onemocnění v roce 1948 musela hraní zanechat a na odpočinek odešla 31. srpna 1955.

Ve filmu se poprvé objevila v roce 1915 v grotesce *Ahasver*, do které byla obsazena již jako slavná a oblíbená herečka. Nejvýznamnější byly role Anny Svojanové v Haasově komedii *Kvočna* (1937), Kateřiny Šestákové v dramatu *Paličova dcera* (1941), babičky Pavláškové ve filmu *Pod jednou střechou* (1938), staromódní tetičky Růženky v Cikánově komedii *Příklady táhnou* (1939), hodné tety Berty ve filmu režiséra Martina Friče *Tetička* (1941), paní Jarmily Jandové v *Karlovi a já* (1942) Miroslava Cikána, staré matky Marie Glázrové a Jiřiny Štěpničkové v dramatu *Tanečnice* (1943) a hodinářky Betty Mráčkové v komedii *U pěti veverek* (1944). V roce 1939 ji Otakar Vávra obsadil do postavy Vilemíny Balvínové v dramatu *Kouzelný dům* (1939), která se stala životní rolí Růženy Naskové. Těžká nemoc jí další účinkování ve filmu znemožnila. Zato však namluvala komentáře k několika filmům a pohádkám (např. *Staré pověsti české*, *O kohoutkovi a slepičce*, *Jak stařeček měnil, až vyměnil*, *O makovém koláči* aj.). V roce 1960 o ní sestavil stříhový středometrážní film *Národní umělkyně Růžena Nasková* režisér Martin Frič.

Další významnou hereckou kapitolu v jejím životě tvořil rozhlas. V rozhlase přednášela národní klasiky (například román Boženy Němcové *Babička*) a četla pohádky. V jejím podání se tato vystoupení měnila v oslavu krásy české řeči a působila na posluchače velice jímavě. Milovala děti a ráda jim na různých sezeních, v rozhlase a na gramofonové desky přečítala pohádky a říkanky. V roce 1941 vydala vzpomínkovou knížku *Jak šel život* a v roce 1947 knížku *Malá kronika*. Napsala řadu šansonů (třeba *Svatební cesta*) a do časopisů několik divadelních statí. Za svoji hereckou tvorbu získala v roce 1931 Státní cenu, titul národní umělkyně (1947) a Řád práce (1953). Tato velká herečka českého divadla zemřela 17. června 1960 v Praze ve věku nedožitých šestasedmdesáti let.

1. červenec

Podle nového územního uspořádání bylo hlavní město rozděleno na 10 obvodů.

1965**1. červen**

Byl otevřen plavecký stadion v Podolí.

7. červen

Pro rozsáhlý sesuv půdy na Petříně byl přerušen provoz lanové dráhy.

28. červen

Pro veřejnost byl otevřen plavecký stadion v Praze – Podolí.

1985**15. červen**

V Praze na Petříně byl zahájen provoz lanové dráhy (přerušeny 7. 6. 1965 v důsledku sesuvu půdy).

1995**4. červen**

Konal se první ročník Pražského mezinárodního maratónu.

Jiří Černý - Pavel Zátka - Zdeněk Adla - Jiří Kalousek: *Obrázky z českých dějin a pověstí*

Vydavatelství Albatros

(ukázka)

JAN HUS

Žádný z pražských kazatelů za vlády Václava IV. neměl tolik posluchačů jako Jan Hus v Betlémské kapli. Co se líbilo lidem, nelíbilo se ale některým kněžím.

V té době římskokatolická církev dávala věřícím možnost koupit si odpuštění za zlé skutky. Peníze, které kněží vybrali za odpustky, utráceli někdy za věci, které nebyly ani trochu svaté.

Jan Hus proti odpustkům vystoupil. Jeho kázání působila na lidi tak, že se rozhodli jednat. Vyšli do ulic.

Proti nim vyjelo vojsko. V pouliční bitce bylo několik lidí zajato. Pár dní nato byli tři z nich pro výstrahu popraveni. Církev zakázala Janu Husovi působit v Praze.

Jan Hus se kázání nechtěl vzdát, a proto odešel na venkov. Kázal pod širým nebem. Svým nepřátelům stále vadil. Nakonec byl předvolán k církevnímu soudu do Kostnice.

Německý král Zikmund, který se později stal císařem, mu na cestu vydal list, jenž mu měl zaručit bezpečnost. Jakmile Hus do Kostnice přijel, byl navzdory listu uvržen do vězení.

Před církevním soudem statečně bránil svoji pravdu, kterou po léta kázal. Z vězení psal přátelům v Čechách, aby stejně jako on vytrvali ve svém přesvědčení.

Církevní soud rozhodl, aby byl Jan Hus upálen. 6. července 1415 zemřel na hranici. Aby po něm nezbylo ani stopy, nasypali jeho popel do řeky Rýna.

HUSITÉ

Husova smrt pobouřila lid v celých Čechách. Lidé se shromažďovali a bouřili proti kněžím. Vyháněli je a dosazovali své vlastní, husitské.

Do čela pražského lidu se postavil kazatel Jan Želivský. Konšelé Želivského kázání zakázali a některé Husovy přívržence uvěznilí na radnici.

Pobouřený lid vedený Janem Želivským se shromáždil před radnicí a žádal propuštění vězňů, když tu z okna radnice vylétl kámen.

Dav vylomil vrata. Pobouření dostoupilo vrcholu. Lid vtrhl dovnitř a konšelé svrhli z oken na ulici.

V té době k branám Prahy přicházeli s velkými nadějemi poutníci z celých Čech. Očekávali převratné změny.

Král náhle zemřel a zděšená královna spolu s dvořany opustila o půlnoci tajně město. Chudí na dobytla celou Prahu.

Odpůrci husitů na venkově nechali Husovy přívržence pochytat a upálit nebo svrhnout do šachet, kde se dříve těžilo stříbro.

Husitští bojovníci — sedláci — se shromáždili u řeky Lužnice, kde vzniklo město jménem Tábor. Táborité ukládali vše, co měli, do kádí na náměstí a spravedlivě se dělili.

Založením Tábora vzniklo město, jaké svět dosud nespátřil. Je pravda, že bylo celé nové, postavené naráz, ale to už se stávalo dřív. Důležitější byli jeho obyvatelé – husité.

Přicházeli do Tábora houfně z celých Čech. Byli to většinou ti nejchudší a nejméně svobodní z vesnic a měst. Na-

zývali se bratry a sestrami, byli si ve všem rovni, o všechno se spravedlivě dělili a měli společný cíl. Vytvořil lepší svět.

Husitské město nazývali královstvím Božím na zemi a byli odhodláni dobývat toto království i silou zbraní. Jejich hněv se obracel nejvíce proti církvi, která byla největší a nejbohatší vrchností a která sama nejméně ctěla Boží zákony.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301,
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ

po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63,
termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakischn.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
<http://www.deutsch-tschechisch.at>

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobo-
tu v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

**Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub
Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa k dispozici v redakci.

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Mateřská škola
Ředitelka: Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní sekundární škola
(3. + 4. BS)
Ředitelka: Dipl. Päd. Marcela Ofner
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium
1. + 2. Klasse (model WM)
Ředitelka: Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien,
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.orgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

